

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYECİLİK BAĞLAMINDA YÜRÜTÜLEN
EĞİTİM FAALİYETLERİ: BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS

Arzu YEŞİLYURT

OCAK-2023
GÜMÜŞHANE

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYECİLİK BAĞLAMINDA YÜRÜTÜLEN
EĞİTİM FAALİYETLERİ: BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ ÖRNEĞİ**

**EDUCATIONAL ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF SOCIAL
MUNICIPALITY IN TURKEY: CASE OF METROPOLITAN
MUNICIPALITIES**

YÜKSEK LİSANS

Arzu YEŞİLYURT

**OCAK-2023
GÜMÜŞHANE**

**T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYESİLİK BAĞLAMINDA YÜRÜTÜLEN
EĞİTİM FAALİYETLERİ: BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ ÖRNEĞİ**

**EDUCATIONAL ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF SOCIAL
MUNICIPALITY IN TURKEY: CASE OF METROPOLITAN
MUNICIPALITIES**

YÜKSEK LİSANS

Arzu YEŞİLYURT

Danışman: Doç. Dr. Hasan Mahmut KALKIŞIM

**OCAK-2023
GÜMÜŞHANE**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “**Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürütülen Eğitim Faaliyetleri: Büyükşehir Belediyeleri Örneği**” isimli bu tezimin, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, alıntı yaptığım tüm çalışmaları kaynakçada belirttiğimi ve Gümüşhane Üniversitesi'nin lisanslı kullanıcısı olduğu intihal yazılım programı ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün belirlediği kıstaslara uygun olarak raporladığımı taahhüt ederim. Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

19/01/2023

.....
Arzu YEŞİLYURT

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde, zorlu iletişim şartlarına rağmen hiçbir sorumu cevapsız bırakmayan, her konuda yardımcı olmaya çalışan, çalışmayı hazırlama sürecinde bana önderlik eden saygı değer danışmanım Doç. Dr. Hasan Mahmut Kalkışım'a, bu süreçte maddi ve manevi desteğini eksik etmeyen değerli aileme, saygı değer öğretmenlerime, sevgili arkadaşlarıma ve bu süreçte bana doğrudan veya dolaylı olarak yardımcı olan herkese çok teşekkür ederim.

Arzu YEŞİLYURT
GÜMÜŞHANE-2023

ÖZET

Toplumsal düzeni sağlamayı amaçlayan sosyal devlet anlayışının, yerel yönetimlere yansımaları olarak kabul edilen sosyal belediyeçilik anlayışı sosyal politikaların bir kısmının yerel yönetimler aracılığı ile yürütülmesini öngörmektedir. Sosyal belediyeçilik anlayışı bugün dünyada birçok ülkede uygulanmaktadır.

Türkiye’de sosyal belediyeçilik uygulamalarına yer veren bir ülkedir. Türkiye’de bu konuda çalışmalar 1970’li yıllarda başlamış, 2000’li yıllarda hız kazanarak devam etmiştir. Sosyal belediyeçilik uygulamalarına yönelik kanuni düzenlemeler yapılmış, gerekli finansman sağlanmaya çalışılmıştır. Fakat sosyal belediyeçilik uygulamalarının önünde hukuki ve ekonomik engeller haricinde birçok engel olduğu için yürütülen bu hizmetler konusunda istenilen noktaya ulaşılamamıştır.

Türkiye’de bugün sosyal belediyeçilik uygulamaları kapsamında yaşlılara, çocuklara, gençlere, kadınlara, işsizlere, yoksullara, engelli bireylere ve hayvanlara yönelik kültür, sanat, sağlık ve eğitim alanlarında hizmetler verilmektedir. Toplum için en önemli faaliyet alanlarından biride eğitim faaliyetleridir. Türkiye’de büyükşehir belediyeleri toplumdaki bireylere yönelik eğitim alanında çok sayıda faaliyet yürütmektedir. Büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülen eğitim hizmetleri karşılaştırıldığında benzer hizmetlerden daha çok farklı hizmetlerin olduğu görülmektedir. Sosyal belediyeçilik uygulamalarının önündeki engeller ortadan kaldırılmadan hizmetler konusunda eşitlik sağlanamayacak ve sosyal belediyeçilik uygulamalarından istenilen verim alınamayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim hizmetleri, Sosyal belediyeçilik, Sosyal devlet, Sosyal politika

SUMMARY

The understanding of social municipality, which is accepted as the reflection of the social state understanding that aims to provide social order to local governments, envisages the execution of social policies through local governments. The concept of social municipality is practiced in many countries in the world today.

It is a state that includes social municipality practices in Turkey. Studies on this subject in Turkey started in the 1970s and continued in the 2000s, gaining momentum. Legal arrangements have been made for social municipality practices and necessary financing has been tried to be provided. However, since there are many obstacles other than legal and economic obstacles in front of social municipality practices, the desired point cannot be reached in terms of these services.

In Turkey, within the scope of social municipality practices, services are provided in the fields of culture, arts, health and education for the elderly, children, young people, women the unemployed, the poor, the disabled and animals. One of the most important fields of activity for the society is educational activities. Metropolitan municipalities in Turkey carry out many activities in the field of education for individuals in the society. When the education services provided by the metropolitan municipalities are compared it is seen that there are more different services than similar services. Equality in services will not be achieved and the desired efficiency will not be obtained from social municipality practices without removing the obstacles in front of social municipality practices.

Keywords: Educational services, Social municipality, Welfare state, Social policy

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	III
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI.....	IV
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET	VI
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLO DİZİNİ	XIII
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	XIV
1. GİRİŞ	1
2. SOSYAL BELEDİYESİLİK.....	6
2.1. Sosyal Politika.....	8
2.2. Sosyal Devlet	12
2.3. Sosyal Belediyecilik Kavramı.....	14
2.4. Sosyal Belediyecilik İşlevleri.....	19
2.4.1. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon	20
2.4.2. Mobilize Etmek, Yönlendirmek ve Rehberlik Etmek.....	21
2.4.3. Yardım Etme ve Gözetme	22
2.4.4. Yatırım Yapma.....	23
2.5. Sosyal Belediyeciliğin İlkeleri	24
2.6. Sosyal Belediyeciliğin Gelişim Süreci.....	26
2.7. Dünyadan Örnek Sosyal Belediyecilik Uygulamaları(modelleri)	31
2.7.1. İngiltere(anglo-sakson sosyal devlet modeli).....	32
2.7.2. İsveç(sosyal demokrat modeli)	35
2.7.3. Fransa(güney avrupa sosyal devlet modeli).....	38
2.7.4. Almanya(merkezi avrupa sosyal devlet modeli).....	40
3. TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYESİLİK.....	44
3.1. Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Gelişim Süreci	44
3.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	44
3.1.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem.....	47
3.2. Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Hukuksal Çerçevesi	55
3.2.1. 1580 Sayılı Belediye Kanunu	55
3.2.2. 1982 Anayasası’nda Sosyal Belediyecilik	57

3.2.3. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nda Sosyal Belediyecilik	58
3.2.4. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda Sosyal Belediyecilik	59
3.2.5. 6360 Sayılı Kanun’da Sosyal Belediyecilik.....	60
3.3. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Bağlamından Yürütülen Hizmetler	61
3.3.1. Yaşlılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	63
3.3.2. Çocuklara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	64
3.3.3. Yoksullara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	65
3.3.4. Gençlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	66
3.3.5. İşsizlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	67
3.3.6. Kadınlara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	69
3.3.7. Engellilere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	69
3.3.8. Sığınmacılara Yönelik Hizmetler.....	71
3.3.9. Hayvanlara Yönelik Hizmetler	72
3.3.10. Kültür ve Sanat Hizmetleri	73
3.3.11. Sağlık Hizmetleri	74
3.3.12. Eğitim Hizmetleri.....	75
3.4. Türkiye’de Sosyal Belediyecilikle İlgili Temel Sorunlar	76
3.4.1. Belediyelerin Gelir Kaynaklarının Yetersizliği	76
3.4.2. Merkezi Yönetim ve Belediyeler Arasındaki Koordinasyon Sorunu	77
3.4.3. Sosyal Belediyeciliğin Kavramsal Boyutundan Kaynaklı Sorunlar	78
3.4.4. Yöneticilerden Kaynaklı Sorunlar	79
3.4.5. Veri Yetersizliği	79
3.4.6. Hizmet Sunumunda Uzman Personel Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar	80
3.4.7. Hizmetlerin Sunumunda Standart Yokluğu	80
3.4.8. Sosyal Belediyeciliğin İstismarı.....	81
3.4.9. Sürdürülebilir ve Kurumsal Olamaması.....	82
3.4.10. Katılım ve Paylaşım Yetersizliği	82
3.4.11. Partizanlık ve Adam Kayırmacılık.....	83
3.4.12. Amaç ve Hedef Eksikliği	84
3.4.13. Denetim Yokluğu	84
3.5. Türkiye’de Eğitim ve Belediyelerin Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	85
3.5.1. Eğitim.....	85
3.5.2. Belediyelerin Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	87

4. TÜRKİYE’DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN 2019 YILINDA SOSYAL BELEDİYESİCİLİK BAĞLAMINDA YÜRÜTTÜĞÜ EĞİTİM FAALİYETLERİ ...	89
4.1. Çalışmanın Metodolojisi	90
4.1.1. Araştırmanın Amacı	90
4.1.2. Araştırmanın Kapsamı	90
4.1.4. Araştırmanın Yöntemi.....	90
4.1.5. Çalışmada 2019 yılına ait faaliyet raporlarının kullanılma nedeni	90
4.2. Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	91
4.2.1. Adana Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	92
4.2.2. Ankara Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	93
4.2.3. Antalya Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	95
4.2.4. Aydın Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	97
4.2.5. Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	97
4.2.6. Bursa Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	98
4.2.7. Denizli Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	100
4.2.8. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	101
4.2.9. Erzurum Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	102
4.2.10. Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	103
4.2.11. Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	104
4.2.12. Hatay Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	106
4.2.13. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	106

4.2.14. İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	108
4.2.15. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	109
4.2.16. Kayseri Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	110
4.2.17. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	111
4.2.18. Konya Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	113
4.2.19. Malatya Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetler.....	114
4.2.20. Manisa Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	116
4.2.21. Mardin Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	116
4.2.22. Mersin Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	117
4.2.23. Muğla Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	118
4.2.24. Ordu Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	119
4.2.25. Sakarya Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	120
4.2.26. Samsun Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	121
4.2.27. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	122
4.2.28. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	123
4.2.29. Trabzon Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	124
4.2.30. Van Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri.....	124

4.3. Büyükşehir Belediyelerinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri	125
4.3.1. Örgün Eğitim.....	125
4.3.2. Yaygın Eğitim	127
4.4. Büyükşehir Belediyelerinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetlerinin Karşılaştırılması	130
4.4.1. Örgün Eğitim.....	130
4.4.2. Yaygın Eğitim	135
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	151
KAYNAKÇA.....	161
ÖZGEÇMİŞ	175

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında eğitim faaliyeti yürüttüğü alanlar ..	136
Tablo 2. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında sağlık alanında eğitim düzenlediği konular.....	138
Tablo 3. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında eğitim faaliyeti düzenlediği toplumsal konular	140
Tablo 4. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında afetler konusunda düzenlediği eğitim faaliyetlerinin konuları ve katılımcı sayısı.....	142
Tablo 5. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında çevre konusunda düzenlediği eğitim faaliyetlerinin konusu ve katılımcı sayısı.....	144
Tablo 6. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılındaki kütüphane hizmetleri.....	145
Tablo 7. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında üreticilere yönelik eğitim hizmetleri	147
Tablo 8. 2019 yılına ait faaliyet raporlarında yer alan, büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri	152

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

A.Ş	: Anonim Şirketi
ANAP	: Anavatan Partisi
ATASEM	: Atatürk Sanat Ve Eğitim Merkezi
AYT	: Alan Yeterlilik Testleri
BALMEK	: Balıkesir Mesleki Eğitim Kursları
BEL-MEK	: Belediye Mesleki Eğitim Kursları
BELNET	: İnternet ve Bilgi Erişim Merkezi
BEL-TEK	: Belediye Teknik Eğitim Kursları
BUSMEK	: Bursa Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları
E-KPSS	: Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı
ESMEK	: Erzurum Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları
GAMEK	: Gaziantep Mesleki Eğitim Kursları
İSMEK	: İstanbul Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları
İŞ-KUR	: İş Kurumu
KAYMEK	: Kayseri Mesleki Eğitim Kursları
KOMEK	: Konya Mesleki Eğitim Kursları
KO-MEK	: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
LGS	: Liselere Geçiş Sistemi
MABEM	: Manisa Büyükşehir Belediyesi Eğitim Merkezleri
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ORMEK	: Ordu Mesleki Eğitim Kursları
SAMEK	: Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TEMEK	: Tekirdağ Mesleki Eğitim Kursları
TEOG	: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi
TYT	: Temel Yeterlilik Testi
VANMEK	: Van Meslek Edindirme Kursları
vb.	: ve benzeri
YADES	: Yaşlı Destek Program
YGS	: Yükseköğretime Geçiş Sınavı

YKS : Yükseköğretim Kurumları Sınavı
yy. : Yüzyıl
+ : Var
- : Yok

1. GİRİŞ

Günümüzde toplumda en çok ihtiyaç duyulan konulardan bir olan toplumsal düzeni sağlama konusunda toplumların var olduğu ilk zamanlardan itibaren bir takım faaliyetler düzenlenmiştir. Topluma düzen vermek, toplumda güveni, adaleti, barışı sağlamak çokta kolay bir faaliyet değildir. Bu konuda yürütülen faaliyetler sosyal alana müdahale ettiği için sosyal politika olarak adlandırılmaktadır.

Sosyal politika alanındaki faaliyetler ilk ortaya çıktığı zamanlarda belirli kurum veya kuruluşlar aracılığı ile yapılmıştır. Toplumlar zamanla daha karmaşık bir hal almış, ilk başta toplumun belirli bir kesimi için yapılan sosyal politikalar toplumun tamamı için yapılmak zorunda kalınca bu faaliyetlerin yürütülmesi için eski kurum ve kuruluşlar yeterli olmamaya başlamış, bu alanda faaliyetlerin yürütülmesinde devlet müdahalesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu durum sosyal devlet modelinin oluşumunu sağlamıştır.

Sosyal devlet, devletin toplumda barışı, güveni ve adaleti sağlamak amacıyla sosyal ve ekonomik hayat üzerinde düzenlemeler yapılmasını haklı gören bir devlet modelidir. Devlet bu alanlarda faaliyetler yürütme konusunda yetkilendirilmiştir. Devletin bu yetkileri gereğinden fazla ve bilinçsizce kullanması ekonomik hayatın düzenini bozmuş, ciddi ekonomik krizler ortaya çıkmıştır. Bu krizlerle karşı karşı kalan devletler sosyal devletin yetkilerinde kısıtlamaya gitmiştir. Bu kısıtlamalar kapsamında merkezi yönetimin elinden alınan yetkilerin bir kısmı yerel yönetimlere verilmiştir. Ayrıca merkezi yönetimin çok güçlü olmasının sakıncalarından korunmak, yerel yönetimlerin güçlü olmasının yararlarından faydalanmak amacıyla merkezi yönetimin bir takım yetkileri, yerel yönetimlere devredilmiştir.

Dünya genelinde yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amacıyla birçok faaliyet gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte yerel yönetimlere sosyal alanda faaliyetler yürütme yetkisi de verilmiştir. Yerel yönetimlerin sosyal politika alanında aktif rol alması sosyal belediyecilik kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Sosyal belediyecilik, sosyal devletin sunduğu hizmetlere yerel yönetim birimlerinin de dâhil olması, sosyal politika alanında yerel yönetimlerin hizmet yürütmesi şeklinde tanımlanabilir. Sosyal belediyecilik, toplumsal düzeni, adaleti, barışı ve güveni sağlama görevlerinin yerel yönetimlere de verildiği bir anlayışı ifade etmektedir. Bu anlayışa göre sosyal alanda yapılan politikaları merkezi ve yerel yönetimler ortak yürütmektedir.

Sosyal belediyecilik uygulamalarının işlevleri; bireylere yönelik rehberlik, sosyalleştirme, yardım ve yatırım yapmaktır. Bu işlevler çerçevesinde yürütülen hizmetler toplumda düzeni sağlamayı amaçlamaktadır. Bireye yönelik yapılan uygulamalar sonucunda bireyde meydana gelen değişim toplumsal değişime ortam hazırlamaktadır. Toplumda düzeni sağlama konusunda sosyal belediyecilik faaliyetleri oldukça etkili bir faktördür.

Sosyal belediyecilik faaliyetleri belirli ilkeler doğrultusunda yürütülmektedir. Sosyal adaleti sağlama, demokratik olma, katılımı ön planda tutma, kamu yararını amaçlama, yönetim esaslı olma, kaynak yaratma ve üretme, toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı sağlayacak nitelikte olma, kapsayıcı olma ilkeleri çerçevesinde hizmetler yürütülmektedir. Büyükşehir belediyeleri sosyal belediyecilik kapsamında yürüttüğü hizmetlerde bu ilkeleri göz ardı etmemelidir. Sosyal belediyecilik faaliyetlerinin toplum üzerinde yapması beklenen etkiler ancak bu ilkeler sağlanabilirse gerçekleşir. Çünkü adil olmayan bir hizmetle toplumda adaleti sağlamak mümkün değildir.

Sosyal belediyecilik anlayışının tarihi 1600'li yıllarda İngiltere'de yapılan yoksulluk yasalarından başlamakta, bugüne kadar devam eden bir süreci ifade etmektedir. Sosyal belediyecilik sürecinde 1970'li yıllarda oldukça önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde sosyal belediyecilik kavramı ortaya çıkmıştır. Bu süreçten sonra sosyal belediyecilik anlayışı gelişerek ve değişerek sürece devam etmiştir. Dünya genelinde sosyal belediyecilik anlayışını geliştirmek amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Bugün dünyada birçok ülkede sosyal belediyecilik uygulamaları bulunmaktadır. İngiltere, İsveç, Fransa, Almanya sosyal belediyecilik uygulamaları ile ön plana çıkan ülkeler arasındadır. Bu ülkeler vatandaşa iş imkânı sağlama, engelli bireylere yönelik hizmetler, eğitim hizmetleri, çocuklara yönelik hizmetler, gençlere yönelik hizmetler, sosyal yardım alanlarında faaliyetler yürütmektedirler. Bu faaliyetler Türkiye'de de yürütülmektedir. Bu durum bize Türkiye'de de sosyal belediyecilik anlayışının olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışı kapsamında faaliyetler Osmanlı döneminde başlamıştır. Fakat bugünün sosyal belediyecilik anlayışını tam olarak yansıtmadığı ve o dönemde sosyal belediyecilik kavramı olmadığı için asıl başlangıç tarihi olarak 1970'li yıllar kabul edilmektedir. Osmanlı döneminden bu sürece kadar geçen zamandaki faaliyetler sosyal belediyecilik uygulamaları için uygun ortamı hazırlamış, hazırlık aşaması olmuş denilebilir. 70'li yıllardan sonra ulusal ve uluslararası faktörlerin etkisi ile sosyal belediyecilik anlayışı Türkiye'de de önem

kazanmıştır. 2000’li yıllara kadar fazla gelişme olmamış, bu yıllarda hızlı bir gelişim sürecine girmiştir. Hukuki, ekonomik, sosyal, siyasal, toplumsal birçok konuda engeller kaldırıldıkça, faaliyetler artmış, bugünde artarak devam etmektedir. Türkiye’de sosyal belediyeçilik süreci hala tamamlanmamış, gelişim ve değişim devam etmektedir.

Sosyal belediyeçilik anlayışının hızla gelişmesine en önemli katkı bu alanda kanunlar düzenlenerek sağlanmıştır. Türkiye’de sosyal belediyeçilik anlayışını yansıtan maddeler birçok yasal düzenlemelerde yer almaktadır. Türkiye’de sosyal belediyeçilik uygulamasının hukuki çerçevesini oluşturan temel düzenlemeler, 1580 Sayılı Belediye Kanunu, 1982 Anayasası, 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 6360 Sayılı Kanun’dur. 1580 Sayılı Belediye Kanunu, 1982 Anayasası daha çok sosyal devlet ve sosyal politika kavramları üzerinde düzenlemeler gündeme getirmiş, sosyal belediyeçilik anlayışının alt yapısının oluşturulmasını sağlamıştır. Diğer kanunlar ise sosyal belediyeçilik alanında önemli değişimler gündeme getirmiş, yerel yönetimlerin yetkilerinde değişiklikler yapmış, bu şekilde sosyal belediyeçilik sürecine hız kazandırmışlardır.

Türkiye’de sosyal belediyeçilik kapsamında yürütülen hizmetler; yaşlılara yönelik hizmetler, kadınlara yönelik hizmetler, çocuklara yönelik hizmetler, gençlere yönelik hizmetler, engellilere yönelik hizmetler, yoksullara yönelik hizmetler, işsizlere yönelik hizmetler, sığınmacılara yönelik hizmetler, hayvanlara yönelik hizmetler, kültür ve sanat hizmetleri, sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri olarak sınıflandırılabilir. Bu kapsamda halka yönelik, rehberlik, yatırım, sosyalleştirme, yardım fonksiyonlarını taşıyan hizmetler sunulmaktadır.¹

Lakin bu kadar kanuni düzenlemeye ve hizmet alanına rağmen sosyal belediyeçilik hizmetleri yeterli düzeyde değildir. Türkiye’de sosyal belediyeçilik kapsamında yürütülen hizmetlerin önünde önemli engeller bulunmaktadır. Sosyal belediyeçilik kapsamında yürütülen hizmetlerin önündeki engeller; belediyelerin gelir kaynaklarının yetersiz olması, merkezi yönetim ve belediyeler arasındaki koordinasyon sorunu, sosyal belediyeçiliğin kavramsal boyutundan kaynaklı sorunlar yöneticilerden kaynaklı sorunlar, veri yetersizliği, hizmet sunumunda uzman personel eksikliğinden kaynaklanan sorunlar, hizmetlerin sunumunda standart yokluğu, sosyal belediyeçiliğin istismarı, sürdürülebilir ve kurumsal olamama, katılım ve paylaşım yetersizliği, partizanlık ve adam kayırmacılık, amaç ve hedef yokluğu, denetim yokluğu olarak sıralanabilir. Her konuda olduğu gibi bu konuda da engelleri yok etmeden hedefe

ulaşmak zor olacaktır. Bu durum da ilgilenilmesi gereken öncelikli konu sosyal belediyecilik uygulamalarının önündeki engelleri kaldırmak olmalıdır.

Sosyal belediyecilik alanında yürütülen hizmetler arasında en önemlisi eğitim hizmetleridir. Çünkü eğitim topluma şekil veren bir faktördür. Eğitim hizmetleri, sosyal belediyecilik hizmetlerinin toplum üzerinde sağlamaya çalıştığı uyum sürecine en fazla katkı sağlayan faktördür. Türkiye’de yetişkin eğitimi, istihdamı arttırmak, göç problemlerini azaltmak, toplumsal uyumu sağlamak, kültür, sanat ve sporu desteklemek, aile ve sağlık konularında topluma destek sağlamak korumak, hobi edinme imkânı sağlamak, dezavantajlı grupları kötülüklerden korumak, teknoloji kullanımını arttırmak gibi toplumsal birçok konuyu amaçlayan sosyal belediyecilik eğitim faaliyetleri bulunmaktadır. Türkiye’de sosyal belediyecilik bağlamında örgün ve yaygın eğitim alanında eğitim hizmetleri yürütülmektedir. Örgün eğitim alanında yürütülen hizmetler daha çok eğitime, kurumlara ve öğrencilere destek niteliğindedir. Yaygın eğitim konusunda oldukça geniş bir hizmet alanı bulunmakta, meslek edindirme, üretime destek, çevre koruma, toplumsal bilinci geliştirme gibi topluma faydalı birçok alanda eğitim hizmeti verilmektedir.

Türkiye’de 2019 yılında sosyal belediyecilik bağlamında büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülen eğitim hizmetleri; çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri, spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri, tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler, eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler, kütüphane hizmeti ve toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler olarak sınıflandırılabilir. Toplumun tamamının üzerinde etkili olacak olan eğitim faaliyetleri ülke içinde önemlidir. Çünkü toplum düzeldikçe, güzelleştikçe, bilgilendikçe ülke de gelişecek ve güzelleşecektir. Bu durum sosyal belediyecilik kapsamında yürütülen eğitim hizmetleri ile ilgili birçok soruyu akıllara getirmektedir. Türkiye’de yapılan eğitim faaliyetleri nelerdir, yeterli düzeyde midir? Türkiye’de 30 büyükşehir belediyesi olduğuna göre bu belediyelerin tamamında aynı hizmetler yürütülmekte midir? Bu soruların cevabı eğitim hizmetlerinin ülkenin gelişimine katkısı olup olmayacağını gösterecektir. Bu hizmetleri ülkeye yararlı hale getirmek için daha neler yapılabileceği konusunda tespitlerde bulunulabilir. Bu çalışmayla 30 büyükşehir belediyesinin, 2019

¹ Kubilay İşgör, "Sosyal Belediyecilik: Zonguldak Belediyesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak, 2020, s. 96-104

yılında sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri ve bu faaliyetler arasındaki benzerlik ve farklılıklar tespit edilmeye çalışılacaktır.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sosyal belediyecilik anlayışının oluşumunda hazırlık aşamasını oluşturan sosyal politika ve sosyal devlet kavramı, sosyal belediyecilik kavramı, işlevleri, ilkeleri ve oluşum süreci açıklanacaktır. Sosyal belediyecilik kapsamında İsveç, İngiltere, Almanya ve Fransa’da yapılan uygulamalar hakkında bilgi verilecektir. İkinci bölümde Türkiye’de sosyal belediyeciliğin oluşum süreci, hukuksal çerçevesi, sosyal belediyecilik alanında yürütülen hizmetler ve sosyal belediyecilik uygulamalarının önündeki temel sorunlar açıklanacaktır. Ayrıca Türkiye’de eğitim ve sosyal belediyecilik kapsamında eğitim faaliyetleri konusunda bilgi verilecektir. Üçüncü bölümde ise Türkiye’de sosyal belediyecilik kapsamında büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında yürüttüğü ve faaliyet raporunda yer alan eğitim faaliyetleri ele alınacaktır. 2019 yılı faaliyetlerine yer verilen faaliyet raporları üzerinde içerik analizi yapıp, belediyelerin sosyal belediyecilik kapsamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri, 30 büyükşehir belediyesi için tek tek ele alınacak, daha sonra 30 büyükşehir belediyesi faaliyetler kapsamında karşılaştırılacak ve büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik kapsamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri ve faaliyetler arasındaki farklılık ve benzerlikler tespit edilmeye çalışılacaktır.

2. SOSYAL BELEDİYECİLİK

Dünya üzerinde yaşayan toplumlar ilk var oluşundan itibaren önemli değişimler yaşayarak bugüne ulaşmıştır. Toplumsal hayata eklenen her yenilik, değişim ve dönüşümü beraberinde getirmiştir. Günümüzde de dünyada önemli değişimler olmakta, hem ulusal hem uluslararası boyutta bir dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Sosyal belediyecilik kavramı da bu dönüşüm sürecinde ortaya çıkmıştır.

Sosyal belediyecilik kavramının ortaya çıkış hikâyesi 1970’li yıllarda başlamıştır. “1970’li yıllarda ortaya” çıkıp, “1980’li yıllarda etkisini” arttıran “küreselleşme, yerelleşme, özelleştirme, devletin küçültülmesi”² gibi faktörlerden kaynaklı olarak sosyal devlet önemini kaybetmeye başlamıştır. Sosyal devlet anlayışının önemini kaybetmesi, merkezi hükümetin görev alanının sınırlandırılmasına yol açmış, bu durum yerel yönetim birimlerinin görevlerinin artmasına ortam hazırlamıştır.³ “Halka en yakın yönetim birimi olan yerel yönetimler” sosyal sorunlara çözüm aramakta ve sosyal konularda görevler üstlenmektedir. Sosyal devlet anlayışının önemini kaybetmesinin ardından, sosyal alanda ortaya çıkan eksiklikleri tamamlama görevini de yerel yönetimler yüklenmiştir. Yerel yönetimlerin sosyal alana müdahalesi sosyal belediyecilik anlayışının ortaya çıkmasına ortam hazırlamıştır.⁴ Bu bilgilerden anlaşıldığı üzere, sosyal belediyecilik anlayışının ortaya çıkışında sosyal politika ve sosyal devlet anlayışı etkili olmuştur.

“Sosyal belediyecilik kavramı, sosyal devlet veya refah devleti kavramından ortaya çıkmıştır.”⁵Toplumdaki sosyal hizmet ve sosyal yardım alanında sorumluluk yüklenen sosyal devlet modeli, merkezi yönetimin yetkilerini sınırlandırıp, yerel yönetime yetki genişliği getiren yeni yönetim modelleri ile birlikte geçerliliğini kaybetmekte, sosyal hizmet ve sosyal yardım alanındaki sorumluluklarını yerel yönetim birimlerine devretmektedir. Bu durum sosyal devlet anlayışının yerini sosyal belediyecilik anlayışının almasına neden olmuştur.⁶

Ergün Özbudun’un tanımlamasına göre sosyal devlet; “devletin sosyal ve ekonomik hayata müdahalesi yoluyla, sınıf çatışmalarını yumuşatan ve milli

² Aysun Yılmaztürk ve Tahsin Güler, “Sosyal Devlet Anlayışının Yerel Karşılığı Sosyal Belediyecilik ve Temel Sorunları”, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6/1, 2017, s. 10

³ Yılmaztürk ve Tahsin Güler, a.g.e., s. 2

⁴ Yılmaztürk ve Güler, a.g.e., s. 2-10

⁵ Murat Sezik, “Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi ve Sorun Alanları”, *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5/2, 2016, s. 173

⁶ Sezik, a.g.e., s. 173

bütünleşmeyi sağlamaya çalışan bir devlet anlayışıdır.”⁷ Sosyal devlet, toplumu ilgilendiren her alana müdahale etmektedir.

Sosyal devlet kavramı yerine bazı ülkelerde sosyal refah devleti kavramı kullanılmaktadır. Sosyal refah devleti, toplumda refahı artırmayı, gelir eşitsizliklerini ortadan kaldırmayı, bireylerin sosyal ve ekonomik haklarını kullanmalarını sağlamayı amaçlayan bu amaçları için gerekli politikaları hayata geçiren devlettir.⁸ Sosyal devlet toplumun ihtiyaç duyduğu konularda gerekli politikaları hayata geçirmektedir. Bu politikalarda daha çok sosyal politikalardır. Sosyal devlet sosyal politikaları yapan devlettir, denilebilir.

“Sosyal politika, sosyal devlet fikrinin uygulamaya dönüştürüldüğü alandır.”⁹ Sosyal devlet anlayışını yansıtan uygulamalar birer sosyal politikadır. Sosyal politika kavramı ilk ortaya çıktığında çalışan ve işveren arasındaki sorunları çözmeyi amaçlamıştır. Fakat zamanla sosyal politika kavramının içeriği genişlemiş toplumun farklı kesimlerinin yaşadığı çeşitli sorunları, toplumsal düzenin sağlanmasını ve toplumsal bütünlüğün korunmasını kapsayan oldukça geniş anlamli bir kavram haline gelmiştir.¹⁰

Sosyal politika, toplumun var olduğu ilk zamanlardan itibaren vardır. Toplum, birçok insanın bir arada yaşadığı bir ortam olarak, insanlar arası iletişimi, bir arada düzen içinde yaşamayı gerektirmektedir. İnsanların bir arada uyum içinde yaşaması için kurallar oluşturmak, uygulamak, eksik yönlerini tespit edip yeniden düzenlemek, toplumda huzuru sağlamak için yapılan çalışmalar birer sosyal politikadır.¹¹ Günümüzde sosyal devletin yereldeki yansıması olarak adlandırılan sosyal belediyeçilik uygulamalarıyla sosyal politika alanındaki hizmetler yürütülmektedir.

Özetle, 1970’li yılların ortalarından itibaren gündeme gelen “neoliberal politikalar” ve “özelleştirme” kavramı, merkezi yönetimlerin sosyal politika alanındaki görevlerini kısıtlamış ve bazı görev ve fonksiyonlarını yerel yönetime, özel sektöre veya “özerk kurullara” devretmesine ortam hazırlamıştır.¹² Bu durum sosyal belediyeçilik

⁷ Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, 14. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 137

⁸ Özgür Emre Koç, "Sosyal Devlet ve Sosyal Bütçe Perspektifinden Türkiye’de Sosyal Harcamalar", Editör: Neslihan Koç, *Güncel Sosyal ve Mali Sorunlara Yönelik Seçme Yazılar*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2019, s. 57

⁹ Koç, a.g.e., s. 55

¹⁰ Aysu Bozkır Serdar, "Sosyal Politika Kavramı, Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’de Sosyal Politika" *Sosyal Politika*, Editör: Aysen Tokol ve Yusuf Alper, Dora Yayıncılık, Bursa, 2015, s. 5

¹¹ Charles Zastrow, *Introduction to Social Work and Social Welfare*; California: Brooks-Cole, Fifth Edition, 1993, s. 14

¹² Sallan Gül, *Sosyal Devlet Bitti Yaşasın Piyasa Yeni Liberalizm ve Muhafazakarlık Kısılcasında Refah Devleti*, Ebabil Yayınları, Ankara, 2006, s. 80

kavramının, yerel yönetimler arasında yaygınlaşmasını, uygulamalarının artmasını sağlamıştır.¹³

Günümüzde sosyal belediyecilik; “yerel yönetimlerin sosyal işlevlerini güçlendiren ve sosyal yaşam içinde etkinliğini artıran bir politika”.¹⁴ Sosyal belediyecilik, devletin sosyal hizmet ve sosyal yardım alanında uygulamaya koymuş olduğu bir politikadır. “Sunduğu sosyal nitelikli mal ve hizmetlerle hemşerilere daha iyi bir hayat standardı sunmayı hedefleyen ... bir yönetim anlayışı”¹⁵ olan bir belediyecilik anlayışını ortaya koymaktadır.

Literatürden edinilen bilgilere göre, birçok ülkede sosyal belediyecilik kavramının ortaya çıkışı açıklanırken sosyal devlet ve sosyal politika kavramlarının ortaya çıkışından itibaren açıklama yapılmaktadır. Sosyal belediyecilik kavramının temelleri sosyal devlet ve sosyal politika kavramına dayandırılmaktadır. Bu nedenle sosyal belediyecilik kavramı açıklanmadan önce, literatürden yardım alınarak sosyal politika ve sosyal devlet kavramları açıklanacaktır. Ardından sosyal belediyecilik kavramı, işlevleri, ilkeleri, gelişim süreci ve dünyadan birkaç örnek ülkenin sosyal belediyecilik uygulamaları açıklanacaktır.

2.1. Sosyal Politika

Sosyal politika, içeriği ve tanımı bakımından ortak bir fikre varılamayan ve tartışmaya açık biri kavramdır. Literatür incelendiğinde; sosyal politika kavramının, Kıta Avrupa’ında “sosyal politika”, Kuzey Amerika’da ise daha çok “sosyal refah politikası” olarak kullanıldığı görülmektedir. Bazı yazarlar sosyal politika ve sosyal refah politikası kavramlarının eş anlamlı olduğunu belirtmekte, bazıları ise sosyal politikanın, sosyal refah politikalarını da kapsayan bir kavram olduğunu dile getirmektedir.¹⁶ “Sosyal politika, devletin ideolojisine toplumların gelişmişlik düzeylerine göre kapsam ve içerik açısından farklılık göstermektedir.”¹⁷

Zastrow, sosyal politikanın toplumların ilk oluştuğu zamanlardan itibaren var olduğunu dile getirmektedir. Zastrow bu durumu şöyle açıklamakta; yetimler, körler, özürlüler, yoksullar, akli dengeleri bozuk olanlar ve hastalar gibi dezavantajlı gruplar bütün toplumlarda vardır ve bunların ihtiyaçlarının karşılanması, toplumda

¹³ Yılmaztürk ve Güler, a.g.e., s. 9

¹⁴ Ufuk Ünlü, "Sosyal Belediyecilik Anlayışının E-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi", *Sayıştay Dergisi*, 102, 2016, s. 68

¹⁵ Aslı Yönten ve Çiğdem Şimşek, "Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Olgusunu Anlamak: Samsun Üzerine Bir İnceleme", *Strategic Public Management Journal (SPMJ)*, Issue No: 3, April 2016, ISSN 2149-9543, s. 76

¹⁶ Halis Yunus Ersöz, *Sosyal Politikada Yerelleşme*, İstanbul, İTO Yayınları, 2011. s. 47

¹⁷ Arjan de Haan, *Reclaiming Social Policy*, New York: Palgrave Macmillan, 2007, s. 2

dışlanmaması için bir takım çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu durumun bütün toplumların karşı karşıya kaldığı bir problem olduğunu belirtmektedir. Bu problemlere çözüm bulmak için yapılan çalışmalar sosyal politikadır.¹⁸

“Sanayi devrimine kadar sosyal politikalar daha çok dini kurumlar, aileler, mesleki birlikler ve gönüllü organizasyonlar tarafından”¹⁹ yürütülmekteymiş. O dönemde insanların talepleri ve toplumda gelir düzeyi farkı fazla olmadığı için sosyal politikalar bu kurumlar tarafında yürütülebilmıştır. Dönem şartlarına göre bugünkü sosyal sorunlara benzer nitelikte sorunlarla karşılaşmamıştır. Bu nedenle sorunlara çözüm bulmak konusunda, aile, dini kurumlar ve sivil örgütler yeterli olmuştur. Toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için bir devlet yönetimine ihtiyaç duyulmamıştır. Toplum büyüdükçe, toplumu etkileyen faktörler arttıkça, toplumsal hayatta karışıklıklar da artmıştır. Bu durum toplumsal sorunların çözülmesini zorlaştırmış, çözüm üretmek için toplumun üstünde bir güce ihtiyaç duyulmuştur.²⁰

Sanayi devrimi ile birlikte “emek ve sermaye” sahipleri arasındaki sorunları çözmeye yönelik olarak ortaya çıkan sosyal politika, zamanla kapsamı genişlemiş toplumsal birçok konuyu kapsayacak niteliğe kavuşmuş, evrensel bir sosyal koruma, adalet ve eşitlik sağlamayı amaçlayan kavram olmuştur. İlk zamanlarda toplumun belirli bir kesiminin sorunlarına çözüm bulmayı amaçlarken artık toplumun tamamının sorunlarına çözüm bulmayı amaçlamaktadır.²¹

Sanayileşme sürecinin ilk dönemlerinde bir taraftan eski toplumsal yapılar çözülürken, diğer taraftan da yeni bir düzenin oluşmaması nedeniyle toplumsal alanda büyük karışıklıklar yaşanmıştır. Bu karışıklıklara örnek olarak sanayileşen Avrupa ülkelerinde;

- siyasal rejimler değişmiş,
- güç odakları dönüşüme uğramış,
- çalışma hayatı altüst olmuş,
- tarımsal üretim yetersiz kalmış,
- geniş aile yapısı dağılmış toplumsal eşitsizlik artmış,
- açlık, yoksulluk, fakirlik, işsizlik, sömürü ve suç gibi toplumun düzenini bozan durumlar artmıştır.²²

Toplumda karşılaşılan bu karışıklıklar, ortaya çıkan sorunlar arttıkça yeni sorunların da ortaya çıkmasına neden olmuş, sorunlar sorunları doğurmuştur. Sanayileşmenin başladığı 1770’li yıllardan 2. Dünya Savaşı’nın sonuna kadar geçen

¹⁸ Zastrow^a, a.g.e., s. 14

¹⁹ Halis Yunus Ersöz^b, "Doğuşundan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 53/2, 2003, s. 124

²⁰ Ersöz^b, a.g.e., s. 124; Charles Zastrow^b, *Social Work And Social Welfare*, Tenth Edition, USA, 2010, s. 2

²¹ Serdar, a.g.e., s. 6

²² Zencirkıran, a.g.e., s. 14

zamanda; Avrupa’da “cehennemin yeryüzüne inmiş hali” olarak nitelendirilen bir dönem yaşanmıştır.²³

Sosyal politika, 19. yüzyılda işçi ve işveren arasındaki sorunların giderilmesine yönelik önlemler olarak başlamışsa da bugün toplumun çeşitli kesimlerini ve sosyal sorunlarını kapsayan, tüm bireylerin sosyal gelişmesini sağlamayı ve hayat koşullarını iyileştirmeyi amaçlayan bir vatandaşlık hakkına dönüşmüştür.²⁴

“Son yıllarda sosyal politikalar dünya çapında önemli değişiklikler geçirdi. Değişim ve dönüşüm gelişmiş ve gelişmek olan ülkelerde ortaktır.”²⁵ Sosyal politikalar, meydana gelen bu evrensel değişim döneminin şartlarına ayak uydurabilmek için gereklilik değil bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Çünkü dünyada son yıllarda değişime uğrayan tek şey sosyal politikalar değildir. Ekonomi, dış politika, ticaret, enerji, çevre, teknoloji vb. birçok alanda değişim yaşanmaktadır.

Uluslararası literatürde sosyal politika kavramı ile ilgili açıklamalara bakılacak olursa;

Alcock, sosyal politikanın ekonomi, siyaset, sosyoloji gibi bilim dalları ile karşılıklı olarak bağlantılı olduğunu dile getirmektedir. Sosyal politika birçok bilim dalı ile bağlantısı olan, farklı bilim dallarına destek sağlayan, birçok bilim dalından yardım alan bir politika alanıdır. Sosyal politika tek boyutlu bir kavram veya tek boyutlu politika alanı değildir.²⁶

Blakemore ve Edwin’e göre sosyal politika, toplumun refah seviyesini yükseltmeyi amaçlayan; sağlık, eğitim, barınma, sosyal güvenlik vb. birçok konudaki temel ihtiyaçları kapsamaktadır. Toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan çalışmalardır.²⁷

Falkner, sosyal politikayı; var olan ekonomik sistemin sorunlarını çözmek veya yeni ekonomik uygulamaları hayata geçirmek olarak açıklamaktadır.²⁸ Falkner sosyal politikanın bir boyutunu kullanarak açıklama yapmaktadır.

Greg ve McDonald’da sosyal politikanın birçok bilim dalı ile yakın bir ilişkisi olduğunu dile getirmektedirler.²⁹ Toplum için yapılan bir politika olduğundan, toplumu

²³ Zencirkıran, a.g.e., s. 14

²⁴ Koray, a.g.e., s. 28

²⁵ Isabela Mares ve Matthew E.Carnes, "Social Policy İn Developing Countries", The Annual Review Of Political Science, 12, 2009, s. 105

²⁶ Pete Alcock, The Student's Companion to Social Policy, Fourth Edition, Wiley- Blackwell, UK, 2012, s. 15

²⁷ Kenneth Blakemore ve Griggs Edwin, Social Policy An Introduction, Open University Press, McGraw Hill Education. USA, 2007, s. 3

²⁸ Gerda Falkner, "The EU's Social Dimension", European Union Politics, ed. Michelle Cini, Oxford University Press, New York, 2009, s. 276

²⁹ Greg Marston ve Catherine McDonald, Analysing Social Policy A Governmental Approach, Publishedby Edward Elgar Publishing Limited, USA, 2006, s. 2

etkileyen ve toplumdan etkilenen birçok bilim dalı sosyal politika alanını da etkilemektedir.

Heck'e göre sosyal politika, emek ve sermaye arasındaki çatışmalara çözüm bulmak amacıyla ortaya çıkmış bir politika alanıdır.³⁰ Sosyal politika, ilk ortaya çıktığında toplum belirli bir kesimine yönelik yürütülmektedir.

Leon sosyal politikanın, olumsuz sonuçlar ortaya çıkaran sosyal sorunlarla ilgilenen politikaların tamamını kapsadığını savunmaktadır.³¹ Sosyal politikanın kapsamının oldukça geniş olduğunu, sosyal alanda oluşan sorunlara çözüm bulmak amacıyla yapılan tüm çalışmaların sosyal politika olduğunu söylemektedir.

Lavalette ve Pratt ise sosyal politikanın, toplumda sosyal adaleti sağlamada önemli bir araç olduğunu belirtmektedirler.³² Sosyal politikanın toplumda adaleti sağlama konusunda da etkili olduğunu açıklamaktadırlar.

Manning'e göre sosyal politika, piyasanın yetersiz olduğu noktalarda çözüm üreten bir yöntemdir.³³ Sosyal politikanın, ekonomik hayata düzen vermek için yapılan çalışmalar olduğu dile getirmektedir.

Literatürde yer alan tanımlar incelendiğinde çok sayıda tanım yapıldığı, ortak bir tanım olmadığı görülmektedir. Bazı yazarlar bir boyuttan bakarak, bazıları tüm boyutlarını ele alarak, bazıları ortaya çıkışını temel alarak tanım yapmaktadır. Sosyal politika, oldukça geniş bir alanı kapsamaktadır. Sosyal politika dönemin şartlarına göre değişim göstermektedir. Ekonomik, siyasal, toplumsal birçok faktörden etkilenmektedir.

Özetle, sosyal politika, toplumların oluşmaya başladığı dönemlerden itibaren vardır. Sanayi devrimine kadar dini kurumlar, aile, sivil örgütler tarafından sosyal alanda yürütülen sosyal faaliyetler sosyal politika olarak adlandırılabilir. Fakat sosyal politika daha sonraki dönemlerde kavramlaşmıştır. İlk olarak sanayi devrimi ile ortaya çıkan işçi ve işveren arasındaki sorunları çözmeyi amaçlayan çalışmalar sosyal politika olarak adlandırılmıştır. Sanayileşme arttıkça, sanayileşmeden kaynaklı olarak toplumlarda sorunlar oluşmakta, bu sorunlar sosyal politika kavramının kapsamının genişlemesine ve zaman içerisinde toplumun tüm kesimlerine yönelik çalışmalar yürütülmesine yol açmaktadır. Sosyal politika kavramı ilk ortaya çıktığında daha sınırlı kesime yönelik yapılırken, bugün toplumun tamamına yönelik çalışmalar

³⁰ Ronald H. Heck, *Studying Educational and Social Policy Theoretical Concepts and Research Methods*, Lawrence Erlbaum Associates Publishing, New Jersey, USA, 2004, s. 1

³¹ Anna Leon Guerrero, *Social Problems, Community, Policy and Social Action*, Pine Forge Press, Sage Publications, London, New Delhi, 2005, s. 3

³² Micheal Lavalette ve Alan Pratt, *Social Policy, Theories, Concepts and Issues*, Third Edition, Sage Publications Limited, London, California, New Delhi, 2006, s. 2

yapılmaktadır.³⁴ Sosyal politikalar ortaya çıktığı, bulunduğu toplumun özelliklerini yansıtmaktadır.³⁵

2.2. Sosyal Devlet

Sosyal devlet kavramının ortaya çıktığı ilk tarihi kesinleştirmek oldukça güçtür.³⁶ Bu nedenle sosyal devlet kavramının kullanılmaya başlandığı tarih bir dönem olarak ifade edilmektedir. Sosyal devlet kavramı, ilk olarak sanayi devrimiyle birlikte ortaya çıkmıştır. İlk sosyal devlet uygulamaları ise 2. Dünya Savaşı ve 29 Ekonomik Krizi'nden sonra ortaya çıkan sorunlara çözüm bulmak amacıyla gündeme gelmiştir. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra sosyal devlet uygulamaları hızla artmıştır. 1945-1970 yılları arasında sosyal devlet anlayışı "altın çağını" yaşamıştır. Bu dönemde, sosyal devlet anlayışının kapsamı genişletilmekte, bireylere ekonomik ve sosyal haklar tanınarak bireyin ve toplumun refahının artırılması amaçlanmaktadır.³⁷

Sosyal politika kavramında olduğu gibi sosyal devlet kavramı da farklı devletler de farklı şekillerde tanımlanmakta, Kıta Avrupa'sında "sosyal devlet" Kuzey Amerika'da "refah devleti" olarak adlandırılmaktadır.³⁸

"Sosyal devlet kavramının, evrensel bir tanımı yoktur."³⁹ Sosyal devlet toplumun ihtiyaçlarına göre şekillendiği için, toplumsal ihtiyaçlar toplumdan topluma farklılık gösterdiği için tüm toplumları kapsayacak ortak bir tanım yapmak zorlaşmaktadır.

Sosyal devlet kavramının tanımları; zamana, mekâna ve dönemin şartlarına göre değişiklik göstermektedir. Sosyal devlet, toplumu etkileyen her faktörden etkilenmektedir. Toplum ve sosyal devlet karşılıklı tutulmuş iki aynaya benzerlik göstermektedir. Toplumda meydana gelen değişimler sosyal devlet anlayışında da değişimler meydana getirmektedir.⁴⁰

Minica ve Demyen refah devleti kavramını, "devletin vatandaşlarına belirli bir gelişmişlik düzeyi sağlama sorumluluğu üstlenmesi" olarak tanımlamaktadır.⁴¹

³³ Nick Manning, *Welfare, İdeology and Social Theory, Social Policy*, ed. John Baldock vd., Oxford University Press, Oxford, 2003, s. 66

³⁴ Yılmaztürk ve Güler, a.g.e., s. 7-8

³⁵ Lavalette ve Pratt, a.g.e., s. 4

³⁶ Mirela Minica ve Suzana Demyen, "From The Welfare State To The Minimal State", *SSMAR*, Nr:1, 2011, s. 19

³⁷ Tarık Gümüş, *Sosyal Devlet Anlayışının Gelişimi ve Dönüşümü*, 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2010, s. 258

³⁸ Ersöz, a.g.e., s. 120-121

³⁹ Agnes Orosz, *Development Of Welfare State Theory: A Review Of The Literature*, Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás, 2017, s. 186; Ernst Rudolf Huber, *Modern Endüstri Toplumunda Hukuk Devleti ve Sosyal Devlet*(Çev: Tuğrul Ansay), *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1970, 27/3, s. 33

⁴⁰ Coşkun Karaca ve Yeşim Çam, "Türkiye'de Sosyal Devlet Anlayışının Değerlendirilmesi", *Maliye Dergisi*, Ocak-Haziran, 2019, s. 74

Sosyal devlet: “Devlete, ekonomik ve sosyal alanlarda planlama, düzenleme ve gerektiğinde piyasaya aktif müdahale işlevi yükleyen bu çerçeve bireylere sosyal güvenlik ve adalet sağlayıcı politikaların geliştirildiği refah devleti modeli.”⁴²

Toplumda refah düzeyini en yüksek noktaya getirmek için gerekli çalışmaları yürüten devlet olarak tanımlanabilir. Sosyal devlet anlayışı toplumsal hayata müdahaleyi gerekli görmektedir.

Sosyal devlet; “bireylere asgari gelir güvencesi veren, onları toplumsal risklere karşı koruyan, sosyal güvenlik olanağı sağlayan ve yurttaşların tümüne eğitim, sağlık, barınma gibi hizmetleri sunan bir anlayışı ifade etmektedir.”⁴³

Bireylerin, hastalık ve sakatlık gibi kendi ihtiyaçlarını karşılayamayacağı durumlarda yardım güvencesi sağlama, yoksulluk ve işsizlik gibi sosyal sorunlara karşı bireyi koruma faaliyetleri sosyal devlet anlayışının ortaya çıkışında temel fikri oluşturmaktadır.⁴⁴ Sosyal devlet bireylerin kendi ihtiyaçlarını kendileri karşılayamadığı durumlarda, bireye destek olmayı amaçlayan bir anlayışı yansıtmaktadır. Dezavantajlı bireylerin, avantajlı bireylerin yanında dışlanmaması, eşit muamele görmesi, iki kesimin birbirinden farksız olması için gerekli çalışmaları yürüten bir devlet anlayışıdır.

Barr, sosyal devletin “bireysel refahı” artıran devlet olduğunu dile getirmektedir. Devletin; çalışan ücreti, sağlık ve emeklilik, boş zaman ve eğlence gibi konularda bireye hizmet sağlaması gerektiğini dile getirmektedir. Barr’a göre sosyal devlet, kaynakları bakımından bir “mozaik” andırmaktadır.⁴⁵

“Sosyal devlet, toplumda sosyal barışı ve sosyal adaleti sağlamak amacıyla, devletin sosyal ve ekonomik hayata aktif bir şekilde müdahalesini gerekli ve meşru gören bir devlet anlayışıdır.”⁴⁶

Sosyal devlet, devletin toplumun sosyal refahını en üst düzeye çıkarmak amacıyla “sosyoekonomik” alanda gerekli müdahaleleri yapmasını öngören bir devlet modeli yapısıdır.⁴⁷ Minica ve Demyen’e göre refah devleti, sadece yoksullara yardım etmekle görevli değil, bununla birlikte tüm nüfusun ihtiyacı olan sosyal hizmetleri sağlamalıdır.⁴⁸

⁴¹ Minica ve Demyen, a.g.e., s. 19

⁴² Ömer Demir ve Mustafa Acar, *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, 6. Baskı, Adres Yayınları, 2005, s. 373

⁴³ Karaca ve Çam, a.g.e., s. 72

⁴⁴ Koç, a.g.e., s. 55

⁴⁵ Nicholas Barr, *Economics of the Welfare State*, Oxford University Press, 2012, s. 7-8

⁴⁶ Özbudun, a.g.e., s. 135

⁴⁷ Serdar Yay, "Tarihsel Süreçte Türkiye'de Sosyal Devlet", *21.Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 3/9, 2014, s. 147

⁴⁸ Minica ve Demyen, a.g.e., s. 19

Sosyal devlet, devletin vatandaşları arasında sosyal adaleti sağlamasını ve tüm bireylere insan onuruna yaraşır bir hayat sağlamasını hedefleyen bir modeldir.⁴⁹

Genel olarak bakılınca sosyal devlet, bireyin ve toplumun refah ve huzurunu sağlamak amacıyla, sosyal, ekonomik ve mali alanlarda yaptığı politikalarla; işsizliği azaltma, milli gelirin eşit dağılımı, sosyal risklere karşı koruma, sosyal adalet ve sosyal güvenlik konularında insan onuruna yaraşır bir hayat sunan devlet olarak tanımlanabilir. Sosyal devlet, sosyal eşitsizlikleri ortadan kaldırma görevini yüklenmiş olan devlet modelidir. Sosyal devlet insan onuruna yakışır bir yaşam sağlamayı amaçlayan, eğitim, sağlık, konut, istihdam vb. alanlarda hizmetler sunan ve “fırsat eşitliği” sağlayan devlet olarak tanımlanmaktadır.⁵⁰

2.3. Sosyal Belediyecilik Kavramı

Günümüzde, yeni ekonomik anlayış ve küreselleşmeden dolayı ortaya çıkan birçok yenilik, yerel yönetimler üzerinde de değişime neden olmaktadır. Yenidünya düzenine ayak uydurabilmek için ülkelerin yerel yönetim birimlerinde birtakım değişiklikler yapması gerekmektedir. Yerel yönetimler üzerinde yapılacak değişimlerin sosyal devlet anlayışına uygun nitelikte olması gerekmektedir. Yerel düzeydeki sosyal hizmetleri sunma görevini yerel yönetim birimleri üstlenmektedir. Sosyal belediyecilik kavramı da bu yeni düzenin hayatımıza dâhil ettiği bir kavram olarak kabul edilmektedir. Sosyal belediyecilik, yerel yönetim birimlerinin sosyal alanda hizmet vermesi, anlayışını açıklayan bir kavramdır. Literatürde sosyal belediyecilik kavramı ile ilgili farklı tanımlar yapılmaktadır. Bu tanımlar arasından en kapsamlı tanım Yalçın Akdoğan tarafından yapılmıştır.

Sosyal belediyecilik; mahalli idareye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca yönlendiren, işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet kavramını güçlendirmeye yönelik olarak mahalli idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir.⁵¹

⁴⁹ Karaca ve Çam, a.g.e., s. 73-74

⁵⁰ Özbudun, a.g.e., s. 138

⁵¹ Yalçın Akdoğan, Sosyal Belediyecilik, 2011, 28 Aralık 2015, <http://www.pendik.bel.tr/kalkinma/bpi.asp?caid=306&cid=2495> 'den aktaran Refika Yıldız Çakır, "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı; Nazilli Belediyesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Adanan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2016, s. 20

Akdoğanın tanımı sosyal belediyeçiliğin; işlevleri, amacı, konusu, kapsamı hakkında bilgi vermektedir.

Pektaş'a göre sosyal belediyeçilik kısaca "sunduğu sosyal nitelikli mal ve hizmetlerle hemşehrilere daha iyi bir yaşam standardı yaratmayı hedefleyen ve onların bütçesine sosyal adalet sağlayıcı biçimde katkı yapan belediyeçiliği"⁵² anlatmaktadır.

Literatürde yer alan farklı bir tanıma göre sosyal belediyeçilik, sosyal devletin, yerel yönetim birimlerinden vatandaşa en yakın olan belediyelerden yardım alarak yereldeki vatandaşlara sosyal yardım ve sosyal hizmet sunmasını ifade etmektedir.⁵³ Amerika'da, dezavantajlı gruplara yönelik sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin yerel yönetimler tarafından verilmesinin, sosyal belediyeçilik anlayışının bir göstergesi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.⁵⁴

Sosyal belediyeçilik anlayışı, yerel yönetimlerin alt yapı görevleriyle beraber toplumsal problemlerin çözülmesinden de sorumlu olduğu bir yönetim anlayışıdır. Artık klasik belediyeçilik anlayışının dışına çıkmış, kapsamı genişletilmiş, belediyeler alt yapı belediyeçiliğinden sosyal belediyeçiliğe geçiş yapmıştır.⁵⁵

Sosyal belediyeçilik, geleneksel belediyeçilik anlayışına yenilikler getiren, yeni bir belediye yönetimi modeli olarak kabul edilmektedir. Sosyal belediyeçilik anlayışı belediyelere, alt yapı hizmetinin beraberinde sosyal ve kültürel alanda da hizmetler sunması gerektiği hususunda görevler yüklemektedir. Belediyeler, sınırları içerisinde yaşayan vatandaşlara sosyal ve kültürel konularda da hizmet sunmak mecburiyetinde kalmaktadır.⁵⁶

Sosyal belediyeçilik, belediyelerin geleneksel belediyeçilik faaliyetlerinin dışında toplumdaki sorunların çözümüne yönelik görevlerini attıran ve belediyelere yeni görevler yükleyerek belediyelerin sosyal devletin yereldeki temsilcileri olduklarını kabul eden bir anlayıştır.⁵⁷

"Sosyal belediyeçilik, belediyelerin vatandaşların hayat kalitesini artırma ve sosyal adaleti sağlama amacı doğrultusunda eğitim, sağlık, sanat, kültür, sosyal refah ve

⁵² Ethem Kadri Pektaş, "Türkiye'de Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar", *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5/1, 2010, s. 5

⁵³ Ahmet Turan Adıyaman ve Salim Demirel, "Sosyal Belediyeçilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Örneği", *Dış Denetim Dergisi*, Sayı: Nisan-Mayıs-Haziran, 2011, s. 116

⁵⁴ Robert Stuart Lorch, *State and Local Politics: The Great Enlargement*, 4.Baskı, New Jersey, Prentice Hall Inc. Englewood Cliffs, 1992, s. 245

⁵⁵ Orhan Koçak ve Ersin Kavi, "Sosyal Politika Aktörü Olarak Sosyal Girişimci Belediyeçilik", *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3/3, 2014, s. 36

⁵⁶ Hasret Öztürk ve Hüseyin Gül, "Sosyal Belediyeçilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif Mi?", IV. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu, (Der. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü) Petrol-İş Yayını, İstanbul, 2010, s. 213

⁵⁷ Dürriye Toprak ve Ceyda Şataf, "Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyeçilik Yaklaşımı", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1/1, 2009, s. 15

sosyal yardım ile ilgili projeler geliştirmesine ve uygulamasına dayanan bir anlayış şeklinde tanımlanabilir.”⁵⁸

Sosyal belediyecilik uygulaması, sosyal devletin yükünü hafifletmek için, yerel yönetimlerden yardım alınması ve yerel yönetimlere sosyal nitelikli bir takım yeni görevler verilmesi durumunu açıklamaktadır.⁵⁹ Yerel yönetimler, Ortaçağ'dan itibaren toplumun ihtiyaç duyduğu su, atık, yol gibi kentsel ihtiyaçlar, dezavantajlı gruplara yönelik korunma ve ihtiyaçlarını karşılama, sağlık ve eğitim hizmeti sunma gibi sosyal politika alanında birçok görev üstlenmektedir.⁶⁰

Çelik ise sosyal belediyeciliği, “sosyal devlet anlayışının, yerele yansımış biçimi olup, sosyal devletin halka sunmakla görevli olduğu sosyal politikaya belediyelerin müdahil olmasıdır” şeklinde tanımlamaktadır.⁶¹ Örneğin; 2020 yılında pandemi sürecinde devletin vatandaşa ücretsiz maske dağıtım faaliyetine müdahil olan bir belediye yönetimi olarak Malatya Büyükşehir Belediyesi, Sağlık Bakanlığı’nın izni ile maske bezi alarak, Malatya’da Organize Sanayi’deki fabrikalarda ücretsiz olarak maske dikimi yapılmasını sağlamış ve dikilen maskeler ücretsiz olarak farklı kurum ve kuruluşlardan da yardım alınarak ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır.⁶²

Sosyal belediyecilik, hizmetlerin vatandaşlara mümkün oldukça yakın yönetim birimleri tarafından sunulmasını öngören bir anlayış olarak kabul edilmektedir. Sosyal belediyecilik, sosyal devletten uzaklaşmanın aracı değil sosyal devletin yükünü taşıyabilmesi için yardımcı birimler oluşturmayı amaçlayan, toplumun tüm dezavantajlı gruplarına eşit hizmet sunmayı gerekli gören bir anlayış olarak ortaya çıkmaktadır.⁶³ Örneğin; İsveç’te 1910’daki “Eğitim Yasası” ile yerel yönetim birimlerine, okuldan yeni mezun olan gençlere rehberlik etme, meslek seçiminde yardımcı olma ve iş arayanların iş bulmalarına yardımcı olma gibi sorumluluklar verilmiştir. Bu durumda yerel yönetim birimleri örgün eğitime destek niteliğinde hizmet sunmaktadır.⁶⁴ Eğitim hizmetleri konusunda yerel yönetimlere görev verilmiş, dezavantajlı grupların faydalanabileceği eğitim faaliyetleri yürütülmüştür.

⁵⁸ Esin Şengün ve Çiğdem Akman, *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik*, Nobel Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 2020, s. 7

⁵⁹ Sanem Berkün, "Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı", *E-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, Cilt:9, Sayı:2(18), 2017, s:584.

⁶⁰ Alan Norton, *Western European Local Government in Comparative Perspective*, Local Government in Europe, (Ed. Richard Batley – GerryStoker), New York, St. Martin Press, 1994, s. 3

⁶¹ Abdullah Çelik, "Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16/1, 2014, s. 1

⁶² Malatya Büyükşehir Belediyesi 2020 Yılı Faaliyet Raporu, 2021, s. 127

⁶³ M. Mustafa Akkan, "Türkiye’de Sosyal Belediyecilik: Konya BŞB Örneği", *Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü Araştırma Raporu*, 2017, s. 3

⁶⁴ Tony Byrne, *Local Government in Britain: Everyone’s Guide to How it All Works*, London, Penguin Boks, Six Edition, 1994, s. 19-22

Sosyal belediyeçilik yerel yönetim birimlerine, sosyal alanlarda hizmet sunma işlevi kazandıran ve kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını da kapsayacak şekilde sosyal amaca yönelik yapan bir yönetim modeli olduğu düşünülmektedir.⁶⁵ Sosyal belediyeçiliğin ortaya çıkışında önemli etkisi olduğu düşünülen İngiltere’de çıkarılan “Yoksulluk Yasası”; yerel yönetim birimlerine düşkünlerevi kurma, konut, anne-çocuk sağlığı ve okul hizmetleri alanlarında çeşitli sorumluluklar yüklemektedir. Sosyal belediyeçilik anlayışı insan hayatında konuttan sağlığa, eğitimden ekonomiye, enerjiden çevreye birçok konuda etkisini göstermektedir.⁶⁶

Sosyal belediyeçilik, Beki tarafından; belediye sınırları içerisinde ikamet eden vatandaşın yaşam koşullarını daha iyi konuma getirmek için yapılan sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin tamamına verilen ad, şeklinde açıklanmaktadır. Sosyal yardım ve sosyal hizmetler haricinde her türlü kültür, sanat, eğitim ve spor alanlarında yapılan faaliyetler de sosyal belediyeçilik kapsamında değerlendirilmektedir. Belediyenin kendine özgü görevlerinin dışında yapılmasına katkı sağladığı tüm sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler sosyal belediyeçilik anlayışının ürünü olarak ortaya çıkmaktadır.⁶⁷ Örneğin; Adana Büyükşehir Belediyesi, 18 Eylül 2020 tarihinde “Maskeni Tak Mesafeni Kori Hamleni Yap Sokakta Satranç Var” adlı proje ile sosyal nitelikli bir hizmet sunmuştur.⁶⁸ Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan bu proje Türkiye’deki diğer büyükşehir belediyelerinde yapılmamaktadır. Çünkü bu hizmet belediyelerin zorunlu görevleri arasında yer almamaktadır.

Sosyal belediyeçilik, “sunduğu sosyal nitelikli mal ve hizmetlerle belediye sınırları içerisindeki vatandaşlara daha iyi yaşam koşulları oluşturmayı hedefleyen ve vatandaşların bütçesine sosyal adalet sağlayıcı biçimde katkı yapmayı amaçlayan” belediyeçilik anlayışı olarak tanımlanmaktadır.⁶⁹

Adana Büyükşehir Belediyesi tarafında işletilen ekmek fabrikaları, “halk ekmek” adlı proje dâhilinde dar gelirli, muhtaç, kimsesiz ve yoksul vatandaşların uygun fiyattan ve kaliteli ekmek ihtiyacını gidermeyi, “serbest piyasa koşullarında rekabeti sağlama, fiyatlar da dengeleyici rol oynamayı” amaçlamaktadır.⁷⁰ Belediyeler vatandaşlarının sorunlarının tamamını çözebilecek yatırımlar yapamıyor olsa da sorunları en aza

⁶⁵ Feyzullah Ünal ve Cantürk Caner, "Yerel Yönetimler ve Sosyal Politikalar:Sosyal Belediyeçilik", *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 49/2, 2014, s. 37-38

⁶⁶ Graeme Betts, *Local Government and Inequalities in Health*; Aldershot: Avebury, 1993, s. 38-51

⁶⁷ Abdulhakim Beki, "Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları(Ümraniye Belediyesi) Örneği", Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2008, s.32

⁶⁸ Adana Büyükşehir Belediyesi 2020 Yılı Faaliyet Raporu, 2021, s. 166

⁶⁹ Yönten ve Şimşek, a.g.e., s. 83

indirmek ve vatandaşlar için yaşanabilir bir hayat sunmak amacıyla yatırımlar yapmaktadır. Belediyeler; halk ekmek fabrikaları, tanzim satış mağazaları, sosyal tesisler, asfalt üretim tesisleri, aşevleri, sığınma evleri, kreşler, eğitim kurumları, sağlık kurumları vb. kurmaktadır.⁷¹

Bayraktar'a göre sosyal belediyecilik anlayışı, “desteğe ihtiyacı olanların ihtiyaçlarını ortadan kaldırmayı ve sosyal sorunların önlenmesine yardımcı olarak bireylerin yaşadıkları ortamlarda mutlu ve güven duygusunun gelişmiş refah ortamında yaşamalarını planlayan anlayıştır”.⁷²

Sosyal belediyeciliği hizmet sunulan gruplar üzerinden tanımlamak gerekirse; sosyal belediyecilik, sosyal risk gruplarına ve dezavantajlı kesimler olarak adlandırılan kadın, çocuk, yaşlı ve yoksullara, işsizlere ve etnik kimlik, cinsiyet, göçmenlik gibi nedenlerden kaynaklı olarak toplumdan dışlanmış vatandaşlara yönelik hizmetler sunulması, olarak tanımlanmaktadır.⁷³ İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 2020 yılında, 2.636 kişiye “Türk İşaret Dili” eğitimi verilmiştir. Bu hizmet toplumda dezavantajlı durumda olan işitme engelli bireylerin topluma uyum sağlayabilmesini amaçlamaktadır.⁷⁴

Sosyal belediyecilik, belediye yönetimini yalnız alt yapı hizmeti sunan bir kurum olarak görmemekte, aynı zamanda belde halkının sosyal ve kültürel yaşamına katkıda bulunan, bu konuda görev ve sorumluluklar üstlenen bir kurum olarak görmektedir.⁷⁵ Adana Büyükşehir Belediyesi ve “Uluslararası Göç Örgütü’nün” birlikte yaptığı bir proje olan ve 2020 yılında kullanılmaya başlanan “Şakirpaşa Çamaşırhanesi’nde” çamaşır yıkama ve kurutma işlemleri yapılmaktadır. İhtiyaç sahibi bütün vatandaşlar faydalanabilmektedir.⁷⁶ Belediyelerin asli görevlerine bakıldığında Adana Büyükşehir Belediyesi bu hizmeti yapmak zorunlu değil, fakat sosyal belediyecilik kavramının getirdiği yeniliklerden kaynaklı olarak belediyeler, bunun gibi hizmetleri de yapabilmektedir. Hizmetler vatandaşların taleplerine ve ihtiyaçlarına göre projelendirilmekte ve sunulmaktadır.

Ruşen Keleş, “sosyal belediyeciliği, toplumcu belediyecilik olarak tanımlamaktadır.” Sosyal belediyeciliğin, toplumun amaçlarının öncelikli olduğu,

⁷⁰ Adana Büyükşehir Belediyesi 2020 Yılı Faaliyet Raporu, s.184

⁷¹ Alberta Andreotti, Enzo Mingione ve Emanuele Polizzi, "Local Welfare Systems: A Challenge for Social Cohesion", Urban Studies, 49/9, 2012, s. 1926

⁷² Bahar Bayraktar. "Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikaya Bakış Açısı Sosyal Belediyecilik (Nilüfer ve Yıldırım Belediyesi Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2013, s. 77

⁷³ Neslihan Koç ve Mustafa Ökmen, "Sosyal Belediyecilik Anlayışı Çerçevesinde Seçilmiş Belediyelerin Sosyal Bütçelerinin Değerlendirilmesi", Maliye Dergisi, 168, 2015, s. 69

⁷⁴ İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2020 Yılı Faaliyet Raporu, 2021, s. 188

⁷⁵ Çelik, a.g.e., s. 3

toplumun çıkarlarının ön planda tutulduğu ve üretim araçlarının özel kişilere ait olduğu bir belediyecilik anlayışı olduğunu belirtmektedir.⁷⁷

Uluslararası literatürde sosyal belediyecilik terimi yerine; refah belediyeciliği, yerel refah devleti, yerel refah sistemleri, yerel refah rejimleri, sosyal politikaların yerelleşmesi vb. kavramlar kullanılmaktadır.⁷⁸

DeVerteuil vd., sosyal belediyeciliği yerel refah devleti olarak tanımlamaktadırlar. Sosyal belediyeciliğin, refah devletinin yereldeki yansıması olduğunu dile getirmektedirler.⁷⁹

Kröger'de sosyal belediyeciliği, refah belediyeciliği olarak ele almaktadır. Ülkedeki bütün vatandaşlara eşit davranmayı ve hizmetlerden eşit faydalanmalarını sağlamayı amaçlayan bir modeldir.⁸⁰

Trydegard ve Thorslund sosyal belediyeciliği, "refah belediyeciliği" olarak ifade etmektedir. "Refah Belediyeleri", sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler konusunda karar alan kurumlar olarak tanımlanmaktadır.⁸¹ Bu durumda sosyal belediyeciliği, sosyal yardım ve sosyal hizmet alanında faaliyet yürütülen bir model olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır.

Özetle sosyal belediyecilik; belediye sınırları içerisinde yaşayan vatandaşın yaşam kalitesini artırmayı, toplumdaki dezavantajlı grupları korumayı, yerel kalkınmayı sağlamayı ve şehri çevre, ekonomi, sosyal ve kültürel açıdan geliştirmeyi amaçlayan bir anlayışla, vatandaşın hayatında var oluştan yok oluşa kadar geçen sürece etki eden bir modeldir.⁸²

2.4. Sosyal Belediyecilik İşlevleri

Sosyal belediyecilik kavramı yerel yönetim birimlerinde görev alanının genişlemesine neden olmaktadır. Yerel yönetim birimlerine sosyal nitelikli hizmetler sunulması konusunda önemli görevler verilmektedir. Yerel yönetim birimleri içerisinde vatandaşa en yakın olan birim belediyeler olduğu için bu konuda en fazla görev belediyelere düşmektedir. Sosyal belediyecilik kavramının oluşturmak istediği toplum

⁷⁶ Adana Büyükşehir Belediyesi 2020 Yılı Faaliyet Raporu, s. 181

⁷⁷ Ruşen Keleş, "Yerel Seçimler Yaklaşırken Türkiye'de Sosyal Belediyecilik", *Özel Kalem Dergisi*, 21, 2009, s. 30

⁷⁸ Hasan Mahmut Kalkışım, "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Algısı: İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır Büyükşehir Belediyeleri Örneği", Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015, Isparta, s. 57

⁷⁹ DeVerteuil, Geoffrey, Woobae Lee ve Jennifer Wolch, "New Spaces for the Local Welfare State? The Case of General Relief in Los Angeles County", *Social & Cultural Geography*, 3/3, 2002, s. 231

⁸⁰ Teppo Kröger, "Retuning The Nordic Welfare Municipality Central Regulation of Social Care Under Change in Finland", *International Journal of Sociology and Social Policy*, 31/3/4, 2011, s. 149

⁸¹ Gun Britt Trydegard ve Mats Thorslund, "Inequality in the Welfare State? Local Variation in Care of the Elderly-The Case of Sweden.", *International Journal of Social Welfare*, 10/3, 2001, s. 174

yapısını elde edebilmek için belediyelerin faaliyetlerinin belirli kurallar çerçevesinde ortaya konulması gerekmektedir. Sosyal belediyeçiliğin belirli işlevleri bulunmaktadır. Bu işlevler olması arzu edilen toplum yapısını elde edebilmek için gereklidir. Belediye yönetimi sosyal belediyeçilik modelini uyguluyorsa, sosyal belediyeçiliğin işlevlerinin de yerine getirmesi gerekir.

Sosyal belediyeçiliğin işlevleri literatürde; “sosyalleştirme, sosyal kontrol ve rehabilitasyon, mobilize etmek, yönlendirmek ve rehberlik etmek, yardım etmek ve gözetmek, yatırım yapmak” olarak belirlenmiştir.⁸³

2.4.1. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon

Sosyalleşme insanın doğduğu zamandan başlayıp ölünceye kadar geçen süreçte bireyin yaşadığı topluma uyum sağlaması olarak tanımlanmaktadır. Birey doğarken ve ölürken tek olmasına rağmen toplum içerisinde tek değildir, bu nedenle toplumda yaşayabilmesi için belirli kurallar, bazı kontroller gerekmektedir.

Sosyalleştirme, Türk Dil Kurumu tarafından, “toplumsallaştırma” olarak tanımlanmaktadır.⁸⁴

Sosyalleşme, bireyin içinde bulunduğu sosyal kurumların ve kültürel çevrenin bireylerden beklediği gibi davranmayı öğrenme süreci olarak açıklanmaktadır.⁸⁵ Bireyin içinde bulunduğu topluma uyum sağlaması, toplumun dışında kalmaması durumu olarak kabul edilmektedir.

Sosyalleşme, bireyin toplumun bir parçası olma, toplumundaki kurumların ve kültürel değerlerin sahip olmasını istediği özelliklere sahip olma ve toplumdaki diğer bireylerle birlikte yaşamaya alışma süreci olarak görülmektedir.⁸⁶

Toplum bir bütün olarak kabul edilecek olursa, birey bu bütünün bir parçası olmakta, sosyalleşme kavramı da bütün ve parçanın uyum sağlaması sürecini dile getirmektedir.⁸⁷ Toplum ve birey arasındaki bu uyum sağlama sürecinin en önemli aktörlerinden biri de halka en yakın yönetim birimi olan belediyeler olarak görülmektedir. Belediyeler bireyin sosyalleşmesine; toplantılar, halk meclisleri, esnaf

⁸² İşgör, a.g.e., s. 57

⁸³ İşgör, a.g.e., s. 59-61; Kalkışım, a.g.e., s. 62-64; Uslu, a.g.e., s. 29-30; Cihan Selek Öz, "Sosyal Belediyeçilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri (İstanbul, Ankara, Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri)", Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2010, s. 31-32; Toprak ve Şataf, a.g.e., s. 16; Tugay Karaca, "Sosyal Belediyeçilik Çerçevesinde Yürütülen Sportif Faaliyetlerden Katılımcıların Beklentileri: Kayseri Spor A.Ş. Üzerinden Bir Uygulama", Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2020, s. 33-38; Çakır, a.g.e., s. 22-24.; Koçak ve Kavi, a.g.e., s. 37

⁸⁴ Türk Dil Kurumu, 2021, (<https://sozluk.gov.tr/>).

⁸⁵ Pektaş, a.g.e., s. 14

⁸⁶ Toprak ve Şataf, a.g.e., s. 16

⁸⁷ Yılmaztürk ve Güler, s. 11

gezileri, halk kütüphaneleri, kültür merkezleri sportif faaliyetler, meslek edindirme kursları ve seminerler düzenleyerek yardımcı olmaktadır.⁸⁸

Sosyal kontrol, toplumun bütünlüğünü devam ettirebilmesi için toplumu oluşturan üyeler üzerinde denetim yapılması, üyelerin kontrol altında tutulması olarak tanımlanmaktadır. Bu konuda da belediyelere önemli görevler düşmektedir. Belediye toplumda kontrolü sağlamak amaçlı kuralları belirleyerek uygulamak, uyum sağlanmaması durumunda gerekli cezalandırmayı yaparak toplum üzerinde denetim yapmaktadır.⁸⁹

Rehabilitasyon, bireyin topluma kazandırılması olarak kabul edilmektedir. Yani kendini toplumdan ayrı gören, topluma dâhil olma konusunda zorluk çeken bireyler belediyelerin desteği ile topluma dâhil edilebilmektedir.⁹⁰ Örneğin, engelli bireyler için yapılan eğitimler, bireylerin engellerini aşarak topluma karışmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

Birey için bu üç işlevi sıralamak gerekirse, sosyalleştirme bireyin topluma uyum süreci, sosyal kontrol sosyalleşmenin ne kadar sağlandığını denetleme, rehabilitasyon ise sosyalleşme sürecine dâhil olmakta zorluk yaşayan bireylerin sosyalleşmesine yardımcı olmak olarak açıklanabilmektedir.⁹¹

2.4.2. Mobilize Etmek, Yönlendirmek ve Rehberlik Etmek

Mobilize etmek: “harekete geçirmek”.⁹² Yönlendirmek: “bir kimsenin davranış, tutum, yapacağı iş vb. alanlarda izleyeceği yolu göstermek”.⁹³ Rehberlik etmek: “yol göstermek, kılavuzluk etmek”.⁹⁴

Belediyeler, toplumdaki bireylere danışmanlık hizmeti verme onları belirli günler ve olaylarla ilgili olarak yönlendirme, bireylerin sorunlarını nasıl ve hangi kurumlar yardımı ile çözebileceği konusunda yardımcı olmaktadır.⁹⁵

Halka sosyal danışmanlık hizmeti sunmak, yaşadıkları sorunlara çözüm üretmek ya da sorunlarını çözmek için yardım alabilecekleri başka kurum ve kuruluşlara yönlendirmek belediyelerin görevleri arasında yer almaktadır.⁹⁶

⁸⁸ Ünlü, a.g.e, s. 72; Toprak ve Şataf, a.g.e., s. 15

⁸⁹ Ceyda Şataf, "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışına Yönelik Genel Bir Değerlendirme", *Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar*, (Der.Furkan Beşel ve Fatih Yardımcıoğlu), Beşköprü Yayınları, Sakarya, 2017, s. 6-7

⁹⁰ Mehmet Beşir Çelik, "Sosyal Belediyecilik Bağlamında Bilgi Evi Uygulamaları Zeytin Burnu Belediye Örneği", Yüksek Lisans Tez, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, 2019, s. 33

⁹¹ Kalkışım, a.g.e., s. 62

⁹² Türk Dil Kurumu, (<https://sozluk.gov.tr/>, 2021)

⁹³ Türk Dil Kurumu, (<https://sozluk.gov.tr/>, 2021)

⁹⁴ Türk Dil Kurumu, (<https://sozluk.gov.tr/>, 2021)

⁹⁵ Berkün, a.g.e., s. 586

Belediyeler hizmet sunmakla sorumlu oldukları toplumlara alt yapı hizmetleri dışında sosyal ve kültürel konularda da hizmet sunmaktadır. Belediyeler toplumdaki sosyal sorunların çözülmesi konusunda rehberlik yapmakta ve sorunları yaşayan kesimlerin nerelerden yardım alabileceği konusunda yönlendirme yapmaktadır.⁹⁷

Belediyelerin evlilik danışmanlığından psikolojik terapi hizmetlerine, hukuk danışmanlıklarından aile, eş ve annelik danışmalıklarına kadar pek çok konuda vatandaşlara sunduğu hizmetler sosyal belediyeçiliğin işlevlerini yansıtmaktadır. Bu hizmetler, bilinçli birey temelinde sağlıklı toplumun oluşmasına önemli katkı sağlamaktadır.⁹⁸

Sosyal belediyeçilik anlayışına göre; topluma ve bireye rehber olmak, toplumu ve bireyi yönlendirmek ve mobilize etmek belediyelerin görevleri arasında sayılmaktadır. Belediyeler, psikolojik danışmanlık, aile danışmalığı, hukuk danışmanlığı vb. birçok konuda danışmanlık hizmeti vermektedir. Özel gün ve olaylarda günün anlam ve önemini konu alan etkinlikler yaparak halkı bilinçlendirmektedir.⁹⁹ Örneğin; dini ve milli bayramlar ile ilgili etkinlikler yapılmaktadır. Bu örnekte, toplumun tarihi ve kültürel değerlerinden uzaklaşmamasının amaçlandığı görülmektedir.

2.4.3. Yardım Etme ve Gözetme

Yardım etmek: “kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak”.¹⁰⁰ Gözetme: “korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek”.¹⁰¹

Belediyeler, hizmet sunmakta olduğu vatandaşlar arasında fakir ve muhtaç olanları tespit ederek, onlara gıda, yakacak (odun, kömür), ilaç, kırtasiye malzemesi vb. konularda yardımcı olmaktadır.¹⁰²

Sosyal belediyeçilik kapsamında belediyelere, belediye sınırları içerisinde bulunan ihtiyaç sahibi vatandaşların tespit edilmesi ve gerekli ihtiyaçlarının karşılanması konusunda görev verilmektedir.¹⁰³

Belediyeler, vatandaşa en yakın yönetim birimi olduğu için vatandaşların ihtiyaçlarını ve ekonomik durumlarını tespit etmesi diğer yönetim birimlerine göre

⁹⁶ Mustafa Kocaoğlu, Cazibe Aydoğan ve Özge Akkuş Karabulut, "Türkiye'de Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme", *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5/4, 2017, s. 160

⁹⁷ Mustafa Çöpoğlu, "Sosyal Belediyeçilikten Sosyal Politikaya Geçiş Bağlamında Sakarya Büyükşehir Belediyesi Hizmetlerinin Değerlendirilmesi", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 18/37, 2020, s. 688

⁹⁸ Kalkışım, a.g.e., s. 63

⁹⁹ Berkün, a.g.e., s. 586

¹⁰⁰ Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr/>, 2021

¹⁰¹ Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr/>, 2021

¹⁰² Murat Sezik, "Büyükşehirlerin Sosyal Belediyeçilik Yaklaşımlarına Bir Örnek Olarak Madde Bağımlılığı İle Mücadele Çalışmaları", *BEU Akademik İzdüşüm*, 2/1, 2017, s. 56

¹⁰³ Çöpoğlu, a.g.e., s. 688

kolay olmaktadır. Vatandaşların ihtiyaçlarını tespit etme, sosyo-ekonomik durumlarını izleme ve gerekli yardımları yapma görevi belediyelere düşmektedir.¹⁰⁴

Yardıma muhtaç vatandaşların bilgilerine ulaşırken, diğer kamu kurum ve kuruluşlarından da yardım almaktadır.¹⁰⁵ Belediyeler sosyal yardım alanında hizmet sunma konusunda sosyal devletle birlikte hareket etmektedir.

Belediyeler kendi sınırları içerisinde yaşayan ihtiyaç sahibi vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamakta, yiyecek, yakacak, giyecek, sağlık, eğitim ve temizlik malzemesi yardımı yapmaktadır. Ayrıca ihtiyaç sahiplerine ulaşmak isteyenlere de yardımcı olmaktadır.¹⁰⁶

2.4.4. Yatırım Yapma

Yatırım yapma, Türk Dil Kurumu tarafından “gelir amacıyla bir işe para yatırmak” şeklinde tanımlanmaktadır.¹⁰⁷ Belediyeler yatırım yaparak vatandaşların hayatlarını kolaylaştıracak hizmetler sunmaktadır.¹⁰⁸ Örneğin; Erzurum Büyükşehir Belediyesi, halk ekmek fabrikası tarafından günde 8000 adet, yılda 2500000 adet ekmek üretilmektedir.¹⁰⁹ Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ekmek fabrikaları ile vatandaşa hizmet vermektedir. Kentin işlek noktalarında, vatandaşın kolaylıkla ulaşabileceği yerlerde halk ekmek satış birimleri oluşturulmaktadır.¹¹⁰ Belediyeler vatandaşların talepleri doğrultusunda topluma yararlı olacak alanlarda yatırım yapabilmektedir.

Sosyal belediyecilik anlayışı ile çalışan belediyeler yardım etme, rehberlik etme, sosyalleştirme gibi faaliyetlerin yanında bir de yatırım yapma görevini de üstlenmektedir. İhtiyaç sahibi vatandaşlara yardım edilmekte fakat bu yardım her zaman ihtiyaçları doğrudan karşılamamaktadır. Bazen ihtiyaç sahibinin kendi ihtiyacını kendisi karşılayabilmesi için, yapabileceği bir iş imkânı tanınmakta, dolaylı şekilde yardım yapılmaktadır. Vatandaşa iş imkânı sağlamak ve onların bazı ihtiyaçlarını tedarik etmesi için belediyeler birçok alanda yatırım yapmaktadır.¹¹¹

Örneğin; Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Ejder Kayak Merkezleri Turizm İnşaat Taahhüt Danışmanlık Organizasyon Fuarcılık Sanayi ve Ticaret A.Ş., Er Konut İnşaat Taahhüt İnşaat Malzeme Nakliye ve Maden Ticaret ve Sanayi A.Ş., Erzurum Enerji Üretim Dağıtım Petrol Doğalgaz Metal Taşımacılık Sanayi Ticaret A.Ş., Erzurum Spor Kültür Sanat Etkinlikleri ve İşletmeciliği Ticaret Sanayi A.Ş., ESKER İnşaat Taahhüt Enerji Üretim

¹⁰⁴ Toprak ve Şataf, a.g.e., s. 16

¹⁰⁵ Kocaoğlu, Aydoğan ve Akkuş, a.g.e., s. 160

¹⁰⁶ Berkün, a.g.e., s. 586; Pektaş, a.g.e., s. 14

¹⁰⁷ Türk Dil Kurumu, (<https://sozluk.gov.tr/>), 2021

¹⁰⁸ Sezik, a.g.e., s. 56-57

¹⁰⁹ Erzurum Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, s. 361

¹¹⁰ Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, s. 231

¹¹¹ Çöpöğlu, a.g.e., s. 688

Hizmet Alımı Belgelendirme Hizmeti Gıda ve Deri Mamülleri Sanayi Ticaret Anonim Şirketi, Erzurum Kültür Turizm Eğitim Reklam ve Sanat Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş., Palandöken Yatırım İnşaat Taahhüt Turizm Mobilya Petrol Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. gibi iştiraklere yatırım yapmıştır.¹¹²

Belediyeler, vatandaşlarının sorunlarını kökten çözebilecek büyüklükte yatırımlar yapamaları da bu sorunları hafifletecek ve hayatı onlar için kolaylaştıracak yatırımlar yapmaktadırlar.¹¹³ Bu konuda belediyeler ekmek fabrikaları, tanzim satış mağazaları, sosyal tesisler, asfalt üretim tesisleri, aşevleri, sığınma evleri, kütüphaneler vb. kurmakta ve bunlarla vatandaşlara hizmet etmektedirler. Bu hizmetlere yönelik belediyelerin yatırım yapması sosyal belediyecilik anlayışı ile ortaya çıkmıştır.¹¹⁴ Sosyal belediyecilik faaliyetleri, yereldeki ekonomik aktörlerin faaliyetlere katılmasını ve yeni kaynakların oluşturulmasını sağlamaktadır.¹¹⁵

Özetle sosyal belediyeciliğin işlevleri, toplumda düzeni sağlama konusunda insan hayatının her alanını etkileyebilecek nitelikte hizmetler yürütülebileceğini göstermektedir. Toplumsal ve bireysel birçok konuda sosyal belediyecilik anlayışını yansıtan hizmet verilmektedir.

2.5. Sosyal Belediyeciliğin İlkeleri¹¹⁶

Onar, sosyal belediyeciliğin ilkelerini, “sosyal adalet, demokratik olma, katılım, kamu yararı, yönetim, kaynak yaratma ve üretme, toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı gözetme, kapsayıcı olma”¹¹⁷ olarak sıralamaktadır.

Sosyal adalet: Toplum için yapılacak hizmetlerde adil davranmak, adalete ve eşitliğe engel oluşturacak durumların oluşmasına karşı tedbirli olmak şeklinde açıklanabilir. Hizmet verilirken bireylere din, dil, ırk, siyasi görüş vb. özelliklerinden dolayı ayrımcılık yapılmamalıdır. Sosyal hizmetlerin verilmesinde eşitlik ve adaletin sağlanamaması durumunda sosyal belediyecilik uygulaması amacına ulaşmamaktadır.

Demokratik olma: Demokratik bir yerel yönetim anlayışının hakim olması gerekmektedir. Demokratik yönetim anlayışını taşıyan ve uygulamaya geçirebilen bir yerel yönetim olması gerekmektedir. Yerel yönetimler istedikleri faaliyetleri yapabilmeli, baskı altında kalmamalı, özgün hizmetler verebilmelidir.

¹¹² Erzurum Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, s. 330 -380

¹¹³ Toprak ve Şataf, a.g.e., s. 16; Beki, a.g.e., s. 60; Kalkışım, a.g.e., s. 64

¹¹⁴ Berkün, a.g.e., s. 586; Beki, a.g.e., s. 41

¹¹⁵ Andreotti, Mingione ve Polizzi, a.g.e, s. 1926

¹¹⁶ Alper Onar, "Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Lüleburgaz Belediyesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 2020, s. 24

¹¹⁷ Onar, a.g.e., s. 24

Katılım: Vatandaşların karar alma süreçlerine kolaylıkla katılabiliyor olması gerekmektedir. Türkiye'de sosyal belediyeçilik hizmetlerinden, “beyaz masa ve kent konseyleri” uygulamaları katılımı amaçlamaktadır. Belediyeler tarafından kadınlar, gençler, çocuklar, engelliler vb. dezavantajlı gruplar için ayrı ayrı kent konseyi oluşturulmaktadır.

Kamu yararı: Hizmet yapılırken kamu yararı gözetilerek yapılmalı, bireysel ve siyasal yararların baskısından etkilenilmemelidir. Hizmetler oy kazanmak veya bir kişiyi, grubu tanıtmak için yapılmamalı, çıkar amaçlı olmamalıdır.

Yönetişim: Hizmetlerin, devlet, sivil toplum kuruluşları ve vatandaş işbirliği ile yapılması gerekmektedir. Vatandaşın görüşleri alınmadan, ihtiyaçları bilinmeden yapılacak hizmetler ihtiyaçları karşılama konusunda yetersiz olacaktır. Bu nedenle yapılacak hizmetlerle ilgili vatandaşın görüşünün alınması önemli bir ilkedir. Bireysel görüşlerin toplumu yansıtmadığı durumlarda sivil toplum örgütlerinin görüşlerin de önemli olmaktadır.

Kaynak yaratma ve üretme: Hizmetler için gerekli kaynaklar bir şekilde bulunmalı ve plan ve projeler çerçevesinde üretim yapılması gerekmektedir. Hizmet için gerekli kaynağın temin edilmesi gerekmektedir. Sosyal nitelikli hizmetleri için ayrılan kaynakların başka hizmetlere aktarılması engellenmelidir. Faaliyete geçmeden üretim olmayacaktır. Bu nedenle gerekli kaynaklar ayrılmalı kullanılmalı ve üretim yapılmalıdır.

Toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı gözetme: Yapılan hizmetlerde toplumsal yardımlaşma ve dayanışmanın gözetilmesi gerekmektedir. Sosyal nitelikli hizmetler genel olarak toplumsal yardımlaşma ve dayanışmayı yansıtmaktadır. Sosyal nitelikli yardım ve hizmetler herhangi bir karşılık beklenmeden veya düşük ücretler karşılığında yapılan hizmetlerdir.

Kapsayıcı olma: Yapılan hizmetler insan odaklı olmalı, toplum için yapılan hizmetler toplumun her kesimini kapsamalıdır. Sosyal belediyeçilik uygulamaları bireye hizmet verir nitelikte değil de toplumun tamamına hizmet verilecekmiş gibi yapılmalıdır. Çünkü bireysel düşünülerek hazırlanan proje toplumdaki bireylerin faydalanmasına engel oluşturacaktır.

İsveç'te yerel katılım ve demokratik olma konusunda yerel yönetim birimleri önemli çalışmalar yürütmektedir. Açıklık, çoğulculuk ve demokratiklik ilkeleri çerçevesinde yerel yönetim birimleri vatandaşa hizmet sunmaktadır. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse; İsveç'te, 1766 yılından itibaren kamuya ait dokümanlara erişim

imkânı bulunmaktadır.¹¹⁸ Halkın yönetime katılımında önemli bir aktör olan kent konseyleri, İngiltere'de halka hizmet verme konusunda yerel yönetim birimlerine destek sağlamaktan daha çok, ayrı bir yönetim birimi sayılabilecek kadar yetkiye sahiptir.¹¹⁹

2019-2020 yıllarına ait faaliyet raporlarına göre Türkiye’de büyükşehir belediyeleri; kent konseyleri, beyaz masa uygulamaları, halk günleri gibi çalışmalarla halkın yönetime katılımını sağlamayı amaçlamaktadır. Sosyal destek niteliğinde yardımlar ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmaktadır. İhtiyaç sahiplerinin barınma, beslenme, giyim, eğitim, sağlık, kültür alanlarında gereksinimleri karşılayabilecek birçok çalışma yürütülmektedir. Toplumun yararına olacak alanlarda yatırım yapılmaktadır. Kısaca sosyal belediyeçilik ilkelerinin birçoğu Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin hizmetlerinde etkili olmaktadır. Fakat ilkelerin hizmetlerde ne kadar etkili olduğu, istenilen sonuçları tam anlamıyla sağlayıp sağlamadığı tartışmaya açık bir konudur.

2.6. Sosyal Belediyeçiliğin Gelişim Süreci

Sosyal belediyeçilik anlayışı insanların rahat bir yaşam sürdürmesi için gerekli ortamın hazırlanmasını amaçlamakta ve bunun için ihtiyaç duyulan hizmetleri üretme ve sunmayı gerektirmektedir. İnsanlara insan onuruna yakışır bir hayat sunma görevi toplumların olduğu ilk zamanlardan itibaren vardır. Fakat bu görevin sosyal belediyeçilik kavramı ile dile getirilmesi günümüze çok uzak bir zaman değildir. Uygulamada klasik belediyeçilik anlayışı ile benzer görevleri yüklense de, sosyal belediyeçilik kavramının kullanımı çok eski değildir.

Sanayi Devrimi öncesinde Avrupa ülkelerinde, bugünün yerel yönetim birimlerinin yerine “şehir yönetimleri” olarak adlandırılan yönetim birimleri bulunmaktaydı. Şehir yönetim birimleri; şehirlerin yol, su, atık sistemi hizmetlerinin yanında “kadın ve çocukların emeğinin sömürülmemesi” için gerekli denetim, halkın sağlık hizmetleri, eğitim için gerekli binaların tesisi, yoksulların ve yaşlıların bakım hizmetleri gibi çalışmaları da yerine getirmekteydi.¹²⁰

14. yüzyılda yönetimi ele alan “monarşik idareler” yerel yönetimlerin görevlerini sınırlamakta, hak ve yetkilerini elinden almaktadır. Monarşik yönetimlerin çatısı altında yerel yönetimlerden söz etmek pek mümkün değil, yönetim sisteminin değişimi 17. ve

¹¹⁸ John Gyford, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yerel Yönetimlerde Halk Katılımı: İngiltere, Ankara, 1998, s. 45

¹¹⁹ Erdal Bayrakçı, Selçuk Kahraman ve Selçuk Dinçer, "Demokratik Yerel Yönetim Anlayışının Güçlendirilmesinde Kent Konseylerinin Rolü: Karşılaştırmalı Analiz ve Öneriler", *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 5/25, 2018, s. 2240

18. yüzyıldan sonra gündeme gelmiştir. “Ulus devlet” anlayışının getirdiği yenilikler yerel yönetimleri yeniden gündeme getirmekte, yerel yönetimler, merkezi yönetimin bir alt birim olarak kabul edilmektedir.¹²¹

İngiltere’de 14. ve 19. yüzyıllar arasında yoksullukla mücadele için birçok yoksulluk yasası çıkarılmış ve uygulanmış, bu yasalardan en önemlisi “I. Kraliçe Elizabeth” tarafından 1601 yılında yapılmıştır. İngiltere’de, kıtlık, savaş, salgın hastalıklar karşısında zor durumda kalan muhtaç insanların sayısının artmasını önlemek amacıyla bu yasalar çıkarılmaktadır. Merkezi yönetimler tarafından hazırlanan bu yasaların belirlemiş olduğu sosyal politikaların uygulanmasında yerel yönetimler önemli rol üstlenmiştir.¹²² Yerel yönetimler, yasaların vermiş olduğu yetkiler dahilinde, sınırları içerisinde ikamet eden vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar.¹²³

Sanayi devrimi insanlık tarihinde önemli değişimlerin meydana gelmesine neden olduğu gibi yerel yönetim sistemi üzerinde de önemli değişikliklere neden olmaktadır. Bu dönemde “müdahaleci devlet” anlayışı ortaya çıkmıştır. Sanayi devriminde “işçi sınıfının”, çocukların ve kadınların yaşadığı sorunlara yerel yönetimlerin çözüm bulması mümkün olmadığı için, toplumda bazı kesimlerin talepleri üzerine duruma devlet müdahale etmekte süreçte düzenleyici, “koruyucu bir rol” üstlenmektedir. Devletin bu görevleri yerine getirmesi sosyal devletin temellerinin atılmasına işaret etmektedir.¹²⁴

Sanayi devriminden 2. Dünya Savaşı’na kadar geçen dönemde, hızlı kentleşme, nüfus artışı ve göç gibi faktörler merkezi yönetimlerin ve buna paralel olarak yerel yönetimlerin görevlerinin artmasına neden olmaktadır. Bu dönemde yerel yönetimler ağırlıklı olarak yardım hizmetlerini yerine getirmiştir. 1. Dünya Savaşı ve 2. Dünya Savaşı arasındaki dönemde yerel yönetimlerin görevleri oldukça fazladır.¹²⁵

Dünyada “liberal görüş” üzerine kurulu ekonomik yapının yaygınlaşmasından sonra ortaya çıkan “1929 Ekonomik Krizi” sonrası devletin güçleri eline alması, “kapitalist sistemde” güçsüz durumda olan bireyi koruması, yenik düşmesini engellemesi gerekmektedir. Devletin piyasaya müdahale etmemesi gerektiğini savunan “liberal görüş” 1929 Krizi’nden sonra yerini devletin ekonomik ve sosyal düzen konusunda en güçlü aktör olmasını savunun yeni görüşe bırakmıştır. Bu dönemden

¹²⁰ Halis Yunus Ersöz, Sosyal Politika- Refah Devleti, Yerel Yönetimler İlişkisi, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası* (Prof. Dr. Toker Dereli’ye Armagan Özel Sayısı), 55/1 İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul, 2006, s. 764

¹²¹ Norton, a.g.e., s. 21-40

¹²² Ersöz, a.g.e., s. 765

¹²³ Zastrow, a.g.e., s. 14-15

¹²⁴ Öz, a.g.e., s. 33-34

sonra devlet ekonomide ve sosyal politikada önemli bir aktör konumuna gelmiştir. Batılı ülkelerde refah devleti anlayışı 2. Dünya Savaşı'ndan sonra daha fazla gündeme gelmiştir.¹²⁶

1970'li yılların ortalarında meydana gelen "petrol krizlerine" kadar refah devleti anlayışı devam etmiştir.¹²⁷ 2. Dünya Savaşı'ndan 1970'li yılların ortalarına kadar geçen zamanda refah devleti anlayışı "altın çağını" yaşamıştır.¹²⁸ Bu dönemde refah devleti modeli "kurumsallaşmış" ve sosyal politikaların alanı genişlemiştir. 1973-1974 yıllarında meydana gelen krizlerin olumsuz sonuçları, yönetim yapısının tekrar gözden geçirilmesine neden olmuş, krize ortam hazırlayan kamu açıklarının nedeni olarak refah devleti yönetim modeli gösterilmiştir. Krize ortam hazırlayan soruna çözüm olarak kamu harcamalarının azaltılması amacıyla liberal politikalara dönüş başlamış, süreç "neoliberal politikaların" hayata geçilmesine ortam hazırlamıştır.¹²⁹

1980'li yıllarda meydana gelen değişimler hem ulusal hem de uluslararası politikaları etkilemiştir.¹³⁰ 1980'li yıllardan sonra küreselleşmenin de etkisiyle neoliberal politikalar tüm dünyada uygulamaya konulmuştur. "Neoliberal politikalar"; serbest piyasa anlayışının olduğu, devletin sosyal ve ekonomik hayata müdahale etmediği bir sistem inşa etmiş, bu durumda devletin müdahale edemediği alanlara müdahale etme görevi yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum örgütlerine verilmiştir.¹³¹

1980'li yıllarda yerel yönetimlerin hizmet sunma tekniğinde bir değişiklik gerçekleşmiş, yerel yönetimler bu döneme kadar sosyal hizmet, eğitim, sağlık hizmeti üreten kurumlar iken bu dönemden sonra hizmeti piyasadan satın alan veya hizmet için güvence veren hizmetin gerçekleşmesini "gözeten ve denetleyen kurumlar" haline gelmiştir.¹³²

"Küreselleşme, neoliberal politikalar, devletin küçültülmesi, sosyal ve ekonomik politikadaki değişimler sosyal politika uygulamalarındaki bakış açılarını değiştirmiştir." Merkezi yönetimin sorumlulukları azalırken, yerel yönetimler kent yönetiminde önemli sorumluluklar yüklenmektedir. Ayrıca sosyal politika sürecinin tüm

¹²⁵ Ersöz, a.g.e., s. 766-768

¹²⁶ Ayhan Kısaç, "Türkiyede Sosyal Belediyecilik ve Medya Uygulamaları: Bağcılar, Esenler, Bahçelievler Belediyesi Örnekleri", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, 2020, s. 37

¹²⁷ Hasan Yıldırım, "Türkiyede Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Karşılaştırma: Kadıköy ve Esenler İlçe Belediyeleri Örnekleri", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 27

¹²⁸ Serdar, a.g.e., s. 35-36

¹²⁹ Öz, a.g.e., s. 34

¹³⁰ Patricia Kennett, "Introduction; The Changing Context Of Comparative Social Policy", (...), s. 1

¹³¹ Öz, a.g.e., s. 35; Yıldırım, a.g.e., s. 27

aşamalarında yer alan devlet, artık sadece karar alma süreçlerinde yer almaktadır. “Sosyal politika sürecinde yer alan aktörler sadece ulusal aktörler olmaktan çıkmış, artık süreci uluslararası aktörlerde etkilemeye başlamıştır.”¹³³

Küreselleşme ve neoliberal politikalarla birlikte yerel yönetimler uluslararası çalışmalarda ön plana çıkmaktadır. Yerel yönetimler artık sadece ulusal değil uluslararası alanda da faaliyet yürütmeye başlamıştır. 1980’li yıllardan sonra Fransa, İngiltere, Almanya gibi gelişmiş ülkelerde küçük belediyeler birleştirilerek daha az sayıda ve daha etkin belediyeler kurulmuştur. Bu dönemde yerel yönetimleri güçlendirmek amacıyla buna benzer birçok adım atılmıştır.¹³⁴

Belediyeler, sınırları içerisindeki halkın mal ve hizmet taleplerini karşılamakta, beyaz masa, halk günleri, kent konseyleri gibi faaliyetlerle halkın yönetime katılımını sağlamaktadır. Belediye halka en yakın yönetim birimi olarak, belediye sınırlarında ikamet eden halkın talepleri doğrultusunda her türlü hizmetlerini yürütme imkânına sahiptir.¹³⁵

15 Ekim 1985 tarihinde imzaya açılıp, 1 Eylül 1988 tarihinde yürürlüğe giren¹³⁶ Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı; 18 maddeden oluşmakta, ilk bölümde yerel yönetimlerle ilgili hükümlere yer verilmektedir. Bu Şart içeriğinde;

- özerk yerel yönetimlerin anayasal ve hukuki dayanağı
- özerk yerel yönetim kavramı
- özerk yerel yönetim kapsamı
- yerel yönetim sınırlarının korunması
- yerel yönetimlerin görevleri için gereken uygun yönetsel örgütlenme ve kaynaklar
- yerel düzeydeki sorumlulukların kullanılma koşulları
- yerel yönetimler üzerinde yönetsel denetim
- yerel yönetimlerin mali kaynakları
- yerel yönetimlerin birlik kurma ve birliklere katılma hakkı
- özerk yerel yönetimlerin tüzel yönden korunması, gibi konulara yer verilmiştir.¹³⁷

Şartın içeriği incelendiğinde yerel yönetimler konusunda önemli değişimler meydana getirmeye çalışıldığı görülmekte yapılacak olan değişimlerin yerel yönetimlerin sorumluluklarını da artıracakları anlaşılmaktadır.

¹³² Ersöz, a.g.e., s. 772

¹³³ Alparslan Uğur ve M. Kemal Bostan, "Sosyal Harcamaların Yerelleşmesi: Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Etkinliği", *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7/15, 2016, s. 40

¹³⁴ Brian Dollery ve Andrew Johnson, Enhancing Efficiency In Australian Local Government: An Evaluation Of Alternative Models Of Municipal Governance. Urban Policy And Research, 23/1, 2005, s. 83

¹³⁵ Nihat Falay, Belediyelerin Mali Yönetimi, İktisadi ve Siyasal Bir Çözümleme, İstanbul, TESEV Yayınları, 1996, s. 5-6

¹³⁶ Rafet Çevikbaş, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, *Türk İdare Dergisi*, 475, 2012, s. 34

¹³⁷ Ruşen Keleş, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, 9 Basım, İstanbul, 2014, s. 557-562

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda "hizmette yerellik" ilkesine ağırlık verilmektedir. Yerel yönetimler hizmet verilecek halka merkezi yönetimlere göre daha yakın, bu nedenle hizmetlerin etkin ve verimli olması konusunda merkezi yönetime göre daha başarılı olacağı düşünülmektedir. Sosyal ve kültürel hizmetlerin yöreden yöreye farklılık gösterebilecek olması da sosyal ve kültürel hizmetlerin yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesini gerektirmektedir. Toplumda sosyal ihtiyaçların artması yerel yönetimlerin sosyal alandaki hizmetlerinin artmasına neden olmaktadır. Sosyal alanda sunulan hizmetlerin çemberi genişledikçe sosyal belediyeçilik anlayışının hedefine yaklaşılmakta fakat yapılan hizmetlerin sosyal belediyeçiliğin işlevlerini yerine getirecek nitelikte olması gerekmektedir.¹³⁸

18 Mart 1992 tarihinde Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi'nde kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı, uluslararası hukukta sosyal belediyeçiliğin hukuki temellerini oluşturmaktadır.¹³⁹

Avrupa Kentsel Şartı, yerel yönetimlerin, yönetim sistemi içinde etkili bir aktör olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu şartta yerel yönetimlerin özerk kuruluşlar olduğu ve halk katılımına imkân veren birimler olduğu dile getirilmektedir. Yerel yönetimlerin halkın ihtiyaçlarına cevap verme konusunda merkezi yönetimden daha hızlı ve etkili olduğu açıklanmaktadır.¹⁴⁰

Sosyal devlet sanayi devriminden sonra "çalışanlar ve işverenler" arasındaki sorunları çözmek amacıyla ortaya çıkmakta fakat zamanla görevleri değişmiş, birçok alanda halkın sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak duruma gelmiştir. Krizler ve yenisidünya düzeninin getirdiği değişimler sosyal devletin küçültülmesine ve görevlerinin yerel yönetimlere devredilmesine neden olmuştur. Yerel yönetimlerin sosyal hizmetler konusunda görevlerinin artması, "sosyal belediyelere" dönüşmelerine ortam hazırlamıştır.¹⁴¹

"21. yüzyılın çağdaş belediyeçilik anlayışında yerel sürdürülebilir kalkınma, sosyal belediyeçilik, kentlilik bilincinin oluşturulması gibi kavram, söylem ve politikalar bulunmaktadır."¹⁴² Bu durum belediyeyi yalnız altyapı hizmeti sunan bir

¹³⁸ Murat Aygen, "Sosyal Belediyeçilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği", *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 2014, s. 179-180; Alpcan Acar, "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye'ye Yansımaları", *BEÜ SBE Dergisi*, 8/1, 2019, s. 278-279

¹³⁹ Mustafa Çöpoğlu, "Sosyal Belediyeçilik ve Sorunları", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5/2, 2014, s. 231

¹⁴⁰ Kısaç, a.g.e., s. 39

¹⁴¹ Hüsamettin Efe, "Türkiyede Sosyal Belediyeçilik Bayrampaşa Belediye Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2012, s. 33

¹⁴² Şataf, a.g.e., s. 1

kurum olmaktan çıkarıp, onun belde halkının sosyal ve kültürel hayatına da katkı sağlayan bir kurum olmasına yol açmaktadır.¹⁴³

Sonuç olarak sanayi devrimi öncesinde yerel yönetimler sosyal politika konusunda sosyal yardım yapma hizmeti sunarken, sanayi devriminden sonra gündeme gelen refah devleti ve üstlendiği görevler yerel yönetimleri sosyal politika konusunda biraz daha aktifleştirmektedir. 1945-1973 yılları arasında altın çağını yaşayan refah devleti, 1970'li yıllarda meydana gelen petrol krizlerine neden olduğu ileri sürülerek, sınırlandırılmıştır. Küreselleşmenin etkileri ve neoliberal politikaların uygulanmaya başlanması ile refah devleti asli görevlerinin dışındaki görevleri yerel yönetimlere, özel sektöre ve sivil toplum örgütlerine devretmektedir. Bu nedenle günümüzde yerel yönetimler; eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel, spor, sanat, sosyal yardım, seminer, festival vb. refah artırıcı hizmetler sunmaktadır. Sosyal alandaki hizmetlerin yerel yönetimlere devredilmesi sosyal belediyecilik anlayışının gündeme gelmesini sağlamıştır. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi yönündeki çalışmalar da sosyal belediyecilik anlayışının önünü açmış, uygulamaların çoğaltılmasına ve toplumun tüm kesimlerine hitap edecek faaliyet yürütülmesine imkân sağlamıştır.¹⁴⁴

2.7. Dünyadan Örnek Sosyal Belediyecilik Uygulamaları(modelleri)

Sosyal belediyecilik anlayışı bugün birçok ülkede bulunmakta fakat bütün ülkelerde aynı değildir. Bütün ülkelerde aynı olmamakla birlikte, benzer özellikleri de bulunmaktadır. Sosyal devlet anlayışı ve sosyal politika ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği için sosyal belediyecilik modelleri de farklılık göstermektedir. Dünyadan dört farklı sosyal belediyecilik modelini yansıtan; İngiltere, İsveç, Fransa, Almanya modelleri ile ilgili detaylı bilgiye bu bölümde yer verilecektir. Bu modeller;

- Anglo-Sakson modeli olarak da bilinen Beveridge tarzı model; İngiltere
- Sosyal Demokrat model ya da Kurumsal model olarak ifade edilen İskandinav refah modeli; İsveç
- Güney Avrupa modeli olarak da anılan ikincil ya da katılımlı refah modeli; Fransa
- Merkezi Avrupa, muhafazakâr ya da başarı odaklı model olarak da bilinen Bismarck tarzı model; Almanya.¹⁴⁵

¹⁴³ Şataf, a.g.e., s. 1

¹⁴⁴ İşgör, a.g.e., s. 59

¹⁴⁵ Ceyda Şataf ve Bilgehan Mermer, "Avrupa'da Sosyal Belediyecilik Anlayışı ve Türkiye", *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8/17, 2017, s. 16

2.7.1. İngiltere(anglo-sakson sosyal devlet modeli)

“İngiltere’de, 2000 yılındaki düzenleme sonrası, 34 il yönetimi, 238 ilçe yönetimi ve 116 tek meclisli kentsel yönetim birimi bulunmaktadır.”¹⁴⁶ Bu kentsel yönetim birimlerinin hizmet sunması gereken birçok alan bulunmakta fakat İngiltere’de yerel yönetim birimlerinin yetki alanları sınırlı olduğu için sadece yasaların müsaade ettiği alanlarda hizmet verebilmektedirler. Yerel yönetimler ve merkezi yönetimler arasında görev ayrımı yapılmakta ve yerel yönetimler yasalarla kendine verilen görevleri yerine getirmektedir.¹⁴⁷

İngiltere’de yerel yönetim ve merkezi yönetim birimleri arasında görev ayrımı konusunda ilk olarak, 1215 yılında ilan edilen Magna Carta’da düzenleme yapılmıştır. Bu durum bize İngiltere’de yerel yönetim sisteminin yaklaşık 800 yıllık köklü bir geleneğe sahip olduğunu göstermektedir. İngiltere’de merkezi yönetime bağlı taşra örgütü bulunmadığı için yerel hizmetlerin çoğu yerel yönetim birimleri tarafından yürütülmektedir.¹⁴⁸

“Sosyal belediyeciliğin başladığı ilk yer İngiltere’dir.” İngiltere’de, 1300’lü yılların başında toplum için gerekli olan sosyal yardım ve sosyal hizmet alanındaki hizmetler yerel yönetim birimleri tarafından yapılmaya başlanmıştır. Yoksullara yardım etmenin gerekli olduğunu öngören “Yoksulluk Yasaları” 1300-1800’lü yıllar arasında kabul edilmiş ve yerel yönetim birimleri tarafından hayata geçirilmiştir. Bu yasalar sosyal politika alanında önemli bir yere sahiptir. Bu yasalar, bir sosyal politika uygulamasının yasalarla desteklendiği, yasal bir uygulama sayıldığı ilk kaynaklar sayılabilir.¹⁴⁹

Dünyada ilk sosyal belediyecilik uygulamalarının görüldüğü ülkelerden en önemlisi de İngiltere’dir. Sanayi Devrimi’ni ilk yaşayan ülke olması nedeniyle sosyal ihtiyaçlar konusunda önemli deneyimler yaşamış, ihtiyaçlar konusunda önemli tespitlerde bulunma şansına sahip olmuştur. İngiltere’de yaşanan sosyal sorunlara çözüm bulmak amacıyla 1835 tarihli Yoksul Yasası, çıkarılmıştır. Bu yasa ile sosyal hizmet ve sosyal yardım faaliyetlerinin temeli oluşturulmuştur. İlki 1606 yılında çıkarılan Yoksulluk Yasası’nın sosyal belediyecilik uygulamasının ilk örneklerini oluşturduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yoksulluk yasaları, toplumdaki ihtiyaç sahibi vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan maddeler içermektedir.¹⁵⁰

¹⁴⁶ Çağdaş Aktepe, "Avrupa Birliği ve Türkiye’de Sosyal Belediyecilik", Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020, s. 35

¹⁴⁷ İlker Şahinoğlu, "Yerel Sosyal Politika Uygulamalarında Türkiye Deneyimi: Sosyal Belediyecilik Anlayışı", *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11, 2017, s. 47; Aktepe, a.g.e., s. 35

¹⁴⁸ Bekir Parlak ve Cantürk Caner, *Karşılaştırmalı Siyasal ve Yönetişel Yapılar*, 3.Baskı, Orion Kitabevi, Ankara, 2013, s. 126-127

¹⁴⁹ İdris Yolbaş, *Altyapı Belediyeciliğinden Sosyal Belediyeciliğe Geçiş*, Türkiye’de Sosyal Belediyecilik, 1.Baskı, Kutlu Yayınevi, İstanbul, 2019, s. 55-56

¹⁵⁰ Aktepe, a.g.e., s. 33; Maurice Bruce, *The Rise of the Welfare State: English Social Policy, 1601-1971*, Weidenfeldand Nicolson, London, 1973, s. 5

İngiltere’de yerel yönetimler oldukça “güçlü ve köklü” bir geleneğe sahiptir. Ancak 18. yy. ‘da meydana gelen “sanayileşme” ve “kentleşme” sonucunda oluşan sorunlara yerel yönetim birimleri tek başına çözüm bulamamıştır. Bu nedenle merkezi yönetimden yardım alması gerekmiş, sorunlara merkezi yönetim ve yerel yönetim birimleri birlikte çözüm bulmaya çalışmışlardır. Örneğin; sanayileşmenin neden olduğu en önemli sorunlardan biri olan yoksulluk sorununa, çözüm olarak toplumdaki yoksul kesimler için sosyal yardım uygulamaları yapılmıştır.¹⁵¹

“Dünya’da 1601 yılında çıkarılan Yoksulluk Yasalarının uygulanması ile başladığı düşünülen sosyal belediyeçilik, sosyal politika alanında önemli bir yere sahip olan İngiltere’de 19. yüzyılda belediye sosyalizmi uygulamalarıyla başlamıştır.”¹⁵²

Yerel yönetim birimlerinin sosyal alanda hizmet konusunda yetersiz kalması ve merkezi yönetimle yardımlaşarak sosyal hizmetler yapması, refah devleti uygulamalarının gündeme gelmesine ortam hazırlamıştır. Refah devleti uygulamasına geçiş yapılırken yerel yönetimlerin yetkileri azalmış, bazı sorumlulukları merkezi yönetime devredilmiştir. Bu dönemde istihdam, işsizlik, konut, sağlık konularında merkezi yönetim ve yerel yönetimler ortaklaşa hizmet sunmuştur. Gaz, su, elektrik gibi yerel hizmetler merkezi yönetimler tarafından, sağlık, konut, sosyal yardım, eğitim gibi hizmetler yerel yönetim birimleri tarafından yürütülmüştür.¹⁵³

1950-1970 yılları arasında altın çağını yaşayan refah devleti uygulaması, 1973-1974 yıllarında gerçekleşen krizlerin sorumlusu olarak gösterilmiş, eleştirilmiş ve yönetim anlayışı sorgulanmaya başlamıştır. Refah devleti uygulaması sorunlu kabul edilmiş ve çözüm olarak “devletin küçülmesinin” gerektiği kararına varılmıştır. 1979’da İngiltere’de Thatcher’in, yönetime gelmesi ile bu karar politika olarak kabul edilmiştir.¹⁵⁴ Bu politika yerel hizmetler konusunda, merkezi yönetimin görevlerini sınırlandırmakta ve yerel yönetimlerin görev alanını genişletmektedir. Bu dönemden sonra ulusal ve uluslararası alanda yerel yönetimleri güçlendirmeyi amaçlayan birçok faaliyet gerçekleşmiştir. Dünyada birçok ülkede olduğu gibi İngiltere’de de bu süreçte yerel yönetimler yeniden güçlenmiş, yetki alanları genişlemiştir.¹⁵⁵

Merkezi yönetim tarafından, yerel yönetimlere belirli alanlarda “harcama yetkisi” tanınmıştır. 2000 yılındaki “yerel yönetim yasası” ile “yetki aşımı” ilkesi esnetilerek

¹⁵¹ Uslu, a.g.e., s. 33

¹⁵² Şataf, a.g.e., s. 1

¹⁵³ Bedrettin Kesgin, Yoksulluğa Yerel Müdahale “Sosyal Belediyeçilik” Karşılaştırmasında Emimönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: 2008, s. 52

¹⁵⁴ Mehmet Akif Özer, "Sosyal Ekonomi Politikaları Kapsamında Sosyal Belediyeçilik Anlayışı", *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 35/35, 2015, s. 83

¹⁵⁵ Nuri Tortop, vd., *Yönetim Bilimi*, Nobel Akademik Yayıncılık, 9. Baskı, Ankara, 2012, s. 365-366

ekonomik, sosyal ve çevre ile ilgili konularda, yasa ile kendilerine tanınmayan yeni fonksiyonları üstlenebilme olanağına sahip olmuşlardır. Yerel yönetimler, bütçelerinin %60 ile %70'lik kısmını sosyal harcamalara ayırmaktadır. Sosyal harcamalar insan gelişimine katkı sağlayan eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve kamu kolaylıklarından oluşmaktadır. 2012-2013 verilerine göre en fazla harcama %24 (4.528 milyar pound) ile eğitim alanında, olurken konut harcamaları %20 (3.731 milyar pound), ulaşım harcamalarının ise alanında %32 (6.046 milyar pound) olduğu görülmektedir.¹⁵⁶

İngiltere’de bazı belediyelerin yürüttüğü temel hizmetlere örnek olarak; danışmanlık, sosyal bakım, sağlık hizmetleri, güvenlik hizmetleri, konut hizmetleri, eğitim hizmetleri, kültür hizmetleri, çevre hizmetleri gösterilmektedir.¹⁵⁷

İngiltere’de sosyal belediyeçilik faaliyetleri;

- eğitim hizmetleri, çocuklara yönelik sosyal koruma hizmetleri
- halk sağlığına yönelik hizmetler
- kültürel hizmetler
- planlama ve kalkınma hizmetleri
- yangın ve kurtarma hizmetleri
- karayolları ve taşıma hizmetleri
- yetişkinlere yönelik sosyal koruma hizmetleri
- konutlandırma hizmetleri
- çevre koruma hizmetleri
- polis hizmetleri konularında yürütülmektedir.¹⁵⁸

İngiltere’de belediyeler vatandaşın hayat kalitesini artırmak amacıyla birçok alanda hizmet vermektedir. Örneğin, “Glasgow Şirketleri”, vatandaşa elektrik ve gaz konusunda gerekli hizmetleri vermekte; kamu parkları, golf sahası, hastaneler, belediye evleri, atölyeler, kiliseler, oteller ve bakım evlerini kontrol etmektedir. Ayrıca sağlık, kültür, barınma, ibadet, bakım vb. temel ihtiyaçlar konusunda belediyeler vatandaşa yardımcı olmaktadır.¹⁵⁹

Belediyelerin, “kapitalizmden” “yerel/ortak mülkiyete” döndüğünü vurgulayan Yolbaş bu durumu örneklerle açıklamaktadır. Örneğin; “West Hampshire” yalnızca kendi kaldırım taşlarını üretmekle kalmayıp fazla üretimi satmaktadır. “Liverpool’un” belediye ihtiyaçlarını karşılayan fabrikasında kasaba yetkilileri ve çalışanlarının üniformaları bulunmaktadır. “Manchester”, yerel sokak temizleme birimi tarafından ihtiyaç duyulan tüm vagonları, süpürgeleri ve fırçaları üretmektedir.¹⁶⁰

İngiltere’de yerel yönetimler, 1964 “Halk Kütüphaneleri ve Müze’ler Yasasının” verdiği yetkiler dahilinde kütüphane hizmeti vermektedir. 1990 yılından itibaren;

¹⁵⁶ Müzehher Yamaç, “İngiltere’de Yerel Yönetimler”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 2014, s. 12

¹⁵⁷ Murat Aydın, *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*, İstanbul: Şenyıldız Matbaası, 2008, s. 65

¹⁵⁸ Ministry of Housing, Communities and Local Government, *Local Authority Revenue Expenditure and Financing: 2019-2020*, Budget, England, 2019, s. 4

¹⁵⁹ Yolbaş, a.g.e., s. 56

¹⁶⁰ Yolbaş, a.g.e., s. 56-57

kütüphane sayısı giderek azalmasına rağmen, açık saatler, kitap stokları, elektronik kitaplar vb. hizmetleri artmaktadır. Kütüphanelere uzaktan erişim imkânı olan bir ülkede kütüphane sayının az olması hizmet alanında yetersizlik meydana getirmeyecektir. Bu nedenle 1990'lı yıllardan sonra İngiltere'de kütüphane hizmetinin geliştirildiğini ve daha verimli hale geldiğini söylemek yanlış olmaz.¹⁶¹

İngiltere'de 1990'da kabul edilen ve 1993'te yürürlüğe giren “Ulusal Sağlık Hizmetleri ve Toplum Temelli Bakım Yasası”, bakıma muhtaç yaşlılara sağlık ve sosyal hizmetler sunulması konusunda gerekli faaliyetleri düzenlemektedir. Ülkede sağlık hizmetleri, “Ulusal Sağlık Hizmetleri” tarafından yürütülmekte, sosyal hizmetler ise yerel yönetim birimleri tarafından yürütülmektedir. Evde bakım hizmetlerinden sağlık bakımı, “Ulusal Sağlık Sistemi” tarafından, sosyal bakım hizmetleri ise yerel yönetim birimleri tarafından sunulmaktadır.¹⁶²

Özetle, İngiltere'de sosyal belediyecilik faaliyetlerinin başlangıcı yoksulluk yasaları olarak kabul edilmektedir. Sanayileşme ile sosyal devlet ve sosyal politikanın ön plana çıkması sosyal belediyecilik anlayışının önünü açmıştır. 1970'li yıllarda sosyal devletin görevlerini yerel yönetimlere devretmesi, yerel yönetimlerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bu süreçte sosyal belediyecilik anlayışı yaygınlaşmaya başlamış, kapsamı genişlemiştir. Bugün İngiltere'de; eğitim, sağlık, kültür, kalkınma, koruma, afetler, konutlandırma, çevre, güvenlik, taşıma vb. toplumsal ihtiyaçlar konusunda sosyal belediyecilik faaliyetleri yürütülmektedir.

2.7.2. İsveç(sosyal demokrat modeli)

“İsveç üniter ve yerelleşmiş bir devlettir. Anayasa'da yerel yönetimlerin özerkliği kabul edilmektedir.”¹⁶³ “İsveç'te 290 Belediye¹⁶⁴, 18 İl ve 2 Bölge” yönetim birimi bulunmaktadır. Yönetim birimleri arasında hiyerarşik bir yapılanma olmayıp her yönetim biriminin sorumluluğu yapılan faaliyete göre değişim göstermektedir. Bu kurala istisna olarak, “Gotland bölgesinde, Belediyeler İl meclisleri gibi sorumluluklar ve görevler üstlenmektedir.” İsveç'te yerel yönetim birimleri 1991 yılında kabul edilen

¹⁶¹ Stephen Davies, Taking Stock: The Future of Public Library Service, Unison: Londra, 2008, s. 22

¹⁶² Adam Davey ve Demi Patsios, Formal And Informal Community Care To Older Adults: Comparative Analysis Of Tde United States And Great Brain, *Journal Of Family And Economic Issues*, 20, 1999, s. 274

¹⁶³ Pierre Bauby ve Mihaela M. Smilie, The Governance of Basic Public Services, GOLD III Report, Europe Chapter, Second Part-31 Country Sheets, UCLG, 2010, s. 124, https://www.uclg.org/sites/default/files/gold_iii_-_europe_-_country_sheets.pdf (14.05.2021).

¹⁶⁴ Anna Hager Glennard, "The Swedish Health Care System 2014", Commonwealth Fund, New York, 2015, s. 133

“Yerel Yönetim Yasasını” kullanmakta ve bu yasa, Belediye ve İl meclislerinin görevlerini açıklamaktadır.¹⁶⁵

“İsveç’te özerk yerel yönetim geleneği çok eskiye dayanmaktadır.” Bu kadar köklü bir gelenek olmasına rağmen belediyeler bağımsız hareket etme yetkisine sahip değildir. Belediyeler yaptığı çalışmalarda çok fazla özgür hareket edememektedir. İsveç yerel yönetimleri kanun ve yönetmeliklere göre çalışmaktadır. Toplum için sunulacak hizmetlerin kanun ve yönetmeliklere uygun olarak yerine getirilmesi gerekmektedir.¹⁶⁶

İsveç, refah devletleri içerisinde en kapsamlı ve en gelişmiş refah devleti olarak bilinen ülkelerdendir. Refah devleti sosyal belediyecilik anlayışına uygun niteliklere sahip olduğu için İsveç’te sosyal belediyecilik modelinin gelişiminin çok kolay olduğu düşünülmektedir.¹⁶⁷

19.yy. sonunda meydana gelen hızlı kentleşme, yerel yönetimlere yeni görevler verilmesine ortam hazırlamıştır. Bu durum 20. yüzyılın başlarından itibaren yerel yönetimlerin hizmet alanının da genişlemesine neden olmuştur. 1. ve 2. Dünya Savaşı’ndan sonra, İsveç’te topluma sunulan refah hizmetlerinde artış meydana gelmiş ve bu yeni hizmetlerin yürütülmesi yerel yönetimlere bırakılmıştır. Eğitim, sağlık, refah, kültür, ulaşım ve konut alanlarında vatandaşa hizmetler sunulmuştur. Yerel yönetimlerin bütçeden sosyal hizmetlere ayırdığı payda da artış meydana gelmiş, Kesgin’in verdiği bilgilere göre, sosyal hizmetlere ayrılan pay “%25’ten, %35’e” yükselmiştir.¹⁶⁸

1993 tarihli “Yerel Yönetimler Kanunu”, yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki sorumluluklarını artırmıştır. Bu kanun ile belediyeler, yürüteceği faaliyetler konusunda birçok noktada karar alma yetkisine sahip olmuştur. Belediyelerin yetkisinin artması bu alanda hizmetlerin artabileceğinin bir göstergesidir. Belediyeler karar yetkisi elinde bulunan faaliyet alanlarında yürütecekleri hizmetler konusunda daha fazla etkin olacaktır.¹⁶⁹

“İsveç’te yerel yönetim geleneği çok güçlüdür”. İsveç’te yerel yönetimler de toplumsal katılım ön plana çıkmakta, demokratik bir yerel yönetim modeli oluşturmak

¹⁶⁵ Ali Erdem, "Belediyeler Özelinde Türkiye-İsveç Yerel Yönetimleri Karşılaştırması", Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 30, 2015, s. 200-201; Pınar Akarçay, Local Governments In Sweden, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5/44, 2017, s. 376

¹⁶⁶ Stig Montin, Swedish Local Government in Transition, Örebro: Örebro Studies, 1993, s. 3

¹⁶⁷ Sven Steinmo, Bucking the Trend? The Welfare State and the Global Economy: The Swedish Case Up Close, *New Political Economy*, 8/1, 2003, s. 31-37; Minica ve Demyen, a.g.e., s. 19

¹⁶⁸ Bedrettin Kesgin, *Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 2012, s. 72

¹⁶⁹ Ake Bergmark, Mats Thorslund ve Elisabet Lindberg, Beyond Benevolence-Solidarity and Welfare State Transition in Sweden, *International Journal of Social Welfare*, 9/4, 2000, s. 243

amaçlanmaktadır.¹⁷⁰ Ayrıca sosyal alanda yapılan hizmetler, yoksullara yönelik yapılan hizmetler konusunda yerel yönetim birimleri oldukça fazla görev üstlenmektedir.¹⁷¹

İsveç, yerel yönetim birimleri; eğitim, istihdam, yaşlı, engelli ve çocuk bakımı, sağlık hizmetleri, yol, ulaşım, altyapı vb. hizmetleri yerine getirmektedir. Bu hizmetler arasında özellikle yaşlılar, çocuklar ve engelliler için yapılan hizmetlere daha fazla kaynak ayrılmaktadır.¹⁷²

1989 yılında yerel yönetimlerin görevlerinde değişime gidilmiş ve yapılan değişikliklerde yerinden yönetim kavramı esas alınmıştır. Yerel hizmetlerin vatandaşla en yakın yönetim birimi tarafından yürütülmesinin önemine vurgu yapılmıştır. Bu durumda yerel hizmetler vatandaşla en yakın yönetim birimi olan belediyeler tarafından yürütülmektedir.¹⁷³

İsveç'te sosyal belediyeçilik faaliyetleri;

- kültürel hizmetleri,
- eğlence tesisleri,
- sağlık hizmetleri,
- inşaat izinleri,
- yaşlılara ve engellilere yönelik bakım hizmetleri,
- sosyal yardımlar,
- çevrenin korunmasına yönelik hizmetler,
- toplu taşıma,
- eğitim hizmetleri,
- yerel ekonomiye ve kalkınmaya yönelik hizmetler,
- sosyal planlama,
- itfaiye hizmetleri alanlarında yürütülmektedir.¹⁷⁴

Sosyal bakım ve sağlık hizmetleri vergi gelirleri ile belediyeler tarafından yürütülmektedir. Belediyeler sosyal bakım ve sağlık hizmetlerinin daha çok finansal sorumluluğunu yüklenmektedir.¹⁷⁵

İsveç belediye yönetimleri, belediye sınırları içinde olmak koşuluyla, “yüksek öğrenim haricinde %42 eğitim, %19 yaşlı bakımı, %11 engelli bakımı, %16 ise sokak ve yollar, planlama ve siyasi” faaliyetler için harcama yapmaktadır. İsveç'te belediyeler

¹⁷⁰ Gyford, a.g.e., s. 45

¹⁷¹ Kesgin, a.g.e., s. 73

¹⁷² Şahinoğlu, a.g.e., s. 45

¹⁷³ Luis Moreno, "Europeannisation, Mesogovernments And Safety Nets" *European Journal Of Political Research*, 42/2, 2003, s. 273; Akarçay, a.g.e., s. 372

¹⁷⁴ Anders Lidström, *Swedish Localand Regional Government in a European Context*, Oxford University Press, New York, 2016, s. 419

¹⁷⁵ Roine Johansson ve Klas Borell, *Central Steeringand Local Networks: Old-Age Care in Sweden*. Public Administration, 77/3, 1999, s. 588

zorunlu eğitim konusunda her türlü harcamadan sorumlu olduğu için belediye giderlerinin yarısına yakını eğitim alanında gerçekleşmektedir.¹⁷⁶

Belediyeler sosyal refah hizmetlerinin sunumunda en önemli görevleri üstlenen yönetim birimidir. Belediyelerin üstlendiği görevler;

- Çocuklara yönelik hizmetler,
- Yaşlılara yönelik hizmetler,
- Özürlülere yönelik hizmetler,
- Okul öncesi, ilk ve orta öğrenime ilişkin eğitim hizmetleri,
- Çevre korumaya yönelik hizmetler,
- Genel anlamda toplum sağlığını koruma hizmetleri,
- Konut hizmetleri ve şehir planlaması,
- Su,
- Kanalizasyon,
- Atık yönetimi ve çöp toplama,
- Kütüphane hizmetleri¹⁷⁷ olarak gruplandırılabilir.

İsveç'te yaşlılar için "önleyici bakım hizmetleri" oldukça önemlidir. "Fiziksel aktiviteler" hem tedavi amaçlı hem de önleyici olarak reçetelere yazılmakta ve doktorlar tarafından sonuçları izlenmektedir. Yaşlıların ev içi kazaya sebep olabilecek işlemlerle yaralanmalarını önlemek amacıyla perde asma, ampul takma vb. işlemler belediyelerin hizmetlerine dahil edilmiştir. Yaşlılar "bilişsel becerilerini artıran" ve sağlığına iyi gelen kitap okuma, boyama gibi aktiviteleri yapmaları konusunda desteklenmektedir.¹⁷⁸

Genel olarak bakıldığında sosyal belediyecilik bağlamında İsveç, "sosyal kurulları" ile ihtiyaç sahibi vatandaşların tespit edilmesini, vatandaşa yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmesini ve tespitler sonucunda ortaya çıkan ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktadır. Ayrıca çocuklar ve gençlere yönelik eğitim desteği, çocuklara ve yaşlılara yönelik bakım hizmetlerinin oldukça fazla olduğu görülmektedir.¹⁷⁹

7.3. Fransa(güney avrupa sosyal devlet modeli)

Fransız yerel yönetim sistemi 1789 "Fransız İhtilali" sonrası "Napolyon reformları" döneminde şekillenmeye başlamıştır. Bu dönemde oluşturulan il ve belediye yapısı çok az bir değişikliklerle günümüze kadar gelmiştir. Günümüzde ise Fransa Anayasasının 72. maddesine göre Fransa'da yerel yönetimler başlıca üç bölümden

¹⁷⁶ Erdem, a.g.e., s. 206-207

¹⁷⁷ Regeringkansliet, "Local Government In Sweden, Organisation, activities And Finance", Local Government Report, Stockholm, 2005, s. 4

¹⁷⁸ Sinem Kurtoglu ve Aysegül Koç, "Dünyada Yaşlılara Sunulan Hizmet Örnekleri", *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4/2, 2019, s. 127

¹⁷⁹ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 43

oluşmaktadır. “Belediyeler, iller ve bölgeler” şeklinde kademeli bir yerel yönetim yapısına sahip Fransa’da, “35.357 belediye, 101 il ve 18 bölge” bulunmaktadır.¹⁸⁰

“Fransa’da yerel yönetim birimlerinin en küçüğü belediyelerdir. Fransa’da anakaradaki belediyeler, deniz-aşırı illerdeki belediyeler, deniz-aşırı topraklardaki belediyeler ve özel statülü belediyeler olmak üzere dört tür belediye bulunmaktadır.”¹⁸¹

Fransa’da güçlü bir merkezi yapının olmasıyla birlikte, yerel yönetimler arka planda kalmakta ve “merkezin yoğun denetimine” tabi olmaktadır. Bu güçlü merkeziyetçilik anlayışı yaklaşık 200 yıl kadar sürmüştür ve 1970’li yıllardan sonra başlayan girişimler ile “katı merkeziyetçiliğin” yumuşatılması ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.¹⁸²

“Fransa üniter yapıya sahip bir devlettir. Ancak, 1982 yılından sonra yaşanan değişimler ile yerinden yönetim anlayışı anayasal düzende etkili olmuştur. Bu değişim, valilerin yerel yönetimler üzerindeki vesayetinin kaldırılması temel mihenk taşı olmuştur.”¹⁸³

Fransa, merkezi bir yapıya sahip olmasına rağmen yerel düzeyde sosyal politikaları belediyeler yürütmektedir. Sosyal güvenlik sistemi haricinde sosyal yardım yapılması, çocukların korunması gibi hizmetler belediyeler tarafından yürütülmektedir.¹⁸⁴

Fransız belediyelerinin merkezden bağımsız yürüttüğü hizmetler; “çocuklar için kreşler ve bakımevleri, şehir planlaması, su toplama ve kanalizasyon, atık toplama ve arıtma, çevre koruma, tiyatro, konser, müze ve kütüphane, şehir içi ulaşım, ticaret sanayi, turizm, su tedariki, ekonomik teşvik” olarak gösterilebilir.¹⁸⁵

Fransa’da sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen hizmetler; “eğitim, toplu taşıma, konut edindirme, kültür, eğlence, meslek eğitimi, çevreyi koruma, sosyal yardım, danışmanlık, atık azaltma, enerji tasarrufu, gazilere yardım vb. şeklinde sıralanabilir.”¹⁸⁶

Fransa’da sosyal belediyecilik uygulamaları, “belediyecilik akımının” henüz yolunda olduğu zamanlardan itibaren “Jean Lebas” gibi başarılı belediye başkanlarının

¹⁸⁰ Parlak ve Caner, a.g.e., s. 43-47; Oktay Alkuş, "Fransa'daki Kamu Yönetimi", *TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, 11/41, 2019, s. 256-268

¹⁸¹ Alkuş, a.g.e., s. 265

¹⁸² Murat Akçakaya, Fransa'da Yerel Yönetimler ve Halkın Karar Alma Süreçlerine Katılımı. *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, s. 153-174: file:///C:/Users/vatan/Downloads/326-641-1-SM.pdf Erişim Tarihi: 19.06.2016., 2003, s. 154

¹⁸³ Fikret Toksöz vd., *Yerel Yönetim Sistemleri*, TESEV Yayınları, İstanbul, 2009, s. 58

¹⁸⁴ Kadriye Kobak, "Yerel Yönetimlerin Yoksullukla Mücadelede Uyguladığı Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Programları", Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2006, s. 96

¹⁸⁵ Tacettin Karaer, Fransa'da Yerel Yönetim Reformu Üzerine, *Amme İdare Dergisi*, 23/3, 1990, s. 68

uygulamalarıyla “bilimsel ve rasyonel” bir işleyişe kavuşur. Okullar, senatoryumlar, yüzme havuzları, çocuklar için sağlık hizmetleri, tatil kampları açık hava okulları ile örnek olmayı başarmıştır.¹⁸⁷

Fransa “Nantes” ilinde 21 belediyeden(komün) oluşan “belediyeler birliği” görev yapmaktadır. Birliğe üye olan belediye meclisleri arasından seçilen konsey “karar alma organını” oluşturmakta ve oturumları halka açık olarak gerçekleşmektedir. Bu birliğin sosyal belediyecilik kapsamında değerlendirebilecek görevleri ise;

- engellilere yardım,
- göçmenlerin yerleştirilmesi,
- çevre koruması,
- işsizlikle mücadele,
- gençlere iş yaratılması,
- liselerin yapılmasına mali katkı,
- bilimsel araştırmalara finansal destek,
- maddi durumu kötü olanlara yardım,
- sosyal konutların inşaatlarına katkı sağlamaktır.¹⁸⁸

Sosyal belediyecilik kapsamında; iş olanağı sağlama, engelliler, çocuklar, gençler gibi dezavantajlı gruplara yönelik hizmetler, sosyal yardımlar, bilimsel araştırmaları destekleme, eğitim binalarının yapımı, görme engelli bireylere kentsel alanlarda ses sinyalleri, toplumsal ve kültürel kalkınmaya katkı sağlama konularında birçok faaliyet yürütülmektedir.¹⁸⁹

Sonuç olarak Fransa’da belediyelerin sosyal belediyecilik alanında üstlendikleri görevler oldukça fazladır. Fransa’daki yerel yönetim birimlerinin sosyal belediyecilik kapsamında yapmış olduğu çocuklar ve gençlere yönelik yardımlar ve eğitim alanındaki yardımlarla öne çıktığı görülmektedir.¹⁹⁰ Fakat Fransa’da sosyal belediyecilik faaliyetleri gerçekleştirilirken bir takım karışıklıklar meydana gelmektedir.

2.7.4. Almanya(merkezi avrupa sosyal devlet modeli)

“Federal Almanya’da üç kademeli bir ulusaltı-yerel yönetim sistemi vardır. 16 eyaletten oluşan düzeyin altında 401 ilçeden oluşan bir yerel yönetim düzeyi daha alt

¹⁸⁶ Caisse Francaise de Financement Local, Corporate Responsibility, Issy-les-Moulineaux, 2019, s. 1-5; Şengün ve Akman, a.g.e., s. 48-49

¹⁸⁷ Sonay Bayramoğlu, *Toplumcu Belediye Nam- ı Diğer Belediye Sosyalizmi*, Ankara: Nota Bene Yayınları, 2015, s. 63-64

¹⁸⁸ Yusuf Erbay, "Fransa'da İdari Sistem ve Yerel Yönetimler", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 8/2, 1999, s. 64

¹⁸⁹ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 48-49

¹⁹⁰ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 48

düzeyde ise 11054 adet belediye bulunmaktadır. 401 ilçeden 294'ü kırsal ilçe, 107'si ise ilçeden bağımsız şehir konumundadır.”¹⁹¹

Almanya’da yerel yönetim birimleri “anayasal güvence” altına alınırken kendi topraklarını yönetme hakkı da verilmektedir. Eyaletlerin kendi anayasaları bulunmaktadır. Belediyeler de “eyalet kanunlarına” göre çalışmaktadır.¹⁹²

Almanya’da “refah devleti ve refah belediyeçiliği” kavramı ve uygulamaları 1930’lu yıllardan itibaren oluşmaya başlamıştır. 1960’lardan itibaren oldukça yaygınlaşan bu anlayış dünyada birçok ülkeye örnek olmuştur. Bu yönetim anlayışı ile vatandaşlara “beşikten mezara kadar” geçen zamanda yani hayat boyu, devlet kurumları tarafından yardım edilmektedir. Doğum yardımı, çocuk desteği, konut desteği, işsizlik sigortası, emeklilik imkânları, eğitim ve sağlık gibi birçok alanda vatandaşlar devletin yardımları ve desteklerinden ömür boyu yararlanabilmektedir.¹⁹³

“Alman yerel yönetim modeli, yerel yönetimleri, temelde, eşit ve etkili bir şekilde toplumsal refahın sağlanmasıyla ilgili kamusal hizmetleri sunmakla görevli gören refah devleti modeline göre kurgulandığı için yerel yönetimlerin temel amacı hemşerilerin sosyal refahını maksimize etmektir.”¹⁹⁴

Refah devletinin yereldeki bir yansıması olarak yerel yönetim birimleri sınırları içerisinde bulunan vatandaşların sosyal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gerekli bütün hizmetleri yerine getirmeye gayret etmektedirler.

Belediyeler, halka en yakın yerel yönetim birimi olarak, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar konusunda oldukça geniş görevlere sahiptir. Almanya’da, atık yönetimi, konut ve toplu taşıma vb. hizmetler belediyeler tarafından yürütülmektedir.

Almanya’da sosyal belediyeçilik bağlamında; “okul, sağlık, mesleki eğitim, sanat, çevre, temizlik, itfaiye, kütüphane, kültür, altyapı, müze, sanat galerisi, film merkezi, sosyal yardım alanlarında hizmetler yürütülmektedir.”¹⁹⁵

¹⁹¹ Country Profile/Germany (2016), <http://www.oecd.org/regional/regional-policy/profile-Germany.pdf>’den aktaran Mustafa Tekdere, Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerin Yerel Yönetim Yapıları, Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6/20 Mart 2019, s. 258

¹⁹² Tekdere, a.g.e., s. 258

¹⁹³ Kemal Özden, "Almanya’da Kentleşme Politikaları: Tarihsel Süreç ve Güncel Politikalar", *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 23, 2010, s. 111

¹⁹⁴ Halil Kalabalık, *Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2005, s. 97

¹⁹⁵ Immel Lea, Florian Neumeier ve Samina Sultan, "The Effect of Inequality on Fiscal Policy in German Municipalities", https://sistemas.colmex.mx/Reportes/LACEALAMES/LACEALAMES2019_paper_28.pdf, (Erişim Tarihi: 19.05.2021), 2019, s. 7; İsmail Güneş, Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür Hizmetleri, 2019, <http://idari.cu.edu.tr/igunes/yerel/egitim4.htm>, 07.05.2021, s. 4; Şengün ve Akman, a.g.e., s. 48-49

Belediyeler tarafından yürütülen bu hizmetlerin yapılması için gerekli olan kuruluşlar da belediyeler tarafından oluşturulmaktadır. Belediyeler yukarıda sıralanan hizmetleri yürütmek amacıyla;

- Meslek Okulları,
- Akşam Liseleri,
- Halk Yüksek Okulları,
- Yatılı Okullar,
- Kreşler,
- Çocuk Yetiştirme Yurtları,
- Özürlüler İçin Bakım Yurtları,
- Huzurevleri,
- Kitaplıklar,
- Müzeler,
- Sanat Galerileri
- Film Merkezleri gibi kuruluşları oluşturmakta ve kullanmaktadırlar.¹⁹⁶

Almanya’da sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen hizmetlerden çocuk bakım tesisleri kurmak ve işletmek konusunda 1980’li yıllardan sonra önemli gelişmeler meydana gelmiştir. “Bakım sigortası programının kurulması”, “asgari yardım ve işsizlik ödeneği programı” üzerinde yapılan değişiklikler belediyelerin görev alanını genişletmektedir.¹⁹⁷

Almanya’da sosyal yardım konusundaki hizmetlerin çoğu belediyeler tarafından yürütülmektedir. Ayrıca merkezi yönetim sosyal güvenlik alanındaki sorumluluklarını da yerel yönetim birimlerine devretmiş ve gerekli finansmanı sağlamaktadır.¹⁹⁸ Örneğin; evde bakım hizmetleri kapsamında parasal yardım, maddesel yardım ve birleşik yardım adları altında ihtiyaç sahiplerine yardımlar yapılmaktadır. Parasal yardımda, bakıma muhtaç kişiye bakım yapan kişiye para verilmektedir. Maddesel yardımda, bakıma muhtaç kişinin evdeki bakım hizmetlerinin gezici bakım hizmetleri tarafından karşılanmasıdır. Birleşik yardımda ise ihtiyaç sahibi hem para almakta hem de gezici bakım hizmetlerinden yararlanmaktadır.¹⁹⁹

Genel olarak Almanya sosyal belediyecilik kapsamında aile odaklı refah politikaları uyguladığı, sivil toplum kuruluşlar ile belediyeler ortaklaşa çalışarak çocukları ve gençleri ilgi duydukları alanlara yönlendirdiği görülmektedir. İşsizlik

¹⁹⁶ Güneş, a.g.e., s. 4

¹⁹⁷ Bönker ve Hellmut, a.g.e., s. 194-195

¹⁹⁸ Jan Werner, "Local Government Organization and Finance: Germany", Local Governance in Industrial Countries, ed. Anwar Shah, The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, Washington, DC, 2006, s. 119

¹⁹⁹ Öz, a.g.e., s. 85-88

sigortası, doğum yardımı çocuk desteği ve yabancıların sosyal hizmetlerden yararlanmaları gibi birçok çeşitli alanda da hizmet sunduğu görülmektedir.²⁰⁰

Özetle, Almanya’da sosyal belediyecilik faaliyet alanı oldukça geniştir. Toplumda sağlık, güvenlik, kültür, spor, eğitim ve dezavantajlı gruplara yönelik hizmetler yürütülmektedir. İnsan hayatında birçok alanda belediyecilik hizmetlerinden yararlanmaktadır.²⁰¹

Dünyadan örnekler olarak açıklanan dört ülkenin birbiri ile karşılaştırılması durumunda sosyal belediyecilik uygulamalarında ortak faaliyetler olarak; “iş olanağı sağlama, engellilere yönelik hizmetler, eğitim hizmetleri, çocuklara yönelik hizmetler, gençlere yönelik hizmetler, sosyal yardımlar sıralanabilir.”²⁰²

Ülkelerin sosyal belediyecilik bağlamında kendine özgü yürüttüğü faaliyetler;

İngiltere’de; alkol, madde bağımlılığı tedavisi, kişisel bütçe oluşturma, tiyatro ve galeri yapımı, engellilere yönelik tele-alışveriş hizmeti. İsveç’te; işsizlik fonu, sosyal yardım ve hizmetler konusunda halkı bilgilendirme, yaşlılara özel yardımlar, kadınların iş yaşamına katılımını sağlama. Fransa’da; bilimsel araştırmaları destekleme, eğitim binalarının yapımı, görme engelli bireylere kentsel alanlarda ses sinyalleri, toplumsal ve kültürel kalkınmaya katkı sağlama, mesleki eğitim. Almanya’da; gençlik dairesi uygulaması, madde bağımlılığı ile mücadele.²⁰³

olarak ifade edilebilir. Bu durum, sosyal belediyecilik faaliyetlerinin ülkeden ülkeye farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bütün ülkeler ortak amaçla hareket etmekte fakat farklı hizmetler sunmaktadır. Bireylere insan onuruna yaraşır bir yaşam sunmak için gerekli hizmetler sunulmaktadır.

²⁰⁰ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 40.

²⁰¹ İşgör, a.g.e., s. 67

²⁰² Şengün ve Akman, a.g.e., s. 48

²⁰³ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 49

3. TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYESİLİK

Günümüzde dünya da birçok ülkede etkili olan sosyal belediyeçilik anlayışı, uluslararası sisteme dahil olduğu için Türkiye’yi de çember içerisine almıştır. Uluslararası sisteme dahil olup onun kurallarının dışında hareket etmek çok kolay olmadığı için Türkiye’de bu sürece dahil olmuş, sosyal belediyeçilik anlayışını yansıtan bir model ortaya koymaya çalışmıştır. Bu bölümde Türkiye’de oluşturulan bu sosyal belediyeçilik modelinin; gelişim süreci, hukuksal çerçevesi, yürütülen hizmetler, karşılaşılan sorunlar ve sosyal belediyeçilik bağlamında yürütülen eğitim faaliyetleri ile ilgili detaylı bilgi yer almaktadır.

3.1. Türkiye’de Sosyal Belediyeçiliğin Gelişim Süreci

Türkiye’de yerel yönetimler yaklaşık olarak 200 yıllık bir geçmişe sahiptir. Fakat sosyal belediyeçilik anlayışı ile hizmet veren yerel yönetimler bu kadar uzun bir geçmişe sahip değildir. Türkiye’de sosyal belediyeçiliğin gelişim süreci incelendiğinde Cumhuriyet Öncesi Dönem’in bugünün sosyal belediyeçilik anlayışını yansıtmadığı görülmektedir. Türkiye’de yerel yönetimler modern anlamda sosyal faaliyetlere 1970’li yıllarda başlamıştır. 1970’li yıllardan önceki dönemlerde yerel yönetimlerde sosyal faaliyetler yok değil, fakat o dönemlerde daha çok sosyal yardım niteliğinde hizmetler verilmiştir. Bugün ise yerel yönetimler özellikle belediye yönetimleri; eğitim, sağlık, konut, yardım, yatırım, vb. birçok alanda vatandaşa hizmet sunmaktadır.²⁰⁴

Geçmiş bilmeden bugünü yorumlamak, yarını planlamak zor olacağı için, sosyal belediyeçilik anlayışının gelişim sürecini daha iyi anlayabilmek amacıyla 1970’li yılların öncesinde nasıl bir ön hazırlık olduğunu bilmek gerekmektedir. Bu nedenle Türkiye’de sosyal belediyeçilik süreci, Osmanlı Devleti döneminden itibaren ele alınacak, Cumhuriyet Öncesi Dönem ve Cumhuriyet Sonrası Dönem olarak iki başlık altında incelenecektir.

3.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Osmanlı Devleti Dönemi’nde sosyal devlet, sosyal politika ve sosyal belediyeçilik anlayışının bugünden farklı olduğunu tahmin etmek çok da zor olmayacaktır. Ekonomik, siyasi, hukuki, sosyal, toplumsal birçok farklılık olduğu için sosyal

²⁰⁴ Şengün ve Akman, s. 49; Karaca, a.g.e., s. 39

belediyecilik anlayışı da farklıdır. Osmanlı Devleti'nde 1850'lere kadar belediye yönetimi yoktur. Bu durum Osmanlı Devleti döneminde bugünkü yerel yönetim modelinden daha farklı bir yönetim modeli olduğunu göstermektedir. Dönemin şartlarına göre; sosyal yardımlar, altyapı hizmetleri, denetleme işlemleri gibi toplumsal ihtiyaçlar farklı kurumlar tarafından karşılanmıştır.²⁰⁵

Osmanlı Devleti'nde, Tanzimat Öncesi Dönem'de "eyalet", "sancak", "kaza" ve "köy" birimlerinden oluşan bir yönetim modeli hakim olmuştur. Belediye yönetimi bulunmadığı için belediyenin yerine getirmesi gereken toplumsal nitelikteki yerel hizmetler kadılar, loncalar ve vakıflar aracılığıyla yapılmıştır.²⁰⁶

"Osmanlı şehrinin en yüksek yöneticisi kadıdır. Kadı şehirde sadece bir yargıç değil; aynı zamanda idari, mali ve ebedi fonksiyonları olan bir memurdur."²⁰⁷ Kadı, bulunduğu yerde devletin temsilcisi konumunda ve denetim işlerinin yürütülmesinden de sorumlu biri olarak, bugünün belediye başkanı pozisyonuna benzer niteliktedir. Kadı bulunduğu şehirde hükümet, belediye ve yargı işlerini yürütmektedir.²⁰⁸ "Kadı, şehrin yargı mercii olduğu kadar, asayişin amiri, vakıfların denetçisi, beledi hizmet ve beledi kolluk görevlerinin de amiridir."²⁰⁹ Ayrıca noterlik, vakıf idarecilerini teftiş, merkezden gelen emir ve fermanları halka bildirme ve vergilerin mükellefler arasında paylaştırılması görevleri bulunmaktadır. Kadının oturduğu bina hem mahkeme hem de şehrin yönetim merkezi olarak kullanılmaktadır. Kadıya birçok alanda görev verilmiştir bu görevleri tek başına yapma imkânı olmadığı için yardımcıları bulunmaktadır. Kadıya yaptığı işlerde muhtesip, çöplük subaşı, mimarbaşı, subaşı, böcekbaşı olarak adlandırılan memurlar yardımcı olmuştur.²¹⁰

Osmanlıda şehirlerin hizmetlerinin yürütülmesinde vakıflar ön plana çıkmakta ve belediye hizmetleri bütünüyle vakıf esasına dayanmaktadır.²¹¹ Vakıflar; altyapı, eğitim, sağlık gibi toplumsal ihtiyaçların karşılanmasında gerekli görevleri üstlenmişlerdir.²¹² Şehrin su, mezarlık, hastane, sosyal yardım, çeşme ve sebil yapımı, genel su tesisleri,

²⁰⁵ Çağatay Alan, "Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Uygulanmasını Zorlaştıran Nedenler", *Journal Of International Management, Educationaland Economics Perspectives*, 6/2, 2018, s. 56

²⁰⁶ Hakkı Uyar, "Türkiye'de ve Dünya'da Yerel Yönetimler: Kısa Bir Tarihçesi", *Aydınlanma* 1923, 8/51, 2004, s. 32; (<https://itunesu-assets.itunes.apple.com/itunes-assets/CobaltPublic6/v4/de/c1/48/dec14833-da6e-f765-b05d-d6bcc5772cd0/9a09aec4661c672b0f100cddb9521c7aedd2750c1dea21dbff8b6c88ee57ff75-22421266545.pdf>), Erişim Tarihi:05.28.2021

²⁰⁷ İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat Yayınları, 4. Baskı, Ankara, 2012, s. 281

²⁰⁸ Ortaylı, a.g.e., s. 281; Ahmet Tabakoğlu, "Osmanlı İçtimai Yapısının Ana Hatları", Editör: Mehmet Zencirkıran, *Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*, Dora Yayıncılık, 4. Baskı, Bursa, 2013, s. 36; Ruşen Keleş, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, 8. Baskı, İstanbul, 2008, s. 157

²⁰⁹ Bilal Eryılmaz, *Kamu Yönetimi*, Umuttepe Yayınları, 7. Baskı, Kocaeli, 2014, s. 230

²¹⁰ Eryılmaz, a.g.e., s. 230; Bekir Parlak ve Mustafa Ökmen, *Türkiye'de ve Dünya'da Yerel Yönetimler*, Ekin Yayınevi, 5. Baskı, Bursa, 2016, s. 268; Ortaylı, a.g.e., s. 283-290

²¹¹ Eryılmaz, a.g.e., s. 232

²¹² Eryılmaz, a.g.e., s. 232-233; Ortaylı, a.g.e., s. 311-318; Uyar, a.g.e., s. 32

mezarlıklar, kütüphaneler, yurtlar, acezhane, bimarhaneler, köprüler, aşevi, okul, genel hamamlar gibi hizmetleri vakıflar tarafından yürütülmüştür.²¹³

Osmanlıda şehirlerde, esnafın kendi içinde dayanışma sistemi bulunmakta bu sistem “lonca teşkilatı” olarak adlandırılmaktadır. Loncalar esnafla ilgili bütün sorunlarla uğraşmaktadırlar.²¹⁴ Loncalar, şehir ve pazar yollarının yapımı, mezarlık işleri, şehrin temizliği, malların kalitesinin ölçümü ve sosyal yardımlarla ilgili hizmetleri yerine getirmişlerdir. “Bir meslek kuruluşu olan loncalar, bir yandan çarşı ve pazarların denetimi ve ürünlerin kalite kontrolü ile meşgul olurlarken, bir yandan da bu yerlerin temizlik ve aydınlatma hizmetlerine katılmaktadırlar.”²¹⁵

Osmanlı Dönemi’nde şehir yönetimi, geleneksel toplum düzeni içinde kadı, vakıflar ve loncalar tarafından işbirliği içerisinde yürütülmüştür. Vatandaş, hiçbir karşılık ödemediği yapılan hizmetlerden faydalanmıştır.²¹⁶

Osmanlı Devleti’nde yerel hizmetlerin sunulmasından sorumlu olan kurum ve kuruluşlar, toplumun yerel nitelikteki birtakım ihtiyaçlarını karşılamış, fakat yerel yönetim niteliği kazanamamıştır. Çünkü bu kurum ve kuruluşların, idari ve mali özerklikleri ve tüzel kişilikleri yoktur.²¹⁷

Tanzimat Dönemi, Osmanlı Devleti’nin “idari modernleşme” ihtiyacını çok fazla hissettiği bir dönem olmuştur. Bu nedenle Osmanlı Devleti’nde yerel yönetim birimlerinin reformu da ilk kez Tanzimat Fermanı’nın ilanından sonra gündeme gelmiştir. İlk yerel yönetim birimi 1855 yılında İstanbul’da kurulan, “İstanbul Şehremaneti” olarak adlandırılan belediye yönetimidir. 1857 yılında İstanbul Şehremaneti 14 belediye dairesine bölünmüştür. Bu daireler; mahalle, çarşı ve pazarların düzen ve temizliği; alt-üst yapı işleri; yol, kaldırım, kirli su ve temiz su yollarının yapımı ve bakımı; gıda maddeleri ile ilgili denetim ve sokakların aydınlatılması gibi faaliyetleri yerine getirmektedir.²¹⁸

²¹³ Mustafa Dönmez, *Yerel Yönetimler*, Bilge Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2020, s. 35-35

²¹⁴ Eryılmaz, a.g.e., s. 232; Erik Jan Zürcher, *Modernleşen Türkiye’nin Tarihi*, İletişim Yayınları, 31.Baskı, İstanbul, 2015, s. 37-38

²¹⁵ Uyar, a.g.e., s. 32; Ortaylı, a.g.e., s. 293-299; Dönmez, a.g.e., s. 35; Şengün ve Akman, a.g.e., s.50; Tarkan Oktay, “Belediyenin Tarihsel Gelişimi”, Editör: Recep Bozlağan ve Yüksel Demirkaya, *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, 1. Baskı, Nobel Yayın, Ankara, 2008, s.133

²¹⁶ Uyar, a.g.e., s.32; (<https://itunesu-assets.itunes.apple.com/itunes-assets/CobaltPublic6/v4/de/c1/48/dec14833-da6e-f765-b05d-d6bcc5772cd0/9a09a6c4661c672b0f100cddb9521c7aedd2750c1dea21dbff8b6c88ee57ff75-22421266545.pdf>), Erişim Tarihi:05.28.2021.; Eryılmaz, a.g.e., s. 233

²¹⁷ Mete Burak Sönmez, “Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Ümraniye Belediyesi Örneği”, *Sena Ofset*, İstanbul, 2010, s. 30-31

²¹⁸ Beki, a.g.e., s. 24; Uyar, a.g.e., s. 3; (https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzecontent/21_22_Guz/yerel_yonetimler_ve_sosyal_hizmet/8/index.html), 11.11.2021.; Eryılmaz, a.g.e., s. 233-234; Keleş, a.g.e., s. 158-159; Tarkan Oktay, “1855-2020 Döneminde Türkiye’de Büyükşehir Belediye Yönetiminin Gelişimi”, *Strategic Public Management Journal*, 6, 2020, s. 6

Cumhuriyet Öncesi Dönemdeki belediyelerin, alt-üst yapı işleri, su, kanalizasyon, aydınlatma, denetleme gibi toplumsal ihtiyaçları karşılamakla görevlendirildiği söylenebilir. Belediyeler daha çok sosyal yardım ve alt-üst yapı hizmetleri sunmakta, bu nedenle günümüzdeki sosyal belediyeçilik anlayışını yansıtmamaktadır. Çünkü sosyal belediyeçiliğin işlevlerinden yalnızca bir tanesini, yardım etme işlevini ağırlıklı olarak yansıtmaktadır. Bu durumda Osmanlı Devleti'nde dönemin şartlarına göre sosyal belediyeçilik anlayışının olduğu fakat bu anlayışın bugünün sosyal belediyeçilik hizmetlerine göre nitelik ve çeşitlilik bakımından oldukça eksik kaldığı söylenebilir.

3.1.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem

Türkiye'de, Cumhuriyet'in ilanından sonra birçok alanda, önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişimlerden istenilen sonuçların alınabilmesi için yeni hukuksal ve kurumsal altyapının oluşturulması da gerekmektedir. Çünkü Osmanlı Devleti'nden devralınan yerel yönetim kuruluşları, Cumhuriyet Dönemi'nde istenilen görev ve işlevleri yerine getirebilecek kapasitede kuruluşlar değildir. Bu nedenle Cumhuriyet Dönemi'nde yerel yönetimlerin kurumsal ve hukuksal yapısında önemli yenilikler yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'ne ait ilk belediye kanunu olan “1580 Sayılı Belediye Kanunu” 1930 yılında kabul edilmiştir.²¹⁹ Türkiye'de belediyeçilik anlayışında önemli gelişmeler meydana getiren bu kanun, 2005 yılında “5393 Sayılı Belediye Kanunu” kabul edilinceye kadar yürürlükte kalmıştır.²²⁰

1930 yılında kabul edilen 1580 Sayılı Belediye Kanunu, belediyelerin var olan faaliyetlerine sosyal amaçlı faaliyetleri de eklemiştir. Örneğin; 1580 Sayılı Belediye Kanunu'nun 34. maddesinde belediyelere fakir ailelerin çocuklarına, para, sağlık, yeme-içme, giyinme, barınma, eğitim ve kültür gibi konularda yardım etmek, fakir hastalara bakmak, ilaç vermek, fakirlerin cenazelerini ücretsiz kaldırmak, bakacak kimsesi olmayan muhtaçlara bakmak” gibi görevler verilmiştir. Bu kanun belediyelere sosyal belediyeçilik anlayışına uygun görevleri yüklemekte fakat uygulamada sosyal belediyeçilik anlayışını yansıtmadığı görülmektedir. Beki'ye göre bunun nedeni belediyelere aktarılan kaynakların ve belediyenin öz gelirlerinin yetersiz olmasıdır. Belediyeler bu dönemde sahip olduğu kaynaklarla alt yapı hizmetlerini dahi yürütmekte zorlanmışlardır.²²¹

²¹⁹ Uyar, a.g.e., s. 34; Sönmez, a.g.e., s. 30; Oktay_b, a.g.e., s. 10

²²⁰ Aydın, a.g.e., s. 88

²²¹ Beki_a, a.g.e., s. 68; Yılmaztürk ve Güler, a.g.e., s. 12

1930'lu yıllarda belediyelerin yapmak zorunda olduğu hizmetlerde artış meydana gelmiştir. Aynı süreçte merkezi yönetimin de görev alanı genişlemiş, bu nedenle belediyelerin birtakım görevleri merkezi yönetim tarafından üstlenilmiştir. Bu durumda belediyelerden merkezi yönetime geçen hizmetlerin, kaynakları da merkezi yönetime aktarılmıştır. Ayrıca belediyeler üzerindeki vesayet yetkisi de arttırılmıştır. Böyle bir süreçte, bu şartlar altında belediyeleri hizmet sunma konusunda günümüzdeki sosyal belediyeçilik anlayışını yansıtmaması beklenemez.²²²

1580 Sayılı Belediye Kanunu, belediyelere farklı alanlarda olmak üzere 76 farklı görev vermiştir. Örneğin; 1580 Sayılı Belediye Kanunu'nun 9. maddesi "su, elektrik, havagazı, tramvay tesisatı kurmak ve işletmek ve vapur nakliyatını yürütmek" gibi kent yaşamı için gerekli faaliyetleri belediyelerin görevleri olarak göstermektedir. Bu kanun yürürlüğe girmeden önce bu faaliyetler yabancı sermayeli şirketler tarafından yürütülmekteyken kanun bu görevleri belediyelere devretmektedir. Belediyelere 1580 Sayılı Belediye Kanunu ile verilen görevler ve daha sonrasında yapılan değişiklikler ile belediyelerin hizmetleri, 2. Dünya Savaşı sonuna kadar artarak devam etmiştir. Belediyelerin yetki alanındaki bu genişleme, üst kurum ve kuruluşlar tarafından gelen taleplerden değil, vatandaşın beklentisini karşılamakta zorlanan yönetim birimlerinin yetkilerini belediyelere devretmesinden kaynaklanmıştır.²²³

2. Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde, Türkiye'de ekonomik ve sosyal gelişme hız kazanmıştır. Türkiye, 2. Dünya Savaşı sonrasında kurulan iki kutuplu yenedünya düzeninde tercihini batıdan yana kullanmış ve bu tercihin yüklemiş olduğu sorumluluklara uygun olarak yasal ve örgütsel bir takım değişimler başlatmıştır. 1946 yılından itibaren "liberal bir ekonomi politikası, dış kaynaklardan yardım ve kredi sağlanması, özel sektörün teşviki, dış ticaretin liberalleştirilmesi" gibi politikalar benimsenmiştir. Bu politikalar 1950'li yıllara kadar uygulanmaya çalışılmış, dönemin şartlarına göre farklı politikalara geçişler söz konusu olmuştur.²²⁴

1946 sonrası, başlayan ekonomik dönüşüm süreci ve nüfus artışı, göç ve kentleşmenin artmasına neden olmuştur. Göç ve kentleşmede meydana gelen bu artışlar toplumsal sorunların oluşmasına ortam hazırlamıştır. Kente göç eden insanlar yağmurdan kaçarken doluya tutulmak misali, kırsalda yaşadığı sıkıntıların kat kat fazlasıyla kentte karşı karşıya kalmıştır. Bu durum insanları gelirken getirdikleri

²²² Mustafa Sakal, "Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma Sorunu: Tarihsel Perspektiften Bir Değerlendirme", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5/1, 2000, s. 125

²²³ (https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/21_22_Guz/yerel_yonetimler_ve_sosyal_hizmet/8/index.html)
11.11.2021

sorunlara ilaveten geldikleri yerdeki sorunlarla ve aile içi sorunlar gibi çok boyutlu sorunlar aleminin içine atmıştır. Birey bu şartlar altında suç işlemeye yönelmiş, bu ve benzeri durumlar toplumda düzeni, güveni sağlamayı gerektirmiştir. Bu ise topluma en yakın yönetim birimi olan belediyelerin görevlerine yansımıştır.²²⁵

1950’li yıllardan itibaren Türkiye’de, kentleşmeye bağlı aşırı nüfus artışı, belediyelerin sosyal politika uygulamalarından daha çok altyapı çalışmalarına yönelmelerine neden olmuştur. Bu süreç 1960’lı yıllara kadar devam etmiş, 1960’lı yıllardan sonra Demokrat Belediyelerin kurulması ile sosyal belediyeçilik anlayışını yansıtan belediyeler oluşturulmaya çalışılmış fakat kaynak yetersizliğinden dolayı çalışmalardan istenilen sonuç alınamamıştır.²²⁶

1961 Anayasası’nda “sosyal devlet” ilkesi yer almaktadır. Bu ilke devlete toplumun sosyal gelişimini sağlama görevini yüklemekte ve sosyal haklar anayasa ile güvence altına alınmaktadır. Sosyal devlet ilkesi ile yapılan yeniliklerin sosyal belediyeçilik uygulamalarına yönelik çalışmalar olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu çalışmalar sosyal belediyeçilik anlayışının hazırlık aşaması olarak adlandırılabilir. Bu çalışmalardan ancak 1970’li yıllarda sonuç alınabilmiştir.²²⁷

Türkiye’de belediyeler, 1970’li yıllara kadar daha çok kentlerde altyapı ve üstyapı ile ilgili belirli görevleri yerine getirmişlerdir. 1970’li yıllardan sonra sosyal belediyeçilik uygulamalarına başlanmış, özellikle 1973 seçimlerinden sonra sosyal belediyeçilik uygulamalarına yönelik çalışmalar artmıştır. “Ortanın Solu” politikasını benimseyen Cumhuriyet Halk Partisi’nin yerel yönetimlerde iktidar olması yeni bir belediyeçilik anlayışını gündeme getirmiştir. Yeni belediye uygulaması “Sosyal Demokrat Belediyeçilik” olarak adlandırılmıştır.²²⁸ Sosyal demokrat belediyeçilik anlayışı; “demokratik belediye, üretici belediye, tüketimi düzenleyici belediye, kaynak yaratıcı belediye, iş birliği ve dayanışmayı temel alan belediye” olarak açıklanmıştır.²²⁹

“1973-1980 dönemi, Türkiye belediyeçiliğinin tarihinde bir dönüm noktasıdır.”²³⁰ Bu dönemde belediyeçilik ile ilgili önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Türkiye Belediyeler Birliği gündeme gelmiş, ilk kez “Yerel Yönetim Bakanlığı” kurulmuş, belediyelerin “tanzim satış mağazaları” açma faaliyetleri bu dönemde ortaya çıkmıştır.

²²⁴(https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/21_22_Guz/yerel_yonetimler_ve_sosyal_hizmet/8/index.html) 11.11.2021

²²⁵ Sezik, a.g.e., s. 176; Oktay, a.g.e., s. 12

²²⁶ Alan, a.g.e., s. 56-57

²²⁷ Sezik, a.g.e., s. 176; Faruk Taşçı, *Sosyal Politikalarda Can Simidi Sosyal Yardım*, 1.Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2010, s. 105; Bedrettin Kesgin, *Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyeçilik: Muhafazakar ve Sosyal Demokrat Perspektiften*, Ekin Yayınevi, Bursa, 2012, s. 122

²²⁸ Uyar, a.g.e., s. 37-38

²²⁹ Uyar, a.g.e., s. 37-38

Bu nedenle 1973-1980 yılları arası dönem belediyeçiliğin “dönüm noktası” olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde ortaya çıkan toplumcu belediyeçilik uygulamasını, bugünkü sosyal belediyeçilik anlayışının ilk örnekleri olarak kabul etmek yanlış olmayacaktır. Toplumcu belediyeçilik uygulaması sosyal nitelik bakımından çok iyi bir uygulama olmasına rağmen Türkiye’de bütün belediyelerde uygulanamamıştır. Başta muhalefet partilerine ait belediyeler olmak üzere bazı belediyeler merkezi yönetimden kaynak sağlamakta zorluklarla karşılaşmış, bu nedenle toplumcu belediyeçilik uygulaması belirli birkaç belediyenin çalışmalarıyla sınırlı kalmıştır.²³¹

“12 Eylül Darbesi”, 1980’li yıllara damgasını vurmuştur. Her darbe döneminde olduğu gibi bu dönemde de başa gelen yönetim, sorunlu eski düzeni kaldırıp, sorunsuz bir gelecek için planlamalar yapmış; ekonomik, toplumsal, siyasal yaşamda değişimler gündeme getirmiştir. Bu dönemde “devlet harcamalarının azaltılması” ve temelde kamunun sınırlarının özel kesim lehine daraltılmasını amaçlayan “neoiberal politikalar” hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Bu neoliberal politikalardan kaynaklı olarak toplumsal alanda yaşanan değişimler yerel yönetim birimlerini de etkilemiştir.²³² Uyar, bu dönemde belediyeçilik alanındaki çalışmaları “12 Eylül askeri müdahalesi ile birlikte, belediyeçilik anlayışında bir dönem kapandı, yeni bir dönem başladı.”²³³ şeklinde açıklamaktadır. Çünkü devletin ekonomiye müdahale etmesini isteyen bir ekonomik modelden, devletin küçültülmesi ve özelleştirmenin yapılmasını isteyen yeni bir ekonomik modele geçilmiştir. Devletin küçültülmesi, görev alanının sınırlandırılmasına yol açmış, bu durum sosyal devlet anlayışının önemini kaybetmeye başlamasına ortam hazırlamıştır.

1980 sonrası dönem içerisinde “ANAP Belediyeçiliği” (1984-1989) ve “Milli Görüş Belediyeçiliği” olmak üzere iki farklı belediyeçilik anlayışı gündeme gelmiştir. Bu durum, darbe hareketi ve sonrasında meydana gelen değişimlerden belediyelerinde etkilendiğini göstermektedir.²³⁴ Yeni ekonomik model yerel yönetimlerin yapısında değişimi gündeme getirmiştir. Çünkü merkezi yönetimin görev alanında sınırlandırılmalar yapılmış, merkezi yönetimde alınan bir takım görevler yerel yönetimlere devredilmiştir. Fakat bu görevlerin nasıl, kimler tarafından, ne şekil, ne zaman, neyle yapılacağı belirli olmadığı için yerel yönetimler konusunda da yeni

²³⁰ Uyar, a.g.e., s. 37

²³¹ Kesgin_b, a.g.e., s. 124; Şengün ve Akman, a.g.e., s. 58-62; Oktay_b, a.g.e., s. 16-17

²³² Sezik_a, a.g.e., s. 177; Kesgin_b, a.g.e., s. 127; Sönmez, a.g.e., s. 33; Ayşegül Mengi, "Kamu Yönetimindeki Gelişmeler, Yerel Yönetimler ve Türkiye", (...) s. 506

²³³ Uyar, a.g.e., s. 37

²³⁴ Uyar, a.g.e., s. 37

modeller gündeme gelmiştir. Belediyecilik anlayışı konusunda ortaya atılan modellerin seçim döneminde birer vaad olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

1982 Anayasası'nda yer alan "Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir", maddesi sosyal devlet anlayışının anayasal güvenceye alınmasının bir göstergesi olmakla beraber sosyal devlet anlayışının yerel yönetim düzeyindeki karşılığı denilebilecek, sosyal belediyecilik anlayışını da güvence altına almaktadır. 1982 Anayasası'nda sosyal belediyecilik anlayışına olumlu anlamda katkı sağlayacak birçok madde yer almaktadır.²³⁵ Merkezi yönetimden daha çok yerel yönetimleri güçlendirmeyi amaçlayan bir anlayış hakimdir.

1983 yılında seçimle başa gelen hükümet, yerel yönetimlerle ilgili üç konuda değişiklik yapmayı amaçladığını açıklamıştır. "Birinci konu; büyük kentler için büyükşehir belediyeleri kurmak, ikinci konu; kamu kaynaklarının dağıtımını yeniden düzenlemek, yerel yönetimlere aktarılan payı artırmak, üçüncü konu; belediyeleri, imar ve şehir plancılığı alanında tek ve tam yetkili olarak kabul etmek, olduğunu açıklamıştır."²³⁶

Yerel yönetimler üzerinde yapılacak bu değişimlerin sosyal belediyecilik anlayışına bir adım daha yaklaştırdığı söylenebilir. Bütçede yönetimlere ayrılan payın artırılması, yapılacak hizmetlerin de artışını sağlayacaktır. Belediyelerin yapacağı çalışmalarda tam yetkili sayılması çalışmaların daha hızlı yürütülmesini ve daha etkin çalışmalar yapılmasını sağlayacaktır.²³⁷

1980'li yıllarda belediyelerle ilgili meydana gelen önemli bir gelişmede, "27.6.1984 tarihli 3030 sayılı büyükşehir belediyelerine ilişkin yasal düzenlemedir."²³⁸ Bu düzenleme ile büyükşehir belediye yönetim birimini oluşturma ve belediye gelirlerini arttırma konuları gündeme gelmiştir. Türkiye'de ilk büyükşehir belediye modeli 1984 yılında oluşturulmuştur. Büyükşehir belediyeleri sosyal belediyecilik alanında geniş yetkilere sahip olduğu için büyükşehir belediye yönetiminin oluşumu, sosyal belediyecilik anlayışının gelişimi için önemli gelişmelere ortam hazırlamıştır.²³⁹

1990'lı yılların ortalarına kadar Türkiye'de birkaç büyükşehir belediyesi haricinde belediyeler genellikle yol, asfalt, su, temizlik, denetleme gibi daha çok alt-üst yapı hizmetleri vermiş, sosyal ve kültürel konularda çok fazla hizmet vermemişlerdir. 1994

²³⁵ Murat Sezik(b), "Büyükşehirlerin Sosyal Belediyecilik Yaklaşımlarına Bir Örnek Olarak Madde Bağımlılığı İle Mücadele Çalışmaları", *BEU Akademik İzdüşüm*, 2/1, 2017, s. 52

²³⁶ Fikret Toksöz(b), "Avrupa Birliği ve Türkiye'de Yerel Yönetimler, Türkiye Belediyeler Birliği, (...) , s. 89-90

²³⁷ Toksöz(b), a.g.e., s. 89-90

²³⁸ Uyar, a.g.e., s. 37

yerel yönetim seçimlerinden sonra Türkiye’de yeni bir belediyeçilik modeli “milli görüş belediyeçiliği” gündeme gelmiştir. “Milli Görüş Belediyeçiliği döneminde”; sosyal belediyeçilik, beyaz masa uygulamaları, halk meclisleri gibi faaliyetler yapılmaya çalışılmıştır. Belediyeler artık klasik belediyeçilik anlayışından kurtularak sosyal ve kültürel konularda da hizmet verebilecek duruma gelmiştir. Halkın yönetime katılımını sağlayacak faaliyetler yürütölmeye başlanmıştır.²⁴⁰

Türkiye, 9 Aralık 1992 tarihinde, Avrupa Konseyi’nin “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nı” kabul etmiştir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’ndaki “yerel yönetimler her türlü demokratik rejimin ana temellerinden biridir” ilkesi, yerel yönetimlerin bir öлке için aslında ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nın içeriğinde yerel yönetimlerle ilgili farklı konularda da ilkeler bulunmaktadır. Örneğin; “Vatandaşların kamu işlerinin yerine getirilmesine katılma hakkı, Avrupa Konseyine üye devletlerin tümünün paylaştığı demokratik ilkelerden biridir” ve “bu hakkın en doğrudan kullanım alanı yerel düzeydir” bu ilke de vatandaşlara katılım hakkının tanınması gerektiğini vurgulamakta ve vatandaşların bu hakkını güvence altına almayı amaçlamaktadır. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nı onaylayan ölkeler, Şartın içinde yer alan birtakım ilkeleri kabul etmektedir. Türkiye’de ise;

- Yerel özerkliğin anayasal ve yasal temeli
- Yerel özerklik kavramı
- Yerel yönetim kapsamı
- Yerel yönetim sınırlarının korunması
- Yerel yönetimlerin istenen görevleri için uygun idari yapılar ve kaynaklar
- Sorumlulukların yerel seviyede uygulandığı koşullar
- Yerel yönetim faaliyetlerinin idari denetimi
- Yerel yönetimlerin mali kaynakları
- Yerel yönetimlerin örgütlenme hakkı²⁴¹ ilkeleri kabul edilmiştir.

Türkiye bu ilkeleri kabul etmiş ve uygulama konusunda gerekli çalışmaları yapmıştır. Belediyeçilik konusunda yeni uygulamaların ortaya çıkmasında Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nın büyük katkıları bulunmaktadır. Bu durum yerel

²³⁹ Uyar, a.g.e., s. 37; Erbay Arıkboğa, "Geçmişten Geleceğe Büyükşehir Belediyesi Modeli", *Yerel Politikalar*, Ocak-Haziran, 2013, s. 50

²⁴⁰ Alperen Cihan Çetinkaya, "Yerel Yönetimlerin Toplumsal Politikalara Etki ve Katkıları", (...), https://personel.omu.edu.tr/docs/ders_dokumanlari/1282_41518_1655.pdf. Erişim Tarihi: 05.28.2021, s. 2; Abdulhakim Beki_(b), "Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik(Ümraniye Örneği)" *Sena Ofset*, İstanbul, 2009, s. 68; Abdullah İnce(...). "Nakşilik-Siyaset İlişkisi Bağlamında Türkiye’de Dini Gruplar ve Milli Görüş", *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12/1, s. 154

²⁴¹ Toksöz_b, a.g.e., s. 92

yönetimlerin şekillenmesinde sadece ulusal faaliyetlerin değil uluslararası faaliyetlerinde etkili olabildiğini göstermektedir.

Türkiye’de sosyal belediyecilik olarak isimlendirilen faaliyetler 1970’li yıllarda başlamış ve 1990 yıllarda belediyelerin sosyal görevleri daha önemli hale gelmiştir. “2000’li yıllarda ise bu idari ve toplumsal dönüşüm yasal düzenlemelere yansımıştır.”²⁴²

2000’li yıllardan sonra Türkiye’de yerelleşme faaliyetleri hız kazanmıştır. “2004 yılında kabul edilen 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2005’te kabul edilen 5393 Sayılı Belediyeler Kanunu, 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 1924 yılında kabul edilen 442 Sayılı Köy Kanunu ve 5378 Sayılı Özürlüler kanunu” gibi yasalarla yerel yönetimlerin görev alanı genişletmiştir.²⁴³

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7. maddesi, büyükşehir belediyelerine; “Gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütme, geliştirme ve bu amaçla sosyal tesisler kurma, meslek ve beceri kazandırma kursları açma, sorumluluğunu yüklemiştir.”²⁴⁴ Bu kanun belediyelerin sosyal ve kültürel alanda neler yapabileceğini açıklamakta bu alanda belediyelere gerekli görevler verilmektedir. Belediyeler bu kanun maddelerini dikkate alarak faaliyetlerini yönlendirmektedirler. Örneğin; vatandaşa meslek ve beceri kazandırmak amacıyla İSMEK, ESMEK, KOMEK, BUSMEK oluşturulmuştur.

5393 Sayılı Belediye Kanunun 14. Maddesi, “belediyeleri mahalli düzeydeki sosyal politika ve sosyal refah hizmetlerinin yerine getirilmesinde ve sınırları içindeki vatandaşların refahının artırılmasında etkin kuruluşlar haline getirmiştir.”²⁴⁵ Belediyelere, vatandaşların sosyal hizmet ve yardım, eğitim, sağlık, kültür, sanat ve konut ihtiyacının karşılanması konusunda yetkiler vermektedir.²⁴⁶

5393 Sayılı Belediye Kanunu ile 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun içeriğinde, sosyal belediyecilik modelinin temelini oluşturabilecek maddeler yer almaktadır. Belediyelere sosyal hizmet ve sosyal yardım konusunda birtakım yetkiler vermekte fakat kaynak problemi, personel yetersizliği, bilinç eksikliği, katılım sorunu,

²⁴² Toksöz, a.g.e., s. 93

²⁴³ (<https://itunes-assets.itunes.apple.com/itunes-assets/CobaltPublic6/v4/de/c1/48/dec14833-da6e-f765-b05d-d6bcc5772cd0/9a09aec4661c672b0f100cddb9521c7aedd2750c1dea21dbff8b6c88ee57ff75-22421266545.pdf>), Erişim Tarihi:05.28.2021

²⁴⁴ Bilgehan Mermer, Ceyda Şataf ve Nilüfer Negiz, "Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Denizli Büyükşehir Belediyesi Örneği", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21/4, 2016, s. 1305-1306

²⁴⁵ Toprak ve Şataf, a.g.e., s. 17

²⁴⁶ Toprak ve Şataf, a.g.e., s. 17

vb. sorunlardan kaynaklı olarak belediyelerden sosyal belediyecilik konusunda beklenen performans elde edilememiştir.²⁴⁷

2012 yılında kabul edilen, 6360 Sayılı Kanun, yerel yönetimlerle ilgili önemli değişiklikler gündeme getirmiştir. Büyükşehir sınırları içerisinde il özel idarelerinin kaldırılması, belde belediyelerinin kaldırılması, köylerin tüzel kişiliğinin kaldırıp, mahalleye dönüştürülmesi gibi birtakım değişikliklere gidilmiştir. Bu değişiklikler büyükşehir belediyelerinin yeni sorumluluklarını ortaya çıkarmış ve hizmet sunması gereken alanları genişletmiştir.²⁴⁸ Kısaca bu kanun büyükşehir belediyelerinin görevlerini arttırmaktadır. Kaldırılan yerel yönetim birimlerinin yapmakta olduğu hizmetlerde büyükşehir belediyelerine aktarılmaktadır. Bu durumun hizmetlerin aksamasına ve daha geç sonuç alınmasına neden olacağı düşünülmektedir. Ayrıca büyükşehir belediyelerinin görevlerinin arttırılması sosyal belediyecilik alanında hizmetlerin azaltılmasına neden olabileceği düşünülmektedir.²⁴⁹

2019 yılına gelindiğinde, Türkiye’de belediyelerin sosyal hizmet ve sosyal yardım alanında yaptıkları faaliyetler konusunda önemli ölçüde gelişme olduğu görülmektedir. Sosyal belediyecilik anlayışı kapsamında birçok alanda hizmet yürütülmektedir. Eğitim, sağlık, konut, spor, kültür, sanat, çevre, enerji vb. konularda faaliyet yürütülmektedir. Fakat bütün belediyelerde yürütülen hizmetler aynı değildir. Türkiye’de sosyal belediyeciliğin uygulanmasına engel oluşturan unsurlar yok edilebilirse, ancak o zaman istenilen belediye hizmetleri tam anlamıyla sunulabilecektir.²⁵⁰

Türkiye’de gelecek için neler hedeflendiğine bakılacak olursa, 2023 yılı için üç hedef belirlenmiştir. Bunlar; “yerel katılım mekanizmalarının artırılması, yaşanabilir, sağlıklı ve güvenli kentlerin oluşturulması, yerel yönetimler tarafından vatandaşlara yönelik olarak sunulan kamu hizmetlerinin elektronik ortamda sunulması ve yaygınlaştırılması (yerel e-demokrasi gereklerinin yerine getirilmesi)”²⁵¹ olarak sıralanmıştır. Bu hedefler, katılımı arttırmak, kentsel hizmetlerde daha çevreci davranmak ve sağlıklı kentlerin oluşması için çalışmak ve yerel yönetim hizmetlerinde bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımını artırmak gibi bugün var olan hizmetlerin daha da iyileştirilmesi için gerekli adımların atılmasını amaçlamaktadır.²⁵²

²⁴⁷ Çelik, a.g.e. s. 1

²⁴⁸ Akkan, a.g.e., s. 5; Oktay, a.g.e., s. 29

²⁴⁹ Şenol Adıgüzel, "6360 Sayılı Yasa'nın Türkiye'nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme", *Toplum ve Demokrasi*, 6/13-14, Ocak-Aralık, 2012, s. 154

²⁵⁰ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 67

²⁵¹ T.C. Kalkınma Bakanlığı, *Yerel Yönetimler*, Onuncu Kalkınma Planı(2014-2018), Özel İhtisas Komisyonu Raporu(2023), Ankara, 2014, s. 69-70

²⁵² T.C. Kalkınma Bakanlığı, a.g.e., s. 69-70

Türkiye’de sosyal belediyecilik uygulaması ile ilgili çalışmalar daha çok 1970’li yıllardan sonra gündeme gelmiş 2000’li yıllarda ise hız kazanmıştır. Ülkede ve ülke dışında yaşanan olaylar sosyal belediyecilik süreci üzerinde etki yapmaktadır. Sosyal belediyecilik uygulaması toplumu ilgilendirdiği için toplumda; ekonomi, siyaset, eğitim, kent, sağlık, hukuk, alanlarında meydana gelen değişimlerden etkilenmektedir. Örneğin; 2019 ve 2020 yıllarında sosyal belediyecilik hizmetlerinde önemli bir değişim meydana gelerek, yüz yüze hizmetler azaltılmış, temizlik hizmetlerinde ise artış meydana gelmiştir. Bu değişime 2019 yılının sonlarında ortaya çıkıp hala devam etmekte olan Covid-19 Pandemisi’nin neden olduğu düşünülmektedir.

Özetle, sosyal belediyecilik alanında Osmanlı Devleti döneminden günümüze çok önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Buna rağmen, bugün Türkiye’de sosyal belediyecilik hizmetleri bütün kentlerde eşit düzeyde değildir. Çünkü sosyal belediyecilik uygulamalarının önünde ekonomik, sosyal, siyasal vb. birçok engel bulunmaktadır. Bu durumlar sosyal belediyecilik alanında istenilen noktaya ulaşmak için çıkılan yolda ilerlemeyi engelleyen dikenlere benzetilebilir. Ülke olarak öncelikli hedef bu dikenlerin en aza indirilmesi ya da yok edilmesi olmalıdır. Bu, süreci hızlandıracak ve Türkiye’de belediyeler beklentileri karşılar niteliğe kavuşacaktır. Bugün, Türkiye’de sosyal belediyecilik gelişim süreci hala devam etmektedir.

3.2. Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Hukuksal Çerçevesi

Türkiye’de sosyal belediyecilik uygulaması ile ilgili ilkeler, kurum ve kuruluşlara verilen görevler kanunlarla düzenlenmektedir. İlk olarak sosyal devlet ve sosyal politika ile ilgili kanunlar düzenlenmiş, bu süreçte yapılanlar sosyal belediyecilik uygulamalarına zemin hazırlamıştır. 1970’li yıllardan sonra yapılan düzenlemeler sosyal belediyecilik konusunda önemli gelişmeleri gündeme getirmiştir. 2000’li yıllarda yapılan yasal düzenleme ise sosyal belediyecilik alanında yerel yönetim birimlerine oldukça geniş yetkiler vermiştir. Türkiye’de sosyal belediyecilik uygulamasının hukuksal çerçevesini oluşturan temel düzenlemeler, 1580 Sayılı Belediye Kanunu, 1982 Anayasası, 5393 Sayılı Belediye Kanunu, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 6360 Sayılı Kanun’dur.

3.2.1. 1580 Sayılı Belediye Kanunu

1580 Sayılı Belediye Kanunu’nda belediyenin görevleri 15.-76. maddeler arasında yer almaktadır. Bu görevler arasından sosyal belediyecilik anlayışını yansıtan görevler 14 farklı maddede yer almaktadır. Bunlar;

Madde 5. Fakirlerin cenazelerini ücretsiz bir şekilde kaldırmak.

Madde 17. Dilencilerin dilenmesini engelleyecek tedbirler almak.

Madde 18. Kimsesiz çocukları, akli dengesi yerinde olmayanları, sokaklarda bayılanları, kaza ve afet yaşayanları korumak ve gözetmek.

Madde 33. Kütüphaneler ve okuma salonları açmak.

Madde 34. Fakir ailelerin ikiz çocuklarına, öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara doktor, ilaç para, eğitim, gıda, giyim ve barınma yardımı yapmak.

Madde 45. Yetimhane, doğum evi, emzirme yerleri açmak ve işletmek, gerekli kurumlardan onay alarak akıl hastanesi açmak ve işletmek.

Madde 48. Gidecek yeri olmayanlara kalacak yer vermek, çalışacak insanlara iş bulmak, çalışamayacak durumda olanları memleketine göndermek, kimsesiz kadınları ve çocukları korumak.

Madde 53. Ücretsiz belediye hastanesi açmak.

Madde 54. Gençler için stadyum yapmak ve işletmek.

Madde 57. Eczane açmak, fakir hastalara parasız ve ucuz ilaç vermek.

Madde 66. Belediye fırınları açmak ve işletmek.

Madde 69. Fakirler için yatacak evler yapmak ve işletmek.

Madde 72. Kurslar açmak, dersaneler açmak, ısraklık eğitimleri, ev kadınları için eğitimler verilmesi amacıyla okullar açmak ve idare etmek.

Madde 75. Çamaşırhaneler yapmak.²⁵³

1580 Sayılı Belediye Kanunu, incelendiğinde sosyal belediyecilik konusunda belediyelere görev verildiği görülmektedir. Fakat dönemin şartları, ekonomik, sosyal, siyasal sorunların varlığı, belediyelerin istenilen hizmetleri sunmasına engel oluşturmuştur. Bu kanun 2005 yılına kadar yürürlükte kalmış, bu süreç içerisinde sosyal belediyecilik alanında çok fazla önemli adım atılamamıştır. Çünkü sosyal politikayı, sadece hukuk değil, ekonomi, siyaset, uluslararası örgütler vb. birçok faktör etkilemektedir. Belediyelere sadece görevlerin verilmesi yeterli değil, verilen görevleri yerine getirebilmesi için yeterli düzeyde ekonomik güce de sahip olması gerekmektedir. Bu dönemde belediyelerin hizmetlerini yapmasına engel olan sorunlar olduğu için sosyal belediyecilik hizmetleri konusunda istenilen noktaya ulaşamamıştır.

²⁵³ 1580 Sayılı 1930 Tarihli Belediye Kanunu, Kabul Tarihi:03.04.1930, Yayımlanma Resmi Gazete Tarihi:14.04.1930, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:1471

3.2.2. 1982 Anayasası'nda Sosyal Belediyecilik

1982 Anayasası'nda sosyal belediyecilik ile ilgili önemli ön hazırlıkların var olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Anayasada sosyal belediyecilikle ilgili olarak;

2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.²⁵⁴

5. maddesinde devletin temel amaç ve görevleri: kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır. şeklinde açıklanmaktadır.

41. maddesinde Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. ifadesine yer verilmektedir.

41. madde ile ilgili olarak, 2010 yılında yapılan 5982 Sayılı düzenleme ile anayasaya “Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir” şeklinde fıkra eklenerek çocukların sosyal hakları ile ilgili düzenleme yapılmakta ve anayasal güvence altına alınmaktadır. Yine aynı düzenlemede ikinci bir fıkrada ise “Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.” şeklinde bir cümleye yer verilmektedir. Devlet çocukları koruma, kollama, barındırma gibi birçok sosyal nitelikli görevle sorumlu tutulmaktadır.

42. maddesinde “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.”

42. maddenin 2008 yılında düzenleme yapılmış bir fıkrasında: Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.

49. maddesinin bir fıkrasında, “Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.” şeklinde bir açıklama yer almaktadır.

56. maddesinde “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.”

57. maddesinde “devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeterek bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler.”

58. maddesinde, “Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.”

60. maddesinde “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliğini sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.”

61. maddesinde: Devlet harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malûl ve gazileri korur ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlar. Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır. Yaşlılar, Devletçe korunur, Yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla

²⁵⁴ 2709 Sayılı 1982 Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kabul Tarihi:18.10.1982, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 9.11.1982, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 17863

düzenlenir. Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır. Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur.

63. maddesinde “Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır.”

64. maddesinde “Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır.”²⁵⁵

1982 Anayasası'nda devlet; sosyal bir hukuk devletinin sahip olması gereken özellikleri taşımak, toplumsal refah, huzur ve mutluluğu sağlamak, aile içi huzur ve refahı sağlamak, çocukları, gençleri, yaşlıları, zor durumda olanları, korumak, kollamak ve toplumda dışlanmamasını sağlamak, çalışma hayatı ile ilgili iyileştirmeler yapmak, sağlıklı ve dengeli bir çevre oluşturmak, konut ihtiyaçlarını karşılama konusunda çalışmalar yapmak, sosyal güvenliği sağlamak için gerekli faaliyetleri yürütmek, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması için çalışmalar yapmak, sanat ve sanatçıyı korumak gibi konularda gerekli çalışmaları yapmak ve tedbirleri almak konusunda görevlendirilmiştir.

Sonuç olarak, 1982 Anayasası'nda sosyal devlet ilkesine vurgu yapılmakta, sosyal devletin nasıl olması gerektiği açıklanmakta, merkezi ve yerel yönetim birimlerinin yürütmesi gereken sosyal hizmetlerin insan onuruna yakışır bir şekilde sunulması gerektiği vurgulanmaktadır.²⁵⁶

3.2.3. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nda Sosyal Belediyecilik

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunun 7. maddesinde büyükşehir ve ilçe belediyelerinin sosyal belediyecilik ile ilgili görev ve sorumlulukları da yer almaktadır. Büyükşehir belediyesinin görev ve sorumlulukları:

7. madde(m): Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdî yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak,

7. madde(n): Gerektiğinde, sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak,

7. madde(o): Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak,

7. madde(v): Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapmak. hükmüne yer verilmektedir.

7. maddede ilçe belediyelerinin sosyal belediyecilik alanında görev ve sorumlulukları şunlardır:

²⁵⁵ 2709 Sayılı 1982 Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kabul Tarihi:18.10.1982, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 9.11.1982, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 17863

²⁵⁶ Beki, a.g.e., s. 73

- Spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak;
- Yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak;
- Mesleki eğitim ve beceri kursları açmak;
- Mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak;
- Kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak.²⁵⁷

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda, büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluklarına yer verilmektedir. Belediye yönetim birimine toplumun ihtiyaç duyabileceği her konuda görev ve sorumluluk verilmektedir. Eğitim, sağlık çevre, sosyal ve kültürel yaşam, spor, eğlence gibi birçok konuda toplumun ihtiyaçları belediyeler tarafından karşılamaktadır. Belediyelere sosyalleştirme, yardım etme, rehberlik etme, yatırım yapma gibi sosyal belediyeçilik, işlevlerinin tamamını yansıtabileceği görevler verilmektedir. Ayrıca belediyelerin yapabileceği hizmetler konusunda kesin çizgiler belirtilmemiş, kanunda yer alan görevlerin yorumlanmasına göre hizmetler değişebilmekte, hizmet alanı genişlemektedir.

3.2.4. 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediyeçilik

Türkiye'de sosyal belediyeçilik konusunda yapılan hizmetleri bir merdiven üzerinde yukarı yönde çıkış eylemi ile ilişkilendirerek açıklamak gerekirse; 1990'lı yıllardan sonra basamaklar ikişer ikişer çıkılmakta iken, 2000'li yıllarda üçer üçer çıkılmaya başlanmıştır. Özellikle 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda ortaya konulan yetki ve sorumlulukların sosyal belediyeçilik alanındaki hizmetlerde önemli derecede artış sağladığı görülmektedir.²⁵⁸

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun;

13. maddesinde Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur.

13. madde yer alan başka bir görev ise şöyle açıklanmaktadır; Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır.

²⁵⁷ 5216 Sayılı 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun Kabul Tarihi:10.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:23.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:25531

²⁵⁸ Beki, a.g.e, s. 74

14. maddesinde “Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır.”

15. maddesinde “Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak,”

60. maddede belediyenin sosyal belediyeçilik alanındaki giderlerinin neler olduğu gösterilmektedir. “Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar. Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.”

69. maddesinde sosyal belediyeçiliğin kent hizmetleri ile ilgili hükümler yer almaktadır. “Düzenli kentleşmeyi sağlamak” cümlesi kentin toplumsal yaşama elverişli olması için gerekli olan her ne varsa, belediyeler tarafından yapılmasının gerektiğini belirtilmektedir.

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde kendisine, eşine veya on sekiz yaşından küçük çocuklarına ait konutu olmayan dar gelirli kişiler ile afete maruz kalanlara, sanayi bölgelerinden nakledileceklerle ve üyelerinin tamamı bu durumda olan kooperatiflere, bedeli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre oluşturulan takdir komisyonu tarafından belirlenecek tutardan aşağı olmamak üzere arsa tahsis yapılabilir.

77. maddesinde belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde de dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular.²⁵⁹

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun belediyelere, sosyal belediyeçilik konusunda vermiş olduğu görevlerin oldukça fazla olduğu görülmektedir. Aile içi hizmet, eğitim, konut, çevre, sağlık, kültür, sanat vb. birçok konuda ihtiyaç sahiplerine yardım etme görevi belediyelere verilmektedir. Kanunda sosyal belediyeçilik hizmetleri konusunda yapılacak çalışmalar ile ilgili giderlerle ilgili açıklamalarda yer almaktadır. Birey doğumundan ölümüne kadar geçen yaşamı boyunca, her alanda belediye hizmetinden yararlanmaktadır.

3.2.5. 6360 Sayılı Kanun’da Sosyal Belediyeçilik

On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, olan 6360 Sayılı Kanun 2012 yılında kabul edilmiş ve resmi gazetede yayınlanmıştır. Bu kanun ile

²⁵⁹ 5393 Sayılı 2005 Tarihli Belediye Kanunu, Kanun Kabul Tarihi:03.07.2005, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:13.07.2005, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:25874

belediye kanunu ve büyükşehir kanununda da düzenlemeler yapılmaktadır. 6360 Sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeler belediyelerin sosyal belediyecilik konusunda görevlerini artırmaktadır.²⁶⁰ 6360 Sayılı Kanun'un belediyelerin görevlerinde yaptığı düzenlemeler:

7. maddesinde, büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilirler.

17. maddesinde, büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

17. maddesinde, gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

18. maddesinde, belediye ve bağlı idareler, meclis kararıyla mabetlere, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.

19. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.²⁶¹

6360 Sayılı Kanun'un 7, 17, 18 ve 19 maddelerinde yer alan hükümler sosyal belediyecilik hizmetlerinin üzerinde etkisi olacak konuları açıklamaktadır. Bu düzenleme ile 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu üzerinde yapılan değişiklikler belediyelerin sosyal belediyecilik uygulamalarına hız kazandırmaktadır. Kısaca kanun belediyelerin sorumluluk ve görevlerini artırmakta, yetki alanını genişletmektedir.

3.3. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Bağlamından Yürütülen Hizmetler

Sosyal belediyecilik asgari düzeyde, günlük ihtiyaçlarını karşılayamayan yoksul ve muhtaç kişilere yerel düzeyde belediyeler tarafından yapılan yardımlar ve buna ek olarak belediyelerin yaptığı her türlü eğitim, kültür ve sosyal etkinlikleri içine alan sosyal hizmet ve sosyal faaliyetleridir. Son dönemde yapılan yasal düzenlemeyle birlikte; 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu belediyelerin yaptığı bu faaliyetlere yasal bir dayanak olmuştur.²⁶²

²⁶⁰ Sefa Usta, Elvettin Akman ve Mustafa Kocaoğlu, "6360 Sayılı Kanun'un Büyükşehir Belediyesi Sistemine Etkileri: Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği", *TESAM Akademi Dergisi*, Yerel Yönetimler Özel Sayısı, 2018, s. 219

²⁶¹ 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2012), T.C. Resmi Gazete, 6360 Sayılı Kanun, 12 Kasım 2012

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde "Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; sosyal hizmet ve yardım yapar veya yaptırır" ifadesi belediyelerin sosyal alanda hizmet vermesi gerektiğini dile getirmektedir. Ayrıca 77. maddesinde: sağlık, eğitim, spor, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetlerinin belediyeler tarafından verileceği belirtilmektedir. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler, yoksullar, düşkünler, afetlerden etkilenen vb. dezavantajlı kesimlerin ihtiyaçlarının karşılanması gibi hizmet görevleri de belediyeye verilmektedir.²⁶³

Belediyelerin sosyal politika ve faaliyetlere yerel düzeyde katılıp, dezavantajlı kesimlere, yaşlılara, fakirlere, kadınlara, kimsesizlere ve sokak çocuklarına yönelik sosyal politikalar uygulaması "sosyal belediyecilik" kapsamında değerlendirilmektedir.²⁶⁴

Sosyal belediyecilik uygulamaları sosyal politika alanının belediyelere devredilmesi olarak anlaşılmamalıdır. Bu uygulamalarla belediyeler merkezi yönetimin yüküne yardımcı olmaya çalışmaktadır. "Türkiye'de sosyal belediyecilik sosyal devletin yerleşmesinden daha çok kentlerdeki sorunlara çözüm bulamayı amaçlamaktadır."²⁶⁵

"Sosyal belediyecilik alanında yapılan hizmetler dönemden döneme ve ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir."²⁶⁶ Ülkelerin ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel, demografik vb. özellikleri farklı olduğu için vatandaşın yönetimden talepleri de farklı olmakta, bu durumda yönetimin sunacağı hizmetlerde farklılık göstermektedir. Dönemsel farklılığı ise 2019-2022 yılları arasındaki Covid-19 Pandemi döneminde vatandaşların taleplerinde ve yönetimlerin hizmetlerinde meydana gelen değişimler çok iyi açıklamaktadır. Bu süreçte temizlik konusunda ve evde bakım hizmetlerinde önemli artış meydana gelmiştir.

Belediyelerin kanunlarda yer alan görevlerinden yardım olarak belediyelerin sosyal belediyecilik alanındaki hizmetleri; yaşlılara yönelik hizmetler, kadınlara yönelik hizmetler, çocuklara yönelik hizmetler, gençlere yönelik hizmetler, engellilere yönelik hizmetler, yoksullara yönelik hizmetler, işsizlere yönelik hizmetler, sığınmacılara yönelik hizmetler, hayvanlara yönelik hizmetler, kültür ve sanat hizmetleri, sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri olarak sınıflandırılmaktadır.²⁶⁷

²⁶² Ayşe Nur Balcılar ve Serkan Çınarlı, "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Bornova Belediyesi Örneği", *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21/2, 2020, s. 123

²⁶³ 5393 Sayılı 2005 Tarihli Belediye Kanunu, Kanun Kabul Tarihi:03.07.2005, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:13.07.2005, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:25874

²⁶⁴ Uğur ve Bostan, a.g.e., s. 40

²⁶⁵ Uğur ve Bostan, a.g.e., s. 40

²⁶⁶ Balcılar ve Çınarlı, a.g.e., s. 131

²⁶⁷ İşgör, a.g.e., s. 96-104

3.3.1. Yaşlılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinde; yaşlılara yönelik sosyal hizmet ve yardım yapma konusunda görevlendirilmektedir.²⁶⁸ Türkiye'de, yaşlılara yönelik hizmetler genelde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olmak üzere, belediyeler, özel huzur evleri, dernek ve vakıflara ait huzurevleri, tarafından verilmekte ve 2014 verilerine göre, yaşlılara hizmet veren kurumların kapasitesi artmaktadır.²⁶⁹ 2020 verilerine göre, Türkiye'de yaşlılara sosyal yardım ve sosyal hizmet konusunda bütün büyükşehir belediyelerinin hizmetleri bulunmaktadır. 30 büyükşehir belediyesinin vermekte olduğu hizmetler eşit durumda değil, fakat tamamında yaşlılara yönelik hizmetler bulunmaktadır.

Belediyeler, yaşlıların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yardım ve hizmetler yaparak, onların sosyalleşmesine ve onların insan onuruna yaraşır bir hayat sürdürmelerine yardımcı olmaktadır.²⁷⁰ Örneğin; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinde, "Geniş Ailem Projesi" adı altında 60 yaş üstü, ihtiyaç sahibi ve kimsesi olmayan vatandaşlara Sağlık destek hizmetleri ile Sosyal destek hizmetleri sunulmaktadır. 2020 yılında sosyal desteği olmayan 3.091 yaşlı vatandaşa sağlık, alışveriş ve resmi işlemleri konusunda yardım edilmiştir. 2020 yılında "Şifalı Balkonlar" adı altında; pandemi döneminde yapılan sokağa çıkma kısıtlamalarından yaşlıların olumsuz etkilenmemesi, evlerinde güzel zaman geçirebilmesi, toprakla uğraşmanın faydalı olacağının düşünülmesi gibi nedenlerden kaynaklı olarak, yaşlılara defne, lavanta, kekik, aloevera, biberiye ve nane saksılarından oluşan 2.250 kasa dağıtımı yapılmıştır.²⁷¹

2020 yılında Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, YADES (Yaşlı Destek Programı) 2020 Projesi çerçevesinde; bakımevinde kalan yaşlılara muayene, tansiyon, ateş ölçümü ve fizik tedavi hizmetleri verilmiş, yemek menüleri diyetisyenler tarafından hazırlanmış, psikolojik destek verilmiş, piknik organizasyonu düzenlenmiş, yeme-içme ve barınma hizmeti verilmiştir. Bunlara ilaveten Covid-19 Pandemisi nedeniyle yaşlıların yakınlarıyla telekonferans yöntemiyle görüşmesi sağlanmıştır.²⁷²

Yardıma muhtaç olan yaşlılar belediye otobüslerinden indirimli ya da ücretsiz olarak faydalanmaktadır. Ayrıca belediyeler aşevinden evlere yemek dağıtımları yapmakta, hastalar ambulans ile evlerinden alınıp sağlık hizmetleri verilmekte, nakdi yardımlar ve

²⁶⁸ Kübra Çolak, "Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Sosyal Belediyecilik: Üsküdar Belediyesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, 2018, s. 83

²⁶⁹ Şataf ve Mermer, a.g.e., s. 27

²⁷⁰ Çolak, a.g.e., s. 84

²⁷¹ Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Kocaeli, 2021, s. 247

²⁷² Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Balıkesir, 2021, s. 230

özel gün kutlamaları gibi çeşitli hizmetlerde bulunmaktadır. 60 yaş ve üzeri olan bireylere şehir içi ulaşımının ücretsiz olması da bir diğer hizmet örneğidir.²⁷³ Yaşlıların maddi ve manevi gereksinimlerinin karşılanması için sosyal faaliyetler yapma, sosyal olan sorunların çözülmesi ve önlenmesi için sosyal hizmet kurumu açma ve hizmetlerin devam edebilmesi için bütün tedbirleri alarak yaşam standartlarının yükseltilmesi amacıyla belediyeler bazı hizmetler sunmaktadır. Bunlara örnek olarak yaşlı lokalleri, yaşlı hizmet merkezi, huzurevleri, hobi kursları, gezi programları ve kurumda ya da evde bakım hizmetleri sayılabilir.²⁷⁴

Belediyenin yaşlılar için yapmış olduğu bu hizmetlere bakıldığında, belediyelerin yaşlıların hayatının her alanında hizmet sunmakta olduğu görülmektedir. Belediyelerin yaşlılar için yapmış olduğu hizmetler konusunda herhangi bir sınırlandırma olmadığı görülmekte, gerekli olduğu durumda her alanda hizmet verilebilmektedir.

3.3.2. Çocuklara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

5393 Sayılı Belediye Kanunu, belediyenin görevlerini sıraladığı 14. maddenin (a)bendinde “büyükşehir belediyelerinin ve nüfusu 100.000’i geçen belediyelerin kadınlar ve çocuklar için sığınma evi açacağı” belirtilmektedir.²⁷⁵ Örneğin: Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından kadın sığınma evinde kadınlar ve çocuklar için psiko-sosyal destek, sağlık hizmeti, kültürel faaliyetler, eğitim hizmetleri, beslenme hizmetleri vb. hizmetler verilmektedir. 2019 yılı içerisinde 77 kadın ve 72 çocuk hizmetlerden faydalanmıştır.²⁷⁶

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun, 7’nci maddenin (v) bendinde “... çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütme, geliştirme ve bu amaçla sosyal tesisler kurma, ...” büyükşehir belediyesinin görevleri arasında sayılmaktadır.²⁷⁷ Örneğin, Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından 2019 yılında 12 gündüz bakım eviyle 300 çocuğa hizmet verilmiş ve çocukların kaliteli eğitim alması için gerekli tüm imkânlar sağlanmıştır. Müzik, resim, dil eğitimi verilmekte, zamanın eğlenceli geçmesi için ve eğlenirken öğrenmek için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.²⁷⁸

Belediyelerin çocuklara sunabileceği hizmetler; beslenme konusunda gerekli hizmetlerin verilmesi, çocuk istismarının engellenmesi, çocuklar için spor alanında hizmetler verilmesi, beden ve ruhen gerekli desteğin sağlanması, eğitim imkânı olmayanlara yardım edilmesi, eğitimle bağlantısı kesilen çocukların tekrar eğitime

²⁷³ Esin Şengün, "Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2019, s. 102

²⁷⁴ Şengün, a.g.e., s. 102

²⁷⁵ 5393 Sayılı 2005 Tarihli Belediye Kanunu, Kanun Kabul Tarihi:03.07.2005, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:13.07.2005, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:25874

²⁷⁶ Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, Bursa, 2020, s. 176

²⁷⁷ 5216 Sayılı 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun Kabul Tarihi:10.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:23.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:25531

devam etmesinin sağlanması, kitap okuma, tiyatro, sinema, festival, yarışma vb. etkinlikler yapılması, çocuk bakım evleri kurulması ve yurtlar kurulmasıdır.²⁷⁹

Belediyeler ile ilgili mevzuat incelendiğinde, belediyelerin çocukların insan onuruna yakışır bir şekilde yaşaması için gerekli çalışmaları yapmakla sorumlu tutulduğu görülmektedir. Türkiye’de belediyeler çocuklar için eğitim, sağlık, psikolojik destek, sosyalleşme, güvenli beslenme ve barınma konularında birçok çalışma yapılmaktadır. Fakat bütün kentlerde sunulan hizmetler eşit düzeyde olamamakta, bazı kentlerde çocuklar için gerekli imkânlar sağlanamamaktadır. Çocukların bugünü ve yarını düşülerek yapılan hizmetler konusunda bazı kentlerde istenilen noktaya hala ulaşamamıştır.

3.3.3. Yoksullara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinde konut yapmak ve yaptırmak belediyenin görevleri arasında sayılmaktadır. Ayrıca arsa ve konut üretiminin düzenlendiği 69. maddede, belediyenin; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, konut ve toplu konut yapma, kiralama, satma ve bu amaçlar ile arazi satın alma yetkisine sahip olduğu belirtilmektedir.²⁸⁰

Bu madde konuk ihtiyacı olan, yeterli ekonomik güce sahip olmayan vatandaşların ev sahibi olması için belediyelerin uygun fiyatlarda konutlar inşa edip, uygun kira bedelleri belirleyip, ihtiyaç sahibi vatandaşların ihtiyaçlarını karşılayabileceği dile getirilmektedir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinde belediyelerin gıda bankacılığı yapabilecekleri belirtilmiştir. Gıda bankacılığındaki amaç, üretim, ihtiyaç veya paketleme hatası olması gibi nedenlerden dolayı değerlerini kaybeden malları ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktır. Gıda bankacılığındaki gıda kelimesinden dolayı akla sadece yiyecek maddeleri gelse de aslında yakacak, temizlik ve giyecek ürünlerini de kapsamaktadır.²⁸¹

Belediyelerin yoksullara yönelik hizmetleri; meslek edindirme kursları, nakdi ve ayni yardımlar, ücretsiz veya uygun ücretli sağlık hizmetleri sunma, barınma imkânı sunma, aşıevleri kurma, yemek ve ekmek dağıtma, ekmek fabrikalarında üretim yaparak uygun fiyatlı ekmek imkânı sağlama, odun, kömür yardımında bulunma, gıda paketleri dağıtma, ihtiyaç sahibi vatandaşların su faturalarını iptal etme veya ödeyecek kişiler

²⁷⁸ Adana Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, Adana, 2020, s. 174-175

²⁷⁹ Sercan Varol, "Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Değerlendirilmesi: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 41-42

²⁸⁰ Karayılmaz, a.g.e., s. 67

²⁸¹ Şengün, a.g.e., s. 105

bulma, sosyal ve kültürel etkinliklere ücretsiz ve uygun ücretlerle katılıma imkânı sağlama vb. şeklinde sıralanabilir.²⁸²

Belediyelerin yoksul vatandaşların iyi bir yaşam sürdürmesi için yapabileceği hizmetler konusunda sınırlama yoktur. Hizmetler ihtiyaçlara göre belirlenmektedir. Vatandaşın ihtiyaç duyduğu alanlarda hizmetler verilmekte, bu nedenle bir ülkede bütün kentlerde aynı hizmetlerin verilmesini beklemek yanlış olacaktır. 2020 yılında Türkiye’de 30 büyükşehir belediyesinin tamamında yoksullar için verilen hizmetler aynı değildir.

Türkiye’de 2019 yılı içerisinde yoksullar için yapılan hizmetlerle ilgili Antalya Büyükşehir Belediyesi: Gıda paketi dağıtımı, çölyak hastalarının glutensiz gıda verilerek desteklenmesi, sosyal kart hizmeti, tablet yardımı, evsizlere barınma imkânı sağlama, ekmek yardımı, askıda fatura hizmeti, bebek maması ve bezi hizmeti vb. hizmetler vermiştir.²⁸³ Van Büyükşehir Belediyesi ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi’nin sunduğu hizmetler arasında glutensiz gıda dağıtımı, askıda fatura hizmeti bulunmamaktadır.²⁸⁴

Sonuç olarak yoksulluk çok boyutlu bir kavram olduğu için yapılabilecek hizmetlerde çeşitli olabilmektedir. Yoksulluk ile mücadelede çok boyutlu ve uzun vadeli çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu konuda yerel yönetimlere önemli görevler düşmekte fakat merkezi yönetimden bağımsız çalışma yapılması sorun olacağı için koordinasyon sağlanarak çalışılması gerekmektedir. Belediyeler yoksullukla mücadele konusunda önemli çalışmalar yapmaktadır.²⁸⁵

3.3.4. Gençlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinde belediyelere gençlik ve spor hizmetlerini yapma görevi verilmektedir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda ise; 7. madde(v): ... gençler... yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, ... , şeklindeki hüküm ile gençlere yönelik hizmetler büyükşehir belediyesinin görevleri arasında saymıştır.²⁸⁶

²⁸² Şengün, a.g.e., s. 106

²⁸³ Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Antalya, 2021, s. 215-216

²⁸⁴ Van Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Van, 2021; Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Diyarbakır, 2021

²⁸⁵ Şengün, a.g.e., s. 107

²⁸⁶ Ceyda Şataf ve Düriye Toprak^(b), "Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Çerçevesinde Sosyal Harcamalar Üzerine Genel Bir Değerlendirme", *Sayıştay Dergisi*, 106, 2017, s. 67

Belediyelerin sosyal belediyeçilik bağlamında gençlere yönelik hizmetleri; kötü alışkanlıklardan korumak, kollamak, madde bağımlılığıyla mücadelede destek olmak, iş edindirme ve meslek kursları açmak, eğitim konusunda her türlü desteği sağlamak, gençlere yönelik; spor, müzik, tiyatro, diksiyon, psikolojik destek vb. sosyal ve kültürel hizmetler gerçekleştirmek, gençlik merkezleri ve gençlik konseyleri oluşturmak şeklinde sıralanabilir.²⁸⁷

Belediyelerin sosyal belediyeçilik bağlamında vermiş olduğu hizmetler kentten kente farklılık gösterebilmektedir. Bütün belediyeler aynı hizmetleri vermek zorunda değildir. Vatandaşın ihtiyacına göre hizmet verilmektedir. Örneğin; 2019 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi; bağımlılıkla mücadele, öğrenciler için yurt açma, apart açma, çorba çeşmesi, meslek edindirme kursları açma, yüksek öğretime geçiş kursları açma, sosyal ve kültürel etkinlikler düzenleme gibi hizmetler vermekteyken,²⁸⁸ Adana Büyükşehir Belediyesi meslek edindirme ve hobi kurslarına ücretsiz katılma imkânı sağlamakta, öğrencilere üniversite tercihleri konusunda yardımcı olunmakta, öğrencilerle doğal yaşamı ve köy yaşantısını gözlemlemek amacıyla etkinlik düzenlenmekte, öğrencilere motivasyon ve sınav kaygısı ile ilgili seminerler yapılmakta, öğreten yollar projesi hayata geçirilmektedir.²⁸⁹

Gençler bir ülkenin geleceğini inşa edecek, toplumsal kesim olduğu için yapılacak hizmetler çok değerli, belediyelerde bu değerli hizmetleri sunmak konusunda, gelirleri doğrultusunda elinden geleni yapmaya çalışmaktadır. Gençlere yapılacak yatırım geleceğe yapılacak yatırım demektir. stratejik planlamaların ön planda olduğu bu dönemde gençlere yönelik yapılacak yatırımlara önem verilmesi gerekmektedir. Gençlerin, sağlık imkânları iyi, eğitim alanında gelişmiş, sağlıklı bir çevre, işsizliğin az olduğu bir ülke, yenedünya düzenine ayak uydurabilecek bir toplum gibi konforlu hayat koşullarının olduğu bir yerleşim alanında yaşayabilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

3.3.5. İşsizlere Yönelik Sosyal Belediyeçilik Hizmetleri

Sosyal belediyeçilik alanındaki hizmetlerden faydalanması gereken diğer bir dezavantajlı kesimde işsizlik sorunu yaşayan vatandaşlardır. Belediyeler işsiz olan vatandaşların iş sahibi olabilmesi için birtakım çalışmalar yapmaktadır. Türkiye'de kanunların verdiği yetkiler doğrultusunda, büyükşehir belediyeleri tarafından, el becerisi

²⁸⁷ Serkan Akarsu, "Sosyal Belediyeçilik (Zeytinburnu Belediyesi Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014, s. 56

²⁸⁸ Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, Bursa, 2020, s. 175-187

ve meslek sanat edindirme kursları düzenlenmektedir. Örneğin; Erzurum'da ESMEK, İstanbul'da İSMEK, Ankara'da BEL-MEK ile teknik eğitim yapan BEL-TEK, Gaziantep'te GAMEK, Tekirdağ'da TEMEK, Konya'da KOMEK, Kayseri'de KAYMEK, Balıkesir'de BALMEK, Van'da VANMEK kursları bu kurslara örnek olarak gösterilebilir. Bu kurslar istihdama yönelik eğitimler verdikleri gibi el becerilerini geliştirip bireylerin sosyalleşmelerini sağlamakta ve bireylere meslek sahibi olma ve iş sahibi olma imkânı sağlamaktadır.²⁹⁰

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. maddesi ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde belediyelerin meslek edindirme kursları açmaları konusunda hükümler yer almaktadır.²⁹¹ Belediyeler, kanunların verdiği yetkiler çerçevesinde vatandaşların taleplerine göre kurslar ve eğiticiler belirleyerek hizmet sunmaktadırlar. Türkiye'de 2019 yılında Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından, meslek edindirme ile ilgili 410 farklı alanda eğitim hizmeti sunulmuştur. 2019 verilerine göre Türkiye'de meslek edindirme kurslarının en fazla olduğu büyükşehir belediyesi Konya Meslek Edindirme Kursları (KOMEK) ile Konya'dır.²⁹²

Özetle belediyeler, işsizlik sorununu ortadan kaldırmak veya etkisini azaltmak amacıyla, vasıflı eleman yetiştirmeye yönelik işsiz vatandaşlara mesleki ve teknik eğitimler vererek iş bulmalarına yardımcı olmakta, çalışanlara da kendilerini geliştirmeye ve yeniliklere ayak uydurmaya yönelik eğitimler vermektedirler.²⁹³ Ayrıca belediyeler, sosyal belediyeçilik işlevleri arasında saydığımız yatırım işlevi kapsamında işyerleri açarak işsiz vatandaşlara iş imkânı da sağlayabilmektedir. Ekmek fabrikaları, inşaat malzemesi üretim tesisleri, turistik alanlarda tesisler, otel, yurt gibi barınma tesisleri, yemek tesisleri vb. birçok sektörde işyeri açabilmektedir. Bu çalışmalarla işsiz vatandaşların bir kısmı da olsa iş sahibi olabilmektedir. Belediyeler hem işsizliğe hem de işsizlikten kaynaklı olarak ortaya çıkan sorunlara çözüm bulmaya çalışmaktadırlar. Çünkü işsizlik sadece bireyi değil bireyi yaşadığı toplumu da olumsuz etkilemektedir. Toplumun huzurlu olması için bireyin huzurlu olması gerekmektedir. Bu nedenle işsizlik konusunda belediyelere önemli sorumluluklar düşmektedir.

²⁸⁹ Adana Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, Adana, 2020, s. 87-185

²⁹⁰ Şengün, a.g.e., s. 103-104

²⁹¹ 5216 Sayılı 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun Kabul Tarihi:10.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:23.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:25531

²⁹² Konya Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, s. 289

²⁹³ Şengün, a.g.e., s. 105

3.3.6. Kadınlara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Türkiye’de sosyal belediyecilik hizmetlerinden faydalanan dezavantajlı kesimlerden bir diğeri kadınlardır. Belediyeler, sosyal belediyecilik çalışmalarını yaparken kadınların sorunlarına yönelik de çözümler bulmaya çalışmakta, plan ve projeler yapmakta gerekli hizmetleri sunmaktadırlar.²⁹⁴

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda yer alan hükümlere göre kadınlar ile ilgili belediyelerin yaptığı hizmetler, kadınların toplumda dışlanmasını önlemek, kadınların topluma kazandırılmasını sağlamak, kültürel ve sosyal etkinliklerle bilinçlendirmek, meslek edindirme kursları ile meslek ve iş sahibi olma imkânı sağlamak, konukevleri açmak, sığınma evleri açmak, sağlık ve eğitim konusunda gerekli destekleri sağlamak, kadına şiddeti önlemek amacıyla çalışmalar yürütmek, ihtiyaç sahiplerine yeme-içme ve barınma yardımı sağlama vb. şeklinde sıralanabilir.²⁹⁵

Türkiye’de kadınlara yönelik sosyal belediyecilik hizmetleri genel olarak kadınların insan onuruna yakışır bir hayat sürdürebilmesi için gerekli imkânları sunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda eğitim, sağlık, kültür, sosyal yaşam, ekonomi konularında gerekli hizmetler ve destekler sunulmaktadır.²⁹⁶

Örneğin: Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından; kadınlar ve çocuklar için konukevi hizmeti sunulmakta, konukevlerinde kalan bireylere birçok konuda eğitim verilmektedir. Kent konseyi kadın meclisinde kadınlar için eğitimler verilmekte, İŞ-KUR destekli kurslara kadınların katılması sağlanmakta, aile konusunda eğitimler verilmekte, sağlık konusunda eğitimler verilmekte, BUSMEK kurslarına katılan kadınların iş ve meslek sahibi olması sağlanmaktadır. Kadınların sosyalleşmesini, iyi bir hayat sürdürmesini, toplumdaki dezavantajlı kesim konumundan çıkarılmasını amaçlayan hizmetler sunulmaktadır.²⁹⁷

3.3.7. Engellilere Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

5216, 5393 ve 6360 sayılı yasalar belediyelere engelli bireylere yönelik sorumluluklarda yüklemektedir.²⁹⁸ Belediyelerin sosyal belediyecilik hizmetleri sunmakla sorumlu olduğu dezavantajlı kesimlerden bir diğeri engellilerdir. Engelli

²⁹⁴ Çolak, a.g.e., s. 85

²⁹⁵ 5216 Sayılı 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun Kabul Tarihi: 10.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 25531

²⁹⁶ Şengün, a.g.e., s. 97

²⁹⁷ Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, Bursa, 2020

²⁹⁸ Sami Kalaycı, "Engelli Bireylerin Kamusal Hizmetlere Erişebilmesinde Belediyelerin Yeri", *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Erişebilirlik Özel Sayısı/1, 2020, s. 85; Çiğdem Uludağ Güler ve Neşe Çakı, "Büyükşehir Belediyelerinin Engellilere Yönelik Hizmetlerinin İçerik Analizi Yöntemi ile Değerlendirilmesi", *Coğrafi Bilimler Dergisi/ Turkish Journal of Geographical Sciences*, 19/1, 2021, s. 94

bireyler toplumda sosyal ve ekonomik yaşama katılma konusunda sorunlarla karşılaşmakta, bu nedenle bu bireylere yönelik sosyal belediyecilik hizmetleri, bu sorunları ortadan kaldırmayı yada en aza indirmeyi amaçlamaktadır.²⁹⁹

2006 yılında yürürlüğe giren, Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği, büyükşehir belediyelerinin engelliler için yapacağı hizmetlerin, oluşturacağı birimlerin nasıl olacağı hakkında bilgi vermektedir. Engelliler için oluşturulan birimlere, engelli bireylere yönelik “katılımcı demokrasi, ulaşım, istihdam, aile, eğitim, sağlık, bakım, bilgilendirme, çevre düzenlemesi, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler” gibi konularda görevler verilmektedir.³⁰⁰

Belediyelerin engelli bireylerle ilgili görevleri; engelli bireylerle ilgili gerekli veri tabanını oluşturmak, engellilerin toplumda dışlanmış hissetmemesi için gerekli çalışmaları yapmak, engelli birey ve bu kişilerin ailelerine yönelik danışmanlık hizmeti vermek, bilinçlendirmek, seminer, sempozyum ve konferanslar düzenlemek, engelliliği önlemeye yönelik, dergi, kitap, broşür gibi görsel ve sesli yayınlar hazırlama, yayımlama ve dağıtmak, engelli bireylerden uygun olanları eğitim meslek ve iş sahibi olmasını sağlamak, ihtiyaç sahibi engelli bireylere nakdi ve ayni yardımlar yapmak, engellilerin gitmesi gereken yerlere ulaşımı konusunda gerekli hizmetleri sağlamak, bakıma muhtaç engelli bireylere bakım hizmeti sunmak, yada hizmet sunacak birileri bulmak şeklinde sıralanmaktadır.³⁰¹

Türkiye’de sosyal belediyecilik bağlamında engelli bireylere sunulan hizmetleri Kalaycı;

- evde sağlık hizmetler,
- gündüzlü / akşam bakım hizmetleri
- ayni ve nakdi yardımlar
- medikal araç gereç temini
- indirimli / ücretsiz ulaşım
- ücretsiz taşıma hizmeti
- ev ve iş yerlerinin yeniden düzenlenmesi
- bina, yol, park, cadde vb. alan tasarımları
- meslek edindirme kursları
- seminer, panel vb. eğitim hizmetleri
- sınavlara hazırlık kursları
- sosyo-kültürel etkinlikler
- danışmanlık hizmetleri³⁰²

²⁹⁹ Şahinoğlu, a.g.e., s. 56

³⁰⁰ Akarsu, a.g.e., s. 58

³⁰¹ Şengün, a.g.e., s. 109; Sami Kalaycı ve Aziz Akin, "Engellilere Yönelik Yerel Sosyal Hizmetlerde Belediyelerin Yeri: Malatya Büyükşehir Belediyesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22/2, 2019, s. 672

³⁰² Kalaycı, a.g.e., s. 98

olarak sınıflandırmaktadır.

Engelliler sağlık, eğitim, ulaşım, sosyal, kültürel vb. birçok alanda sorunlarla karşılaşmakta, bireyin engelli durumu sadece bireyi değil ailesini de etkilemekte yani benzer sorunlarla bireyin ailesi de karşılaşmaktadır. Bu nedenle belediyeler hizmet sunarken tüm bunları göz önünde bulundurarak, kentlerde planlama yaparken engellilerin ihtiyaçlarını ve taleplerini araştırarak çalışmalar yapmalıdırlar. Belediyeler ihtiyaç olması durumunda engelli bireylerin aileleri ve kendilerine sosyal ve psikolojik danışmanlık hizmeti de sunmaktadır.

Engelli bireylere verilen hizmetler daha çok engelli bireylerin toplumda dışlanmasını önlemeyi amaçlamakta, engelleri aşmak için eğitimler, seminerler, sempozyumlar, eğlenceli, kültür ve sanat etkinlikleri düzenlenmektedir. Türkiye’de 30 büyükşehir belediyesinin tamamında engelli bireylere yönelik hizmetler verilmekte fakat bütün belediyelerde hizmetler aynı değildir. Engellilere yönelik hizmetlerde standart yokluğu sorunu göze çarpmaktadır. Örneğin; Kayseri Büyükşehir Belediyesi’nin kurduğu “Engelsiz Çocuk Evleri” ile engelli çocuklara hayatı boyunca karşılaşabileceği birçok alanda eğitim verilmekte, yemek yemekten, tırnak kesmeye, resim yapmaktan dil eğitimine, kadar farklı alanlarda eğitimler verilmektedir.³⁰³ Sakarya Büyükşehir Belediyesi ise Hobi Kursları, Öğrenci Buluşmaları, Engelsiz Hayat Atölyeleri gibi projeler yürütmektedirler.³⁰⁴

3.3.8. Sığınmacılara Yönelik Hizmetler

Sığınmacılara yönelik hizmetler bazı kentlerde ihtiyaç olması durumunda başlatılmaktadır. Türkiye’de birkaç büyükşehir belediyesi tarafından sığınmacılar ile ilgili hizmetler verilmektedir. Bu hizmetler barınma, beslenme, sağlık, kente uyum sağlama konusunda rehberlik etme, dil eğitim vb.’dir. Türkiye’de sığınmacılara yönelik hizmetler daha çok sığınmacıların fazla olduğu kentlerde verilmektedir. Toplumda güveni ve düzeni bozacak faaliyetler yapmalarını önlemek, toplum içinde dışlanmamalarını sağlamak amacıyla sığınmacılara yönelik hizmetler yürütülmektedir.

Yerel yönetim birimlerinin, sığınmacıların kente uyumu konusunda, “rehabilitasyon çalışmaları, ekonomik uyum, sosyokültürel uyum, eğitimde uyum, sığınmacıların yerleştirilmesi, sığınmacıların istihdamı, sığınmacıların kent yaşamına

³⁰³ Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Kayseri, 2021, s. 192-195

³⁰⁴ Sakarya Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Sakarya, 2021, s. 212-213

uyumu, ortak veri tabanı oluşturma” gibi faaliyetleri yerine getirmesi gerekmektedir.³⁰⁵ İstanbul Büyükşehir Belediyesi Suriyeli sığınmacıların kente uyumu için bu faaliyetlerin tamamını hatta daha fazlasını yapmaktadır.³⁰⁶

Adana Büyükşehir Belediyesi, 2019 yılında göçmenlere yönelik mesleki eğitim danışmanlığı, sağlık danışmanlığı, hukuk danışmanlığı, sosyal hizmet danışmanlığı, psiko-sosyal destek danışmanlığı, toplum destek danışmanlığı, farkındalık eğitimleri, Türkçe dil kursu, bilgisayar kursu, dikiş-nakış kursu, “İNGO-DESK danışma masası”, sosyal uyum aktiviteleri gibi faaliyetler yürütmektedir.³⁰⁷

3.3.9. Hayvanlara Yönelik Hizmetler

Türkiye’de belediyeler halkın ortak ihtiyaçlarını karşılama, kentteki altyapı, üstyapı, eğitim, sağlık, kültür, sanat vb. birçok faaliyeti yürütmektedir. “Belediyeler, insanı merkez alan bu faaliyetlerin yanı sıra bazen yolda yürürken, bazen de bir parkta otururken karşımıza çıkan yakın dostlarımız hayvanları da unutmamıştır.”³⁰⁸ Belediyelerin hayvanlara yönelik yapabileceği hizmetler ile ilgili 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7. maddesinin (m) bendinde, “büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, ... benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işletletmek ...” hükmüne yer verilmektedir.³⁰⁹ Bu sosyal belediyeçilik alanında hayvanlarla ilgili hizmetler konusunda büyükşehir belediyelerine görev vermektedir.

Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin 2019-2020 yıllarına ait faaliyet raporları incelendiğinde hayvanlarla ilgili olarak bütün büyükşehir belediyelerinin birtakım çalışmalar yürüttüğü ve gelir kaynaklarına orantılı olarak hayvanlar için hizmetler verildiği görülmektedir. Örneğin; 2019 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi, hayvanat bahçesinde bulunan hayvanların bakım ve beslenme ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamış, hayvanların tedavi işlemleriyle ilgili çalışmalara da destek sağlamıştır.³¹⁰ Ayrıca çocuklara hayvan sevgisini aşılamak amacıyla, yıllık belirli sayıda öğrencinin hayvanat bahçesini ziyaret etmesi sağlanmaktadır.

³⁰⁵ Selami Karakaş, "Geçici Koruma Altındaki Sığınmacıların Topluma Uyumunda Yerel Yönetimlerin Rolü: Pendik ve Tuzla Belediyeleri Örneği", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 80-110

³⁰⁶ Burcu Yanar ve Gülden Erkut, "Belediyelerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikaları: İstanbul Örneği", *Şehir Araştırmaları Dergisi*, Kabul Tarihi:15.04.2020, s. 200-208

³⁰⁷ Adana Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, Adana, 2020, s. 177

³⁰⁸ Ahmet Güven ve Batuhan Yazar, "Tüm Canlılar İçin Sosyal Belediyeçilik", *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2/2, 2021, s. 33

³⁰⁹ 5216 Sayılı 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun Kabul Tarihi: 10.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 25531

³¹⁰ Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, Bursa, 2020, s. 189

2020 yılında Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Sokak Hayvanları Bakımevi ve Rehabilitasyon Merkezi yapımı için gerekli çalışmaları başlamış. Ayrıca diğer yıllarda olduğu gibi 2020 yılı içerisinde de sokak hayvanlarının beslenmesi ile ilgili gerekli hizmetleri vermiştir.³¹¹ Sokak hayvanlarının beslenmesi, sağlığının korunması, barınma imkânı sağlanması gibi faaliyetler birçok belediye tarafından yürütülmektedir.

2020 yılında Erzurum Büyükşehir Belediyesi tarafından hayvanlara yönelik; hayvan barınağının bakım, onarım ve tadilatını yapmak, hayvan barınağı için malzeme almak, hayvanları sahiplendirmek, sahipsiz sokak hayvanları için muayene ve ilaçlı tedavi hizmetleri vermek, sokak hayvanlarını kısırlaştırmak, sokak hayvanları için ücretsiz veterinerlik hizmetleri sağlamak, sahipsiz ve bakıma muhtaç hayvanların rehabilite edilip tekrar doğaya bırakılması sağlamak ve hayvanlara koruyucu önlemler almak gibi hizmetler verilmiştir.³¹²

Sonuç olarak belediyelerin hayvanlar ile ilgili yapabileceği hizmetlerin, barınma, beslenme, sağlık, sahiplendirme, sahiplenecek kişileri bilgilendirme, barınakların onarımını yapma gibi olduğu görülmekte ayrıca ihtiyaç duyulması halinde yeni hizmetlerde oluşturulabilmektedir. Hayvanlar yeme, içme, barınma, sağlık vb. ihtiyaçlarını kendileri karşılama imkânına sahip değildirler. Örneğin; yiyecek alacak paraları yoktur, soğuktan korunmak için barınak yapacakları inşaat malzemeleri yoktur, hastalanınca kendi kendilerine iğne yapamazlar. Bu neden ihtiyaç sahibi canlılardır, belediyeler ihtiyaç sahibi insanlara yardım ettiği gibi, ihtiyaç sahibi hayvanlara da yardım etmektedirler. Hayvanlar toplumun bir parçası olduğu için toplumda huzuru sağlamak için hayvanlarında hayat koşullarının iyileştirilmesi gerekmektedir.

3.3.10. Kültür ve Sanat Hizmetleri

Türkiye’de kanunlar belediye yönetimlerine topluma kültür ve sanat konusunda da hizmet verme görevi yüklemektedir. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu belediyelerin kültür ve sanat alanında yapabileceği hizmetler hakkında bilgi vermektedir. Büyükşehir belediyelerine kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapma, kültürel değeri olan varlıkları koruma, bakımını yapma, dezavantajlı kesimlerle kültürel hizmetler yürütme, sanatla ilgili etkinlikler, kurslar düzenleyerek topluma sanatı sevdirmek vb. görevler verilmektedir.³¹³

2019-2020 yıllarına faaliyet raporlarına bakıldığında Türkiye’de kültür ve sanat konusunda bütün büyükşehir belediyelerinin birtakım hizmetler verdiği görülmekte

³¹¹ Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Tekirdağ, 2021, s. 78

³¹² Erzurum Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Erzurum, 2021, s. 68

³¹³ 5216 Sayılı 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun Kabul Tarihi: 10.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 25531

fakat bütün kentlerde hizmetler farklı düzeylerde yürütülmektedir. Bazı belediyeler kısa süreli maliyeti düşük faaliyetler yaparken bazı belediyeler gerçek manada topluma kültürel ve sanatsal faydası olacak çalışmalar yürütmektedir.

2019 yılında Van Büyükşehir Belediyesi tarafından “Rafadan Tayfa Müzikli Tiyatro etkinliği, Aslan Müzikal Tiyatro etkinliği, Okullarda tiyatro oyunu (hacivat-karagöz- meddah oyunu) gösterisi, Hacıbekir Mahallesindeki Kültür Merkezinde Müzik ve Şiir dinletisi etkinliği düzenlenmiştir.”³¹⁴

2019 yılında Mersin Büyükşehir Belediyesi tarafından, tarihi mekân ve ören yerlerinde “Kentın Zerafeti” adlı fotoğraf çekimi yapılmış, “FRC Liseler Arası Robotik Turnuvasına” katılan öğrencilere konaklama imkânı sağlanmış, “XXIV. Mersin Arkeoloji Günleri” gerçekleştirilmiş, “YAPEX Kültür Mirası ve Koruma Fuarına” katılım gerçekleştirilmiş, “3.Tarsus Gastronomi Günleri” düzenlenmiş, “7.Uluslararası Mersin Narenciye Festivali” gerçekleştirilmiştir.³¹⁵

3.3.11. Sağlık Hizmetleri

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 7. maddesinin (n) bendinde “Gerektiğinde, sağlık... hizmetleri için bina ve tesisler yapmak” ve 7. maddenin (v) bendinde “Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü... hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak,” belediyelerin sağlık konusunda ne gibi hizmetler verebileceği açıklanmaktadır. Bu kanunda yer alan hükümlere bakarak belediyelerin sağlık alanında yapabileceği hizmetler; hastane yapmak ya da yaptırmak, hastanelerin onarım ve bakım işlerini yapmak, aile sağlığı merkezleri yapmak-yaptırmak, gezici sağlık üniteleri hazırlamak, sağlık konusunda toplumu bilgilendirici eğitimler, seminerler düzenlemek, evde bakım hizmetleri yürütmek, hastaneler kurup işletmek, eczaneler açmak, sağlık konusunda gıda denetimleri yapmak, ihtiyaç sahiplerine ilaç yardımı yapmak şeklinde sıralanabilir. Sağlık konusunda yapılacak hizmetler için de herhangi bir sınırlama bulunmamakta, vatandaşın talepte bulunduğu konularda belediye gerekli çalışmaları yaparak hizmet sunabilmektedir. Örneğin; Covid-19 Pandemisi sürecinde bazı belediyeler gezici aşı araçları uygulaması başlatıp, halka en yakın noktalarda aşılarını yaptırma imkânı sağlamışlardır.

Toplumda sağlık çok önemli bir konu olduğu için, belediyelere bu konuda da önemli sorumluluklar verilmektedir. Türkiye’de 2019-2020 yıllarına ait faaliyet

³¹⁴ Van Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, Van, 2020, s. 84

raporlarına bakıldığında bütün belediyelerde eşit olmasa dahi her belediyede sağlık konusunda birtakım hizmetler yürütülmüştür. Belediyeler ekonomik, siyasi, uzman personel vb. güçleri dahilinde sağlık hizmetleri yürütmektedirler.

2020 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi; tedavi edici sağlık hizmetleri, evde hasta bakım hizmetleri, ambulanslı nakil hizmetleri, gençlik ve aile destek merkezleri, ilk yardım eğitimleri, engelli ve yaşlı vatandaşlar için sağlık hizmetleri vb. konularda milyonlarca vatandaşa sağlık hizmeti vermiştir.³¹⁶

2020 yılında Aydın Büyükşehir Belediyesi ise, evde bakım hizmetleri, vatandaşlara pandemi sürecinde bilgilendirme, ambulansla nakil işlemleri, alzheimer hastalarına sağlık kontrolü, Covid-19 Pandemi sürecinde maske-mesafe-temizlik kurallarına dikkat etmek ve halka gerekli uyarları yapma gibi hizmetler yürütmüştür.³¹⁷

3.3.12. Eğitim Hizmetleri

Eğitimde toplum için önemli konulardan biri olduğu için belediyelere bu konuda önemli görevler düşmektedir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunun 7. maddesinin (n) bendinde Gerektiğinde, ... eğitim... hizmetleri için bina ve tesisler yapmak ve 7. maddenin(v) bendinde ... yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü... meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapma, hükmüne yer verilmektedir.³¹⁸

Türkiye’de belediyelerin yürüttüğü eğitim hizmetleri; okuma yazma kursları açma, yurttaşlık eğitimleri, bilimsel toplantılar düzenleme, 0-6 yaş grubu çocuklar için okul öncesi eğitim ve bakım hizmetleri, kadınlar için bıçkı, dikiş, nakış, halıcılık gibi el sanatları kursları, meslek edindirme kursları açmak, sağlık eğitimi alanında toplantılar, seminerler ve kurslar düzenlemek, eğitim içim gerekli kurumları yapmak, yaptırmak, bakım tadilat ve onarım işlerini yapmak vb. şeklinde sıralanmaktadır.³¹⁹ Vatandaşın talebine, dönemin şartlarına, siyasetin ve ekonominin durumuna göre eğitim hizmetleri de değişebilmektedir.

Türkiye’de 2019-2020 yıllarına ait faaliyet raporları incelendiğinde, bütün büyükşehir belediyelerinin aynı eğitim hizmetlerini sunmadığı görülmekte bu durum

³¹⁵ Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, Mersin, 2020, s. 141-142

³¹⁶ Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Bursa, 2021, s. 169-170

³¹⁷ Aydın Büyükşehir Belediyesi, 2020 Yılı Faaliyet Raporu, Aydın, 2021, s. 79-80

³¹⁸ 5216 Sayılı 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Kanun Kabul Tarihi: 10.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23.07.2004, Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 25531

³¹⁹ Hatice Çaluk Acar ve Fatih Savaşan, "Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Verimlilik Analizi(Kocaeli Büyükşehir Belediyesi KO-MEK Örneği)", *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 2015, s. 26

bazı olumsuzluklardan kaynaklı olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal belediyeçilik bağlamında yürütülen eğitim hizmetleri ile ilgili detaylı bilgiye bu bölümün sonunda yer verilecektir.

3.4. Türkiye’de Sosyal Belediyeçilikle İlgili Temel Sorunlar

Türkiye’de özellikle büyükşehir belediyeleri sosyal belediyeçilik niteliğindeki uygulamaları en iyi şekilde yapmaya çalışmaktadır. Halkın sosyal ihtiyaçlarını karşılamak, toplumda sosyal adaleti sağlamak ve kentsel kalkınmayı gerçekleştirmek için birçok çalışma yapılmaktadır. Ancak sosyal belediyeçilik alanında pek çok konuda engelle karşılaşılmaktadır. Bu engeller hizmetlerin verilmesinde olumsuz durumlar ortaya çıkarmaktadır.³²⁰ Sosyal belediyeçilik uygulamalarının önündeki engeller; belediyelerin gelir kaynaklarının yetersiz olması, merkezi yönetim ve belediyeler arasındaki koordinasyon sorunu, sosyal belediyeçiliğin kavramsal boyutundan kaynaklı sorunlar, yöneticilerden kaynaklı sorunlar, veri yetersizliği, hizmet sunumunda uzman personel eksikliğinden kaynaklanan sorunlar, hizmetlerin sunumunda standart yokluğu, sosyal belediyeçiliğin istismarı, sürdürülebilir ve kurumsal olamama, katılım ve paylaşım yetersizliği, partizanlık ve adam kayırmacılık, amaç ve hedef yokluğu ile denetim yokluğu olarak sıralanabilir.³²¹

3.4.1. Belediyelerin Gelir Kaynaklarının Yetersizliği

Belediyelerin gelir kaynaklarının yetersizliği, sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin yürütülmesi konusunda önemli engel teşkil etmektedir. Gelirleri sınırlı olan, belediyeler borç alarak hizmetleri yürütmeye çalışmaktadır. Borçlanma yoluyla elde edilen gelir ile ancak alt-üst yapı hizmetleri sunulmakta, hatta bazı belediyeler alt-üst yapı hizmetlerini dahi yerine getirmekte zorlanmaktadır. Bu durumda sosyal belediyeçilik uygulamalarına belediyelerin kaynak ayırmasının çok kolay olmadığı görülmektedir. Bu durum, “belediyelerin geçici, vitrine yönelik sosyal faaliyetler içerisine girmesine sebep olmaktadır.”³²²

Belediyelere verilen görevler ve kaynaklar arasında orantılı dağılım olmaması belediyelerin önemli sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kaynaklar ve görevler arasındaki orantısızlık sosyal belediyeçilik alanında verilen hizmetlerle ilgili

³²⁰ Pektaş, a.g.e., s. 16; Yılmaztürk ve Güler, a.g.e., s. 16

³²¹ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 25-30; Balcılar ve Çınarlı, a.g.e., s. 131-135

³²² Kalkışım, a.g.e., s. 100; Taylor Kröger, "Policy-Makers In Social Services In Finland: The Municipality And The State", Wileyonlinelibrary, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-2397.1996.tb00237.x/full>, 1996, s. 65

olarak da kaynak noktasında sorunlar oluşturmaktadır. Belediyelerin gelirlerinin, yapmak zorunda olduğu hizmetler için yeterli olmadığı durumda yapmasının zorunlu olmadığı hizmetler için ayrılan gelirlerde zorunlu hizmetlere harcanmakta, belediyenin kendi inisiyatifine bırakılmış hizmetler ertelenmektedir. Bu durumda sosyal belediyeçilik hizmetleri genellikle ertelenen hizmetler arasında yer almaktadır.³²³

Belediyeler imar, alt-üstyapı gibi asli görevlerini yerine getirdikten sonra sosyal belediyeçilik uygulamalarına yönelmektedir. “Asli belediyeçilik hizmeti” olan temiz su, atık su, katı atık, imar, yol, park ve bahçe, mezarlık işleri vb. hizmetleri yerine getirememiş belediyelerin sosyal belediyeçilik alanında yaptıkları faaliyetler festival, konser, sergi gibi maliyeti düşük, kısa vadeli hizmetler olarak karşımıza çıkmaktadır.³²⁴

Belediyelerin kaynaklarının yetersiz olması yapılan çalışmaların yarıda kalmasına neden olurken, yeni projelerin oluşturulmasına da engel oluşturmaktadır. Sosyal belediyeçilik konusunda, hedeflenen noktaya ulaşmak için belediyelere gerekli kaynakların sağlanması gerekmektedir.

3.4.2. Merkezi Yönetim ve Belediyeler Arasındaki Koordinasyon Sorunu

Merkezi yönetim ve yerel yönetim birimleri arasındaki koordinasyon eksikliğinden ve yerel yönetim birimlerinin kendi aralarında oluşan koordinasyon eksikliğinden kaynaklı sorunlar sosyal belediyeçilik hizmetlerinin sunulması konusunda engeller oluşturmaktadır. Örneğin; bir kişi aynı yardımı hem büyükşehir belediyesinden hemde ilçe belediyesinden almaktadır. Bu durumda yardım alması gereken diğer insanlar mağdur olmakta, toplumda adaletli bir dağılım sağlanamamaktadır. Toplumda adalet sağlamayı amaçlayan sosyal belediyeçilik uygulaması amacına ulaşamamaktadır. Belediyeler arasında koordinasyon eksikliği olduğu için bu gibi durumları tespit etmek zorlaşmaktadır.³²⁵

Merkezi yönetim ve yerel yönetim birimleri arasındaki koordinasyon eksikliği de aynı hizmetin, aynı bireye birkaç kurum tarafından verilmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle kurum ve kuruluşlar arasında yetki ve görev ayrımının iyi yapılması ve yapılan çalışmalarda koordineli olarak hizmet verilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde yapılacak birçok hizmet kaynak israfı olmaktan ileri gitmeyecektir. Ayrıca merkezi

³²³ Mustafa Çöpoğlu, "Sosyal Belediyeçilik ve Sorunları", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5/2, 2014, s. 239

³²⁴ Çöpoğlu, a.g.e., s. 240

³²⁵ Çöpoğlu, a.g.e., s. 239

yönetim ve yerel yönetim birimleri arasındaki koordinasyonun sağlanmasının “çift başlılık” sorununu da ortadan kaldıracakı düşünölmektedir.³²⁶

5216 Sayılı Büköşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu ile belediyelere, yerel sosyal politikalar konusunda birçok görev verilmektedir. Ancak yerel sosyal politikaların aktörlerinin görev ve yetkileri tam olarak belirlenmemektedir. Sosyal politika aktörlerinin fazla olması, rekabeti attırıp daha iyi hizmetlerin ortaya çıkmasını sağlayabileceğı gibi, tam aksine sorumluluk almayıp kendi sorumluluklarını diğör aktörlere yüklemek isteyen aktörlerde ortaya çıkabilecektir. Bunun gibi karmaşık durumları ortadan kaldırmak için yetki ve görevlerin kesin çizgilerle ayrılması, her kurumun kendi üzerine düşen görevi yerine getirmesi, toplum ve devlet için en doğrusu ve en ekonomiği olacağı düşünölmektedir.³²⁷ Hazırlanan projelerde, yapılacak hizmetlerde, merkezi yönetim ve yerel yönetim birimleri birbirini bilgilendirmeli, yapılan çalışmalar koordine olarak yürütölmelidir.

3.4.3. Sosyal Belediyeciliğın Kavramsal Boyutundan Kaynaklı Sorunlar

Sosyal belediyecilik kavramı çok boyutlu bir kavram olduğı için, bir bütün olarak algılamak, anlamak ve açıklamak kolay olmamaktadır. Bu nedenle sosyal belediyecilik kavramının kavramsal boyutundan kaynaklı sorunlar oluşabilmektedir.

Sosyal belediyecilik anlam daralmasından dolayı, “ihtiyaç sahiplerine maddi yardım yapma” olarak açıklanmaktadır. Hatta bazı belediye yöneticileri bunu meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Belediye yöneticilerinin sosyal belediyeciliğē, karşı çıkmaları ne kadar yanlışsa sosyal belediyecilik kavramının anlamını daraltma, kendilerine göre anlamlandırmaya çalışmaları da yanlış olacaktır. Bu durum, sosyal belediyeciliğın tanımının abartılması anlamına da gelmemektedir. Sosyal belediyeciliğın anlamını çok daraltmak veya çok fazla anlam yüklemek doğru değildir. Sosyal belediyecilik ulaşılması gereken bir düzey değil, sosyal nitelikler taşıyan uygulamalardır.³²⁸

Literatürde genel kabul görmüş bir sosyal belediyecilik tanımını öğrenmek ve gereklerine göre hizmet sunmak belediyelerin, sosyal belediyecilik hizmetlerinin önündeki engellerden birini daha kaldırmalarını sağlayacaktır. Ayrıca diğör belediyelerden yapılan hizmetleri kopyalamak yerine belediyelerle karşılaştırma

³²⁶ Kalkışım, a.g.e., s. 98

³²⁷ Ali Seyyar, "Türkiye’de Etkin Yerel Sosyal Politikalar Önündeki Engeller ve Çözüm Stratejileri", *Kamu’da Sosyal Politika*, 3/9, 2009, s. 8-9

³²⁸ Çöpoğlu, a.g.e., s. 243; Berkün, a.g.e., s. 594; Şengün ve Akman, a.g.e., s. 27

yaparak eksikliklerinin neler olduğunu tespit edip, eksikleri tamamlayarak da bu soruna çözüm bulabilirler.

3.4.4. Yöneticilerden Kaynaklı Sorunlar

Sosyal belediyecilik uygulamalarının aktörlerinden biride kurum ve kuruluşlarda bulunan yöneticilerdir. Yöneticiler sosyal belediyecilik alanında bazen karar veren tek kişi olabilmekte, bu nedenle süreçte yöneticilerin etkisi de büyüktür. “Yerel kamu yöneticilerinin sosyal belediyecilik olgusuna negatif yaklaşımları, sosyal belediyeciliğin içeriği konusundaki belirsiz tavırları ve sosyal politikalar konusundaki bilinç eksikliği sosyal belediyecilik uygulamalarını zorlaştırmaktadır.”³²⁹

Sosyal belediyecilik alanında yapılan hizmetlerin gereksiz olduğunu, hiçbir kazanç getirmediğini, yapılmadığı durumda hiçbir zararın olmadığını düşünen belediye yönetimleri olduğu için sosyal belediyecilik hizmetlerinin yapılması zorlaşmaktadır.

Sosyal belediyecilik kapsamında yapılan faaliyetleri denetleyen herhangi bir kurumun olmaması da bu hizmetlerin ertelenmesine neden olmaktadır. Sosyal belediyecilik faaliyetleri, genellikle belediyelerin birbirinden kopyala-yapıştır tekniğiyle aldığı projeler ile gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu durum sosyal belediyecilik uygulamalarının amacına ulaşması konusunda önemli engeller teşkil etmektedir.³³⁰ Bu engelleri azaltmak veya tamamen ortadan kaldırmak için yöneticilerin bilinç ve bilgi eksikliğinin giderilmesi, eğitim çalışmalarının yapılması, gerekmektedir.³³¹

3.4.5. Veri Yetersizliği

Sosyal belediyecilik uygulamalarıyla gerekli verilerin yetersizliği, sosyal politikalarla ilgili karar verilmesinde ve uygulanan sosyal politikaların değerlendirmesinde engel oluşturmaktadır. Sosyal belediyecilik uygulamalarında veri yetersizliği, tüm sosyal belediyecilik uygulamalarında, politika sürecinin ilk aşamasından son aşamasına kadar her aşamada karşımıza çıkmaktadır. Uygulamalar sosyal nitelikli olduğu için "fayda-maliyet analizi" de yapılmamakta, bu durum sosyal belediyecilik faaliyetlerinin istenilen sonuca ulaşmasını engellemektedir.³³²

Sosyal yardım ve sosyal hizmet alanlarında, ihtiyaç sahibi kişilerin zamanında ve doğru tespit edilmesi gerekmektedir. Kentlerdeki nüfusun cinsiyet, eğitim, kültür, yaş, istihdam, sağlık, gelir gibi durumlarını tespit edebilmek için merkezi ve yerel yönetim

³²⁹ Çöpoğlu, a.g.e., s. 237.

³³⁰ Çöpoğlu, a.g.e., s. 237; Alan, a.g.e., s. 61

³³¹ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 27

birimlerinin birlikte hareket etmesi yararlı olacaktır. Ayrıca yapılan çalışmalardan elde edilen verilerin paylaşılması da vatandaşlara hizmet verecek kurum ve kuruluşların işini kolaylaştıracaktır. Hizmetler gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaşabilecektir.³³³

3.4.6. Hizmet Sunumunda Uzman Personel Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Türkiye’de, uzman personel eksikliği, birçok alanda karşılaşılan bir sorun olduğu gibi sosyal belediyeçilik konusunda da engel oluşturmaktadır. “Sosyal belediyeçiliğin en önemli sorunlarından biri de nitelikli personel eksikliğidir.”³³⁴ Belediyeler, sosyal belediyeçilik uygulamaları ile ilgili çalışmaların planlaması, uygulaması ve değerlendirilmesi işlemlerini yapacak yeterli sayıda personele sahip olamamaktadır. Yeterli personel olmaması bir sorunken, var olan personelin eğitim eksikliğinin olması ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Ayrıca ilçe belediyelerinde hizmet içi eğitim çalışmaları az olduğu için, nitelikli personel büyükşehir belediyelerini tercih etmektedir. Sosyal belediyeçilik alanında nitelikli personel olmayınca hizmet sunmakta zorlaşmaktadır. Örneğin; sosyal yardım ve sosyal hizmetler alanında, ihtiyaç sahiplerinin tespitinde sosyal araştırmacılara ve sosyal hizmet uzmanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. “Nitelikli uzman personel tarafından yapılmayan pek çok faaliyetin hedeflerine ulaşmadığı ve kaynak israfına yol açtığı görülmektedir.”³³⁵

Nitelikli personelin belediyelerde çalışmayı tercih etmesi için belediyelerin imkânlarının iyileştirilmesi, personel için çekici hale getirilmesi gerekmektedir. Büyükşehir belediyesinde çalışan personel ve ilçe belediyesinde çalışan personelin her konuda eşit olması durumunda, ilçe belediyelerinin de nitelikli personeller tarafından tercih edileceği düşünülmektedir. Nitelikli personelin olduğu yerde nitelikli çalışmalar yapılabilecektir. Yerel yönetimlerde bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımını ve yönetim bilgi sisteminin kapasitesini arttırmanın personelin niteliğini, kapasitesini ve hızını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.³³⁶

3.4.7. Hizmetlerin Sunumunda Standart Yokluğu

Standart yokluğu, hizmet sunumunda tek biçim olmadığı, farklı biçimlerde hizmet sunumu olduğunu açıklamaktadır. “Türkiye'nin sahip olduğu belediyeçilik anlayışında

³³² Çöpoğlu_b, a.g.e., s. 238

³³³ Alan, a.g.e., s. 61; Sezik_a, a.g.e., s. 183

³³⁴ Çöpoğlu_b, a.g.e., s. 241

³³⁵ Çöpoğlu_b, a.g.e., s. 241

³³⁶ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 29

standartları olan bir sosyal belediyeçilik kavramı yoktur.”³³⁷ Bütün belediyelerin, yapmakla sorumlu olduğu faaliyetler konusunda eşit olmadığı görülmektedir. Ayrıca belediyelerin faaliyetlerinin belirlenmesinde rol alan aktörlerde eşit değildir. Belediyelerin faaliyetleri genel olarak belediye başkanının tercihleri ya da kıyaslama yoluyla belirlenmektedir. Sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin başkan tercihinin veya diğer belediyelerle kıyaslama ile belirlenmesi, yapılacak çalışmaların verimsiz olmasına ortam hazırlamaktadır.³³⁸

Belediyelerin imar, altyapı ve üstyapı hizmetleri konusunda belirli standartlar bulunmakta fakat sosyal belediyeçilik uygulamaları konusunda belirli bir standart bulunmamaktadır. Sosyal belediyeçilik ile ilgili hizmetler ikinci sınıf hizmetler, yani yapılması zorunlu olmayan hizmetler olarak görülmektedir. Türkiye’de, Ramazan programları, festivaller, meslek edindirme kursları, öğrenci bursları, yemek dağıtımı, halk ekmek fabrikaları vb. faaliyetler sosyal belediyeçilik uygulaması olarak kabul edilmektedir. Aynı ad altında yürütülen sosyal belediyeçilik uygulamalarının zamanı, içeriği, hizmetin sunulduğu topluluk vb. birçok konuda farklılık göstermektedir. Belediyeler arasında bu farklılıkların temel nedenlerinden biri de, belediye yönetimlerinin hizmet standartlarını kıyaslama yoluyla ya da kendi tercihlerine göre belirlemeleri olarak gösterilmektedir.³³⁹

3.4.8. Sosyal Belediyeçiliğin İstismarı

Sosyal belediyeçiliğin istismarı, hizmetlerin gerçek amacının dışına çıkması durumunu açıklamaktadır. Belediye başkanları sosyal belediyeçilik hizmetlerini sunarken üyesi oldukları parti teşkilatlarının baskısı altında kalmakta, parti teşkilatlarının hizmetlere müdahalesi ayrımcılığa ve istismara neden olmaktadır. Yapılan hizmetlerde daha çok partinin ve başkanın reklamı yapılmış, gibi her zaman partinin ve başkanın ön planda tutulması hizmetlerin amacının dışından kullanılmasına neden olmaktadır. Örneğin; bazı kentlerde sokaklarda yer alan reklam panolarına bakıldığında, belediye başkanına ait büyük bir fotoğraf, partinin amblemi ve çok dikkat çekmeyecek şekilde yapılan hizmetin adının yer aldığı görülmektedir. Hizmetlerle ilgili tanıtım mı, yoksa belediye başkanına ait resim sergisi mi ona karar vermekte zorluk yaşanmaktadır. Belediye başkanının hiçbir baskı altında kalmadan,

³³⁷ Balcılar ve Çınarlı, a.g.e., s. 134

³³⁸ Balcılar ve Çınarlı, a.g.e., s. 134

³³⁹ Çöpoğlu, a.g.e., s. 241-242

toplumun tamamına aynı hizmeti sunması gerekmektedir.³⁴⁰ Ayrıca yapılan hizmetler parti tanıtımı değil, toplum ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmalıdır.

Sosyal belediyecilik alanındaki hizmetlerin standartlarının kesin ve açık olmaması ve denetim eksiklikleri, yapılan hizmetlerde keyfi kararlara bağı uygulamaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Sosyal belediyecilik hizmetleri ile ilgili konulara netlik kazandırılması ve hizmet sunan birimlerin hiçbir baskı altında kalmadan hareket edebilmesi gerekmektedir.³⁴¹

3.4.9. Sürdürülebilir ve Kurumsal Olamaması

Sosyal belediyecilik uygulamalarının karşılaştığı başka bir sorunda faaliyetlerin kısa vadeli olması ve kurumsal olamaması durumudur. Belediyelerin kaynak yetersizliği problemi olduğu için, maliyeti az olan çok kısa süreli hizmetleri yapmayı tercih etmektedir. Ayrıca belediyelerin siyasi boyutu olduğu için uzun vadeli bir proje hazırlansa dahi, sonraki dönem gelecek olan başkanın projeyi devam ettirip ettirmeyeceği de kesin değildir ve genellikle sonraki dönemde parti değişirse, önceki belediye yönetimine ait projeler çöpe atılmaktadır. Bu nedenle uzun vadeli projeler yapılamamaktadır. Uzun vadeli olmayan projelerin kurumsallaşması da çok kolay olmayacaktır. Belediyelerin sosyal belediyecilik uygulamalarının kurumsallaşması ve uzun vadeli olabilmesi için bu hizmetlerin her aşamasında sivil toplum örgütlerinin yer alması gerekmektedir. Çünkü bir başkan gider, farklı partiden başka bir başkan gelir fakat sivil toplum örgütleri sabittir, kolay değişmez. Ancak sivil toplum örgütlerinin güçlü olması ve hiçbir baskı altında kalmadan hareket edebiliyor olması gerekmektedir.³⁴²

3.4.10. Katılım ve Paylaşım Yetersizliği

Yerel yönetim birimleri halka yakın olduğu için halkın yerel yönetim sürecine katılımının kolay olacağı düşünülmekte fakat Türkiye’de bunun böyle olmadığı bilinmektedir. “Katılımcı demokratik kültürün” yetersizliğinin, katılımın önündeki en büyük engellerden biri olduğu görülmektedir. Katılımın yeterli düzeyde olması yerel yönetimler için de önemli faydalar sağlamaktadır.³⁴³ Yapılacak hizmetlerle ilgili olarak hizmetin sunulacağı kişilerden bilgi alınması yapılacak hizmetin daha verimli olmasını sağlayacaktır. “Toplumun dezavantajlı kesimleri çoğu zaman seslerini politika

³⁴⁵ Çöpoğlu, a.g.e., s. 242

³⁴¹ Şengün ve Akman, a.g.e., s. 30

³⁴² Çöpoğlu, a.g.e., s. 242-243

üreticilerine ulaştıramamaktadırlar.”³⁴⁴ İnsanların ne durumda olduğunu bilmeden, kendi kafalarında tasarladıkları projeler ve sundukları hizmetler çoğu zaman israftan başka bir şey olmamaktadır. Bu nedenle halkın katılımının sağlanması gerekmektedir.

Vatandaşların, belediye başkanına ve meclis üyelerine doğrudan ulaşma ve iletişim kurma imkânları varken, yönetime katılımı ve denetimi konusunda sorunlar bulunmaktadır. 5393 Sayılı Belediye Kanunu ile idari sisteme dahil olan “kent konseyleri” vatandaşların yönetim sürecine katılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bazı kentlerde iyi uygulama örnekleri olmasına rağmen istenilen düzeyde katılım sağlanamamaktadır.³⁴⁵

3.4.11. Partizanlık ve Adam Kayırmacılık

Belediyeler sundukları hizmetler konusunda hem vatandaşlara hem de birlikte çalıştıkları diğer belediyelere eşit davranması gerekmektedir. Herhangi bir parti üyeliği, kan bağı vb. durumlardan kaynaklı olarak ayırım yapılmaması gerekmektedir. Fakat Türkiye’de aynı partiden olan büyükşehir ve ilçe belediyeleri uyum içerisinde çalışırken, farklı partilerden olan belediyeler arasında uyum sorunu yaşandığı görülmektedir. Bazı büyükşehir belediyelerinin kendi partilerinden olmayan, ilçe belediyelerine hizmet sunma sıralamalarında son sıralarda yer verdiği, kendi partisinde olmayan bireylere iş vermediği görülmektedir. Bu durum belediyelere hizmet sunması konusunda engel oluşturmaktadır. Sosyal belediyecilik ile ilgili hizmetler daha çok büyükşehir belediyeleri tarafından verildiği için partizanlık ve adam kayırmacılık gibi sorunlu durumlar olması hizmetlerin sonucunu olumsuz yönde etkilemektedir. Sosyal belediyecilik hizmetleri belediye başkanları veya belediye bürokrasisinin keyfiliğine bırakılırsa, belediyelerin güvenilirliğini azaltacak, hizmetlerin gerçek sahiplerine ulaşması konusunda sorunlar ortaya çıkacaktır. Bu nedenle yapılacak hizmetlerde partizanlıktan ve adam kayırmacılıktan kaçınılması gerekmektedir.³⁴⁶

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7. maddesinde “büyükşehir belediyeleri uygun gördükleri görevleri belediye meclisi kararı ile ilçe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler” şeklinde bir ifade yer almaktadır.³⁴⁷ Bu cümle büyükşehir belediyelerinin keyfine bırakılmış bir görevlendirme olduğunu göstermekte,

³⁴³ Alan, a.g.e., s. 63; Çakır, a.g.e., s. 133

³⁴⁴ Kalkışım, a.g.e., s. 101

³⁴⁵ Çöpoğlu, a.g.e., s. 241

³⁴⁶ Alan, a.g.e., s. 62

³⁴⁷ Kalkışım, a.g.e., s. 102-103

bundan dolayı aynı siyasi partiden olan belediyeler ve farklı siyasi partiden olan belediyeler arasındaki iletişim, koordinasyon birbirinden çok farklı olmaktadır.³⁴⁸

Sonuç olarak “partizanlık, kayırmacılık gibi uygulamaları önleyecek, adaletli bir kaynak paylaşımını sağlayacak, rasyonelliği ve şeffaflığı esas alan evrensel standartlara uygun yasal düzenlemelerin” yapılması gerekmektedir. Ayrıca belediye hizmetlerinin tarafsız bir şekilde denetlenmesi gerekmekte, bu denetim belediye meclisleri, sivil toplum örgütleri ve vatandaşlar tarafından yapılmalıdır.³⁴⁹

3.4.12. Amaç ve Hedef Eksikliği

Türkiye’de sosyal belediyecilik faaliyetlerinde önemli sorunlardan biride, amaç-hedef eksikliğidir. Ne amaçla yapıldığını bilmeden yapılan hizmetler istenilen sonuçlara ulaştırmayacaktır. Sosyal belediyecilik alanında, Türkiye’de daha çok günlük ihtiyaçları karşılamak amaçlı sosyal yardımlar yapılmaktadır. Bu yardımlar sosyal belediyeciliğin asıl amacını yansıtmamaktadır. Bir bireyin meslek sahibi olmasını, işsiz bir bireyin iş sahibi olmasını ve toplumdan dışlanmış bir bireyin topluma katılmasını sağlamak gibi faaliyetler sosyal belediyecilik uygulamalarını amacına ulaştıracaktır. Bu konuda olumsuz durumların tek nedeni amaç-hedef yokluğu değil, kaynak yetersizliği, veri yetersizliği vb. birçok sorunun birbirini tetiklemesi olumsuzlukları beslemektedir.

Sosyal belediyecilik uygulamalarına temel teşkil edecek verilerin yetersiz ve düzensiz olması da uygulamalardan beklenen amaçların gerçekleşmesini engellemektedir. Yoksulların tam olarak tespit edilememesi ve bunlara ulaştırılacak hizmetlerin tür ve içeriğinin belirlenememesi ve düzensiz olması, belediyeler için önemli sorun alanları olarak değerlendirilebilir. Bunlara ilaveten, belediyelerde yeterli sosyal politika ve sosyal hizmet uzmanının olmaması, sunulan hizmetlerde hizmetten amaçlanan sonuçların ortaya çıkmasını engelleyebilmekte ve hizmetlerin kalitesinin düşük görülmesine yol açabilmektedir.³⁵⁰

3.4.13. Denetim Yokluğu

Türkiye’de, sosyal belediyecilik uygulamalarının denetiminin yeterli olmadığı bilinmektedir. Kanunların denetim yetkisi vermiş olduğu vatandaşlar sürece katılım konusunda birçok konuda engelle karşılaşmaktadır. Kültürel, siyasi ve iktisadi nedenlerden dolayı belediyelerin yapmış olduğu faaliyetler yeterli oranda denetlenememektedir.³⁵¹ Denetimin olmadığı veya başka güçler tarafından yönlendirilen bir denetimin olduğu sistemde başarıya ulaşmak ne kadar mümkünse, Türkiye’de de

³⁴⁸ Kalkışım, a.g.e., s. 102-103

³⁴⁹ Sezik, a.g.e., s. 183

³⁵⁰ Alan, a.g.e., s. 64

³⁵¹ Kalkışım, a.g.e., s. 102

sosyal belediyecilik uygulamalarında başarıya ulaşmak ancak o kadar mümkün olabilecektir.

Türkiye’deki sosyal belediyecilik uygulamalarına genel olarak bakıldığında 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 6360 Sayılı Kanun ile belediyelere sosyal politika alanında önemli görevler verildiği ve oldukça fazla sorumluluk yüklendiği görülmektedir. Belediyelerin görevlerini en iyi şekilde yapılabilmesi ve sorumluluklarından kaçmaması için;

Belediyeler üzerindeki vesayet denetiminin kaldırılması, belediyelerin kendi gelir kaynaklarının artırılması, borçlanma sorunlarının çözülmesi, belediye bütçelerindeki sosyal yardım harcamalarının yükseltilmesi, yardımların istihdam ve kalkınmaya öncülük etmesi, sosyal harcamaların keyfi ve sorumsuz olarak dağıtılmasının önüne geçilmesi, sosyal yardımların bir lütuf olarak değil ekonomik ve sosyal bir hak olarak dağıtılması, politikaların uygulanmasında merkezle yerel otorite arasında eşgüdüm sağlanması, belediyelerin kentteki bütün yoksul kesimleri içine alan bir veri tabanı hazırlayarak bunu STK'larla paylaşması gerekmektedir.³⁵²

3.5. Türkiye’de Eğitim ve Belediyelerin Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri

3.5.1. Eğitim

Eğitim, kavramı geçmişten günümüze birçok tanım ile açıklanmaya çalışılmıştır. Her dönem, dönemin özelliklerine göre farklı tanımlar yapılmış, şartlar değiştikçe, eğitim sistemi değiştikçe, eğitimin tanımı da değişmiştir. Eğitim toplumla iç içe geçmiş bir sistemdir. Bu nedenle toplumda meydana gelecek bir değişim eğitimi değiştirecek, eğitimde meydana gelen bir değişim toplumu değiştirecektir. Geçmişten günümüze toplumda meydana gelen değişimler eğitimle ilgili birçok tanım oluşmasına yol açmıştır. Bu tanımlardan birkaç tanesinden yardım alarak eğitim kavramını açıklamak doğru olacaktır.

Eğitim; “yaşama gerekli davranış ve hareketler geliştirmeye yarayan, olumsuzları azaltan bir süreçtir”. “Bireye yaşadığı dünyayı kavratmak ve kendi kendine yetecek duruma gelmesini sağlamak için yapılan” faaliyetlerin tamamına “eğitim” denir.³⁵³

Eğitim, bireyin yaşadığı topluma uyum sağlaması için gerekli olan davranışları, değerleri, gelenekleri öğrenmesini amaçlayan süreçler toplamıdır.³⁵⁴

Eğitim kavramı, Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise, “çocukların gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine,

³⁵² Uğur ve Bostan a.g.e., s. 56-57

³⁵³ Emine Filiz Çelik, "Yerel Yönetimlerin Sanat Eğitimindeki Yeri ve Önemi(İstanbul Büyükşehir Belediyesi İSMEK Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2011, s. 4

kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye etme” olarak tanımlanmaktadır.³⁵⁵

Türkiye’de eğitim, yaygın eğitim ve örgün eğitim olarak ikiye ayrılmaktadır.

Yaygın eğitim; “örgün eğitim imkânı bulamamış, örgün eğitim süreci yarım kalmış veya örgün eğitimine devam eden ya da tamamlamış bireylere, kendilerini geliştirmek istedikleri alanlarda verilen eğitimidir.”³⁵⁶ Yaygın eğitim, örgün eğitimlerini tamamlamamış, tamamlamakta olan veya tamamlamış bireylerin belli alanlarda eğitim almasıdır. Örgün eğitimini tamamlamayan kişilerin açıktan lise okuyarak lise mezunu olması, lise eğitimini alan bir öğrencinin dershaneye gitmesi, lise mezunu olup halk eğitim merkezlerinde kurslara katılan kişiler, yaygın eğitimin anlaşılabilmesi için uygun örnekleri oluşturmaktadır.³⁵⁷

Örgün eğitim: “Örgün eğitim, okul eğitimidir. Belli bir zamanda ve belli bir mekânda eğitim alan kişilerin mecburi katılımıyla gerçekleşen formel eğitim türüdür.”³⁵⁸ Örgün eğitim belirli bir yaş grubu içerisindeki bireylerin çalışma hayatına atılmadan, belirlenen amaçlar doğrultusunda, okul ya da okul niteliği taşıyan eğitim kurumlarında düzenli bir şekilde yürütülen bir eğitim sistemidir. Örgün eğitim, okul öncesi eğitimden başlayarak lisansüstü eğitime kadar devam eden eğitimidir.³⁵⁹

Eğitimin toplum üzerinde etkisi oldukça fazladır. Toplumların değişim, gelişim ve yeniliklere ayak uydurmasında insanların eğitilmesi oldukça önemli bir faaliyettir. Toplumda bireylerin uyum içerisinde yaşaması, bireyler arası eşitsizliklerin en aza indirilmesi, bireylerin geleneksel, kültürel, sanatsal konularda gelişimine katkı sağlanması, bireyleri çağa ayak uydurması gibi konularda eğitim gereklidir. Bireylere bu eğitimi verme konusunda büyükşehir belediyelerine önemli görevler verilmiştir. Sosyal belediyecilik anlayışının getirdiği değişiklikler belediyelere, eğitim hizmeti sunma konusunda birçok sorumluluk yüklemiştir. Belediyeler topluma en yakın yönetim birimi olduğu için, halkın hangi konuda eğitime ihtiyaç duyduğunu tespit etmek ve gerekli hizmetleri sunmak konusunda diğer kurumlara göre daha başarılı olacaktır. Bu nedenle belediyeler, örgün eğitim kurumlarının eksikliklerini tamamlama ve yaygın eğitim konusunda yapılabilecek faaliyetleri yürütme hususunda önemli

³⁵⁴ Filiz Çelik, a.g.e., s. 7

³⁵⁵ Durkaya Ceylan, "Büyükşehir Belediyelerinin Eğitim Hizmetlerinin Sunumundaki Etkinliği; Erzurum Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Kursları (ESMEK) Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan, 2018, s. 27

³⁵⁶ Filiz Çelik, a.g.e., s. 5-6

³⁵⁷ Filiz Çelik, a.g.e., s. 5-6

³⁵⁸ Ahmet Kazancı, "Türkiye’de Eğitim Hizmetlerinde Yerel Yönetimlerin Rolü", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 12

³⁵⁹ Filiz Çelik, a.g.e., s. 5-6

görevler üstlenmektedir. Türkiye’de büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri eğitim konusunda faaliyetler yürütmektedir. Belediyelerin eğitim konusunda yürüttüğü faaliyetler aşağıda detaylı olarak açıklanmaktadır.

3.5.2.Belediyelerin Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri

Belediyeler, toplum için yaptığı hizmetleri belirli amaçlar çerçevesinde yapmaktadırlar. Toplumun ihtiyaç duyduğu, toplumda eksikliği hissedilen, toplumda kültürel veya sosyal bozukluklar meydana getiren durumları düzeltmek amacıyla hizmetler yapılmaktadır. Belediyelerin eğitim hizmetleri yürütmelerinin amaçları:

- Yetişkin eğitimleri istihdamı arttırmak,
- Göç problemlerini azaltıp kentte uyumu sağlamak,
- Eğitim kalitesini ve çeşidini arttırmak,
- Kültür/sanat/sporu desteklemek,
- Aile ekonomisini korumak,
- Toplum sağlığını korumak,
- Vatandaşların zamanlarını iyi geçirmelerini sağlayan hobi ortamları sağlamak,
- Gençlerin kötü alışkanlıklardan uzak tutmak,
- Şehir kültürünü oluşturmak,
- Teknoloji kullanımını arttırmak,³⁶⁰

şeklinde sıralanabilir.

Türkiye’de belediyelerin yürüttüğü eğitim faaliyetleri kanunlar, yönetmelikler vb. belgelerde yer almaktadır. Yani yapılan hizmetlerin yasal dayanağı mevcuttur. Bunlar:

- 5393 sayılı Belediyeler Kanunu
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu
- 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu
- 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
- Milli Eğitim Bakanlığının 1996/60 ve 1997/85 sayılı genelgeleri
- Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği
- 14 Şubat 2006 tarih ve 26080 sayılı resmi gazetede yayımlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları” Yönetmeliği³⁶¹

şeklindedir.

Türkiye’de belediyeler daha çok yaygın eğitim faaliyetleri yapmakta, örgün eğitim sistemine yönelik ise destek niteliğinde çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye’de belediyelerin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim hizmetleri:

- Okuma yazma kursları gibi tamamlayıcı kurslar,

³⁶⁰ Acar, a.g.e., s. 48

³⁶¹ Acar ve Savaşan, a.g.e., s. 26

- Kendini gerçekleştirme ve yurttaşlık eğitimleri,
- Kimi buyk kent belediyelerinin sağlık işlerinden sorumlu birimleri, düzenledikleri bilimsel toplantılarla (Fırın reticileri, Gıda Denetçileri, vb.) reticilere sağlıklı yaşam konusunda yaptıkları bilgilendirmeler,
- 0-6 yaş kümesindeki çocuklar için okul öncesi eğitim ve bakım etkinlikleri,
- Bayanlar için biçki, dikiş, nakış, halıcılık gibi el sanatları kursları,
- Halkın bilgi ve becerisini artırmak, meslek edinmelerine yardımcı olmak amacıyla mesleki, teknik alanda açılan kurslar,
- Yerel halkın sağlıklarını korumak, sağlık sorunlarını çözümlmek ve bu sorunların ortaya çıkışını önlemek amacıyla sağlık eğitimi alanında (ana-ocuk sağlığı eğitimi, aile planlaması eğitimi vb.) toplantılar, seminerler ve kurslar, bu konularda çeşitli okullarla yapılan işbirlikleri. Sağlık, refah ve aile hayatını daha iyi hale getirmek için verilen eğitimler.³⁶²

şeklinde sıralanabilir.

Belediyelerin eğitim konusunda yürüttüğü faaliyetler; örgün ve yaygın eğitim olarak iki başlık altında da sınıflandırılabilir. Örgün eğitime destek niteliğindeki faaliyetler, eğitim kurumlarına destek niteliğinde yapılan çalışmalar örgün eğitime örnek oluşturmaktadır. Meslek edindirme kursları, kütüphane hizmeti, tarım, spor, afetler, sağlık, evre vb. konularda yürütülen eğitimlerde yaygın eğitim hizmeti olarak gösterilebilir.

Büyükşehir belediyelerine ait faaliyet raporlarından elde edilen bilgilere göre, belediyelerin yürüttüğü eğitim faaliyetleri; evre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri, spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri, tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler, eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler, kütüphane hizmeti, toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler olarak sınıflandırılabilir.

³⁶² Acar ve Savaşan, a.g.e., s. 26

4. TÜRKİYE’DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN 2019 YILINDA SOSYAL BELEDİYECİLİK BAĞLAMINDA YÜRÜTTÜĞÜ EĞİTİM FAALİYETLERİ

Eğitim toplum üzerinde oldukça etkili bir faktördür. Belediye topluma en yakın yönetim birimi olarak, toplumun ihtiyaç duyduğu eğitim faaliyetlerini gerçekleştirme konusunda etkili, hızlı, ihtiyaçları tam anlamıyla karşılayacak hizmetler sunma konusunda oldukça fazla yetkiye sahiptir. Toplumun ihtiyacı olan eğitimler konusunda büyükşehir belediyelerine de önemli görevler düşmektedir. Belediyeler tarafından örgün eğitime destek niteliğinde ve yaygın eğitim faaliyetlerinde oldukça etkili çalışmalar yapılmaktadır. Belediye için toplumun önemli olması, toplum için eğitimin önemli olmasından dolayı belediyelerin eğitim faaliyetlerine önem vermesi gerekmektedir.

Sosyal belediyecilik anlayışı belediyelerin görevlerinde artışa neden olmuştur. Her alanda görev artışı olduğu gibi eğitim hizmetleri alanında da artış meydana gelmiştir. Klasik belediyecilik anlayışında eğitim alanında yapılan hizmetler daha çok kurumların yapımı, onarımı, bakımı şeklindedir. Sosyal belediyecilik anlayışı ise kişisel eğitime, toplumsal bilinçlendirmeye, meslek edindirmeye, örgün eğitime destek niteliğinde hizmetler vermeye, eğitim konusunda bireylere ve kurumlara yardım etmeye kadar birçok alanda belediyelere görev vermektedir. Türkiye’de belediyelerin yürüttüğü eğitim faaliyetleri konusunda büyükşehir belediyeleri öne çıkmaktadır. Bu çalışmada büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetlerinin neler olduğu tespit edilmeye ve büyükşehir belediyeleri ile ilgili ortak açıklamalar yapmaya çalışılmaktadır.

Bu bölümde çalışmanın amacı, kapsamı, sınırlılıkları, yöntemi hakkında bilgi verilmekte daha sonra ikinci başlık altında büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri ele alınmaktadır. Üçüncü olarak büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında, örgün eğitim ve yaygın eğitim kapsamında yapmış olduğu ve faaliyet raporlarında yer alan faaliyetlere yer verilmektedir. Son olarak tespit edilen örgün eğitim ve yaygın eğitim faaliyetleri kapsamında çalışmada yer verilen büyükşehir belediyeleri karşılaştırmalı ele alınmaktadır.

4.1. Çalışmanın Metodolojisi

4.1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında sosyal belediyecilik bağlamından yürüttüğü eğitim faaliyetlerinin neler olduğunu ortaya koyarak aralarındaki benzerlik ve farklılıkları analiz etmektir.

4.1.2. Araştırmanın Kapsamı

Bu çalışmanın birinci bölümünde sosyal belediyecilik kavramı ve bazı ülkelerde sosyal belediyecilik uygulamaları, ikinci bölümünde Türkiye’de sosyal belediyecilik kavramı, gelişim süreci, hukuki alt yapısı, sosyal belediyecilik uygulamalarının sınıflandırılması ve karşılaşılan sorunlar ele alınmaktadır. Son bölümde ise 30 büyükşehir belediyesinin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü, 2019 yılı faaliyet raporunda yer alan eğitim faaliyetleri ele alınmaktadır.

4.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada araştırmanın kapsamı büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında yapmış olduğu faaliyetler içerisinden, 2020 yılında yayınlanan faaliyet raporlarında yer alan faaliyetlerle sınırlandırılmıştır. İkinci olarak 2019 yılında yürütülen faaliyetler arasından, sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen eğitim faaliyetleri ile sınırlandırılmıştır. 2019 yılı faaliyet raporlarında yer alan veriler ele alınmakta, faaliyet raporlarında yer almayan faaliyetler araştırma kapsamının dışında bırakılmaktadır.

4.1.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi yöntemi kullanılarak ele alınmakta ve tespitlerde bulunmaktadır. Bu kapsamda büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri, 2019 yılına ait faaliyet raporlarında yer alan tablolar, grafikler, görseller, proje bilgileri ve faaliyetlerle ilgili açıklamalar üzerinden analiz edilmektedir.

4.1.5. Çalışmada 2019 yılına ait faaliyet raporlarının kullanılma nedeni

Çalışmanın bu bölümünde kaynak olarak; büyükşehir belediyelerinin 2019 yılına ait faaliyet raporları kullanılmaktadır. Çalışmaya 2021 yılında başladığı için en son faaliyet raporu 2020-2019 yıllarına ait raporlarıdır. Çalışmaya hazırlık aşamasında, 2019-2020 yıllarına ait faaliyet raporları incelendi. Yapılan inceleme ve her iki yıla ait

faaliyetlerin karşılaştırılması sonucunda 2020 yılındaki faaliyetlerin 2019 yılına göre daha az olduğu, pandemi sürecinin etkisi altında kaldığı için gerçekleri yansıtmaktan uzak olduğu tespit edildi. Bu nedenle çalışma içerisinde 2020 yılına ait faaliyet raporları kullanılmadı. Çünkü 2020 yılı faaliyet raporlarına bakıldığında pandemi sürecinden dolayı eğitim hizmetleri konusunda yürütülen faaliyetlerde önemli değişiklikler olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmanın gerçekleri gösterebilmesi için pandeminin gölgesinde olmayan bir süreç olarak, 2019 yılına ait faaliyetler üzerinden Türkiye’deki büyükşehir belediyelerin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri ortaya konulmaya çalışmıştır.

4.2. Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri

Türkiye’de büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülen eğitim faaliyetleri hakkında çalışmanın ikinci bölümde detaylı bilgiye yer verilmiştir. Bu kısımda sadece büyükşehir belediyelerinin 2019 yılı faaliyet raporunda yer alan, sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen eğitim faaliyetlerine yer verilecektir. Faaliyet raporları üzerinde inceleme yapıldığı için, raporlarda yer almayan faaliyetler hakkında bilgi verilememekte, yok kabul edilmekte, tablolarda “(-)” şeklinde gösterilmektedir.

Çalışmada eğitim faaliyetlerinin seçilmesinin nedeni şöyle açıklanabilir; sosyal belediyecilik anlayışının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması, uygulamalardan istenilen düzeyde başarı sağlanabilmesi için en etkili konulardan biri eğitimidir. Literatürden edinilen bilgilere göre Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışı istenilen düzeyde sağlanmış değildir. Peki, bu soruna nasıl çözüm bulunabilir, sorunun ne olduğunu bilmeden çözüm bulmaya çalışmak, sorunu çözmek konusunda çok gereksiz olacağı için, öncelikle sorunların, eksiklerin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu durumda sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen eğitim faaliyetlerinin neler olduğunun, belediyelerin yürüttüğü eğitim faaliyetleri konusunda eşit durumda olup olmadığının, varsa eksiklerin neler olduğunu tespit etmenin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmayla büyükşehir belediyelerinin eğitim faaliyetleri ele alınacaktır. Eğitim faaliyetlerini karşılaştırarak belediyelerin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetlerinin benzerlik ve farklılıkları tespit edilmeye çalışılacaktır.

Büyükşehir belediyelerine ait faaliyet raporlarından elde edilen bilgilere göre, belediyelerin yürüttüğü eğitim faaliyetleri; çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, afetler ve acil durumlarla konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri, spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri,

tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler, eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler, kütüphane hizmeti, toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler olarak sınıflandırılabilir. Çalışmanın bu kısmında büyükşehir belediyelerinin yürüttüğü eğitim faaliyetleri bu şekilde sınıflandırılarak ele alınmaktadır.

4.2.1. Adana Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁶³

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın konusunda düzenlenen eğitim ve seminerler çerçevesinde okullar ile kamu-özel kurum ve kuruluşlarında fabrika ve işletmelerde 150 adet eğitim gerçekleştirilmiş. Okullarda 50251 kişiye, kamu-özel kurum ve kuruluşlarında 55138 kişiye yangın konusunda eğitim verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevre temizliği ile ilgili eğitim ve seminerlerden, 98 okulda, 47532 kişi faydalanmıştır.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Okullarda ve diğer eğitim kurumlarında olmak üzere toplam 9 kurumda tadilat çalışmaları yapılmış, 107 okula 3379 adet spor malzemesi yardımı yapılmıştır.

Kütüphane hizmeti: Okuma salonları ve kütüphanelerle vatandaşlara hizmet verilmiştir. 3 farklı noktada bulunan okuma salonlarında eğitim, şehir hayatı ve kamu hizmetleri konularında her yaş grubundan vatandaşlara hizmet verilmiştir.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Hobi ve meslek edindirme alanında 17 branşta kurs düzenlenmiş, kurslara toplamda 8796 kişi katılmıştır. Ayrıca Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Türk Halk Oyunları, Tiyatro, Keman Şan ve Gitar gibi sanat kursları düzenlenmiş, 120 öğrenciye sertifika verilmiştir. Göçmenlere yönelik mesleki eğitim modülleri ve kursları düzenlenmiş, bu kurslardan bilgisayar kursuna 76, dikiş-nakış kursuna 13 ve Türkçe dil kurslarına 239 kişi katılım sağlamıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Öğrencilere maddi destek verilmiş, YKS ve LGS konusunda dersler ve deneme sınavları düzenlenmiş, bu faaliyetlere yaklaşık 10000 öğrenci katılmıştır. “Bilim ve Teknoloji Otobüsü” ile bilim ve “robotik ve STEM” konularında ilçelerdeki okullarda eğitimler verilmiştir. Türkiye’de bir ilk olan “Öğreten Yollar Projesi” ile kaldırımlara Türkçe, Matematik, Biyoloji, Fizik konularında öğretici bilgi ve formüller yazılarak eğitimin yer-zaman-

³⁶³ Adana Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Adana

mekân ayrımı yapılmadan her yerde devam ettiği gösterilmiştir. Türkiye genelinde yürütülen bir hizmet olarak, toplu taşıma araçlarında öğretmen ve öğrencilere indirimli fiyat uygulanmıştır. “TEOG ve YKS hazırlık kursları” düzenlenmiş, sınava hazırlanan öğrencilere yönelik danışman hizmeti sağlanmış, moral, motivasyon ve tercihler konusunda bilgilendirmeler yapılmıştır. “Gündüz bakım evlerinde”, 3-6 yaş aralığında çocuklar için örgün eğitime hazırlık ve hayata dair konularda eğitimler ve etkinlikler düzenlenmiştir. 2019 yılında 300 öğrenci belediyeye bağlı 3 gündüz bakım evinde verilen eğitimlerden faydalanmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Vatandaşa “yaz futbol okulları” ve yüzme kurslarıyla spor alanında birçok hizmet sunulmuştur. Kadınlara yönelik düzenlenen spor kurslarına yaklaşık 1700 kişi katılım sağlarken yaz futbol okullarına yaklaşık 10000 kişi katılmış, yüzme kurslarından ise yaklaşık 5500 kişi faydalanmıştır. 300 kişiye güreş, 500 kişiye tenis ve 740 kişiye basketbol eğitimi verilmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çiftçilere çalıştıkları alanda eğitimler verilmiş fakat çiftçiler için düzenlenen eğitimlerin detaylarına faaliyet raporunda yer verilmemiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: 69 konuda eğitim ve seminer çalışması yapılmış, ayrıca muhtarlara “Çatışma Çözümü” eğitimi verilmiştir. Göçmenlere yönelik eğitsel faaliyetler ve farkındalık eğitimlerine 1287 kişi katılmıştır. Vatandaşa “ilk yardım eğitimi” ve “iş sağlığı ve güvenliği eğitimi” verilmiş, iş sağlığı ve güvenliği eğitiminden 2550 kişi faydalanmıştır. 41 konuda kültürel ve sanatsal alanda etkinlik düzenlenmiş, 8 konuda seminer, toplantı vb. eğitici etkinlik düzenlenmiştir. “Etkisiz İletişim ve Bağımlılıklara Alternatif Çözümler” seminerleri düzenlenmiş, “Çevrim İçi Emniyet Eğitimi” verilmiştir.

4.2.2. Ankara Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁶⁴

Afetler ve acil durumlarla konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın konusundan yapılan seminer ve tatbikatlara 132.362 kişi katılmıştır. Afetler konusunda halkı bilinçlendirmek amacıyla farklı seminerler düzenlenmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: İlkokullarda “sıfır atık eğitimi” 6 ilçede ilkokul 3. ve 4. sınıfta eğitim gören 500 öğrenciye eğitim verilmiştir. “Park ve bahçe bakımı eğitimi” düzenlenmiş, katılımcılara “katılım belgesi” verilmiştir. “Ulusal

³⁶⁴ Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Ankara

tohum takas etkinliği” düzenlenmiş, bu etkinlikte “ata tohum üretimi” ve organik tarım ürünleri üretimi üzerine çalışmalar yapılmıştır. Ankara’da çevreyi düzenlemek, iklim özelliklerine göre ağaçlandırmak, çimlendirmek, güzelleştirmek amacıyla “çevre ve peyzaj akademisi” oluşturulmuştur.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütölen faaliyetler: 603 okulda bakım, onarım çalışması ve 5 okula güvenlik kulübesi yapılmıştır. Eğitim kurumlarına malzeme yardımı yapılmıştır. Ayrıca 14 farklı okulda ilaçlama çalışması yapılmıştır.

Kütüphane hizmeti: Görme engelli bireylere “sesli kütüphane” hizmeti verilmiştir. Yaşlılara yönelik kütüphane hizmeti verilmiştir. İki kütüphane ile toplamda 12.472 kitapla 6.122 üyeye ve vatandaşa hizmet verilmiştir.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: 2019 yılında 6 merkez ve 63 kurs yerinde 31 branşta 19.317 kursiyere el becerisi ve meslek edindirme kursu verilmiştir. “BELTEK” kurslarından ise 5.908 kursiyer faydalanmıştır. Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği alanlarında kurslar düzenlenmiş, yıllık 100 kişi bu kurslardan faydalanmıştır. “Aile yaşam merkezleri”, “gençlik merkezleri” ve “çocuk kulüplerinde” 13 hobi kursu, 14 etüt kursu verilmiştir. Aile yaşam merkezinde İngilizce, diksiyon, halk oyunları, satranç, yüzme vb. birçok alanda kurslar düzenlenmiş, 95.171 kişi bunlardan faydalanmıştır. Gençlik merkezleri ve çocuk kulüplerinde “Türkçe, matematik, İngilizce, fen bilgisi, tarih, coğrafya, Arapça, Kur-an’ı Kerim, mental aritmetik, bilgisayar, diksiyon, din kültürü ve Osmanlıca” dersler etüt olarak yapılmaktadır. 2019 yılında bu hizmetlerden 23.298 çocuk ve genç faydalanmıştır. Otizmli bireylerin toplumda dışlanmış hissetmemeleri için onlara yönelik meslek edindirme kursları düzenlenmiştir. Yaşlı bireylerin bilişim teknolojilerini kullanabilmeleri için yaşlılara yönelik bilgisayar eğitimi düzenlenmiştir.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütölen faaliyetler: Öğrencilere yönelik ücretsiz “giysi yıkama merkezi” oluşturulmuş, burada öğrencilerin kıyafetleri ücretsiz olarak yıkama, kurutma ve ütöleme işlemleri yapılmış, 2019 yılında giysi yıkama merkezinden 17.160 öğrenci yararlanmıştır. Başarılı öğrencilere ödöl olarak tatil yapma imkânı sağlamış, 1.489 öğrenci bu şekilde tatil yapmıştır. Sokak çocuklarının eğitime katılmaları için her türlü destek sağlamıştır. Engelli öğrencilerin bulunduğu okullarda ücretsiz yemek verilmiş, eğitim sürecini kolaylaştırmak için ihtiyaç duyulan birçok konuda bu okullara destek sağlanmıştır.

Spor alanında yürütölen eğitim faaliyetleri: Otizmli bireylerin gelişimine katkı sağlamak amacıyla spor eğitimi verilmiştir. Çocuklara ve gençlere yönelik sportif faaliyetler düzenlenmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: “Tarım Akademisi” ve “Çiftçi Eğitim Merkezi” kurulması konusunda ön hazırlıklar yapılmıştır. Balıkçılık konusunda eğitimler verilmiştir. Ücretsiz “bahçıvanlık kursu” düzenlenmiştir. Hayvanlarda ilk yardımın nasıl yapılacağı konusunda eğitim, “yerel hayvan koruma görevlisi eğitimi” ve “petshop eğitimi” verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Tarihi eserler, kültür ve turistik yerler hakkında 19.450 kişiye bilgi verilmiştir. Sokak hayvanları konusunda çalıştay düzenlenmiştir. Yaşlılara, engellilere, barınma evinde kalan vatandaşlara, ailelere, çocuklara farklı konularda eğitimler verilmiş, psikolojik destek sağlamıştır. 2019 yılında 1.152 kişiye “danışmanlık hizmeti” verilmiştir. 162 farklı okuldan 5.200 öğrenciye “trafik eğitimi” verilmiştir. Toplumu bilinçlendirmek amacıyla çeşitli konularda seminerler, paneller, toplantılar, sergiler vb. organizasyonlar düzenlenmiştir.

4.2.3. Antalya Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁶⁵

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangından korunma konusunda 63296 kişiye eğitim verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Vatandaş çevre konusunda bilinçlendirmek amacıyla 25 adet etkinlik düzenlenmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 16 tane okulda tadilat çalışması yapılmış, okullara 2.936 parça spor malzemesi dağıtılmış, 5 anaokuluna destek niteliğinde hizmetler verilmiştir.

Kütüphane hizmeti: Bu çerçevede vatandaşların faydalanabileceği bir kütüphane bulunmakta ayrıca görme engelli bireylere yönelik 160 kitapla sesli kütüphane hizmeti sunulmuştur. Bunlara ilaveten çocuklara yönelik olarak kitap ve “oyuncak kütüphanesi” olarak ayrılmış kütüphaneler bulunmaktadır. 2019 yılında kütüphane üye sayısı 8282 kişidir.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: “Atatürk Sanat Eğitimi Merkezi”(ATASEM)’de, 116 bilgisayar, 289 mesleki, 209 sanat, 453 sosyal ve kültürel, 261 yabancı dil konusunda olmak üzere toplamda 253 branşta, 1328 kurs açılmış, 24.462 kişi bu kurslardan faydalanmıştır. Müzik alanında 20 farklı konuda kurs açılmış, toplam 1487 kişi bu kurslardan faydalanmıştır. Engellilere yönelik olarak; “Sosyal Gelişim Atölyesinde” 7 farklı branşta eğitim verilmiş, 58 kişi faydalanmıştır. 26 farklı

³⁶⁵ Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Antalya

branşta düzenlenen el sanatları ve hobi kurslarına ise 3115 kişi katılmıştır. 6-14 yaş arası bireylere yönelik yaz okulu eğitimlerine ise toplamda 3918 kişi katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Atatürk Sanat Eğitimi Merkezi(ATASEM)'de, örgün eğitime destek amaçlı 36 branşta, 604 kurs açılmış, 8516 kişi kurslara katılmıştır. 703 öğrenci okul öncesi eğitim hizmetinden yararlanmış, etüt programı ve çocuklara yönelik kurslara ise toplam 1918 öğrenci katılmıştır. 2 Kreş ve gündüz bakımevi hizmetinden 140 öğrenci faydalanırken “mobil kreş” hizmetinden ise 96 öğrenci faydalanmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: 2019 yılında düzenlenen sportif faaliyetlerden 36.911 kişi faydalanmıştır. Spor alanında 6 branşta kurs düzenlenmiş yaklaşık 8000 öğrenci katılım sağlamıştır. Yaz-kış spor okullarında ise 26 branşta hizmet verilmiş, 114.463 kişi bu hizmetlerden faydalanmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çiftçilik yapan bireylere 6 adet eğitim verilmiş, bu eğitimlere 107 kişi katılmıştır. Ev ve süs hayvanları satışı yapacak kişilere yönelik 1 adet eğitim düzenlenmiş, 73 kişi katılmıştır. Buna ilaveten “yerel hayvan koruma görevlisi eğitimi” verilmiş, eğitime 12 kişi katılmıştır. Ayrıca ilköğretim okullarında “Evcil Dostlarımız” başlığı altında, hayvan sevgisi konusunda, 20 eğitim düzenlenmiş, eğitimlere 599 kişi katılmıştır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: İmar planları ile ilgili üniversite öğrencilerine bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir. Ayrıca 35 farklı konuda seminer ve eğitim düzenlenmiş, bunlara 1892 kişi katılmıştır. Kadınlara yönelik eğitim faaliyetleri çerçevesinde “Kadın Gücü Geliştirme Merkezi (KİGGEM)” tarafından “Kadın Sığınma Evinde” 12 farklı konuda verilen eğitimlerden 947 kişi faydalanmıştır. Sağlık konusunda 34 adet bilgilendirme eğitimi ve ağız ve diş sağlığı konusunda eğitim verilmiş, verilen eğitimlerden ise 3472 kişi faydalanmıştır. 3472 kişi iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almıştır. Yaşlılara yönelik olarak 16 farklı konuda kurs ve eğitim faaliyeti düzenlenmiştir. 2019 yılında “Aile Eğitim ve Sosyal Hizmet Merkezi”n de 69 eğitim ve seminer düzenlenmiş, bunlara 1892 kişi katılım sağlamıştır. “Aktif Yaşlı Merkezi”n de düzenlenen 18 adet eğitim ve seminere ise 5056 kişi katılmıştır.

4.2.4. Aydın Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁶⁶

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 2019 yılında 2 adet kreş yapımı başlatılmış, okullarda tadilat çalışması ve bahçe düzenlenmesi yapılmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Müzik ve sanat alanında olmak üzere vatandaşların faydalanabileceği 10 adet kurs düzenlenmiştir. Ayrıca yaz okulunda da 2 adet kurs düzenlenmiştir.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Örgün eğitime destek niteliğinde hizmet olarak, 27.250 ihtiyaç sahibi öğrenciye maddi destek sağlanmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Ev ve süs hayvanları satışı ve bakımını yapacak kişilere yönelik eğitim düzenlenmiş, eğitime katılan kişilere sertifika verilmiştir. Yerel tohumların korunması konusunda çiftçilere yönelik bilinçlendirme çalışması yapılmıştır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Vatandaş bilinçlendirmek amacıyla 20 adet etkinlik düzenlenmiştir. Ayrıca kültür merkezlerinde gençlere ve çocuklara yönelik etkinlikler düzenlenmiş, çocukların spor, sanat ve el becerilerini geliştirme konusunda hizmetler sunulmuştur. 2019 yılında Aile ve Yaşam Merkezi'nde ailelere yönelik 10 adet seminer düzenlenmiştir.

4.2.5. Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁶⁷

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 2019 yılında belediyenin itfaiye daire başkanlığı tarafından 122 adet "itfaiyecilik eğitimi" verilmiştir. Ayrıca yangın afeti konusunda bilinçli bireyler yetiştirmek amacıyla 875 kurumda 71.310 kişiye yangın konusunda eğitim verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Toplumda çevre dostu bireyler yetiştirebilmek için 75 okulda 8330 öğrenciye çevre konusunda eğitim verilmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 2 okulda tadilat çalışması yapılmış, 781 okula 5300 adet top dağıtılmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Meslek edindirmek amacıyla 14 farklı branşta, 241 kurs düzenlenmiş, 5.658 kişi bu kurslardan yararlanmıştır. Ayrıca müzik alanında 66 kurs ve etkinlik düzenlenmiş, 662 kişi kurslara katılım sağlamıştır.

³⁶⁶ Aydın Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Aydın

³⁶⁷ Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Balıkesir

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Öğrencilerin eğitim hayatına destek sağlayacak nitelikte kurum ve kuruluşlarda öğrencilere staj imkânı sağlanmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: “Sporda Yetenek 10’la Gelecek” projesi ile 8.599 öğrenciye ulaşılmış ve spor alanında öğrencilerin yetenekleri tespit edilmeye çalışılmış, yetenekleri doğrultusunda eğitimler verilmiştir. Çeşitli dallarda spor kursları düzenlenen yaz spor okullarından yaklaşık 15000 öğrenci faydalanmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 150 kişiye “tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği” konusunda eğitim, 110 kişiye “arı yetiştiriciliği kursu” ve 250 kişiye “buzağı bakımı ve beslenmesi” konusunda eğitim verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Vatandaşa yönelik iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmiştir. Kadınlara yönelik 2 adet eğitim ve seminer düzenlenmiştir. 2019 yılında toplumu bilinçlendirmek amacıyla toplamda 80 adet etkinlik düzenlenmiştir.

4.2.6. Bursa Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁶⁸

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 2019 yılında belediye tarafından 51 stajyer olmak üzere 965 kişiye itfaiyecilik eğitimi verilmiştir. Ayrıca 135 okulda 112986 kişiye, 86 kurumda 8920 kişiye ve 401 özel kurumda 15251 kişiye toplamda 137157 kişiye “yangından korunma eğitimi” verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevre üzerine iki farklı konuda eğitim düzenlenmiş, birinci konuda 22 okulda 1100 öğrenciye, ikinci konuda 89 okulda 3868 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Okullarda ve diğer eğitim kurumlarında olmak üzere toplam 10 kurumda yapım, bakım, onarım, tadilat çalışması ve bahçe düzenlemesi yapılmıştır. Ayrıca 2019 yılında 3 okul binası ve 1 yurt binası yapılmıştır. 51 adet eğitim kurumuna toplam 4395 kitap hediye edilmiştir.

Kütüphane hizmeti: Belediye yönetimine bağlı olan 7 adet kütüphaneden, 2019 yılında 886518 kişi yararlanmıştır. “Gezici kütüphane” hizmetinden ise 11157 kişi faydalanmıştır. 22000 adet kitabın bulunduğu “e-kitap” uygulamasıyla ise kütüphaneye gelme imkânı olmayan vatandaşlara kütüphaneyi uzaktan kullanabilme imkânı sağlanmıştır.

³⁶⁸ Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Bursa

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Bursa, Türkiye'nin en iyi kayak merkezlerinden birine sahip olduğu için belediye kayak eğitimi konusunda da ön plana çıkmış, kayak eğitimi düzenlenmiştir. Müzik alanında 279 kurs düzenlenmiştir. "Bursa Sanat ve Meslek Eğitim Kursları (BUSMEK)" kapsamında 250 branşta kurs düzenlenmiş, 20828 kişi bu kurslara katılım sağlamıştır. Yaz kurslarından 5974 öğrenci faydalanmıştır. Yurtdışı eğitim faaliyetleri kapsamında, "Ürdün-Amman", "Azerbaycan-Bakü", "Arnavutluk-Tiran", "Almanya-Hannover" de eğitim faaliyetleri ve etkinlikler düzenlenmiştir.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 306 öğrenciye eğitim sürecine destek sağlayacak nitelikte staj imkânı sağlanmıştır. 176 ihtiyaç sahibi aileye 403 adet "eğitim seti yardımı" yapılmıştır. 360 öğrenci kapasiteli apartla kalacak yeri olmayan öğrencilere barınma hizmeti verilmiştir. LGS sınavına yönelik hazırlık kursuna 929 öğrenci, YKS hazırlık kurslarına ise 2074 öğrenci katılmıştır. "Bursa Mobil Eğitim Projesi (BUMEP)" kapsamında 5 araçla 3068 kişiye eğitim verilmiştir. "Bursa Engelsiz Mobil Eğitim Projesi (BENMEP)" kapsamında ise 1 araçla 288 kişiye eğitim verilmiştir. "Robotik Kodlama ve Yazılım Otobüsü (ROBOKOD)" projesi kapsamında 2 araçla 10 okulda 1360 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Spor okullarında 6-14 yaş arası çocuklara yönelik 21 branşta eğitim düzenlenmiş, yaklaşık 15.000 çocuk eğitimlere katılmıştır. Bunlar haricinde yaz-kış spor okullarındaki eğitimlere 14.825 öğrenci katılım sağlamıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Hayvan sahiplerine, bakıcılarına ve satış yapanlara hayvanlar konusunda eğitimler verilmiştir. "Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği" konusunda eğitim çalışmaları yapılmıştır. Bağcılıkta "Çift T Telli Terbiye Sistemi" uygulama eğitimi düzenlenmiştir. Hayvanat bahçesinde 345 okuldan 19677 öğrenciye hayvanlarla ilgili eğitim verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Kent konseylerinde toplumun farklı kesimlerinden bireylere yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir. Engellilere yönelik eğitim faaliyetleri kapsamında toplumu bilinçlendirmek amacıyla yapılan etkinliklere 416923 kişi katılmıştır. Bilim ve teknoloji alanında düzenlenen bilinçlendirme eğitimi ve etkinliklerine 151969 kişi katılmıştır. "Bağımlılıkla mücadele" konusunda 84 seminer düzenlenmiş, 6203 kişi katılım sağlamıştır. Ayrıca 12 konuda bilgilendirici etkinlik düzenlenmiş, 4837 kişi katılmıştır. "Kadına şiddet" konusunda düzenlenen eğitime 550 kişi katılmıştır. "Bursa Aile ve Eğitim Danışmanlık Merkezinden" 714 kişi faydalanmıştır. Gençlere yönelik seminerlere 5250 kişi katılım

sağlamıştır. “Kent konseyi meclislerinde” sergi, gösteri, tiyatro, panel, sunum gibi bilinçlendirici etkinliklerde düzenlenmiştir.

4.2.7. Denizli Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁶⁹

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın ve deprem konusunda 39408 öğrenci ve 46623 vatandaşa eğitim verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevre konusunda duyarlı nesiller yetiştirmek amacıyla, 2019 yılında çevre konusunda 89 okulda 9113 öğrenciye verilmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yapılan çalışmalar kapsamında 6 okulda yapım, bakım, tadilat, düzenleme çalışması yapılmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Meslek edindirme ve beceri kazandırma faaliyetleri kapsamında 63 farklı branşta kurs düzenlenmiş, bunlara toplamda 193223 kişi katılmıştır. Müzik alanında 16 farklı branşta kurs açılmış, 1694 kişi katılmıştır. Kadınlara yönelik eğitim faaliyetleri kapsamında ev hanımlarına okuma-yazma, medya okur-yazarlığı, bilgisayar kullanımı ve İngilizce dil kursu verilmiş, bu kurslara toplam 619 kişi katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen eğitim faaliyetleri: Ortaöğretim, lise mezunu ve açık öğretim öğrencilerine yönelik çalışmalara, 2579 öğrenci katılmıştır. Engelli bireylere yönelik eğitim faaliyetleri kapsamında “engelli kamu personeli seçme sınavına(E-KPSS) girecek olan lisans ve ön lisans memur adaylarına ücretsiz eğitim ve kitap desteği” verilmiştir. “Denizli il sınırları içerisinde ikamet eden lise ve dengi okullarda okuyan 2.354 öğrenciye aylık 100,00 TL olmak üzere 10 ay boyunca toplamda 2.354.000,00 TL öğrenim yardımı” yapılmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Spor alanında 6 branşta eğitim verilmiş, bu eğitimlerden toplamda 74020 kişi faydalanmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Tarım ve hayvancılık konusunda hayvanlarla ilgili bilinçlendirme amacıyla etkinlik düzenlenmiş ve “yerel hayvan koruma görevlisi eğitimi” verilmiş, bu faaliyetlere 27332 kişi katılmıştır.

³⁶⁹ Denizli Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Denizli

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Vatandaşlara yönelik ilk yardım eğitimi verilmiştir. Günlük hayatın içinden bir konu olan trafik konusunda 18100 öğrenci ve 366 taksi şoförüne eğitim verilmiştir. Evlilik planı yapan bireylere yol göstermek amacıyla “Evlilik Okulu Projesi” kapsamında 1659 kursiyere eğitim verilmiştir. Çocuk yetiştirme konusunda ailelere yardımcı olacak “Hamilelik Okulu Projesi” kapsamında yürütülen eğitimlere ise 468 anne adayları katılmıştır. “Kent Konseyi Gençlik Meclisinde”, yürütülen eğitim faaliyetlerinden 5218 öğrenci faydalanmış, eğitimlere katılan 1239 öğrenci üniversite kazanmıştır. Sağlık konusunda 8 adet olmak üzere toplamda 63 adet bilinçlendirici etkinlik düzenlenmiştir.

4.2.8. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁷⁰

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın ve diğer afetler konusunda 65 okul ve 58 kurumda eğitim faaliyeti düzenlenmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: “Yenilenebilir enerji kaynakları” konusunda eğitim düzenlenmiştir. Çevre konusunda 1619 eğitim düzenlenmiş, bunlara 5049 kişi katılmıştır. Ayrıca 48 okulda öğrencilere çevre konusunda eğitim verilmiştir. “Katı atıkların ayrıştırılması” konusunda 48 eğitim, “bitkisel atıklar” konusunda 48 eğitim, “tıbbi atıklar” konusunda 2 eğitim, “atık pillerin toplanması” konusunda 48 eğitim ve “çevre bilinci” konusunda 48 eğitim çalışması düzenlenmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 106 okula spor malzemesi yardımı yapılmıştır. Ayrıca eğitim kurumlarında tadilat, onarım, bahçe düzenlemesi çalışmaları yapılmıştır.

Kütüphane hizmeti: Belediyeye bağlı kütüphanelerden, 2019 yılında 64500 kişi faydalanmıştır. Ayrıca engellilere yönelik sesli kütüphane hizmeti verilmiş, 9 engelli birey bu hizmetten yararlanmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: 6 adet hobi kursu açılmış, kurslara 65 kişi katılmıştır. “MEB onaylı sertifikalı” 99 eğitim düzenlenmiş, 1690 kişi bu eğitimlere katılmıştır. Meslek edindirme ve geleneksel el sanatları konusunda 22 atölye açılmış, eğitimlere 90 kişi katılmıştır. Engeli olmayan vatandaşlara 6 adet işaret dili eğitimi verilmiş, 154 kişi katılmıştır. Vatandaşlara yönelik düzenlenen tiyatro eğitimine 130 kişi katılım sağlamıştır. Müzik alanında 103 kurs açılmış, kurslara 2540

³⁷⁰Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Diyarbakır

kişi katılmıştır. Engelli bireylere yönelik 22 hobi kurs açılmış, 345 kişi bu kurslara katılmıştır. Kadın istihdamını sağlamak amacıyla 12 adet kurs açılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütölen faaliyetler: Lise ve üniversiteye hazırlık alanında 5 adet eğitim düzenlenmiş, 80 öğrenci bu eğitimlerden faydalanmıştır. Çocukların sınavlara hazırlanması konusunda 13 branşta eğitim verilmiş, bu eğitimlerden 2510 öğrenci faydalanmıştır. Ayrıca 93 öğrenciye staj imkânı sağlanmıştır. Çocukların bakımı, yetiştirilmesi ve okula ön hazırlık konusunda ailelere yardımcı olmak amacıyla faaliyet gösteren kreş ve gündüz bakım evlerinden 399 çocuk faydalanmıştır. “Kendi Oyuncağımı Kendim Yapıyorum Projesi” kapsamında 135 öğrenciye oyuncak yapma eğitimi verilmiştir.

Spor alanında yürütölen eğitim faaliyetleri: Yaz-kış spor okullarında, 59 branşta spor kursu açılmış, bu kurslardan 6994 kişi kurslardan faydalanmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütölen eğitim faaliyetleri: “Organik tarım” konusunda 13 kurs düzenlenmiş, bu kurslara çiftçi ve çiftçi adayı olmak üzere toplam 1520 birey katılım sağlamıştır. Çiftçilere yönelik düzenlenen eğitimler 2019 yılında 50 mahallede gerçekleştirilmiştir. 200 kişiye “bahçıvanlık eğitimi” verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: “Kadına yönelik şiddet” sorunu üzerine, 9 farklı konuda 180 eğitim verilmiştir. “Çocuk ihmal ve istismarı” üzerine 11 konuda 17 eğitim verilmiştir. Toplu taşıma şoförlerine 1 adet trafik eğitimi verilmiştir. Günümüzde özellikle gençler için tehdit oluşturan “madde bağımlılığı” konusunda 14 seminer düzenlenmiştir. Engelli bireylere 6 konuda eğitim verilmiş, eğitimlere 112 kişi katılmıştır. Topluma yönelik düzenlenen hijyen eğitimine 5124 kişi, temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi ve ilk yardım eğitimine 900 kişi katılmıştır.

4.2.9. Erzurum Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁷¹

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütölen eğitim faaliyetleri: Yangın konusunda 258 kurumda eğitim verilmiştir. Erzurum, kritik fay hatları üzerinde yer aldığı için deprem konusunda da eğitim faaliyetleri ve tatbikatlar düzenlenmiştir.

Çevre konusunda yürütölen eğitim faaliyetleri: “Sıfır atık projesi” kapsamında okullarda ve diğer kurumlarda eğitim verilmiştir. Ayrıca 2019 yılında çevre konusunda 95 eğitim düzenlenmiştir.

³⁷¹Erzurum Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Erzurum

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: “İşaret dili eğitimi” verilmiştir. Öğrencilere yönelik düzenlenen 18 kursa, 220 öğrenci katılmıştır. Meslek edindirme, hobi kursu ve sanat kursu alanında 183 kurs düzenlenmiş, kurslara toplam 3395 kişi katılmıştır. Engelli bireylere yönelik 8 kurs açılmış, kurslara engelli 60 birey katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 260 öğrenciye eğitimleri doğrultusunda staj imkânı sağlanmıştır. Sınavlara hazırlık kursları düzenlenmiş, YKS, TYT ve AYT hazırlık kurslarına toplam 725 öğrenci katılmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Yaz-kış spor okullarında düzenlenen eğitimlere yaklaşık 10000 kişi katılmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: “Arı yetiştiriciliği kursu”na 500 kişi ve “damızlık ana arı yetiştiriciliği kursu”na 400 kişi katılmıştır. 15 mahallede çiftçi eğitimleri düzenlenmiştir. Patates üretimi konusunda önemli yere sahip ilçelerde, çiftçilerin talebi üzerine “patates yetiştiriciliği eğitimi” verilmiş, bu eğitimlere 250 kişi katılmıştır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Toplumun bilinçlendirilmesinin gerekli olduğu düşünülen 18 konuda seminer düzenlenmiştir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi ve ilk yardım eğitim verilmiştir. 2460 öğrenciye trafik eğitimi verilmiştir. 2000 öğrenci ve halka “ağız ve diş sağlığı” konusunda toplam 80 adet eğitim verilmiştir. “Gebe Okulu Projesi” kapsamında 157 anne adayına eğitim verilmiştir.

4.2.10. Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁷²

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 304 itfaiye eğitimi verilmiş, eğitimlere 25713 kişi katılmıştır. Kadınlara yönelik “yangından korunma eğitimine” 12298 kadın katılım sağlamıştır. Deprem konusunda 11 adet bilinçlendirme semineri, diğer afetler konusunda ise 28 adet bilinçlendirme semineri düzenlenmiştir. 108 kişiye afetler konusunda “gönüllülük eğitimi” verilmiştir.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: 172 branşta kurs açılmış, eğitim faaliyetlerine yaz döneminde 1783 kişi, kış döneminde 15467 kişi olmak üzere toplamda 17250 kişi katılmıştır. 2019 kış okulunda 12 branşta 18 saat eğitim verilmiştir. 2019 1 “yaratıcı drama kursu” ve 1 “tiyatro eğitimi” verilmiştir. Kadınlara yönelik

³⁷²Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Eskişehir

“tamir kursu”na 15 kişi, “araba bakım kursu”na 20 kişi katılım sağlamıştır. Ayrıca kadınlara yönelik 28 adet eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiştir. “KOSGEB uygulamalı girişimcilik eğitimi” verilmiş, eğitime 60 kişi katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütölen faaliyetler: Eğitimleri devam eden 189 öğrenciye staj imkânı sağlanmıştır. 2030 ihtiyaç sahibi öğrenciye eğitim malzemesi yardımı yapılmıştır. “Es-ocuk Evindeki” okul öncesi eğitim faaliyetlerinden 100 ocuk faydalanmıştır. “Mikroskop Eğitimi”ne 29 öğrenci katılmıştır. Yaz okulu kapsamında dzenlenen eğitimlere 15 öğrenci katılmıştır.

Spor alanında yürütölen eğitim faaliyetleri: Spor okullarında 19 branşta 9 kurs açılmış, kursiyerler yeteneklerine göre kurslara yönlendirilmiş, alanında uzman sporcular yetiştirmek amaçlanmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütölen eğitim faaliyetleri: Çiftçilere yönelik olarak 4 farklı eğitim faaliyeti dzenlenmiştir. Çocuklara hayvan sevgisini aşılamak amaçıyla hayvanlar konusunda öğrencilere yönelik 18 etkinlik dzenlemiş, 7630 öğrenci bu etkinliklere katılım göstermiştir. Ayrıca hayvanat bahçelerinde 29 öğrenciye eğitim verilmiştir. 35 öğrenciye böcekler alemi hakkında bilgi veren “Böceklerin Dünyası” adlı eğitim verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amaçıyla dzenlenen faaliyetler: Toplumu bilinçlendirmek amaçıyla iş sağlığı ve güvenliği eğitimi dzenlenmiştir.

4.2.11. Gaziantep Býýükřehir Belediyesiinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Baęlamında Yürüttüęü Eęitim Faaliyetleri³⁷³

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütölen eğitim faaliyetleri: Yangın konusunda vatandaşlara yönelik 500 adet eğitim faaliyeti dzenlenmiş, bu faaliyetlere 40.180 kişi katılmıştır.

evre konusunda yürütölen eğitim faaliyetleri: Çevrenin korunması ve gelecek nesillere güzel bir evre bırakılması için vatandaşların evre konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir. 2019 yılında evre konusu kapsamında yürütölen eğitim faaliyetlerine yaklaşık 70000 öğrenci katılmıştır.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütölen faaliyetler: Okullarda tadilat, bakım, onarım, bahçe dzenleme çalışmaları yapılmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: İşitme kaybı yaşayan engelli bireyler ve bu bireylerle iletişim kurması gereken bireylerin ihtiyaç duyduğu işaret dili

³⁷³Gaziantep Býýükřehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Gaziantep

kursuna 750 vatandaş katılmıştır. Halk Eğitim Merkezi iş birliği ile açılan kurslarda, 1122 saat el sanatları, 550 saat mozaik, 510 saat resim eğitimi verilmiştir. 2019 yılında, 19 kurs ile 15464 kişiye, 22 atölye ile 19664 kişiye ulaşılmıştır. “Gaziantep Mutfağı-Temel Pastacılık” eğitimlerinde 26 kurs ile 477 kişiye ulaşılmıştır. 250 çocuğa “inovasyon eğitimi” verilmiştir. Engelli çocuklara “sportif beceri ve koordinasyon eğitimi” verilmiş, 770 çocuk bu eğitimlerden faydalanmıştır. “Engelliler Koordinasyon Merkezinde” 10 branşta kurs açılmış, bunlardan 181 kişi faydalanmıştır. E-KPSS kursundan 100 engelli kursiyer, engelsiz bilişim kursundan 10 engelli birey faydalanmıştır. “Aktif Yaşam Merkezinde” 12 branşta kurs verilmiş, düzenlenen kurslardan 3269 kişi faydalanmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: “Gaziantep Sanat ve Meslek Edindirme Kursları” ve “YGS-LYS Etüt” faaliyetinden 12339 öğrenci faydalanmıştır. Gündüz bakım evleri ve ana sınıflarından 305 çocuk faydalanmıştır. “Çorba Çeşmesi” projesi ile üniversite öğrencilerine kampüs içerisinde sıcak çorba ikramı yapılmıştır. Öğrencilere yönelik yapılan bu hizmetlerin bazıları dolaylı bazıları doğrudan olmak üzere tamamı eğitim hayatına katkı sağlamıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Ev ve süs hayvanları bakımı ve satış yapanlara, hayvan sevgisini aşlamak amacıyla çocuklara, yerel hayvan koruma görevlisi olan kişilere hayvanlar ile ilgili eğitim verilmiştir. “Patlıcangiller” konusunda verilen eğitime 30 kişi ve “sofralık zeytin işleme” konusunda verilen eğitime 20 kişi katılmıştır. “Gastronomi ve tarımsal eğitim merkezi” sera çalışması konularında eğitimler ve etkinlikler düzenlenmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Çocuklara yönelik düzenlenen etkinlikler, seminerler, oyunlar ile 20749 kişiye ulaşılmıştır. “İnternet bağımlılığı” üzerine 31 okulda eğitim verilmiş, bu eğitimlerden 18612 öğrenci faydalanmıştır. “Mobil mamografi aracıyla”, vatandaşlara kanser konusunda bilgi verilmiş, erken tanı konulması hususunda uyarılar yapılmış ve toplumun belirli bir kesimine testler uygulanmış bu hizmetlerden 11600 kişi yararlanmıştır. “Gebe Okulu”nda 1842 anne adayları kadın çocuk yetiştirme, iyi bir anne olma ve iyi bir aile olma konusunda eğitim almıştır. Obezite konusunda 36058 kişiye eğitim verilmiştir. 2019 yılında düzenlenen seminer, toplantı vb. bilinçlendirici etkinliklere toplam 86714 kişi katılmıştır.

4.2.12. Hatay Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁷⁴

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Afetler ne zaman, nasıl gerçekleşeceği belli olmayan olaylardır. Bu nedenle toplum olarak üzerimize düşen görev her zaman afetlere hazırlıklı olmaktır. Bireylerin ve toplumların afetlere nasıl hazırlanacağı konusunda 163 adet eğitim verilmiş, eğitimlere 24229 kişi katılmıştır.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevre konusunda eğitim verilmesi planlanmış fakat bürokratik nedenlerden dolayı gerçekleştirilememiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 2019 yılında bazı okullarda tadilat çalışması yapılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Öğrencilerin eğitim öğretim hayatına destek sağlamak amacıyla niteliklerine uygun pozisyonlarda staj yapma imkânı sağlamış, bu hizmetten 374 öğrenci faydalanmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: 12 adet spor kursu açılmış, kurslara 821 kişi katılmıştır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Toplumu bilinçlendirme amaçlı 17 adet etkinlik düzenlenmiş, bunlara yaklaşık 40000 kişi katılmıştır. Muhtarlık bilgi sisteminin kullanımı konusunda muhtarlara 11 eğitim verilmiştir. Eğitsel ve kültürel amaçlı 37 adet kurs düzenlenmiş, kurslara 2620 kişi katılım sağlamıştır. Toplumun farklı kesimlerine ilk yardım ve iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri verilmiştir.

4.2.13. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁷⁵

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın ve afetler konusunda çeşitli eğitimler düzenlenmiş, düzenlenen eğitimlere toplamda 55914 kişi katılmıştır.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevre temizliği konusunda 6 farklı alanda eğitim düzenlenmiş, toplam 99475 kişi katılmıştır.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde faaliyetler: Kreş ve okul yapımı gerçekleştirilmiş, ayrıca okullarda tadilat çalışmaları yapılmıştır. Spor eğitimi veren tesislere daha kaliteli hizmet verebilmeleri için maddi destek sağlanmıştır.

³⁷⁴Hatay Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Hatay

Kütüphane hizmeti: Kütüphane hizmeti kapsamında 272829 üyeye ve diğer bireylere hizmet vermiştir. Ayrıca görme engelli bireylere yönelik “sesli kitap hizmeti” verilmiş, bu hizmetten 3970 engelli kişi yararlanmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: 264 eğitim merkezinde 40 alanda, 729 programda, 338832 kişiye eğitim hizmeti verilmiştir. “Fırıncılık ve pastacılık okulu, güzellik ve saç bakım hizmetleri okulu, çolpan ilhan moda okulu, bilişim-muhasebe ve finansman-grafik tasarımı okulu, mutfak sanatları okulu, perakende okulu, dil okulu, müzik ve gösteri sanatları okulları, kişisel gelişim okulu ve Türk-İslam sanatları ihtisas okulundan” oluşan uzmanlık okulları ile vatandaşlara çeşitli alanlarda eğitim hizmeti verilmiştir. Ayrıca vatandaşa meslek edindirmek ve beceri kazandırmak amacıyla ahşap eğitim atölyesi, taş eğitim atölyesi ve sahne sanatları eğitimi atölyesi kurulmuştur.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: İhtiyaç sahibi öğrencilere 1.150.195.769 TL tutarında maddi destek sağlanmıştır. “Tercih Danışmanlığı Merkezinde” 31034 öğrenciye tercih danışmanlığı hizmeti verilmiştir. 50 okuldan, 21169 öğrenciye eğitim desteği verilmiştir. Öğrencilere “Erasmus+ ve öğrenci değişim programları” ile ilgili bilgi, vermek amacıyla “Eurodesk Temas Noktası” oluşturulmuş, bu projeden 12294 kişi faydalanmıştır. “BELNET teknoloji atölyeleri”nde, 1315 öğrenci eğitim almıştır. “İSMEK Çocuk Gelişim Okulunda” çocukların gelişimi üzerine eğitimler verilmiştir. 12334 üniversite öğrencisi olmak üzere, 91458 öğrenciye eğitim yardımı yapılmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Okulların spor salonlarında 23 branşta spor eğitimi düzenlenmiş, 3743675 kişi eğitimlere katılmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 27896 öğrenciye “uygulamalı tarım eğitimi” verilmiştir. 13502 kişiye hayvanlar konusunda eğitim verilmiştir. “Öğrencilere hayvan sevgisi, bakımı, beslenmesi ve sağlığı eğitimi, ev ve süs hayvanları satan işyeri çalışanlarına yönelik eğitim, yerel hayvan koruma görevlisi eğitimi, hayvan sahibi olmanın sorumlulukları eğitimi, çiftçilere yönelik süt hijyeni ve sanitasyon eğitimi, hayvan bakıcılığı eğitimi” verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: 9432 kişiye temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmiştir. Toplumda tüm bireylerin bilmesi gereken ilk yardım eğitimine 5369 kişi, ilk yardım seminerine ise 1542 kişi katılmıştır. 2537 kurumda trafik eğitimi verilmiş, eğitimlere 127156 kişi katılmıştır. “Kariyer Eğitimi

³⁷⁵İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, İstanbul

Günleri” kapsamında 3659 öğrenciye eğitimler verilmiştir. “Madde bağımlılığı” konusunda toplumu bilinçlendirmek amacıyla eğitim ve etkinlikler düzenlenmiştir. Tüketicileri bilgilendirmek amacıyla 68 etkinlik düzenlenmiştir. 10328 öğrenciye sağlıklı gıda tüketimi konusunda eğitimler verilmiştir. Kültürel etkinlik, seminer, söyleşi, şiir, konferans, sempozyumu vb. şeklinde 140 adet etkinlik düzenlenmiştir. Ailelere yönelik düzenlenen eğitim faaliyetlerine 317793 kişi katılım sağlamıştır. Engelli bireylere yönelik eğitimlerden 29762 kişi faydalanmıştır. “E-KPSS hazırlık kursu” verilmiştir. 710 adet bilinçlendirici eğitim ve etkinlik yapılmış, bunlara 36933 kişi katılım sağlamıştır. Engellilere yönelik spor alanında eğitimler yapılmıştır. Ayrıca dezavantajlı gruplara yönelik eğitimler düzenlenmiştir. Bunlara; engellilere yönelik eğitimlere 1466 kişi, psikiyatrik sorunu olanlara yönelik eğitimlere 2002 kişi, huzurevine yönelik eğitimlere 127 kişi katılmıştır.

4.2.14. İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁷⁶

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın konusunda 368 okulda, 66602 öğrenciye, 378 kamu kurumunda 8643 kişiye ve bunlar haricinde 681 vatandaşa yangın konusunda eğitim verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: “1 Yokmuş 1 Varmış Projesi” ile 16 okulda öğrencilere geri dönüşüm konusunda eğitim verilmiştir. Ayrıca okullarda küresel ısınma, yenilebilir enerji konusunda da eğitimler düzenlenmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 1500 okula spor malzemesi yardımı yapılmıştır. Okullara ve ihtiyaç sahiplerine 11.800 adet kitap dağıtılmıştır. Okullarda tadilat, onarım, bakım, bahçe düzenleme çalışmaları yapılmıştır.

Kütüphane hizmeti: Belediyeye bağlı kütüphane vatandaşa hizmet sunmuştur.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: 2019 yılında düzenlenen meslek edindirme kurslarına 8.378 kişi katılmıştır. Kadınlara, engellilere, yaşlılara yönelik olmak üzere çeşitli kurslar açılmıştır. Gençlere yönelik 8 branşta kurs açılmış, 5151 kişi katılmıştır. “Agora Bir Arada Yaşam Atölyesinde” kurslar, eğitimler düzenlenmiş, bunlara 1436 kişi katılmıştır. 7 merkezde düzenlenen eğitimlere 1530 kişi katılmıştır. Branş ve hobi kurslarına 3100 çocuk ve genç katılım sağlamıştır. Çocuklara ve gençlere yönelik spor kursları düzenlenmiştir.

³⁷⁶İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, İzmir

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: İhtiyaç sahibi öğrencilere 17853 kırtasiye seti, 2.204 öğrenciye bot, 30720 öğrenciye mont verilmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çocuklara hayvan sevgisini aşılama amacıyla eğitimler düzenlenmiştir. Tarımsal alanda çiftçilere yönelik eğitimler verilmiştir. Arıcılık, ipekböcekçiliği, küçükbaş ve kümes hayvancılığı konularında üreticilere destek ve eğitimler verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: 708 adet kültürel ve sanatsal etkinlik düzenlenmiştir. “Birlikte Kolaylaştıralım Hayatı Projesine” 1422 genç katılmıştır. Gençlere tarihi ve kültürel değerleri öğretmek amacıyla, 1848 öğrenciye “İzmir Kent Kültürü/Tarihi Eğitimi” verilmiştir. Sağlık konusunda; organ bağışı, kan bağışı, hijyen eğitimi, öfke kontrolü, etkili iletişim ve stresle baş etme eğitimleri verilmiştir.

4.2.15. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁷⁷

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Deprem ve yangın konusunda, 72 eğitim verilmiş, eğitimlere 10856 kişi katılmıştır. Toplumda afet bilinci oluşturmak amacıyla 759 adet eğitim faaliyeti düzenlenmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevre konusunda 12 okulda 2596 öğrenciye ve 119 vatandaşa eğitim verilmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Okul ve yurt yapımı gerçekleştirilmiş. Okullarda onarım, tadilat çalışmaları yapılmıştır.

Kütüphane hizmeti: 23 adet kütüphane bulunmakta, kütüphanelere 2019 yılında 7031 kişi üye olmuştur. Ayrıca “gezici kütüphane hizmeti” bulunmakta, bu hizmetten 15792 öğrenci faydalanmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Yaz spor okullarında 10 branşta eğitim düzenlenmiş, 13000 kişi bu eğitimlerden faydalanmıştır. Meslek edindirme ve beceri kazandırma konusunda 27 adet kurs açılmıştır. Kadınlara yönelik, 6 farklı konuda 11 alanda 101 adet kurs açılmış, 3185 kişi katılmıştır. Ayrıca 85 kurs açılmış, 4548 kişi katılım sağlamıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 122 kişiye staj imkânı sağlanmıştır. Sınava hazırlanan öğrencilere ön hazırlık olması ve öğrencilerin bilgi seviyesini ölçmesi amacıyla YGS deneme sınavı düzenlenmiş, bu sınava 34508 öğrenci

³⁷⁷Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Kahramanmaraş

katılmıştır. Aynı amaç doğrultusunda düzenlenen TYT ve AYT deneme sınavlarına da yaklaşık 3153 kişi katılım sağlamıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Ev ve süs hayvanları satışı yapanlara yönelik eğitim verilmiş, eğitimlere 62 kişi katılmıştır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Günlük hayatın her alanında ihtiyaç duyulabilecek ilk yardım bilgileri üzerine eğitim faaliyeti düzenlenmiş, bu faaliyetlere toplamda 252 kişi katılmıştır. Toplumu bilinçlendirmeyi amaçlayan 69 adet etkinlik düzenlenmiş, etkinliklere toplamda 14080 kişi katılmıştır.

4.2.16. Kayseri Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁷⁸

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen faaliyetler: Yangın konusunda 390 eğitim düzenlenmiş, özel kurumlar ve kamu kurumları dahil 66658 kişi eğitimlere katılmıştır.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevre kirliliğinin azaltılması ve geri dönüşüm hakkında bilgi vermek amacıyla okullarda eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir.

Kütüphane hizmetleri: Çocukların ve yetişkin bireylerin bilgi ihtiyacını karşılamak amacıyla kütüphane hizmeti verilmekte, 2019 yılında kütüphanelerden toplam 2500 kişi faydalanmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Konservatuar alanında 28 branşta kurs düzenlenmiş, kurslara toplam 5500 öğrenci katılmıştır. Müzik ve resim kursları düzenlemiş kurslara 160 öğrenci katılım sağlamıştır. 16 merkezde 90 farklı branşta, kurs açılmış, 12252 kursiyer kurslara katılmıştır. Bilişim teknolojileri, geleneksel Türk el sanatları, kişisel gelişim, mesleki eğitim, yabancı dil, istihdama yönelik vb. 23 farklı alanda kurs faaliyeti gerçekleştirilmiştir. 8-13 yaş grubuna yönelik değerler eğitimi, yabancı dil ve sanatsal kurslar düzenlenmiş, 728 çocuk bu kurslara katılmıştır. Yurtdışında düzenlenen eğitim faaliyetleri kapsamında, “Bosna Hersek’in Mostar” şehrinde; “Sırp, Hırvat ve Boşnak” vatandaşlarına “iğne oyası, takı tasarımı, ahşap boyama, keçe yapımı, hüsn-i hat, ebru, kağıt telkari, kırkyama” gibi branşlarda kurslar düzenlenmiş, 153 kişi kursiyer olarak kurslara katılmıştır. Ayrıca 1.500 kişi atölye etkinliklerinden faydalanmıştır. 2019 yılı yaz okulunda Kur’an-ı Kerim, değerler

³⁷⁸Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Kayseri

eğitimi, akıl oyunları, kodlama eğitimi, sportif faaliyetler, takı tasarım, kumaş boyama, ahşap boyama alanlarında eğitimler düzenlenmiş, 2104 öğrenci eğitimlere katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 12 tesiste toplamda 9610 öğrenciye 4. sınıftan, 12. sınıfa, mezun gruplar dahil Türkçe, matematik, değerler eğitimi, fen bilgisi, sosyal bilgiler, İngilizce, tarih, coğrafya, fizik, kimya, biyoloji branşlarında eğitimler verilmiştir. Öğrencilere farklı meslek alanlarında staj yapma imkânı sağlanmıştır. Erciyes Üniversitesi'nde bulunan “stantta” yaklaşık 171.000 öğrenciye sıcak çorba ve ekmek dağıtılmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Spor okullarında 16 branşta 28789 öğrenciye spor eğitimi verilmiştir. “Buza Minik Adımlar” projesi kapsamında 2126 çocuk ve ailesine ulaşılmış, çocuklara “buz pateni eğitimi” verilmiştir. “Erciyes’te Yeni Yetenekler Yetiştirmek” projesi kapsamında 100 öğrenciye kayak eğitimi verilmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Arıcılık eğitimlerinde kullanılmak üzere 10 adet arılı kovan alınmış, arıcılık konusunda eğitimler verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: “Spor Kulübü, Doğa ve Çevre Kulübü, Bilim-Fen Teknoloji Kulübü, Sanat Kulübü ve Tarih Kulübü” kapsamında 4012 öğrenciye bağlantı sağlanmış, seminerler düzenlenmiştir. Halka yönelik düzenlenen seminerlere yaklaşık 60.000 kişi katılım sağlamıştır. Ayrıca 32 farklı alanda seminer düzenlenmiş, etkinliklere 4.000 kişi katılmıştır. “Çocukların Öz Bakım Becerilerini Geliştirmek, Okuma Yazma Çalışmaları, Eğitsel Aktiviteler, Sanatsal Aktiviteler, İş Güvenliği ve Sağlığı Eğitimleri” başlıkları altında düzenlenen etkinlikler ile ilgili konularda toplumu bilinçlendirmek amaçlanmıştır.

4.2.17. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁷⁹

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 2019 yılında yangın ve deprem konusunda toplam 8.000 kişiye eğitim verilmiştir. Ayrıca 300 öğrenciye “deprem acil durum tatbikatı” gerçekleştirilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yıl içerisinde okullarda çevre konusunda 52 adet eğitim ve bilinçlendirme semineri düzenlenmiş, toplam 4754 kişi katılım sağlamıştır. “Sıfır Atık Projesi” kapsamında 2950 kişiye bilgi verilmiştir. Ayrıca bu projeye yönelik bilgilendirme seminerleri düzenlenmiş, seminerlere 40 okuldan

³⁷⁹Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Kocaeli

toplam 16006 öğrenci katılım sağlamıştır. Çevrenin kirlenmemesi için önlem alması gerek topluluklardan biri olan “sanayicilere” yönelik çevre konusunda bilinçlendirme eğitimleri düzenlenmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 2019 yılında 44 adet eğitim kurumunun malzeme ihtiyacı karşılanmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: “Doğaçlama mimik, tiyatro tarihi oyun incelemesi, diksiyon, hareket, tiyatrodaki ritim ve ses, sahne uygulaması” konularında 24 kursiyer eğitim görmüştür. Konservatuar Faaliyetleri kapsamında; 7 bölüm ve 27 branşta 566 öğrenciye eğitim verilmiştir. “Kocaeli Meslek Edindirme Kursuları(KO-MEK)” kapsamında 42 kurs merkezinde 34 meslek alanında toplam 216 branşta 4064 gruba eğitim verilmiş ve eğitimlere 71516 kişi katılmıştır. “KO-MEK Ev Becerileri Atölyesine” 938 kursiyer katılım sağlamıştır. Atölyede temel mutfak becerileri, temel dikiş teknikleri, temel tamirat becerileri alanları zorunlu olmak üzere seçmeli olarak belirlenen yabancı dil, müzik, resim ve drama branşlarında eğitimler verilmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Sözleşmeli üretim konusunda çiftçilere bilgi verilmiş, ata tohumlarının toplanması, çoğaltılması, tescil ve korunması konularında eğitimler düzenlenmiştir. 25 kırsal mahallede “Sera Yapım ve Doğal Salma Yumurta Tavukçuluğu” projelerine talepte bulunan 250 çiftçiye yerinde uygulamalı eğitimler verilmiş, çiftçi eğitimlerinde kullanılmak üzere “arpa yetiştiriciliği, buğday yetiştiriciliği, tritikale yetiştiriciliği ve yem bezelyesi yetiştiriciliği” konularında broşürler hazırlanmış, 10.000 adet çiftçiye eğitim broşürü dağıtılmıştır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Sürücülere yönelik 52 adet trafik eğitimi gerçekleştirilmiş, 2918 şoför bu eğitimlerden faydalanmıştır. “Kariyer Akademisi” kapsamında 19 farkı konuda seminer düzenlenmiş, düzenlenen seminerlerden 1231 kursiyer faydalanmıştır. “Değerler Eğitimi”, “Sosyal Etkinlikler”, “Rehberlik Hizmetleri”, “Bilişim Hizmeti” gibi toplumu bilinçlendirmeyi amaçlayan eğitim ve etkinliklere toplamda 55830 kişi katılım sağlamıştır. Vatandaşlara hastalıklar ve korunma yöntemleri hakkında, “Halk Sağlığı ve İlk Yardım Eğitimleri” verilmiş, bu eğitimler kapsamında 3439 kişiye kanser konusunda, 1059 kişiye ise ilk yardım konusunda eğitim verilmiştir.

4.2.18. Konya Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁸⁰

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Okullarda öğrenci ve öğretmenlere yangından korunma ve yangın anında yapılması gerekenlerle ilgili eğitim verilmiştir. Anaokulu ve kreş öğrencilerine yangın anında yapılması gerekenler hakkında bilgilendirme yapılmıştır. 2019 yılında yangın konusunda 381 kurum ve kuruluştan, 109774 kişiye eğitim verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 4 okulda yaklaşık 350 öğrenciye hava kirliliği ve “karbon salınımı” konulu sunumlar yapılarak öğrencilerin hava kirliliğinin önlenmesi konusunda daha bilinçli olması sağlanmıştır.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Okullarda tadilat ve bahçe düzenleme çalışması yapılmıştır. “Sıfır Atık Projesi” kapsamında merkezdeki 130 okul projeye dahil edilerek bu okullara atık biriktirme ekipmanları ve geçici depolama üniteleri yerleştirilmiştir.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: “Glutensiz Mutfak Eğitimi”, mutfak eğitimlerine çölyak alerjisi bulunan 30 hasta ve hasta yakını katılmıştır. 410 farklı branşta, 3.000 kurs açılmıştır. 2019’da yeni açılan branşlarda 18 farklı konuda kurs açılmıştır. 2019 yılında açılan kurslara, 61608 kişi kış döneminde, 17330 kişi yaz döneminde olmak üzere toplam 78938 kişi katılmıştır. Yurt dışında yürütülen kurslar; “Makedonya’da Üsküp ve Gostivar” şehrinde, “Kosova’da Piriştine ve Prizren” şehrinde, “Bosna Hersek’te Saraybosna” şehrinde yapılmaya başlanmış, 4 ay sürecek kurslara 850 kursiyer katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: İlkokul, Ortaokul ve Lise kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilere eğitim yardımı yapılmıştır. “Kahramanmaraş Çağlayancerit Ortaokulu’nda 5. Sınıfa yeni kayıt yaptıran 110 öğrenci” için atölyelerde okul çantası hazırlanmış ve okula gönderilmiştir. “Bilgehaneler”de 4-5-6-7 ve 8. sınıf (10 -14 yaş) öğrencilere okul dışı zamanlarında derslerine destek olacak alanlarda hizmet verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Toplumu bilinçlendirmek amacıyla, seminer, fuar, söyleşi, çalıştay, toplandı, panel vb. 31 etkinlik düzenlenmiştir. “Kafem de Dil Kafe” de uluslararası öğrenciler ile birlikte Arapça, İngilizce, Farsça, Fransızca ve Türkçe konuşma pratikleri etkinlikleri yapılmıştır. Her yaştan öğrenci grubuna “Bilim Kampları” düzenlenmiştir. “Bilgehaneler”de 4-5-6-7 ve

³⁸⁰Konya Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Konya

8. sınıf (10 -14 yaş) öğrencilere okul dışı zamanlarında derslerine destek olacak alanlarda hizmet verilmiştir. “Ders destekleri” (Türkçe -okuma - Matematik, Fen bilgisi, İngilizce ve Sosyal Bilgiler) ve “Sosyal Faaliyet ve Atölye çalışmaları” (Görsel Sanatlar, Ahşap, Zekâ Oyunları, Robotik Kodlama, Okçuluk,) düzenlenmiştir. Yaz Okulu kapsamında bunlara ek olarak “Milli ve Manevi eğitimler” (Kur’an-ı Kerim, Tecvit, Siyer-i Nebi, İlmihal ve İbadet, Adab-ı Muaşeret) düzenlenmiştir. “Bilgehaneler”de hafızlık yapmaya yatkın olan öğrencilere “hafızlık hazırlık eğitimi” verilmiştir. Ayrıca 4-5-6-7 ve 8. sınıf öğrencilerine “binicilik eğitimi” verilmiştir.

4.2.19. Malatya Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetler³⁸¹

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın konusunda öğrencilerle ve kurumlarını ziyaret eden ziyaretçilerle eğitim ve tatbikatlar düzenlenmiştir. İtfaiye birimi, halkı bilinçlendirmek amacıyla 5000 kitapçık, 2000 broşür ve 6000 adet çocuk boyama kitabı dağıtılmıştır. Yangın eğitimleri, resmi kurumlarda 5116, okullarda 41160, özel iş yerlerinde 15818 kişiye, ilçelerde bulunan muhtar, imamlar ve kaymakamlardan oluşan 7940 kişiye, anaokulu öğrencisi ve ziyaretçi 564 kişiye olmak üzere toplamda 70696 kişiye eğitim verilmiştir. “Deprem Simülasyon Eğitimi Tırı” ile öğrencilere ve vatandaşlara deprem konusunda eğitim verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Anaokulundan üniversiteye kadar her kademedен 70 okulda çevre konusunda eğitimler verilmiş, eğitimlere 6386 kişi katılmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: 2019 yılında 14 branşta hobi kursu, 10 branşta meslek edindirme kursu düzenlenmiştir. “Malatya Büyükşehir Belediyesi Türk Müziği Konservatuvarı”na 25 öğrenci kayıt yapmaya hak kazanmış, öğrencilere burada 2 yıl boyunca enstrüman, şan dersleri ve Türk müziği dersleri verilmiştir. Kur’an-ı Kerim okuma, tefsir dersleri ve dini bilgiler eğitiminden 46 kişi faydalanmıştır. Kadınlara yönelik 5 kurs düzenlenmiş, günlük 70-80 kişi katılmıştır. Ayrıca kadınlara yönelik 6 kurs düzenlenmiş, günlük 200-300 kişi katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Öğrencilerin eğitimine destek sağlamak amacıyla 213 üniversite öğrencisi ve 2 lise öğrencisine staj imkânı sağlanmıştır. İnönü Üniversitesi kampüsü içerisinde öğrencilere “sıcak çorba ikramı”

³⁸¹ Malatya Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Malatya

yapılmış, bu hizmette 112500 adet çorba, 37500 adet ekmek ikram edilmiştir. Liselere geçiş sınavına hazırlanan dar gelirli ailelerin 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerine ücretsiz olarak kurs verilmiş; 5.sınıf 341, 6.sınıf 348, 7.sınıf 397, 8.sınıf 453 olmak üzere toplamda 1539 öğrenci faydalanmıştır. YKS hazırlık kurslarından ise 175 öğrenci faydalanmıştır. 49 okulda öğrencilere yönelik meslek edindirme ve hobi kursları düzenlenmiş, 1967 öğrenci katılım sağlamıştır. “Yüksek Öğretime Geçiş Sınavına” hazırlanan dar gelirli öğrencilere ücretsiz kurs verilmiş, 393 öğrenci kurslardan faydalanmıştır. “Nezaket Okullarında” okul öncesi (4-6 yaş) çocuklara “adab-ı muaşeret, resim, boyama ve milli değerler eğitimi” verilmiş, 8 eğitim merkezinde, 15 öğretici ile 202 öğrenci faydalanmıştır. “Yaz Okullarında” bilim, spor, değerler eğitimi vb. çok sayıda alanda dersler verilmiş ve etkinlikler düzenlenmiştir. Engellilere yönelik 27 alanda kurs düzenlenmiş, kurslardan 1937 kişi, EKPSS kursundan ise 1070 kişi faydalanmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Spor faaliyetleri yapılmış, spor alanında 12 branşta, 1500 lisanslı sporcuya hizmet verilmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Üretim yapan vatandaş bilgilendirmek amacıyla 125 toplantı ile 2388 üretici ve 87 uygulamalı eğitimle, 1287 üretici bilgilendirilmiştir. Kırsal kalkınmaya katkı sağlamak amacıyla kırsaldaki hayvan sahiplerine hayvan sağlığı ile ilgili 182 adet eğitim verilmiştir. Kurban kesimi kursu düzenlenmiş, kurs sonunda 40 kişiye MEB onaylı sertifika verilmiştir. Çocuklara hayvan sevgisini aşılama amacıyla 14 okulda hayvan sevgisi konulu eğitim verilmiş, eğitimlere 1133 öğrenci katılmıştır. Ev ve süs hayvanları satıcılarına yönelik eğitim düzenlenmiş, eğitime 32 kişi katılmıştır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: “Aile Danışma ve Destek Merkezi(MADEM)”a; aile yapısı üzerine 17 konuda eğitim ve seminer düzenlenmiştir. Yaşlıları bilinçlendirmek amacıyla 7 etkinlik düzenlenmiş, bunlara 379 yaşlı vatandaş katılmıştır. 11 farklı konuda toplumu bilinçlendirici seminer verilmiş, seminerlerden 7300 kişi faydalanmıştır. Engelli bireylere yönelik düzenlenen spor faaliyetine 274 engelli vatandaş katılmıştır. Engellilerle ilgili “farkındalık eğitimi”ne, 8455 öğrenci katılmıştır. Gençlere yönelik bilinçlendirici 35 etkinlik düzenlenmiş, bunlara 13170 kişi katılmıştır. Toplumun genel yapısı üzerine farklı konularda toplam 77 seminer düzenlenmiş, seminerlere toplamda 11070 kişi katılmıştır. Trafikte düzeni sağlamak, kazaları önlemek amacıyla öğrencilere yönelik uygulamalı trafik eğitimi verilmiştir.

4.2.20. Manisa Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁸²

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın konusunda 375 okulda 125000 öğrenciye, 20 özel işletmede 300 kişiye, 50 resmi kurumda ise 2750 kişiye olmak üzere toplamda 128050 kişiye eğitim verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevrenin bugünü düzeltmek ve yarınını şekillendirmek için çevre konusunda 3600 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Kişisel beceriyi artıracak 32 farklı branşta eğitim düzenlenmiş, 6404 kursiyer bu eğitimlere katılmıştır. “MABEM” kurslarına 7657 kişi katılmıştır. 34 branşta sanat kursu düzenlenmiş, bunlara toplam 2508 kursiyer katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Liseye hazırlanan öğrencilere LGS hazırlık kursu ve deneme sınavları düzenlenmiş, bunlara toplam 2871 öğrenci katılmıştır. Üniversiteye hazırlık yapan öğrencilere yönelik yapılan kurslara ise 4790 kişi katılmıştır. Belediyeye bağlı 3 adet kreşle 175 çocuğa eğitim verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Toplumu bilinçlendirmek amacıyla 15 adet seminer düzenlenmiştir. “Çocuk Kültür Sanat Merkezi”nde 17 branşta toplumsal eğitim düzenlenmiş, bunlara toplam 11837 öğrenci katılmıştır.

4.2.21. Mardin Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁸³

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevreyi kirleten bitkisel atık yağlarla ilgili etkinlikler düzenlenmiş, etkinlikler bünyesinde 243 kişiye eğitim verilmiştir. Çevre bilincinin oluşmasını sağlamak amacıyla yaklaşık 7500 adet el broşürü dağıtılmış ve sokaklara 300 adet afiş asılmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: “Yaz Spor Etkinlikleri” projesi kapsamında 49 faaliyet düzenlenmiş, havuz, futbol, jimnastik ve bisiklet dallarında öğrencilere eğitim verilmiştir. “Engelsiz Havuz” projesi kapsamında 80 faaliyet düzenlenmiş, özel gereksinimi olan çocuklara yüzme eğitimi verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: 10 ilçede “Bilinçli Tüketici Eğitimi” verilmiştir. Ergenlik döneminde bulunan öğrencilere temizlik ve hijyen konularında bilgilendirme eğitimleri verilmiştir. Çocuklara yönelik olarak 8-14

³⁸²Manisa Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Manisa

yaş aralığındaki çocuklara kodlama ve robotik eğitimi verilmiştir. Kadınlara yönelik; ilk yardım eğitimi ve “KOSGEB ile işbirliği çerçevesinde Girişimcilik Kursu” verilmiştir. İşitme engelli bireylere ve yakınlarına işaret dili eğitimi verilmiştir. “Okuma Yazma Bilmeyen Kadın Kalmasın” projesi kapsamında kadınlara yönelik okuma yazma kursu açılmıştır. Kadınlara yönelik kurs düzenleyen eğitim merkezinde; el sanatları kursları, okuma-yazma, takı tasarımı, kuaförlük ve spor gibi birçok alanda kurs verilmiş ve kursiyerlerin çocukları bu eğitim merkezinin kreşinde eğitim görmüştür. Çağımızın en önemli sorunlarından olan dengesiz ve düzensiz beslenme sonucunda oluşan hastalıklardan korunmak amacıyla “Beslenme Okulunda” kadınlara diyetisyen eşliğinde eğitimler verilmiştir. “Erken Tanı Yaşa Anı” projesi kapsamında kadınlara yönelik sağlık, hijyen, rahim ağzı kanseri vb. konularda eğitimler düzenlenmiş, kırsal mahallelerdeki kadınlara da eğitim ve erken teşhis imkânı sunulmuştur.

4.2.22. Mersin Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁸⁴

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 2019 yılında 48 okulda 4334 öğrenciye çevre temizliği, çevrenin korunması, sağlıklı bir çevre oluşturulması konularında eğitim verilmiştir. Denizlerin temizliği konusunda ise 23 okulda eğitim verilmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Okullarda ve diğer eğitim kurumlarında yapım, bakım, onarım çalışması yapılmıştır.

Kütüphane hizmeti: Kütüphane ve gezici kütüphane ile vatandaşlara hizmet vermiştir.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Tiyatro eğitimi, müzik eğitimi, koro kursu, resim kursu, halk oyunları kursu, enstrüman çalma kursu, iğne oyası kursu düzenlenmiş, bunlara toplumda 405 kişi katılmıştır. Kent Konseyi’nce 40 çocuğa yüzme kursu verilmiştir. Engellilere ve ailelerine yönelik işaret dili eğitimi verilmiş, 263 kişi bu eğitimlerden faydalanmıştır. Bunun dışında engellilere yönelik 8 kurs düzenlenmiş, bu kurslara ise 92 kişi katılmıştır. Kadınlara yönelik düzenlenen iğne oyası kursuna 21 kadın katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Okullarda süt dağıtımı yapılmıştır. Eğitim-öğretime destek niteliğindeki kurslara ilk dönem 3216 kişi, ikinci dönem 4308 kişi olmak üzere toplamda 4308 öğrenci katılmıştır. Üniversite

³⁸³Mardin Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Mardin

öğrencilerine 1250 TL burs yardımı yapılmış, bu hizmetten 7346 öğrenci faydalanmıştır. Öğrencilere yönelik tercih danışmanlığı hizmetinden 2500 öğrenci faydalanmıştır. 319 öğrenciye staj imkânı sağlanmıştır. Öğrenci değişimi programından 17 öğrenci faydalanmıştır. Öğrencilere giysilerini yıkama imkânı sağlayan “Çamaşır Kafe” projesinden, 271 öğrenci faydalanmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Spor alanında 14 branşta kurs düzenlenmiş, bu kurslara toplamda 4221 kişi katılmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çiftçilere yönelik düzenlenen eğitimlerden hayvan bakımı eğitimine 20 kişi katılım sağlamıştır. Üretimden istenilen verimin alınabilmesi için 64 üreticiye, “modern elma yetiştiriciliği eğitimi” verilmiştir. Ayrıca vatandaşa yönelik “bahçe bakımı” ve “peyzaj eğitimi” de verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Kadınlara yönelik seminer, çalıştay, panel gibi eğitici etkinlikler düzenlenmiştir. Ayrıca kadınlara yönelik hijyen eğitimi verilmiş, 205 kişi katılmıştır. İş sağlığı ve güvenliği konusunda düzenlenen eğitimlere 1246 vatandaş katılmıştır. Kent Konseyi’nce vatandaşa yönelik çalıştay, seminer, toplantı, panel gibi 20 adet eğitici etkinlik düzenlenmiştir. Şoförlere trafik konusunda eğitim verilmiştir.

4.2.23. Muğla Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁸⁵

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Vatandaşın tedbirli olması gereken konulardan biri olan yangın konusunda, 252 kurumda toplamda 44252 kişiye yangın eğitimi verilmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 2019 yılında okullarda ve diğer eğitim kurumlarında tadilat çalışması yapılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetleri: 99 öğrenciye eğitimlerine destek sağlayacak alanlarda staj yapma imkânı sağlamıştır. Ortaöğretim öğrencilerine robotik kodlama ve 3 boyutlu tasarım eğitimi verilmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Ev ve süs hayvanları konusunda eğitimler verilmiş, 92 kişi bu eğitimlere katılmıştır. Hayvanları koruma görevlisi eğitimine ise 17 kişi katılmıştır. Üreticilere bitkisel ve hayvansal üretim konusunda verilen eğitimler kapsamında arı sütü ve ana arı yetiştiriciliği, peynir

³⁸⁴Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Mersin

üretimi ve yerel tohum üretimi eğitimleri verilmiştir. “Tarlanıza Geliyoruz” projesi kapsamında çiftçilere tarlasında uygulamalı eğitimler verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirme amacıyla düzenlenen faaliyetler: Kültürel ve sanatsal alanda, sağlık ve aile konularında vatandaşa yönelik eğitici etkinlikler düzenlenmiştir. Hasta bakımı, tuvalet ve genel bakım eğitimi verilmiştir. Toplumun her kesimine yönelik ilk yardım eğitimi düzenlenmiş, eğitim faaliyetlerine toplamda 1347 kişi katılım sağlamıştır.

4.2.24. Ordu Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁸⁶

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın ve afetler konusunda eğitimler düzenlenmiş, bu eğitimlere 62 resmi kurumdan 2432 kişi, 143 okuldan 16766 kişi, 10 özel kurum ve kuruluşan 188 kişi, ayrıca 31025 vatandaş olmak üzere toplam 50411 kişi katılmıştır.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevre konusunda 28 okulda eğitim verilmiş, düzenlenen eğitimlere 2675 öğrenci katılmıştır.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Okullarda ve diğer eğitim kurumlarında kurumların talepleri doğrultusunda tadilat çalışması yapılmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Kimsesiz çocuklara tenis kursu verilmiş, kurslara 13 çocuk katılmıştır. “ORMEK-Altınordu” eğitim merkezinde 2423 kursiyer, “ORMEK-Fatsa” eğitim merkezinde 5562 kursiyer, “ORMEK-Ünye” eğitim merkezinde 8120 kursiyer eğitim almıştır. “Koyunyünün değerlendirilmesi” projesi kapsamında kilim dokuma eğitimi verilmiş, bu eğitimlere 25 kişi katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Spor alanında toplumsal gelişmeyi sağlamak amacıyla spor kulüplerine ve başarılı öğrencilere maddi destek sağlanmıştır. “Mobil Mutfak Tırı” ile 15000 öğrenciye sıcak çorba dağıtımı yapılmıştır. 1514 öğrencinin kayıtlı olduğu Bilgi Evi’nde, örgün eğitime destek niteliğinde açılan ücretsiz kurslarla öğrencilere Türkçe, matematik, fen teknoloji ve İngilizce eğitim verilmiştir. Ayrıca öğrencilere yönelik rehberlik hizmeti de verilmiştir. Eğitimi gereği staj yapması gereken 143 öğrenciye staj imkânı sağlanmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: “Damızlık kaz yetiştiriciliğinin” geliştirilmesi projesi kapsamında kaz üreticilerine gerekli eğitimler verilmiştir. Kaz yetiştiriciliği eğitimi ve tıbbi ve aromatik bitkiler yetiştiriciliği

³⁸⁵ Muğla Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Muğla

eğitimine toplam 75 üretici katılmıştır. “Önder Kadın Çiftçiler” projesi kapsamında kadın arıcılar yetiştirmeye yönelik arı sütü eğitimi verilmiş, 75 kişi katılmıştır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Toplumu bilinçlendirmek amacıyla sergi, festival, panel, çalıştay, seminer, konferans vb. 50 adet etkinlik düzenlenmiştir. Millet kıraathanesi, 90 kitap ve 200 kişi kapasitede ders çalışma ortamıyla öğrencilere hizmet vermiştir. “Erken Yaşta Judoyla Spora Başla” projesi kapsamında birçok okulda anasınıfı öğrencilerine eğitim verilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmiştir.

4.2.25. Sakarya Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁸⁷

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Toplum için tehlike oluşturan yangınlar konusunda vatandaşa yönelik 89 eğitim düzenlenmiş, 1485 kişi bu eğitimlere katılmıştır.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: “Çevre Dostu Çocuk Tomurcuk” projesi kapsamında 8000 öğrenciye çevre bilinci eğitimi verilmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 2019 yılında bazı okullarda ihtiyaçlara göre tadilat, onarım çalışmaları yapılmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: “SAMEK'te” 91 branşta; el sanatları, dil eğitimi, müzik eğitimi, sosyal ve kültürel eğitimler bilgisayar eğitimi, mutfak eğitimi, geleneksel sanatlar, güzel sanatlar alanlarında kurs açılmış, kurslara toplam 9533 kursiyer katılmıştır. “SAMEK'te” ikinci dönemde ise 10 branşta kurs açılmış, toplam 9119 kursiyer faydalanmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: İhtiyaç sahibi 779 öğrenciye 100 TL tutarında, eğitim seti yardımı yapılmıştır. 417 öğrenciye ise eğitim sürecine destek olmak amacıyla staj imkânı sağlanmıştır.

Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Ücretsiz futbol okulunda 70 öğrenci eğitim almıştır. Yaz spor okullarında ise 25 farklı branşta düzenlenen eğitimlere toplamda 10145 sporcu katılmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Tarımla uğraşan 338 vatandaşa tarımsal alanda eğitimler verilmiştir. Ordu, Türkiye’de fındık yetiştiriciliği konusunda önemli yere sahip illerden biri olduğu için fındık yetiştirme eğitimi de verilmiştir. İl genelinde çeşitli okullardan 600 öğrenciye hayvan sevgisi

³⁸⁶Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Ordu

eğitimi verilmiştir. Hayvan bakıcı ve satıcılarına yönelik ev ve süs hayvanları eğitimi verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Topluma yönelik kültür ve sanat konusunda etkinlikler düzenlenmiştir. Saēlık konusunda bilinçlendirme etkinlikleri düzenlemiştir. Hasta bakımı ve ilk yardım eğitimi verilmiştir. Çocuklara yönelik eğitici etkinlikler düzenlenmiştir. şoförlere trafik eğitimi verilmiştir. ērencilere binici sporu ve bisiklet turu etkinliēi düzenlenmiş, etkinliklere 750 ērenci katılmıştır. İş saēlıēı ve gvenliēi eğitimi verilmiş, eğitimlere 1158 kişi katılmıştır.

4.2.26. Samsun Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Baēlamında Yrttē Eēitim Faaliyetleri³⁸⁸

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen faaliyetler: 2019 yılında yangın konusunda bilinçlendirme eğitimleri kapsamında 67436 kişiye ulaşılmıştır. Ayrıca 100 kurumun çalışanlarına yangın ve afet eğitimi verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eēitim faaliyetleri: “Sıfır Atık Projesi” kapsamında 1000 kişiye eğitim verilmiştir. Samsun halkına atık çeşitleri ve geri dönüşüm hakkında eğitim verilmiş ve çevre konusunda eğitim faaliyetlerine yönelik çeşitli projeler hazırlanmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: 2019 yılı boyunca ücretsiz olarak diksiyon kursu verilmiş, kurslar sonucunda 300 kişi “MEB Onaylı” belge almaya hak kazanmıştır. Halk Eēitim Müdürlükleri ile birlikte mesleki ve kişisel gelişim alanlarında 24 adet kurs düzenlenmiş, kurslara 488 kişi katılım saēlamıřtır. Kadıköy Kültür Yaşam Merkezi’nde kadınlara yönelik toplam 24 branşta kurslar verilmiştir.

Örgün eēitime destek niteliēinde yürütülen faaliyetler: 2019 yılında “Bilgi ve Kültür Evlerinde” 3-6 yaş arasındaki 140 çocuēa kreş hizmeti verilmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eēitim faaliyetleri: Üreticilere yönelik ceviz çeşit deēiřtirme, toprak analiz rneēi alma, patates makineli dikim ve söküm yöntemi, meyvecilikte aşı çeşitleri, biyolojik ve mekanik mücadele, damla sulama konularında eğitimler düzenlenmiştir. Ayrıca “ekolojik ve organik köy”, “topraksız tarım”, hizmet sunum kalitesine yönelik eğitim faaliyetleri de yürütülmüştür. “Samsun İli Sürdürülebilir Tarım Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Yaygınlaştırılması Projesi” kapsamında; sertifikalı tohum, fide, fidan kullanımını yayınladırtırken yeni tarım teknik ve teknolojileri eğitimi verilmesi planlanmıştır. Yetiştiricilere “buzaēı bakımı,

³⁸⁷Sakarya Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Sakarya

buzaklarda bağışıklığın önemi, bağışıklığı oluşturan faktörler, ağız sütünün değeri, ağız sütünün kalitesinin önemi ve kalitenin ortaya konulma yöntemleri, kolostrum ikame tozu hakkında bilgi ve ne zaman hangi durumlarda kullanılması gerektiği, yurtdışında kolostrum ikame tozu kullanımı ve ekonomik faydası” konularında eğitim ve seminerler düzenlenmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Toplumsal konularda vatandaş bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen eğitimler kapsamında 1513 engelli vatandaşa eğitim hizmeti verilmiştir. “Müzedede Bir Gün” projesi kapsamında müzedede vatandaşa Samsun tarihi anlatılmıştır.

4.2.27. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁸⁹

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın tatbikatı yapılmış ve yangından korunma eğitimi verilmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 65 okulda 5370 öğrenciye “Çevre Bilinci Eğitimi” ve “Sıfır Atık Projesi” hakkında bilgi verilmiştir. Sağlık kuruluşlarında görevli sağlık çalışanlarına yönelik "tıbbi atık eğitimi" verilmiştir.

Kütüphane hizmeti: Kütüphaneden 2019 yılında 56063 öğrenci faydalanmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: 25 farklı branşta kurs açılmış, kurslara toplamda 707 kursiyer katılmıştır. Türkçe Dil kursuna 1432 kişi katılım sağlamıştır. “Sanat Sokağı Kursları” projesi kapsamında; “ebru, modern ebru, tezhip, kaligrafi, hüsn-i hat, resim (kara kalem, pastel boya ve yağlı boya), çinicilik” ve el sanatları kursları verilmiş, toplamda 570 kişi kurslardan faydalanmıştır. Müzik alanında, 11 farklı branşta kurs düzenlenmiştir. Ayrıca dericilik, özel eğitim 1-2, el sanatları, basketbol, “otistik konuşma terapisi”, “filografi”, basketbol, müzik, Kuran-ı Kerim kursu, bakır işlemecilik kursları düzenlenmiş, bu kurslara toplamda 243 kişi katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: 95 lise, 206 üniversite öğrencisine olmak üzere toplam 301 öğrenciye staj imkânı sağlanmıştır. 2019 yılında anaokulu çağında 1088 çocuğa kreşlerde eğitim verilmiştir.

Spor konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: 8 farklı spor branşında kurs düzenlenmiş, kurslardan toplamda 387 kursiyer faydalanmıştır. Yaz spor okullarında, futbol, voleybol, basketbol branşlarında toplamda 510 öğrenci eğitim almıştır. Bunlar haricinde 16 farklı branşta kurs düzenlenmiştir. 9 spor merkezinde 19 farklı branşta

³⁸⁸ Samsun Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Samsun

olmak çok sayıda yaz kursu düzenlenmiştir. 2019 yılında yüzme kurslarına toplam 6000 öğrenci, 07-16 yaş arası ücretsiz tenis kurslarına toplam 271 öğrenci ve tenis kurslarına 110 yetişkin birey katılım sağlamıştır. “Beden Eğitim Spor Yüksek Okulu (BESYO) Hazırlık Kurslarından” 150 öğrenci ücretsiz olarak faydalanmıştır. “Yüzme Bilmeyen Kalmasın Projesi” kapsamında yüzme kurslarına yaklaşık 3527 öğrenci kayıt yaptırmıştır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Kadın hakları, çocuk hakları, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konularında seminer düzenlenmiştir. 2019 yılında 7992 adet danışmanlık hizmeti ve farkındalık eğitimi verilmiştir. Şoförlere, “Verimli Sürüş Eğitimi” verilmiş, eğitimler teorik ve sahada uygulamalı olarak gerçekleştirilmiştir.

4.2.28. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁹⁰

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Çevre konusunda katı atıklar ile ilgili eğitim düzenlenmiş, eğitim faaliyetlerine 300 kişi katılmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Meslek edindirme, kültür ve sanat alanında 48 adet kurs açılmış, kurslara toplam 1437 kursiyer katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen okul öncesi eğitimi kapsamında gündüz bakım evinde 36 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Gelecek nesillere hayvan sevgisini aşılamak amacıyla 148 okulda 14200 öğrenciye hayvanlar konusunda eğitim verilmiştir. Toplumun olmazsa olmaz üretim alanlarından biri olan tarımsal üretim ve hayvancılık kapsamında 7 farklı konuda çiftçilere eğitimler verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: İş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmiştir.

³⁸⁹Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Şanlıurfa

³⁹⁰Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Tekirdağ

4.2.29. Trabzon Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁹¹

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Toplumun içinden 29000 kişiye yangından korunma eğitimi verilmiştir. Ayrıca kamu ve özel kurumlarda yangın üzerine 6 eğitici tatbikat düzenlenmiştir.

Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: “Sıfır Atık Projesi” kapsamında 18 ilçede ilkokul ve ortaokullarda öğrenci ve personele "sıfır atık eğitimi" verilmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Okullara spor malzemesi yardımı yapılmış, ayrıca ihtiyaca göre okullarda ve diğer eğitim kurumlarında tadilat çalışması yapılmıştır.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Meslek edindirme ve beceri kazandırma konusunda 28 farklı branşta, 138 kurs açılmış, 2036 kursiyer eğitimlerden faydalanmıştır. Müzik, spor, el sanatları, halk oyunları, dikiş vb. alanda kurslar düzenlenmiştir. Ayrıca eğitim ve mesleki eğitim alanında 13 farklı branşta 73 kurs düzenlenmiş, kurslara toplam 1374 kursiyer katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Üniversiteye hazırlık kursları düzenlenmiş, bu kurslara katılan 841 öğrenci arasından 246 kişi ön lisans, 230 kişi lisans programına yerleşmiştir. Dil kursu, diksiyon eğitimi vb. öğrencilerin öğrenim hayatına katkı sağlayacak kurslarda düzenlenmiştir.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Üretimin iklim şartlarından etkilenmeden devam edebilmesi için hazırlanan “Trabzon İklim Değişikliği İle Mücadele Ediyor Projesi” kapsamında 600 çiftçiye eğitim verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: Konferans, panel, sergi, söyleşi, vb. 65 adet etkinlik düzenlenmiştir. Kadınlara ve engellilere eğitimler verilmiş, dezavantajlı gruplara yönelik seminerler ve etkinlikler düzenlenmiştir.

4.2.30. Van Büyükşehir Belediyesinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri³⁹²

Afetler ve acil durumlar konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: Yangın konusunda resmi kurum ve kuruluşlarda 30 adet eğitim faaliyeti düzenlenmiştir.

Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: İl sınırları içerisinde yer alan 5 okulda tadilat çalışması yapılmıştır.

³⁹¹Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Trabzon

³⁹²Van Büyükşehir Belediyesi, 2019 Yılı Faaliyet Raporu, 2020, Van

Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri: Halk oyunları alanında 2 eğitim düzenlenmiştir. Osmanlıca, Arapça, Kur'an-ı Kerim alanlarında 1 kurs açılmıştır. Kadın ve gençlere yönelik 11 farklı alanda 18 atölyede meslek edindirme kursları açılmıştır. Ayrıca 16 farklı alanda 28 atölyede kurs verilmiş, kurslara toplam 1569 kişi katılmıştır.

Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler: Üniversite sınavına hazırlık konularında 2 kurs düzenlenmiş, 1913 öğrenci katılmıştır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri: “Ağaç aşılama ve budama” konusunda 30 çiftçiye eğitim verilmiştir.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler: İlk yardım eğitimi ve iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmiş, toplamda 1600 kişi eğitimlerden faydalanmıştır.

4.3. Büyükşehir Belediyelerinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri

Büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri toplum üzerinde oldukça etkilidir. Toplumsal gelişmişlik, toplum düzeni, eğitim düzeyi, işsizliğin azaltılması, bilinçli vatandaş yetiştirme gibi konularda belediye eğitim hizmetleri ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle Türkiye’de de sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen eğitim faaliyetleri oldukça geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu başlık altında 30 büyükşehir belediyesinin yürüttüğü eğitim faaliyetleri örgün ve yaygın eğitim olarak iki başlık altında toplanmaya çalışılmaktadır.

4.3.1. Örgün Eğitim

2019 yılında örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler;

- Okul ve diğer eğitim kurumlarında tadilat, bakım, onarım çalışması ve ilaçlama yapılmıştır.
- Okullara spor malzemesi ve diğer araç-gereçler hususunda yardım yapılmıştır.
- İhtiyaç sahibi öğrencilere eğitim yardımı yapılmıştır.
- YKS, LGS, TYT, AYT, TEOG konularında ücretsiz dersler ve deneme sınavı yapılmıştır.
- Bilim, teknoloji ve robotik kodlama alanlarında eğitim verilmiştir.
- “Öğreten Yollar Projesi” kapsamında kaldırımlara matematik, fizik, kimya vb. branşlarda formüller yazılmıştır.
- Toplu taşıma hizmetinde öğrenci ve öğretmenlere indirimli fiyat uygulanmıştır.
- Sınava hazırlanan öğrencilere danışmalık hizmeti verilmiştir.

- Gündüz bakım evleri, kreşler, mobil kreşler, anaokulları, nezaket okulları ile okul öncesi eğitime destek verilmiştir.
- Öğrencilere okul derslerinde yardımcı olacak alanlarda kurslar verilmiştir.
- Öğrencilere staj imkânı sağlanmıştır.
- Okullara ve diğer eğitim kurumlarına kitap hediye edilmiştir.
- Öğrencilere yönelik barınacakları, yurt, apart gibi hizmetler sunulmuştur.
- Eğitim seti yardımı yapılmıştır.
- “Engelsiz Mobil Eğitim” projesi kapsamında engelli bireylere eğitim hizmeti verilmiştir.
- EKPSS’ye girecek lisans ve ön lisans memur adaylarına ücretsiz eğitim ve kitap desteği sağlanmıştır.
- “Kendi Oyunağımı Kendim Yapıyorum” projesi kapsamında öğrencilere oyuncak yapma eğitimi verilmiştir.
- “Çorba Çeşmesi Projesi” kapsamında öğrencilere bedava sıcak çorba dağıtılmıştır.
- “Tercih Danışmanlığı Merkezi” gibi birimler oluşturularak öğrencilere tercih danışmanlığı hizmeti verilmiştir.
- Öğrencilere “Eramus+” ve “öğrenci değişim programları” ile ilgili bilgi vermek amacıyla birimler oluşturulmuştur.
- “BELNET teknoloji atölyeleri” ile öğrencilere teknoloji alanında eğitimler verilmiştir.
- Üniversite öğrencilerine burs verilmiştir.
- İhtiyaç sahibi öğrencilere, kırtasiye seti, bot, mont yardımı yapılmıştır.
- 4.-12. sınıflar ve mezun öğrencilere; Türkçe, matematik, değer eğitimi, fen bilgisi, sosyal bilgiler, İngilizce, tarih, coğrafya, fizik, kimya, biyoloji dallarında eğitim verilmiştir.
- Farklı illerdeki öğrencilere okul çantası dikilip gönderilmiştir.
- Öğrencilere yönelik hobi ve sanat kursları düzenlenmiştir.
- Öğrencilere yönelik uygulamalı trafik eğitimi verilmiştir.
- Okullarda süt dağıtımı yapılmıştır.
- “Çamaşır Kafe Projesi” ile üniversite öğrencilerine destek sağlanmıştır.
- Öğrencilere yönelik ücretsiz “giysi yıkama merkezi” oluşturulmuştur.

4.3.2. Yaygın Eğitim

2019 yılında yaygın eğitim niteliğinde yürütülen faaliyetler;

- Hobi kursları düzenlenmiştir.
- El sanatları kursları düzenlenmiştir.
- Meslek edindirme kursları düzenlenmiştir.
- Yaz-kış spor okullarında spor alanında eğitimler verilmiştir.
- Yüzme kursları düzenlenmiştir.
- Kayak eğitimi verilmiştir.
- Kadınlara tamir kursu ve araba bakım kursu verilmiştir.
- Çocuklara buz pateni eğitimi verilmiştir.
- Meslek edindirme ve beceri kazandırma faaliyetleri kapsamında yurtdışı eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir.
- Göçmenlere yönelik eğitsel faaliyetler düzenlenmiştir.
- “KOSGEB uygulamalı girişimcilik eğitimi” verilmiştir.
- İlk yardım eğitimi verilmiştir.
- İş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmiştir.
- Hijyen eğitimi verilmiştir.
- Öğrencilere ve diğer vatandaşlara ağız ve diş sağlığı konusunda eğitim verilmiştir.
- Seminer, toplantı, panel, çalıştay, söyleşi, şiir, konferans, sempozyumu vb. bilinçlendirici etkinlik düzenlenmiştir. Kültürel ve sanatsal alanda eğitici etkinlikler düzenlenmiştir.
- Muhtarlara “Çatışma Çözümü” eğitimi verilmiştir.
- Muhtarlık bilgi sisteminin kullanımı konusunda muhtarlara eğitim verilmiştir.
- İmar planları ile ilgili üniversite öğrencilerine bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir.
- “Spor Kulübü”, “Doğa ve Çevre Kulübü”, “Bilim-Fen Teknoloji Kulübü”, “Sanat Kulübü” ve “Tarih Kulübü” gibi topluluklar oluşturularak öğrenciler arası iletişim sağlanmakta, öğrencilerin sosyal hayatına katkı sağlanmıştır.
- Öğrencilere yönelik trafik eğitimi verilmiştir.
- Bilim ve teknoloji alanında eğitim verilmiştir.
- Bağımlılıkla mücadele konusunda eğitim verilmiştir. İnternet bağımlılığı üzerine eğitim verilmiştir.
- Kadına karşı şiddet konusunda eğitim verilmiştir.

- Çocuk ihmal ve istismarı konusunda eğitim verilmiştir.
- Sağlıklı gıda tüketimi konusunda eğitimler verilmiştir. Obezite konusunda eğitim verilmiştir.
- Vatandaşlara hastalıklar ve korunma yöntemleri hakkında, kanser konusunda eğitim verilmiştir. “Mobil Mamografi Aracıyla” kanser konusunda eğitim verilmiştir.
- Sağlık konusunda; organ bağıışı, kan bağıışı, öfke kontrolü, etkili iletişim ve stresle baş etme eğitimleri verilmiştir.
- Engellilere yönelik eğitimler düzenlenmiştir.
- Psikiyatrik sorunu olanlara yönelik eğitimlere düzenlenmiştir.
- Yaşlılara yönelik eğitimler düzenlenmiştir.
- Kurban kesimi kursu düzenlenmiştir.
- “Deprem Simülasyon Eğitimi Tırı” ile öğrencilere ve vatandaşlara deprem konusunda eğitim verilmiştir.
- “Engelsiz Havuz Projesi” ile engelli bireylere yüzme kursu verilmiştir.
- “Erken Tanı Yaşa Anı” projesi kapsamında kadınlara yönelik sağlık, hijyen, rahim ağzı kanseri vb. konularda eğitimler düzenlenmiştir.
- Bitkisel atık yağlarla ilgili etkinliklerde eğitim verilmiştir.
- Yenilenebilir enerji kaynakları konusunda eğitim düzenlenmiştir.
- Katı atıkların ayrıştırılması konusunda eğitim verilmiştir.
- Bitkisel atıklar konusunda eğitim verilmiştir.
- Tıbbi atıklar konusunda eğitim verilmiştir.
- Atık pillerin toplanması konusunda eğitim düzenlenmiştir.
- Şoförlere trafik eğitimi verilmiştir.
- “Evlilik Okulu Projesi” kapsamında evlilik hazırlık aşamasında olan çiftlere sağlıklı bir evliliğin nasıl olacağı konusunda eğitim verilmiştir.
- “Hamilelik Okulu Projesi” kapsamında anne adaylarına eğitim verilmiştir.
- “Beslenme Okulu”nda kadınlara diyetisyen eşliğinde eğitimler verilmiştir.
- Yangın ve deprem konusunda eğitim ve seminer düzenlenmiştir.
- Çevre temizliği ile ilgili eğitim ve seminer düzenlenmiştir.
- Öğrencilere hava kirliliği ve karbon salınımı konulu eğitimler verilmiştir.
- Sanayicilere yönelik çevre konusunda bilinçlendirme eğitimleri düzenlenmiştir.
- Geri dönüşüm, küresel ısınma, yenilebilir enerji, çevre kirliliğinin azaltılması konusunda eğitimler verilmiştir.
- Okuma salonları ve kütüphanelerle vatandaşlara hizmet sunulmuştur.

- Görme engelli bireylere yönelik sesli kütüphane hizmeti verilmiştir.
 - Çocuklara yönelik olarak kitap ve oyuncak kütüphanesi olarak ayrılmış olan kütüphaneler hizmet vermiştir.
 - Gezici kütüphane hizmeti sağlanmıştır.
 - “E-kitap uygulaması” ile kütüphaneye gelme imkânı olmayanlara hizmet sunulmuştur.
 - Ev ve süs hayvanları satışı yapacak kişilere yönelik eğitim verilmiştir.
 - Yerel hayvan koruma görevlisi eğitimi verilmiştir.
 - “Evcil Dostlarımız” başlığı altında, hayvan sevgisi aşılacak amacıyla eğitimler düzenlenmiştir.
 - Hayvanat bahçesinde öğrencilere ve diğer ziyaretçilere hayvanlarla ilgili eğitim verilmiştir.
 - Hayvan sahiplerine, bakıcılarına ve satış yapanlara çeşitli konularda eğitim verilmiştir.
 - Buzağı bakımı ve beslenmesi konusunda eğitim verilmiştir.
 - Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda eğitim çalışmaları yürütülmüştür.
 - Arı yetiştiriciliği, damızlık ana arı yetiştiriciliği eğitimi verilmiştir. Arı sütü ve ana arı yetiştiriciliği eğitimi verilmiştir. İpekböcekçiliği, küçükbaş ve kümes hayvancılığı konularında eğitimler verilmiştir.
 - Çiftçilere yönelik süt hijyeni ve sanitasyon eğitimi, hayvan bakıcılığı eğitimi verilmiştir.
 - Kaz yetiştiriciliği eğitimi verilmiştir.
 - “Doğal Salma Yumurta Tavukçuluğu” projesi kapsamında yerinde uygulamalı eğitimler verilmiştir.
 - Patates yetiştiriciliği eğitimi verilmiştir.
 - Patlıcangiller konusunda eğitim verilmiştir.
 - Sofralık zeytin işleme eğitimi verilmiştir.
 - Organik tarım konusunda eğitim verilmiştir.
 - Bahçıvanlık eğitimi verilmiştir.
 - Bağcılıkta “Çift T Telli Terbiye Sistemi” uygulama eğitimi verilmiştir.
 - Yerel tohumların korunması konusunda bilinçlendirme çalışması yapılmıştır.
- Yerel tohum üretimi eğitimleri verilmiştir.
- Tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği konusunda eğitim verilmiştir.

- Gastronomi ve tarımsal eğitim merkezi sera çalışması konularında eğitimler düzenlenmiştir.
- Farklı dallarda “uzmanlık okulları” oluşturulmuştur.
- Sözleşmeli üretim konusunda, ata tohumlarının toplanması, çoğaltılması, tescil ve korunması konularında eğitimler düzenlenmiştir.
- Sera yapımı eğitimi verilmiştir.
- Arpa yetiştiriciliği, buğday yetiştiriciliği, tritikale yetiştiriciliği ve yem bezelyesi yetiştiriciliği konularında eğitimler verilmiştir.
- Modern elma yetiştiriciliği eğitimi verilmiştir.
- Bahçe bakımı ve peyzaj eğitimi verilmiştir.
- Peynir üretimi eğitimi verilmiştir.
- “Tarlanıza Geliyoruz” projesi kapsamında çiftçilere tarlasında uygulamalı eğitimler verilmiştir.
- Fındık yetiştirme eğitimi verilmiştir.
- Ceviz çeşit değiştirme, toprak analiz örneği alma, patates makineli dikim ve söküm yöntemi, meyvecilikte aşı çeşitleri, biyolojik ve mekanik mücadele, damla sulama, ekolojik ve organik köy, topraksız tarım, hizmet sunum kalitesine yönelik eğitimler düzenlenmiştir.
- Ağaç aşılama ve budama konusunda eğitim verilmiştir.
- “Tarım akademisi” ve “çiftçi eğitim merkezi” oluşturulmuştur.

4.4. Büyükşehir Belediyelerinin 2019 Yılında Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetlerinin Karşılaştırılması

4.4.1. Örgün Eğitim

2019 yılında örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler kapsamında büyükşehir belediyeleri aşağıda karşılaştırılmıştır.

Okul ve diğer eğitim kurumlarında tadilat, bakım, onarım çalışması ve ilaçlama yapılmıştır. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Konya, Mersin, Muğla, Ordu, Sakarya, Trabzon, Van olmak üzere 21 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Bu konuda yapılan çalışmalar, Türkiye’de belediyelerin yürüttüğü faaliyetler konusunda en fazla benzerlik gösterdikleri hizmet alanıdır. 2019 yılında büyükşehir belediyelerinin yaklaşık 2/3 bu hizmeti sunmuştur.

Okullara ve diğer eğitim kurumlarına spor malzemesi ve diğer araç gereçler hususunda yardım yapılmış, kitap hediye edilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında; Adana, Ankara, Antalya, Balıkesir, Bursa, Diyarbakır, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Trabzon olmak üzere 10 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Bu konuda hizmet veren belediye sayısı yeterli değildir. Belediyelerin bu alanda daha fazla hizmet verebilmesi için gelirlerinin artırılması gerekmektedir. Geliri az olan belediyeler bu gibi temel ihtiyaç dışında kalan hizmetlere kaynak ayıramamaktadır.

İhtiyaç sahibi öğrencilere eğitim yardımı yapılmıştır. Eğitim seti yardımı yapılmış, üniversite öğrencilerine burs verilmiş, ihtiyaç sahibi öğrencilere, kırtasiye seti, bot, mont yardımı yapılmış, farklı illerdeki öğrencilere okul çantası dikilip gönderilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında; Aydın, Ankara, Bursa, Denizli, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Konya, Mersin, Ordu, Sakarya olmak üzere 11 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Bu alan yardım niteliğinde yürütülen hizmetler daha çok geliri yüksek olan belediyeler tarafından yapılmaktadır. Ayrıca belediyeler kendi oluşturdukları iş yerlerinde yardım malzemelerini üretip, ücretsiz dağıtabilmektedir.

YKS, LGS, TYT, AYT, TEOG konularında ücretsiz dersler ve deneme sınavı yapılmıştır. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Adana, Ankara, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Kahramanmaraş, Malatya, Manisa, Trabzon, Van olmak üzere 12 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Bu konuda büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülen hizmetlerin yeterli düzeyde olamadığı düşünülmektedir. Bu alanda en az 2/3 'lük bir il sayısı olması gerektiği düşünülmektedir. Dershane sisteminin kaldırıldığı bu süreçte boşluğu belediye hizmetlerinin doldurması yanlış olmayacaktır.

Bilim, teknoloji ve robotik kodlama alanlarında eğitim verilmiştir. BELNET teknoloji atölyeleri ile öğrencilere teknoloji alanında eğitimler verilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında; Adana, Ankara, Bursa, İstanbul, Kocaeli, Muğla olmak üzere 6 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Teknoloji çağına ayak uydurabilmek için belki de toplumun en çok ihtiyaç duyduğu alanlardan bir tanesi; bilim, teknoloji ve robotik kodlama alanlarındaki eğitimler olduğundan belediyelerin bu alanda kendilerini geliştirmesi, eğitim hizmetleri alanında bu konuya ağırlık vermesi faydalı olacaktır.

“Öğreten Yollar Projesi” kapsamında kaldırımlara matematik, fizik, kimya vb. branşlarda formüller yazılmıştır. Bu faaliyet, Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen bir projedir. Bunun dışında hiçbir belediye bu projeyi yürütmemektedir. Güzel bir proje olan öğrenen yollar projesi, insanlara öğrenme konusunda yararlı da

olacaktır. Diğer belediyeler de bunun aynısı olmasa dahi buna benzer nitelikte toplumda dikkat çekecek, insanların öğrenmesini kolaylaştıracak çalışmalar yapmalıdır. Değişiklikler zihin açıcı olur, insanlara aynı konular farklı şekillerde sunularak öğrenme süreci kolaylaştırılabilir.

“Tercih Danışmanlığı Merkezi” gibi birimler oluşturularak öğrencilere tercih danışmanlığı hizmeti verilmiştir. Öğrencilere danışmalık hizmeti verilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında; Adana, İstanbul, Kocaeli, Mersin, Ordu olmak üzere 5 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Bu konuda ihtiyaç sahibi öğrencilere, destek alacağı herhangi bir kişi veya kurum olmayan kişilere yardımcı olunmaktadır. Türkiye’de bu alanda hizmet veren belediye sayısı yaklaşık 1/6 olup yeterli değildir. Bu alanda belediyeler bünyesinde bir birim oluşturulabilir, mobil hizmet imkânı sağlanabilir.

Gündüz bakım evleri, kreşler, mobil kreşler, anaokulları, nezaket okulları ile okul öncesi eğitime destek verilmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Adana, Antalya, Diyarbakır, Eskişehir, Gaziantep, Malatya, Manisa, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ olmak üzere 10 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen bu hizmetlerle ihtiyaç sahibi olan, yüksek maliyetli okullara öğrenci gönderme imkânı olmayan aileler için az ücretli ya da ücretsiz imkân sağlanabilir. Okul öncesi eğitime dahil olacak öğrenci her ilde olduğu için bu eğitim kurumlarına her ilde ihtiyaç duyulmaktadır. Belediyelerin, ihtiyaç sahibi vatandaşların çocuklarına bu imkânı sağlaması yararlı olacaktır. Çünkü okul öncesi eğitime katılamayan öğrenciler, ilköğretime başlayınca sınıfta okul öncesi eğitim alan öğrencilere göre daha yavaş ilerlemekte, okula adapte olmakta ve arkadaş ortamı kurmakta zorlanmaktadır. Hayatına yeni dahil olan birçok şey öğrenciyi yormakta ve okul derslerine motive olamamaktadır.

Öğrencilere okul derslerinde yardımcı olacak alanlarda kurslar verilmiştir. 4.-12. sınıflar ve mezun öğrencilere; Türkçe, matematik, değer eğitimi, fen bilgisi, sosyal bilgiler, İngilizce, tarih, coğrafya, fizik, kimya, biyoloji dallarında eğitim verilmiştir. Öğrencilere yönelik hobi ve sanat kursları düzenlenmiştir. Öğrencilere dil ve diksiyon eğitimi verilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında; Adana, Ankara, Antalya, Gaziantep, Kayseri, Konya, Malatya, Mersin, Ordu, Trabzon olmak üzere 10 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Okul derslerine destek niteliğinde eğitimlerin verilmesi çok yararlı bir hizmet; dersler konusunda eksik kalan bölümleri tamamlamak için öğrenciler ek dersler, özel öğretmenler, özel kurslar, online eğitimler vb. daha çok paralı eğitimlere katılmak zorunda kaldıklarından okul derslerine destek niteliğindeki bu eğitimlerin verilmesinin çok yararlı bir hizmet olduğu düşünülmektedir. Özel eğitimler

için ücret ödeyecek gücü olmayan öğrenciler mağdur olmakta, eğitim sürecinde zorlanmaktadır. Belediyelerin bu konuda ihtiyacı olan öğrencilere az ücretle veya ücretsiz eğitim hizmeti sunması yararlı olacaktır. Öğrencilere yönelik sanat kursları da öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeleri, sanata ilgili olan öğrencilerin keşfedilmesi ve geleneksel sanatların unutulmaması için önemli bir faaliyettir. Türkiye’de her yörenin kendine özgü sanatsal çalışmaları bulunmaktadır. Bu sanatların gençlere aktarılması, geleneğin gelecek nesillere ulaşması ve yüzyıllar boyu hayatta kalmasını sağlama konusunda belediyelere önemli görevler düşmektedir.

Öğrencilere staj imkânı sağlanmıştır. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Balıkesir, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Hatay, Kahramanmaraş, Kayseri, Malatya, Mersin, Muğla, Ordu, Sakarya, Şanlıurfa olmak üzere 14 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Bu konuda büyükşehir belediyelerinin yarısına yakını hizmet yürütmektedir. Belediyeler kendi birimlerinde, çalışacak memurları öğrencilik döneminde belediye birimlerinde staj yapmış, kişilerden seçebilmek için öğrencilere staj imkânı sağlamalıdır. Bütün belediyeler kendi memurlarını kendileri öğrencilik döneminden başlayarak stajlarla yetiştirebilirler ve öğrencilere iş hayatına atılma konusunda destek olabilirler. Staj imkânı sağlaması hem belediyeler için hem de toplum için yararlı olacaktır.

“Engelsiz Mobil Eğitim” projesi kapsamında engelli bireylere eğitim hizmeti verilmiştir. EKPSS’ye girecek lisans ve ön lisans memur adaylarına ücretsiz eğitim ve kitap desteği sağlanmıştır. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında; Ankara, Bursa, Denizli, Kocaeli, Malatya olmak üzere 5 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Engelli bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması konusunda da belediye yönetimine önemli görevler düşmektedir. Eğitim konusunda engelli bireyler için yapılan kurslar, eğitim yardımları, sınavlara hazırlık çalışmaları Türkiye’de 2019 yılında yürütülen faaliyetler arasında fazla değildir. Belediyelerin bu konuda hizmetleri artırması, ihtiyaç sahibi engelli bireyler için faydalı olacaktır. Ayrıca bu bireylerin, toplumdaki diğer bireylerin hizmet gördüğü her alanda hizmet görmesi bireyin kendini dışlanmış hissetmemesi için çok önemlidir. Engelli bireylerin hayata tutunma, çalışma hayatına atılma, kendini geliştirme, sosyalleşme vb. konularda ihtiyaç duyduğu desteğin belediyeler tarafından karşılanması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü bu bireylerin ihtiyaçlarının doğru bir şekilde tespit edilmesinde en başarılı yönetim birimi halka en yakın olan belediye yönetimidir.

Öğrencilere yönelik barınacakları, yurt, apart gibi hizmetler sunulmuştur. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Bursa Büyükşehir Belediyesi hizmet yürütmüştür. Bu

alanda hizmet yürütülmesi ekonomik durumu iyi olmayan öğrenciler için yararlı olacaktır. Belediyeler öğrencilere, düşük ücretli veya ücretsiz barınma imkânı sağlama konusunda çalışmalar yürütmelidir. Ekonomik durumu, özel yurttan kalmaya yeterli olmayan bazı öğrenciler eğitim hayatını sonlandırmak zorunda kalmaktadır. Belediyeler bu durumda olan öğrencilere destek olmalı, topluma eğitilmiş bireyler kazandırılmasını sağlamalıdır.

“Kendi Oyuncağımı Kendim Yapıyorum” projesi kapsamında öğrencilere oyuncak yapma eğitimi verilmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi hizmet yürütmüştür. Topluma yararlı bir faaliyet, çocukların kendini geliştirmesi konusunda önemli bir adımdır. Diğer belediyeler de bu alanda benzer faaliyet yürütebilmelidir.

“Çorba Çeşmesi” projesi vb. projeler kapsamında öğrencilere bedava sıcak çorba dağıtılmıştır. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Ankara, Bursa, Gaziantep, Kayseri, Malatya, Ordu olmak üzere 6 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Bu faaliyetler üniversite öğrencisine destek niteliğinde hizmetlerdir. Öğrencilere destek niteliğinde farklı faaliyetler de yürütülebilir. Bunun için belediyelerin öncelikli olarak öğrencilerin ihtiyaçlarının ne olduğunu tespit etmesi gerekmektedir. Öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düşük ücretli veya ücretsiz hizmetler sunulabilir.

Öğrencilere “Eramus+” ve “öğrenci değişim programları” ile ilgili bilgi vermek amacıyla birimler oluşturma ve değişim programları konusunda destek sağlama hizmeti verilmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; İstanbul ve Mersin büyükşehir belediyeleri hizmet yürütmüştür. Öğrencilerin kendini geliştirmesi konusunda katkı sağlayacak öğrenci değişim programları öğrenciler için yararlı çalışmalardır. Belediyeler de imkânı olmayan öğrencilere destek sağlayarak, değişim programları hakkında bilgi vererek öğrencilerin bu faydalı çalışmalara dahil olmasını sağlayabilmektedir. Türkiye’de her ilde üniversite bulunmaktadır. Üniversite bulunan her şehirde belediyenin bu alanda hizmet vermesine ihtiyaç duyulmaktadır. Belediyeler imkânları dahilinde ihtiyaç sahibi öğrencilere bu alanda destek olmalıdır.

Okullarda süt dağıtımı yapılmıştır. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında Mersin Büyükşehir Belediyesi hizmet yürütmüştür. Eğitim kurumlarında öğrencilerin beslenmesi konusunda belediyeler güçleri nispetinde destek sağlamaktadır. Öğrenciler için, özellikle ihtiyaç sahibi öğrenciler için belediyelerin bu hizmeti sunması önemlidir.

“Çamaşır Kafe Projesi” ile üniversite öğrencilerine destek sağlanmıştır. Ücretsiz “giysi yıkama merkezi” oluşturulmuştur. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında Mersin, Hatay ve Ankara Büyükşehir Belediyesi hizmet yürütmüştür. Bu uygulama

öğrencilere destek niteliğindedir. Belediyeler öğrencilerin ihtiyaç duyduğu konularda bu ve buna benzer projeler yürüterek öğrencilere destek sağlayabilirler.

Genel olarak bakıldığında büyükşehir belediyelerinin örgün eğitime destek niteliğindeki hizmetlerinde benzerlikler olduğu kadar farklılar da olduğu görülmektedir. Bazı hizmetler birçok belediye tarafından yürütülürken birtakım hizmetler belediyelere özgün hizmetler gibi sadece bir belediye tarafından yürütülmektedir. Aynı hizmeti yürüten belediyelerde ise hizmetlerin kapsamı, katılımcı sayısı, maliyeti, içeriği farklılık göstermektedir. Bu durum bize bütün büyükşehir belediyelerinde örgün eğitim konusunda yürütülen faaliyetlerin eşit düzeyde olmadığını göstermektedir. Bu farklılıkların en önemli nedeni bütün şehirlerin, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, bölgesel, demografik özelliklerinin birbirinden farklı olması, şehirlerin eşit olmamasıdır. Eşit olmayan şehirlerde eşit hizmetler sunulmasını beklemek çokta doğru olmayacaktır. Şehirler için sayılan bu özellikler konusunda birbirine benzer olan şehirler, hizmetler konusunda da daha fazla benzerlik göstermektedir. Fakat sunulacak hizmetler tek boyutlu olmadığı için şehrin özelliklerini ve hizmetleri karşılaştırmak kolay olmayacaktır. Örneğin, sadece siyasi görüş kriterini alarak; A görüşü olan şehirde eğitimde yardım hizmetleri fazla, B görüşü olan şehirde staj imkânı fazla, C görüşü olan şehirde üniversite öğrencilerine burs verilmiştir şeklinde bir açıklama yapmak çok kolay değildir. Çünkü bu hizmetler üzerinde siyasi görüş haricinde ekonomik, sosyal, demografik özellikler de etkili olmaktadır.

4.4.2. Yaygın Eğitim

Bu kısımda 2019 yılında yaygın eğitim niteliğinde yürütülen faaliyetler kapsamında büyükşehir belediyelerinin karşılaştırılması yapılacaktır.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından çocuklara yönelik buz pateni eğitimi verilmiştir. Kayseri kayak eğitiminde olduğu gibi buz pateni eğitiminde de ön plana çıkmaktadır. Bu eğitimin verilmesinde de kayak merkezinin bulunması önemli faktördür. Ancak kayak merkezi olmayan yerde buz pateni eğitimi verilemez diye bir kural yoktur. Bütün belediyeler buz pateni eğitimi verebilir, vatandaşlar arasında yetenekli bireyleri keşfetmek amacıyla bu gibi eğitimlere ağırlık verilmelidir.

Meslek edindirme ve beceri kazandırma faaliyetleri kapsamında yurtdışı eğitim faaliyetleri yapılmıştır. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında; Bursa, Kayseri, Konya olmak üzere 3 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmektedir. Belediyelerin yürüttüğü eğitim hizmetlerinde yurtdışın faaliyet göstermesi oldukça önemlidir. İki belediyenin

birbirini tanınması, fikir alışverişi yapılması, uygulamalar konusunda birbirine destek sağlaması her iki belediye yönetimi içinde olumlu sonuçlar gündeme getirecektir.

Adana Büyükşehir Belediyesi, göçmenlere yönelik eğitsel faaliyetler düzenlemiştir. Göçmenlerin toplumda dışlanmaması, meslek edinmesi, topluma uyum sağlamada zorlanmaması için eğitimler düzenlenmesi oldukça güzel bir faaliyettir. Göçmenlerin bulunduğu kentlerde göçmenlere yönelik eğitimler düzenlenmesi gerekmektedir. Kentin nüfus yapısını ve ihtiyaç duyulan eğitim hizmetlerini en iyi belediye yönetimi tespit edeceği için bu konuda sorumluluk belediye yönetiminde verilmektedir.

Hobi kursları, el sanatları kursları, meslek edindirme kursları ve yüzme kursları düzenlenmiştir. Yaz-kış spor okullarında spor alanında eğitimler verilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında hizmet yürüten büyükşehir belediyelerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 1. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında eğitim faaliyeti yürüttüğü alanlar

	Hobi kursları	Meslek edindirme kursları	El sanatları kursları	Spor alanında eğitimler	Yüzme kursları
Adana	+	+	+	+	+
Ankara	+	+	+	+	+
Antalya	+	+	+	+	+
Aydın	+	+	+	+	-
Balıkesir	+	+	+	+	-
Bursa	+	+	+	+	-
Denizli	+	+	+	+	-
Diyarbakır	+	+	+	+	-
Erzurum	+	+	+	+	-
Eskişehir	+	+	+	+	-
Gaziantep	+	+	+	-	-
Hatay	-	-	-	+	-
İstanbul	+	+	+	+	-
İzmir	+	+	+	+	-
Kahramanmaraş	+	+	+	+	-
Kayseri	+	+	+	+	-
Kocaeli	+	+	+	-	-
Konya	+	+	+	+	-
Malatya	+	+	+	+	-
Manisa	+	+	+	-	-
Mardin	+	+	+	+	-
Mersin	+	+	+	+	+
Muğla	-	-	-	+	+
Ordu	+	+	+	-	-
Sakarya	+	+	+	+	-
Samsun	+	+	+	-	-

Tablo 1. (Devamı)

	Hobi kursları	Meslek edindirme kursları	El sanatları kursları	Spor alanında eğitimler	Yüzme kursları
Şanlıurfa	+	+	+	+	+
Tekirdağ	+	+	+	-	-
Trabzon	+	+	+	+	-
Van	+	+	+	-	-

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere büyükşehir belediyeleri meslek edindirme, hobi, el sanatları ve yüzme kursları konusunda oldukça benzerlik göstermektedir. Vatandaşın talepleri doğrultusunda düzenlenen bu kurslar belediye eğitim hizmetleri arasında en fazla kursiyer yetiştirilen alanlardır. Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin en aktif olduğu eğitim hizmetlerinin bu alanlarda olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu alanda hizmet vermeyen büyükşehir belediyesi yoktur. Fakat bu durum hizmetlerin yeterli düzeyde olduğunu göstermez. Eğitimde sınır yoktur, yapılan hizmetlerin her zaman daha iyisi yapılabilir. Eğitimci, eğitim malzemesi, eğitim yeri sorunu gibi birçok sorundan kaynaklı olarak belediyeler vatandaşın birçok talebini ertelemekte veya yapılamayacağını söylemektedir. Bu olumsuzlukların en aza indirilmesi eğitim hizmetlerinde istenilen başarıya ulaşmayı sağlayacaktır.

Kayseri, Bursa ve Erzurum Büyükşehir Belediyeleri tarafından kayak eğitimi verilmiştir. Türkiye’nin önemli kayak merkezlerinin yer aldığı büyükşehir belediyelerinin kayak eğitimi verdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Kayak merkezlerinin tanıtılması, turizme kazandırılması, uluslararası kayak faaliyetlerine dâhil olunabilmesi amacıyla vatandaşa kayak konusunda eğitim verilmektedir. Çay üretiminin olduğu bir yerde çay işinde çalışacak işçiler yetişiyorsa, kayak merkezinin olduğu yerde de kayakçıların yetiştirilmesi gerekmektedir. Kayak merkezinde gelen vatandaşa ve kayak merkezinde çalışan personele kayak eğitimi vermek gereklidir. Özetle belediye kayak merkezinden kazanç sağlayabilmek için her türlü faaliyeti yaptığı gibi kayak eğitimini de yapması gerekmektedir.

Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından muhtarlara “Çatışma Çözümü” eğitimi verilmiştir. Muhtarlar vatandaşa en yakın memur olduğu için toplumda düzenin sağlanması konusunda oldukça önemli görevler düşmektedir. Mahallenin düzeninden muhtarlar sorumlu olmalı, bu düzenin nasıl sağlanacağı konusunda gerekli eğitimler verilmelidir.

Hatay Büyükşehir Belediyesi tarafından “Muhtarlık Bilgi Sistemi”nin kullanımı konusunda muhtarlara eğitim verilmiştir. Muhtarlık bilgi sisteminin olması kadar bu sistemin kullanılması için verilen eğitimde çok değerli bir çalışmadır. Günümüzde

bilişim teknolojilerinin kullanılmasının özendirilmesi, kullanımı hakkında eğitimler düzenlenmesi çağa ayak uydurabilmek için herkesin ihtiyaç duyduğu hizmetlerdir. Muhtarlarında teknoloji çağına ayak uydurması, hizmetlerin mekân, zaman kavramı olmadan her yerden 7/24 ulaşılabilir olması için, muhtar bilgi sistemi hakkında bilgi sahibi olmayan muhtarlara bu alanda hizmet verilmesi yararlı olacaktır.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi tarafından kadınlara yönelik tamir kursu ve araba bakım kursu verilmiştir. Türkiye’de sadece Eskişehir’de düzenlenen bu eğitim kadın ve erkek arasında çalışma alanında farklılık olmadığının bir göstergesidir. Kadınlara kazanç sağlayacak bir alanda eğitim verilmiştir. Türkiye genelinde buna benzer eğitimler düzenlenebilir.

İlk yardım eğitimi, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi ve hijyen eğitimi verilmiştir. Ayrıca öğrencilere ve diğer vatandaşlara ağız ve diş sağlığı konusunda eğitim verilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında hizmet yürüten büyükşehir belediyeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında sağlık alanında eğitim düzenlediği konular

	İlk yardım eğitimi	İş sağlığı ve güvenliği	Hijyen eğitimi	Diş ve ağız sağlığı eğitimi
Adana	+	+	-	-
Ankara	+	-	-	-
Antalya	+	+	-	+
Aydın	-	-	-	-
Balıkesir	-	+	-	-
Bursa	-	-	-	-
Denizli	+	-	-	-
Diyarbakır	+	+	+	-
Erzurum	+	+	-	+
Eskişehir	-	+	-	-
Gaziantep	-	-	-	-
Hatay	+	+	-	-
İstanbul	+	+	-	-
İzmir	-	-	+	-
Kahramanmaraş	+	-	-	-
Kayseri	+	-	-	-
Kocaeli	-	-	-	-
Konya	-	-	-	-
Malatya	-	-	-	-
Manisa	-	-	-	-
Mardin	-	-	+	-
Mersin	-	+	+	-
Muğla	+	-	-	-
Ordu	-	+	-	-

Tablo 2. (Devam)

	İlk yardım eğitimi	İş sağlığı ve güvenliği	Hijyen eğitimi	Diş ve ağız sağlığı eğitimi
Sakarya	-	+	-	-
Samsun	-	-	-	-
Şanlıurfa	-	-	-	-
Tekirdağ	-	+	-	-
Trabzon	-	-	-	-
Van	+	+	-	-

Sağlık konusunda düzenlenen eğitimlerin yeterli olmadığı düşünülmektedir. Sağlık konusunda topluma yönelik eğitimlere ağırlık verilmesi gerekmektedir. Belediyeler, sağlık konusunda bilinçli bireyler yetiştirmek, toplumda hastalıkların etkisini azaltmak, erken tanı imkânı sağlamak, gözle görülmeyen tehlikelere karşı bireyleri korumak, hijyen konusunda bilgi vermek, iş yerinde sağlığı tehdit eden durumlar hakkında bilgi vermek ve sağlık konusunda dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında vatandaşları bilgilendirmek gibi görevleri üstlenmektedir. Türkiye’de sağlık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri iller arası farklılık göstermektedir.

Seminer, toplantı, panel, çalıştay, söyleşi, şiir, konferans, sempozyumu vb. bilinçlendirici etkinlikler düzenlenmiştir. Kültürel ve sanatsal alanda eğitici etkinlikler düzenlenmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında 30 büyükşehir belediyesinin tamamında birtakım etkinlikler düzenlenmiştir. Toplumu bilinçlendirmeyi amaçlayan, kısa süreli ve parasal masrafı az olan faaliyetler olduğu için tüm illerde bu hizmet alanında çalışmalar yürütülmüştür.

Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından imar planları ile ilgili üniversite öğrencilerine bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir. Belediye tarafından yapılan plan ve projeler hakkında halkın bilgilendirilmesi ve görüşlerinin alınması yapılan çalışmaların toplumun ihtiyaçlarını karşılama konusunda yararlı olacağı düşünülmektedir. Halkla fikir alışverişi yapma, halka katılım hakkı tanıma projelerin başarısını artıracığı gibi belediyelerinde gücünü artıracaktır.

“Spor Kulübü”, “Doğa ve Çevre Kulübü”, “Bilim-Fen Teknoloji Kulübü”, “Sanat Kulübü” ve “Tarih Kulübü” gibi topluluklar oluşturularak öğrenciler arası iletişim sağlanmış, öğrencilerin sosyal hayatına katkı yapılmıştır. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında Kayseri Büyükşehir Belediyesi hizmet yürütmüştür. Sosyal belediyecilik anlayışının işlevlerinden “sosyalleştirme” faaliyetinin en iyi örnekleri bireylere yönelik oluşturulan kulüp, meclis gibi topluluklarda gerçekleştirilmektedir. Bu alanda yapılan hizmetler sosyal belediyecilik faaliyetleri kapsamında oldukça önemlidir.

Türkiye'de bu alanda sınırlı sayıda hizmetin olması üzücü bir durumdur. Bu sorunlu hale bir son verilmeli, vatandaşın sosyalleşmesine imkân sağlayan ortamlar oluşturulmalıdır.

Öğrencilere yönelik trafik eğitimi verilmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Ankara, Erzurum ve Malatya Büyükşehir Belediyeleri hizmet yürütmüştür. Tehlikenin çok fazla olduğu alanlardan biri olan trafik, eğitilmiş ve tedbirli olmayı gerektirmektedir. Bu nedenle trafik eğitimi tüm toplum için önemlidir. Belediyelerin bu alanda da yetkileri çerçevesinde vatandaşları bilgilendirmesi faydalı olacaktır.

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından bilim ve teknoloji alanında eğitim verilmiştir. Teknolojinin insan hayatının birçok alanına yerleştiği bu çağda, teknoloji eğitimi oldukça önemlidir. Dünya da gelişmiş ülkeler çoğu teknoloji ve bilim alanında oldukça ileri seviyededir. Türkiye'yi gelişmiş ülkeler arasında daha iyi konumlara yükseltebilmek için teknoloji ve bilim eğitimlerine ağırlık verilmesi gerekmektedir. Bu alanda halkın ihtiyacı olan hizmetleri en iyi tespit edip, uygulayacak birim belediyelerdir, bu nedenle bu konuda sorumlulukları oldukça fazladır.

Bağımlılıkla mücadele konusunda, internet bağımlılığı üzerine, kadına karşı şiddet konusunda, çocuk ihmal ve istismarı konusunda, sağlıklı gıda tüketimi konusunda ve obezite konusunda eğitimler verilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülen hizmetler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında eğitim faaliyeti düzenlediği toplumsal konular

	Bağımlılıkla mücadele	Kadına şiddet	Çocuk ihmal ve istismarı	Sağlıklı gıda tüketimi
Adana	-	-	-	-
Ankara	-	-	-	-
Antalya	-	+	-	-
Aydın	-	-	-	-
Balıkesir	-	-	-	-
Bursa	+	+	-	-
Denizli	-	-	-	-
Diyarbakır	+	+	+	-
Erzurum	-	-	-	-
Eskişehir	-	-	-	-
Gaziantep	+	-	-	+
Hatay	-	-	-	-
İstanbul	+	-	-	+
İzmir	-	-	-	-
Kahramanmaraş	-	-	-	-
Kayseri	-	-	-	-
Kocaeli	-	-	-	-
Konya	-	-	-	-

Tablo 3. (Devamı)

	Bağımlılıkla mücadele	Kadına şiddet	Çocuk ihmal ve istismarı	Sağlıklı gıda tüketimi
Malatya	-	-	-	-
Manisa	-	-	-	-
Mardin	-	-	-	+
Mersin	-	-	-	-
Muğla	-	-	-	-
Ordu	-	-	-	-
Sakarya	-	-	-	-
Samsun	-	-	-	-
Şanlıurfa	-	+	+	-
Tekirdağ	-	-	-	-
Trabzon	-	+	-	-
Van	-	-	-	-

Yukarıdaki tabloda yer alan, toplumsal sağlığı ve güvenliği tehdit eden unsurlar belediyelerin çözüm bulması gereken en önemli konulardandır. Bu konularda belediyeler vatandaşın yararına olacak etkinlikler düzenlemelidir. Toplumda güven ve düzeni sağlamayı amaçlayan, sosyal belediyeçilik faaliyetleri aile ve bireyin sağlık ve güvenlik konusunda ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Birey mutlu olursa, toplum mutlu olur, toplum mutlu olursa ülke haklı mutlu olur.

Sağlık konusunda; organ bağıışı, kan bağıışı, öfke kontrolü, etkili iletişim ve stresle baş etme eğitimleri verilmiştir. “Erken Tanı Yaşa Anı” projesi kapsamında kadınlara yönelik sağlık, hijyen, rahim ağzı kanseri vb. konularda eğitimler düzenlenmiştir. Vatandaşlara hastalıklar ve korunma yöntemleri hakkında, kanser konusunda eğitim verilmiştir. “Mobil mamografi aracıyla” kanser konusunda eğitim verilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında; Ankara, Kocaeli, Gaziantep, Mardin, Denizli, İzmir, Muğla, Sakarya olmak üzere 8 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Sağlık alanında yürütülen hizmetler oldukça az sayıda belediye tarafından yürütülmektedir. Toplum için çok önemli sağlık konuları dikkate alınmalı, vatandaş bilgilendirilmelidir. Vatandaşa bilgi verme, ücretsiz veya az ücretle sağlık hizmeti sunma faaliyeti dünyada birçok ülkede yürütülmektedir. Türkiye’de de bu hizmetlerin daha fazla yapılabilmesi için çalışılmalıdır.

“KOSGEB uygulamalı girişimcilik eğitimi” verilmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Eskişehir ve Mardin büyükşehir belediyesi hizmet yürütmektedir. Girişimcilere destek olmak amacıyla eğitimler düzenlenmiştir. Bu bütün belediyelerin yapabileceği bir hizmettir. Girişimcilere destek olunması hem birey hem de ülkeye kazanç sağlayacağı için göz ardı edilmemesi gereken bir hizmettir.

Dezavantajlı kesimlere yönelik eğitimler düzenlenmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mardin, Mersin, Samsun, Trabzon olmak üzere 12 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür.

Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından, “*Evlilik Okulu Projesi*” kapsamında hazırlık aşamasında olan çiftlere sağlıklı bir evliliğin nasıl olacağı konusunda eğitim verilmiştir. Günümüzde boşanma oranları oldukça fazla olduğu için, böyle bir hizmete ihtiyaç duyulmuştur. Bu alanda sadece bir belediyenin hizmet yürütüyor olması hoş bir durum değildir, bu hizmetin bütün belediyeler tarafından örnek alınıp bu konuda uygulama yapılması topluma yararlı olacaktır. Aile düzeni toplum düzeni için olmazsa olmaz bir unsur olduğu için belediyeler aile düzenini sağlama konusunda gerekli adımları atmalıdırlar.

“*Hamilelik Okulu Projesi*” kapsamında anne adaylarına eğitim verilmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Denizli, Gaziantep, Erzurum olmak üzere 3 büyükşehir belediyesi tarafından hizmet yürütülmüştür. Bu hizmetin aile düzeni, çocuğun doğru yetiştirilmesi konusunda oldukça yararlı olacağı düşünülmektedir. İyi yetiştirilmiş çocuklar toplumda düzeni bozmaz, diğer bireylerle uyum içinde yaşamakta zorlanmazlar. Toplum, aile ve birey için faydalı olan bu eğitimlerin bütün belediyeler tarafından yapılmasının gerekli olduğu düşünülüyor.

Yangın ve deprem konusunda eğitim ve seminer düzenlenmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında hizmet yürüten belediyeler, eğitim konusu ve katılımcı sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında afetler konusunda düzenlediği eğitim faaliyetlerinin konuları ve katılımcı sayısı

	Eğitimin Konusu	Katılımcı Sayısı
Adana	Yangın	105389
Ankara	Yangın	132362
Antalya	Yangın	63296
Aydın	-	-
Balıkesir	Yangın	71310
Bursa	Yangın	137157
Denizli	Yangın ve Deprem	86031
Diyarbakır	Yangın	-
Erzurum	Yangın ve Deprem	-
Eskişehir	Yangın	38011
Gaziantep	Yangın	40180
Hatay	Yangın ve diğer afetler	24229
İstanbul	Yangın ve diğer afetler	55914
İzmir	Yangın	75926

Tablo 4. (Devamı)

	Eğitimin Konusu	Katılımcı Sayısı
Kahramanmaraş	Yangın ve Deprem	10856
Kayseri	Yangın	66658
Kocaeli	Yangın ve Deprem	8300
Konya	Yangın	109774
Malatya	Yangın	70696
Manisa	Yangın	128050
Mardin	-	-
Mersin	-	-
Muğla	Yangın	44252
Ordu	Yangın ve diğer afetler	50411
Sakarya	Yangın	1485
Samsun	Yangın	67436
Şanlıurfa	Yangın	-
Tekirdağ	-	-
Trabzon	Yangın	29000
Van	Yangın	-

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere büyükşehir belediyeleri afet ve acil durumlar konusundaki eğitim hizmetlerinde oldukça hassas davranmaktadır. Bireyde afetlere karşı durabilecek güç olmadığı için bireye afetlere karşı tedbirli olması konusunda bilgi verilmektedir. Olaydan önce, olay anında, olaydan sonra neler yapılması gerektiği öğretilmektedir. Türkiye afetlerde çok vatandaşını kaybeden bir ülke olduğu için, geçmişte yaşananlar geleceğe tecrübe olmaktadır. Geçmişte yaşanan afetlerin yeniden yaşanmaması için her türlü çalışma yapılmaktadır. Afetler konusunda devletin bilinçli olması yeterli olmadığı için, vatandaş da bilinçlendirilmektedir. Vatandaşın bilinçlendirilmesi hususundaki görevde halka en yakın yönetim birimi olan belediyelere verilmiştir.

Malatya Büyükşehir Belediyesi, “*Deprem Simülasyon Eğitimi Tırı*” ile öğrencilere ve vatandaşlara deprem konusunda eğitim verilmiştir. Türkiye fay hatlarının fazla olduğu bir ülke olduğu için deprem ülkesi demek yanlış olmayacaktır. Deprem ülkesinde yaşayıp da vatandaşa deprem konusunda eğitim verilmemesi oldukça yanlış bir hareket olacağı için Türkiye’de bu konuda çok sayıda eğitim ve tatbikat düzenlenmektedir. Malatya deprem fay hattı üzerinde bulunan bir şehir olduğu için deprem konusunda eğitimler verilmesi hayati önem taşımaktadır. Depreme hazırlıklı olmak için bilinçli vatandaşlar yetiştirmek amacıyla eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından “*Beslenme Okulunda*” kadınlara diyetisyen eşliğinde eğitimler verilmiştir. İnsanların korkulu rüyası olan dengesiz beslenme hastalıkları toplumu tehdit etmektedir. Öyle bir durum ki bazen fazla yemek, bazen az yemek insanları sağlığından ediyor. Vatandaşın bu hastalıklardan korunması

için bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu konuda da belediyelere önemli görevler düşmektedir. Beslenme konusunda sorun yaşayan bireyler sadece Gaziantep'te olmadığı için ülke genelinde bu alanda eğitimlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Şoförlere trafik eğitimi verilmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Denizli, Diyarbakır, İstanbul, Kocaeli, Mersin, Sakarya, Şanlıurfa olmak üzere 7 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür.

Bitkisel atık yağlarla ilgili, yenilenebilir enerji kaynakları konusunda, katıkların ayrıştırılması konusunda, bitkisel atıklar konusunda, tıbbi atıklar konusunda ve atık pillerin toplanması konusunda eğitimler düzenlenmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında; Diyarbakır ve Mardin büyükşehir belediyesi tarafından hizmet yürütülmüştür.

Çevre temizliği ile ilgili eğitim ve seminer düzenlenmektedir. Öğrenciye hava kirliliği ve karbon salınımı konulu eğitimler verilmiştir. Sanayicilere yönelik çevre konusunda bilinçlendirme eğitimleri düzenlenmiştir. Geri dönüşüm, küresel ısınma, yenilenebilir enerji, çevre kirliliğinin azaltılması konusunda da eğitimler verilmiştir. Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülen eğitim ve katılımcı sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında çevre konusunda düzenlediği eğitim faaliyetlerinin konusu ve katılımcı sayısı

	Eğitimin Konusu	Katılımcı Sayısı
Adana	Çevre temizliği	47532
Ankara	Sıfır atık projesi	500
Antalya	Çevre	-
Aydın	-	-
Balıkesir	Çevre	8330
Bursa	Çevre	4968
Denizli	Çevre	9113
Diyarbakır	Çevre	5049
Erzurum	Çevre	-
Eskişehir	-	-
Gaziantep	Çevre	70000
Hatay	-	-
İstanbul	Çevre	99475
İzmir	Küresel ısınma ve yenilenebilir enerji	-
Kahramanmaraş	Çevre	2715
Kayseri	Çevre ve geri dönüşüm	-
Kocaeli	Çevre ve sıfır atık projesi	23710
Konya	Hava kirliliği ve karbon salınımı	350
Malatya	Çevre	6386
Manisa	Çevre	3600

Tablo 5. (Devamı)

	Eğitimin Konusu	Katılımcı Sayısı
Mardin	Bitkisel atık yağlar	243
Mersin	Çevre	4334
Muğla	-	-
Ordu	Çevre	2675
Sakarya	Çevre	8000
Samsun	Sıfır atık projesi	1000
Şanlıurfa	Çevre ve sıfır atık projesi	5370
Tekirdağ	Çevre ve katı atıklar	300
Trabzon	Sıfır atık projesi	-
Van	-	-

Tabloda görüldüğü üzere çevre konusunda toplumu bilgilendirmek amacıyla birçok konuda eğitim faaliyeti düzenlenmiştir. Çevre konusunda eğitim vermeyen belediye sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Çevre konusunda bilinçli bireylerin yetiştirilmesi hem bugün hem de gelecek için büyük önem taşımaktadır. Çünkü çevrede meydana gelen sorunlar daha büyük sorunların oluşmasına ortam hazırlamaktadır. Örneğin; bugün dünyanın karşı karşıya olduğu küresel ısınma afeti, bireylerin çok basit olarak algıladığı, bu yaptığım kocaman küreyi ısıtır mı dediği faaliyetler sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu neden sağlıklı bir çevre için, gelecek nesillere güzel bir çevre bırakabilmek için bilinçli bireylere oldukça ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda büyükşehir belediyeleri üzerine düşen görevi yerine getirmektedir.

2019 yılında kütüphane hizmeti kapsamında yürütülen faaliyetler: *Okuma salonları ve kütüphanelerle vatandaşlara hizmet sunulmuştur. Görme engelli bireylere yönelik “sesli kütüphane” hizmeti verilmiştir. Çocuklara yönelik olarak kitap ve “oyuncak kütüphanesi” olarak ayrılmış olan kütüphaneler hizmet vermiştir. “Gezici kütüphane” hizmeti verilmiştir. “E-kitap uygulaması” ile kütüphaneye gelme imkânı olmayanlara hizmet sunulmuştur.* Bu faaliyetler kapsamında 2019 yılında büyükşehir belediyeleri tarafından yürütülen faaliyetler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 6. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılındaki kütüphane hizmetleri

	Kütüphane hizmeti	Sesli kütüphane	Gezici kütüphane	Diğer faaliyetler
Adana	+	-	-	Okuma salonları
Ankara	+	+	-	-
Antalya	+	+	-	Oyuncak kütüphanesi
Aydın	-	-	-	-
Balıkesir	-	-	-	-
Bursa	+	-	+	e-kitap uygulaması

Tablo 6. (Devamı)

	Kütüphane hizmeti	Sesli kütüphane	Gezici kütüphane	Diğer faaliyetler
Denizli	-	-	-	-
Diyarbakır	+	+	-	-
Erzurum	-	-	-	-
Eskişehir	-	-	-	-
Gaziantep	-	-	-	-
Hatay	-	-	-	-
İstanbul	+	+	-	-
İzmir	+	-	-	-
Kahramanmaraş	+	-	+	-
Kayseri	+	-	-	-
Kocaeli	-	-	-	-
Konya	-	-	-	-
Malatya	-	-	-	-
Manisa	-	-	-	-
Mardin	-	-	-	-
Mersin	+	-	+	-
Muğla	-	-	-	-
Ordu	-	-	-	-
Sakarya	-	-	-	-
Samsun	-	-	-	-
Şanlıurfa	+	-	-	-
Tekirdağ	-	-	-	-
Trabzon	-	-	-	-
Van	-	-	-	-

Tabloya bakıldığında kütüphane hizmetinin 11 büyükşehir belediyesi tarafından sunulduğu görülmektedir. Bilinçli bir toplum oluşturabilmek için en çok ihtiyaç duyulan hizmetlerden biri olan insanlara bilgi edinme imkânı sağlayan hizmet olarak kütüphane hizmetinin az olması oldukça sorunlu bir durumdur. Sesli kütüphane, gezici kütüphane ve diğer faaliyetlerinde oldukça az olduğu görülmektedir. Kütüphane hizmetinin dezavantajlı gruplarında faydalanabileceği şekilde olması gerekmektedir. Toplumda dezavantajlı durumda olan bireylerin kendini dışlanmış hissetmemesi, ihtiyaç duyduğu kaynakları diğer bireyler gibi rahat bir şekilde kullanabilmesi için, sesli kütüphane uygulaması çok faydalı bir hizmettir. Kütüphanelere gitme imkânı olmayan bireyler içinde gezici kütüphane uygulaması ve e-kitap uygulaması çok yararlı olacaktır. Okuma salonları kitap okumak ve ders çalışmak için uygun ortamı olmayan kişilere çalışma imkân sağlamaktadır. Bu faaliyetlerin özel bir kuruluş eliyle yapılması durumunda vatandaş yüksek ücretler ödemek zorunda kalıp, belki de yapacağı çalışmadan vazgeçebilir. Fakat belediye daha uygun fiyatlarla hatta bazı durumlarda ücretsiz olarak bu hizmetleri vatandaşa sunmaktadır.

2019 yılında tarım ve hayvancılık alanında yürütülen eğitim faaliyetleri: Kurban kesimi eğitimi, ev ve süs hayvanları satışı yapacak kişilere yönelik eğitim, yerel hayvan koruma görevlisi eğitimi, buzağı bakımı ve beslenmesi konusunda eğitim, küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda eğitim, arı yetiştiriciliği, damızlık ana arı yetiştiriciliği eğitimi, arı sütü ve ana arı yetiştiriciliği eğitimi, arıcılık, ipekböcekçiliği, küçükbaş ve kümes hayvancılığı konularında eğitimler, kaz yetiştiriciliği eğitimi, patates yetiştiriciliği eğitimi, patlıcangiller konusunda eğitim, sofralık zeytin işleme eğitimi, organik tarım konusunda eğitim, bahçıvanlık eğitimi, bağcılıkta “Çift T Telli Terbiye Sistemi” uygulama eğitimi, tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği konusunda eğitim, gastronomi ve tarımsal eğitim merkezi sera çalışması konularında eğitimler, sera yapımı eğitimi, sözleşmeli üretim konusunda eğitim, ata tohumlarının toplanması, çoğaltılması, tescil ve korunması konularında eğitimler, arpa yetiştiriciliği, buğday yetiştiriciliği, tritikale yetiştiriciliği ve yem bezelyesi yetiştiriciliği konularında eğitimler, modern elma yetiştiriciliği eğitimi, bahçe bakımı ve peyzaj eğitimi, peynir üretimi eğitimi, fındık yetiştirme eğitimi, ağaç aşılama ve budama konusunda eğitimler verilmiştir. “Doğal Salma Yumurta Tavukçuluğu” projesi kapsamında yerinde uygulamalı eğitimler verilmiştir. Bu faaliyetler kapsamından 2019 yılında büyükşehir belediyelerinin yürüttüğü hizmetler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 7. Büyükşehir belediyelerinin 2019 yılında üreticilere yönelik eğitim hizmetleri

Eğitim Faaliyetleri	Büyükşehir Belediyeleri
Kurban kesimi kursu düzenlenmiştir.	Malatya
Ev ve süs hayvanları satışı yapacak kişilere yönelik eğitim verilmektedir.	Gaziantep, İstanbul, Kahramanmaraş, Malatya, Muğla, Sakarya
Yerel hayvan koruma görevlisi eğitimi verilmektedir.	Ankara, Denizli, Gaziantep, Muğla
Buzağı bakımı ve beslenmesi konusunda eğitim verilmektedir.	Samsun
Arı yetiştiriciliği, damızlık ana arı yetiştiriciliği eğitimi verilmektedir. Arı sütü eğitimi verilmiştir. İpekböcekçiliği ve kümes hayvancılığı konularında eğitimler verilmiştir.	Erzurum, İzmir, Kayseri, Muğla, Ordu
Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda eğitim çalışmaları yürütülmektedir	Bursa, İzmir
Kaz yetiştiriciliği eğitimi verilmiştir.	Ordu
“Doğal Salma Yumurta Tavukçuluğu” projesi kapsamında yerinde uygulamalı eğitimler verilmiştir.	Kocaeli
Bağcılıkta “Çift T Telli Terbiye Sistemi” uygulama eğitimi verilmektedir	Bursa
Patates yetiştiriciliği eğitimi verilmektedir.	Erzurum

Tablo 7. (Devamı)

Eğitim Faaliyetleri	Büyükşehir Belediyeleri
Organik tarım konusunda eğitim verilmektedir.	Diyarbakır
Patlıcangiller konusunda eğitim verilmiştir	Gaziantep
Sofralık zeytin işleme eğitimi verilmiştir	Gaziantep
Bahçıvanlık eğitimi verilmektedir.	Ankara, Diyarbakır
Tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği konusunda eğitim verilmektedir	Balıkesir, Ordu
Ağaç aşılınması ve budama konusunda eğitim verilmiştir.	Van
Fındık yetiştirme eğitimi verilmiştir.	Sakarya
Peynir üretimi eğitimi verilmiştir.	Muğla
Bahçe bakımı ve peyzaj eğitimi verilmiştir	Mersin
Modern elma yetiştiriciliği eğitimi verilmiş.	Mersin
Arpa yetiştiriciliği, buğday yetiştiriciliği, tritikale yetiştiriciliği ve yem bezelyesi yetiştiriciliği konularında eğitimler verilmiştir.	Kocaeli
Sözleşmeli üretim konusunda, ata tohumlarının toplanması, çoğaltılması, tescil ve korunması konularında eğitimler düzenlenmiştir.	Ankara, Kocaeli, Aydın, Muğla
Gastronomi ve tarımsal eğitim merkezi sera çalışması konularında eğitimler düzenlenmiştir. Sera yapımı eğitimi verilmiştir.	Gaziantep, Kocaeli

Tabloda görüldüğü üzere, Türkiye’de üretim alanında birçok konuda eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir. Belediyeler farklı alanlarda eğitim faaliyetleri düzenlemişlerdir. Bu alanda yapılan eğitimlerde amaç benzerliği, içerik farklılığı bulunmaktadır. Üreticinin kazandığı bir ülkede, toplumda kazanacaktır. Üreticilerin daha iyi durumlara gelmesi için belediyeler her türlü desteği sağlamalıdır.

Samsun Büyükşehir Belediyesi, *ceviz çeşit değiştirme, toprak analiz örneği alma, patates makineli dikim ve söküm yöntemi, meyvecilikte aşı çeşitleri, biyolojik ve mekanik mücadele, damla sulama, ekolojik ve organik köy, topraksız tarım, hizmet sunum kalitesine yönelik eğitimler düzenlenmiştir.* Üretimi artırmak için teknolojiyi takip etmek, talepler doğrultusunda üretim yapmak, üretimde verimliliği artıracak teknikleri kullanmak gerekmektedir. Belediyeler üreticiyi bu konularda bilgilendirmek amacıyla eğitimler düzenlemektedir. Çünkü bilinçli yapılan üretim her zaman daha fazla kazandırmaktadır. Bilinçli bir üreticinin yapacağı faaliyet üreticinin bulunduğu kente ekonomik yönden katkı sağlayacaktır.

Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından, *“Tarlanıza Geliyoruz”* projesi kapsamında çiftçilere tarlasında uygulamalı eğitimler verilmiştir. Çiftçiye tarlada uygulamalı eğitim verilmesi tabi ki, tarladan uzak bir salonda verilen eğitimden daha yararlı olacaktır. Çünkü çiftçiye verilen eğitim, eğitimi veren kişinin üzerinde çalıştığı iklim ve toprak özelliklerine göre verilmekte, oysa çiftçinin çalıştığı iklim ve toprak eğitimcinin kullandığı ortamdan farklı olabilir. Bu durumda çiftçi eğitimde aldığı bilgileri uygulasa dahi istenen sonuca ulaşamaz. Bu gibi olumsuzlukların önüne geçmek amacıyla çiftçiye verilen eğitimlerin tarlada uygulamalı verilmesi daha yararlı olacaktır.

Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından, *“Evcil Dostlarımız”* başlığı altında, hayvan sevgisi aşılamak amacıyla eğitimler düzenlenmiştir. Evcil hayvanları konu alan bu eğitim hayvanlara zarar verilmemesi gerektiğini ve bir insan dostu ile nasıl bir iletişim kuruyorsa, dostuna nasıl hizmet ediyorsa, dostuna nasıl davranıyorsa hayvanlara da öyle davranması gerektiğini dile getirmektedir.

Hayvanat bahçesinde öğrencilere ve diğer ziyaretçilere hayvanlarla ilgili eğitim verilmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Bursa, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Sakarya, Tekirdağ olmak üzere 8 büyükşehir belediyesi hizmet yürütmüştür. Hayvanat bahçelerinde düzenlenen eğitimler daha çok hayvanları sevdirmeyi, çocuklara hayvanlar ilgili bilgi vermeyi, hayvanların hayatımızdaki yeri ve önemi dile getirmeyi amaçlamaktadır.

Hayvan sahiplerine, bakıcılarına ve satış yapanlara çeşitli konularda eğitim verilmiştir. Bu faaliyet kapsamında 2019 yılında; Ankara, Bursa, İstanbul, Malatya, Mersin, Tekirdağ büyükşehir belediyelerinde hizmet verilmiştir. Hayvancılık faaliyetlerinde üretimi artırmak, bilinçli üretici ve satıcı yetiştirmek amacıyla hayvanlar konusunda eğitimler düzenlenmiştir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından, *çiftçilere yönelik “süt hijyeni ve sanitasyon eğitimi”, hayvan bakıcılığı eğitimi verilmiştir.* Hayvansal ürünlerde üretimi artırmak amacıyla çiftçilerin ihtiyaç duydukları konularda eğitim verilmekte, çiftçilerin bilinçli üretim yapması sağlanmaktadır. Üretimin artması için atılan küçük adımlar büyük mesafeleri aşma konusunda yardımcı olacaktır. Belediye yönetimin çiftçinin üretimini desteklemesi hem çiftçiye, hem yaşadığı şehre, hemde tüm ülkeye fayda sağlayacaktır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi tarımsal üretimi artırmak ve bilinçli çiftçiler yetiştirmek amacıyla *“tarım akademisi”* ve *“çiftçi eğitim merkezi”* oluşturmuştur.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından, *farklı dallarda eğitim vermek üzere “uzmanlık okulları” oluşturulmuştur.* Uzmanlık okulları, isminden de anlaşılacağı üzere

alanında uzman kişiler yetiştirmek amacıyla oluşturulmuştur. Yaygın eğitim alanında uzmanlar yetiştirmek için çok yararlı bir uygulamadır. Belediyeler kendi bünyelerinde çalıştıracakları personeli de bu okullarda yetiştirme imkânını sahiptir. Belediye, personele ihtiyaç duyduğu alanda uzmanlık okulu oluşturup, kendi personelini kendi yetiştirebilir. Ayrıca bu şekilde alınacak personel alanında uzman ve ihtiyaca göre yetiştirildiği için işinde çok daha başarılı olacaktır.

Büyükşehir belediyelerinin yaygın eğitim kapsamında yürüttüğü eğitim faaliyetlerine bakıldığında; tarım, hayvancılık, sağlık, kültür, gelenek, sanat, psikoloji, sosyoloji, çevre, doğal afet vb. birçok konuda eğitim faaliyeti yürüttüğü görülmektedir. 2019 yılında yürütülen faaliyetlerde, daha çok belediyelerin kendine özgü faaliyetler yürüttüğü görülmektedir. Bütün belediyeler tarafından yürütülen hizmetlerde mevcuttur. Bazı hizmetler belirli birkaç belediye tarafından yürütülmektedir. Belediyeler yürüttükleri faaliyetler konusunda benzerlik barındırdığı kadar farklılıklar da barındırmaktadır. Belediyelerin farklı faaliyetleri yürütmesinin yanında, aynı yürütülen faaliyetlerin içeriği, kapsamı, katılımcı sayısı, katılımcı kesimi, yapılış tekniği gibi birçok noktada da farklılıklar görülmektedir.

2019 yılında yürütülen faaliyetler kapsamında farklılık ve benzerlikleri bulunan büyükşehir belediyeleri sosyal belediyecilik faaliyetlerinin ilk ortaya çıktığı dönemlere göre de farklılıklar barındırmaktadır. İlk dönemlerde daha çok seminer, toplantı, panel, çalıştay gibi zamandan ve paradan tasarruf sağlayan faaliyetler yürütülmesi tercih edilirken bugün toplumun ihtiyaç duyduğu, topluma yararlı olacak alanlarda da faaliyetler yürütülmektedir. Fakat yapılan çalışmaların yeterli olduğunu söylemek doğru olmaz. Türkiye’de büyükşehir belediyeleri sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen faaliyet konusunda hala yetersizdir. Her zaman, yapılanın daha iyisi yapılabilir, mantığı ile bakıldığında büyükşehir belediyelerinin hala birbirinden öğrenmesi gereken faaliyetlerin olduğu düşünülebilir. Belediyeler kendilerini eleştirebilmeli ve kendilerinden daha fazla hizmet yürüten, daha iyi durumda olan belediyelere bakarak kendilerini geliştirmelidirler. Manzaranın en iyisini görmek için dağın en yüksek tepesine çıkmak gerekmektedir. Yüksek tepeye çıkmak yorucu olacaktır, fakat gördüğümüz manzara en güzeli olacaktır. Bu nedenle belediyelerin basit hizmetlerle uğraşmak yerine, en güzel manzarayı sunacak hizmetlerle uğraşması gerekmektedir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sosyal politika alanı toplumların oluşmaya başladığı ilk dönemlerde oluşmaya başlamıştır. Toplumların maddi ve manevi hayat şartlarını değiştirmeyi, düzenlemeyi amaçlayan bu politika alanında yapılacak faaliyetler, ilk dönemler bazı kurumlar tarafından yürütülmüştür. Kurumların yetkilerini aşan politika alanlarının oluşması durumunda sosyal politika alanı devlet yönetimine devredilmiştir. Bu durum sosyal devlet modelinin ortaya çıkmasına ortam hazırlamıştır.

Sosyal devlet; toplumda barışı ve adaleti sağlamak için gerekli olan bütün faaliyetler konusunda devleti her türlü yetkiye sahip kılan bir devlet modelidir. Sosyal devlet sosyal alanda yapılan politikaların uygulanması için gerekli ortamın oluşturulmasından sorumlu tutulmuştur. Sosyal politikaların uygulanmasında devlet diğer aktörlere göre daha güçlü bir aktördür, bu nedenle sosyal politika alanında yapılacak olan faaliyetler konusunda devlete düşen görevler oldukça fazladır. Devletin bu kadar yetkiye sahip olması olumsuzlukları beraberinde getirmiştir. Bu durum bir süre sonra merkezi yönetimin yetkilerinin sınırlandırılmasını gerekli kılmıştır. Merkezi yönetimin yetkileri sınırlandırılınca arta kalan görevler yerel yönetimlere devredilmiştir. Yerel yönetimlerin sosyal politika alanında yetkilendirilmesi sosyal belediyeçilik uygulamalarını gündeme getirmiştir. Bugün dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de sosyal belediyeçilik uygulamaları bulunmaktadır.

Türkiye’de sosyal belediyeçilik uygulamaları; yaşlılara, gençlere, çocuklara, kadınlara, işsizlere, yoksullara, göçmenlere, hayvanlara yönelik olarak düzenlenmektedir. Ayrıca kültür, sanat, sağlık ve eğitim konularında da faaliyetler yapılmaktadır. Toplumda düzeni sağlamak için yapılan bu faaliyet arasında en etkili eğitim faaliyetleridir. Çünkü toplumu şekillendirme konusunda en önemli faktör eğitimidir.

Sosyal belediyeçilik bağlamında yürütülen eğitim hizmetleri yaygın ve örgün eğitim hizmetleri olarak sınıflandırılabilir. Örgün eğitim hizmetleri daha çok örgün eğitime destek niteliğinde yapılan hizmetlerdir. Yaygın eğitim hizmetleri ise sanat eğitimi, kültür eğitimi, meslek ve beceri kazandırma, toplumu bilinçlendirmeye yönelik çevre, sağlık, afetler, tarih vb. toplumsal konularda etkinlikler düzenleme olarak sıralanabilir.

Türkiye’de 2019 yılında sosyal belediyeçilik kapsamında hem örgün hem de yaygın eğitim alanında faaliyetler düzenlenmiştir. Sosyal politika ile başlayıp, sosyal

devlet modelinin gündeme gelmesine ortam hazırlayan, günümüzde sosyal belediyeçilik uygulamaları kapsamında yapılmaya çalışılan faaliyetler topluma düzen vermeyi amaçlamaktadır. Bununla aynı amacı taşıyan eğitim hizmeti de toplum düzenini, vatandaşın bilinçlenmesini sağlamaya çalışmaktadır. Sosyal belediyeçilik bağlamında yürütülen eğitim hizmetleri, toplumsal düzeni sağlama konusunda iki gücün birleştiği hizmetler sunduğu için, bunların toplum üzerinde daha etkili olacağı düşünülmektedir. Toplum üzerinde bu kadar etkili olan faaliyetler konusunda Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin neler yaptığını öğrenmek için, belediyeler ve hizmet sundukları alanların yer aldığı aşağıdaki tabloya bakılırsa genel durum üzerinde bir takım açıklamalar yapılabilir.

Tablo 8. 2019 yılına ait faaliyet raporlarında yer alan, büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyeçilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri

	A	B	C	D	E	F	G	H	K
Adana	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ankara	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Antalya	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Aydın	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Balıkesir	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Bursa	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Denizli	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Diyarbakır	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Erzurum	+	+	+	+	+	+	-	-	+
Eskişehir	-	+	+	+	+	+	-	-	+
Gaziantep	+	+	+	-	+	+	+	-	+
Hatay	+	+	-	+	-	+	+	-	+
İstanbul	+	+	+	+	+	+	+	+	+
İzmir	+	+	+	-	+	+	+	+	+
Kahramanmaraş	+	+	+	-	+	+	+	+	+
Kayseri	+	+	+	+	+	+	-	+	+
Kocaeli	+	+	+	-	+	-	+	-	+
Konya	+	+	+	+	-	+	+	-	+
Malatya	+	+	+	+	+	+	-	-	+
Manisa	+	+	+	-	-	+	-	-	+
Mardin	+	-	-	-	-	-	-	-	+
Mersin	+	-	+	+	+	+	+	+	+
Muğla	-	+	+	+	+	+	+	-	+
Ordu	+	+	+	-	+	+	+	-	+
Sakarya	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Samsun	+	+	+	-	+	+	-	-	+
Şanlıurfa	+	+	+	+	-	+	-	+	+
Tekirdağ	+	-	+	-	+	+	-	-	+
Trabzon	+	+	+	-	+	+	+	-	+
Van	-	+	+	-	+	+	-	-	+

Tabloda yer alan harflerin temsil ettiği faaliyetler:

A=Çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri

B=Afetler ve acil durumlarla konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri

C=Meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri

D=Spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri

E=Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri

F=Örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler

G=Eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler

H=Kütüphane hizmeti

K=Toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler

Tabloda yer alan (+) simgesi faaliyetin yapıldığını gösterirken, (-) simgesi ise ilgili faaliyet alanının hizmet olmadığı veya 2019 yılındaki faaliyet raporunda ilgili faaliyet alanında yeterli düzeyde bilgi yer almadığını göstermektedir. 2019 faaliyet raporların yer verilmeyen hizmetler (-) kabul edilmektedir.

Tablo 8’de, Türkiye’de sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen eğitim hizmetleri; çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, afetler ve acil durumlarla konusunda yürütülen eğitim faaliyetler, meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri, spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri, tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri, örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler, eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler, kütüphane hizmeti, toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu çalışmada kullanılan; 2019 faaliyet raporlarında yer alan bilgilere göre; çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri 26, afetler ve acil durumlarla konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri 26, meslek edindirme ve beceri kazandırma eğitimleri 27, spor alanında yürütülen eğitim faaliyetleri 17, tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri 25, örgün eğitime destek niteliğinde yürütülen faaliyetler 28, eğitim kurumlarına destek niteliğinde yürütülen faaliyetler 20, kütüphane hizmeti 11, toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler 30 büyükşehir belediyesi tarafından yürütülmüştür. Tabloda yer alan bilgilere göre kütüphane hizmeti hariç diğerler faaliyet alanlarında büyükşehir belediyelerinin yarısından fazlası hizmet yürütmektedir. Bu durum eğitim hizmetleri konusunda büyükşehir belediyeleri arasında çok fazla farklılık yokmuş gibi göstermekte, ancak yapılan hizmetler iller bazında ele alındığında, bazı illerin hizmetler konusunda oldukça eksik kaldığı görülmektedir. Ayrıca hizmetlerin içeriği detaylı olarak incelediğinde ise belediye faaliyetlerinin oldukça fazla farklılık barındırdığı görülmektedir.

Tablodan elde ettiğimiz ilk bilgiyi açıklamak için illeri tek tek ele alacak olursak; Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır ve İstanbul büyükşehir belediyeleri tabloda yer alan 9 faaliyet alanının tamamında hizmet sunmuştur. Balıkesir, Denizli, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Mersin ve Sakarya büyükşehir belediyeleri 8 faaliyet alanında, Erzurum, Gaziantep, Malatya, Ordu, Şanlıurfa ve Trabzon büyükşehir belediyeleri 7 faaliyet alanında, Eskişehir, Hatay, Kocaeli, Konya, Muğla ve Samsun 6 faaliyet alanında, Aydın, Manisa, Tekirdağ ve Van büyükşehir belediyelerinde 5 faaliyet alanında ve Mardin büyükşehir belediyesi tarafından 2 faaliyet alanında hizmet yürütmüştür. Bu durum belediyelerin sunduğu hizmet konusunda eşit olmadığını göstermektedir. Örneğin; Adana Büyükşehir Belediyesi eğitim alanında 9 farklı faaliyet alanında hizmet verirken, Manisa Büyükşehir Belediyesi 5 farklı faaliyet alanında, Mardin Büyükşehir Belediyesi ise 2 faaliyet alanında hizmet vermiştir. Tablodaki bilgiler 2019 yılı faaliyet raporlarında yer alan verilere göre düzenlendiği için, faaliyet raporlarında yer almayan hizmetler yok(-) kabul edilmiştir. Fakat uygulamada var olup faaliyet raporlarında yer almayan bir takım faaliyetler tespit edilmiştir. Bu durum faaliyet raporlarının eksiklerinin olduğunu, faaliyetler hakkında yeterli düzeyde bilgi verilmediğini göstermektedir.

Büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik bağlamında eğitim alanında yürüttüğü hizmetler konusunda farklılık ve benzerliklerin tespit edildiği ikinci nokta ise Tablo 8.'de ele alınan faaliyet alanlarının içeriğinde yer alan faaliyetlerdir. Bu faaliyetlerle ilgili detay bilgilere çalışmanın üçüncü bölümünde, “Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Belediyecilik Bağlamında Yürüttüğü Eğitim Faaliyetleri” başlığı altında yer verilmektedir.

Büyükşehir belediyelerinin sosyal belediyecilik bağlamında yürüttüğü eğitim faaliyetlerinin içeriğindeki benzerlik ve farklılıklarda oldukça fazladır. Benzerlik oranı fazla olan faaliyetler meslek edindirme kursları, okullarda onarım, bakım çalışmaları, çevre konusunda eğitim, afetler konusunda eğitim, toplumu bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler olarak sıralanabilir. 2019 yılında bu kapsamda yapılan hizmetler: Okul ve diğer eğitim kurumlarında tadilat, bakım, onarım çalışması ve ilaçlama yapılmıştır. Okullara spor malzemesi ve diğer araç-gereçler hususunda yardım yapılmıştır. 4.-12. sınıflar ve mezun öğrencilere; Türkçe, matematik, değer eğitimi, fen bilgisi, sosyal bilgiler, İngilizce, tarih, coğrafya, fizik, kimya, biyoloji dallarında eğitim verilmiştir. YKS, LGS, TYT, AYT, TEOG konularında ücretsiz dersler ve deneme sınavı yapılmıştır. Hobi, el sanatları ve meslek edindirme kursları düzenlenmiştir. Yaz-kış spor okullarında spor alanında eğitimler verilmiştir. Seminer, toplantı, panel,

çalıştay, söyleşi, şiir, konferans, sempozyumu vb. bilinçlendirici etkinlik düzenlenmiştir. Okuma salonları ve kütüphanelerle vatandaşlara hizmet sunulmuştur. Bu hizmetler büyükşehir belediyelerinin en az 1/3 tarafından yapılan hizmetlerdir. Yani belediyeler bu hizmetleri yürütme konusunda oldukça fazla benzerlik göstermektedir. Toplum bilinçlendirmek amacıyla düzenlenen faaliyetler bütün belediyeler tarafından yürütülmektedir. Fakat konuları ve katılımcı kitlesi farklılık göstermektedir.

Hizmet konusunda aynı olup içerik veya katılımcı konusunda farklı olan hizmetlere örnek olarak; öğrencilere yönelik yardım desteği verilmiştir, fakat bunu belediyeler, “Çorba Çeşmesi Projesi” kapsamında öğrencilere bedava sıcak çorba dağıtarak, öğrencilere yönelik barınacakları, yurt, apart gibi hizmetler sunarak, eğitim seti yardımı yaparak, üniversite öğrencilerine burs vererek, ihtiyaç sahibi öğrencilere, kırtasiye seti, bot, mont yardımı yaparak, farklı illerdeki öğrencilere okul çantası dikip göndererek, okullarda süt dağıtımını yaparak, “Çamaşır Kafe Projesi” ile üniversite öğrencilerine destek sağlayarak ve öğrencilere yönelik ücretsiz giysi yıkama merkezi oluşturarak çeşitli şekillerde yapmışlardır. Bu faaliyetlerde hizmet aynı içerik ve katılımcı kitlesi farklıdır.

Bir başka örnek ise çevre konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri alanında; bitkisel atık yağlarla ilgili, yenilenebilir enerji kaynakları konusunda, katı atıkların ayrıştırılması konusunda, bitkisel atıklar konusunda, tıbbi atıklar konusunda, atık pillerin toplanması konusunda, geri dönüşüm, küresel ısınma, yenilenebilir enerji ve çevre kirliliğinin azaltılması konusunda eğitim ve seminer düzenlenmiştir. Öğrencilere hava kirliliği ve “karbon salınımı” konulu eğitimler verilmiştir. Sanayicilere yönelik çevre konusunda bilinçlendirme eğitimleri düzenlenmiştir. Bu hizmetlerde de amaç aynı faaliyetin konusu, içeriği ve katılımcı kitlesi farklılık oluşturmaktadır.

Tarım ve hayvancılık konusunda yürütülen eğitim faaliyetleri alanında; ev ve süs hayvanları satışı yapacak kişilere yönelik eğitim, yerel hayvan koruma görevlisi eğitimi, “Evcil Dostlarımız” başlığı altında, hayvan sevgisi aşılama amacıyla eğitim, hayvanat bahçesinde öğrencilere ve diğer ziyaretçilere hayvanlarla ilgili eğitim, hayvan sahiplerine, bakıcılarına ve satış yapanlara çeşitli konularda eğitim, buzağı bakımı ve beslenmesi konusunda eğitim, küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda eğitim, arı yetiştiriciliği, damızlık ana arı yetiştiriciliği alanında eğitim, arı sütü ve ana arı yetiştiriciliği alanında eğitim, ipekböcekçiliği, küçükbaş ve kümes hayvancılığı konularında eğitim verilmiştir. Çiftçilere yönelik “süt hijyeni” ve “sanitasyon eğitimi”, hayvan bakıcılığı eğitimi ve kaz yetiştiriciliği eğitimi verilmiştir. “Doğal Salma Yumurta Tavukçuluğu” projesi kapsamında yerinde uygulamalı eğitimler verilmiştir.

Patates yetiştiriciliği eğitimi, “patlıcangiller” konusunda eğitim, sofralık zeytin işleme eğitimi, organik tarım konusunda eğitim ve bahçıvanlık eğitimi verilmiştir. Bağcılıkta “Çift T Telli Terbiye Sistemi” uygulama eğitimi verilmiştir. Yerel tohumların korunması konusunda bilinçlendirme çalışması yapılmıştır. Yerel tohum üretimi eğitimi tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği eğitimi, sözleşmeli üretim konusunda, ata tohumlarının toplanması, çoğaltılması, tescil ve korunması konularında eğitim, sera yapımı eğitimi, arpa yetiştiriciliği, buğday yetiştiriciliği, tritikale yetiştiriciliği ve yem bezelyesi yetiştiriciliği konularında eğitimler verilmiştir. Modern elma yetiştiriciliği eğitimi verilmiştir. Bahçe bakımı ve peyzaj eğitimi verilmiştir. Peynir üretimi eğitimi verilmiştir. “Tarlanıza Geliyoruz” projesi kapsamında çiftçilere tarlasında uygulamalı eğitimler verilmiştir. Fındık yetiştirme eğitimi verilmiştir. Ceviz çeşit değiştirme, toprak analiz örneği alma, patates makineli dikim ve söküm yöntemi, meyvecilikte aşı çeşitleri, biyolojik ve mekanik mücadele, damla sulama, ekolojik ve organik köy, topraksız tarım, hizmet sunum kalitesine yönelik eğitimler düzenlenmiştir. Ağaç aşılama ve budama konusunda eğitim verilmiştir. Tarım akademisi ve çiftçi eğitim merkezi oluşturulmuştur. Bu eğitimlerde de amaç ortak, konu, katılımcı ve eğitim şekli farklılık göstermektedir.

Gündüz bakım evleri, kreşler, mobil kreşler, anaokulları, nezaket okulları ile okul öncesi eğitime destek niteliğinde yapılan bu hizmetlerde amaç ve katılımcı kesimi aynı içerik farklıdır.

Toplumu bilinçlendirmek amacıyla; İlk yardım eğitimi verilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmiştir. Hijyen eğitimi verilmiştir. Öğrencilere ve diğer vatandaşlara ağız ve diş sağlığı konusunda eğitim verilmiştir. Bilim ve teknoloji alanında eğitim verilmiştir. Bağımlılıkla mücadele konusunda eğitim verilmiştir. İnternet bağımlılığı üzerine eğitim verilmiştir. Kadına karşı şiddet konusunda eğitim verilmiştir. Çocuk ihmal ve istismarı konusunda eğitim verilmiştir. Sağlıklı gıda tüketimi konusunda eğitimler verilmiştir. Obezite konusunda eğitim verilmiştir. Vatandaşlara hastalıklar ve korunma yöntemleri hakkında, kanser konusunda eğitim verilmiştir. “Mobil Mamografi Aracıyla” kanser konusunda eğitim verilmiştir. Sağlık konusunda; organ bağışı, kan bağışı, öfke kontrolü, etkili iletişim ve stresle baş etme eğitimleri verilmiştir. Engellilere yönelik eğitimler düzenlenmiştir. Psikiyatrik sorunu olanlara yönelik eğitimlere düzenlenmiştir. Yaşlılara yönelik eğitimler düzenlenmiştir. “Erken Tanı Yaşa Anı” projesi kapsamında kadınlara yönelik sağlık, hijyen, rahim ağzı kanseri vb. konularda eğitimler düzenlenmiştir. “Evlilik Okulu Projesi” kapsamında evlilik hazırlık aşamasında olan çiftlere sağlıklı bir evliliğin nasıl olacağı konusunda eğitim verilmiştir. “Hamilelik Okulu Projesi” kapsamında anne adaylarına eğitim

verilmiştir. “Beslenme Okulunda” kadınlara diyetisyen eşliğinde eğitimler verilmiştir. Ortak amaçla yapılan bu hizmetler toplumda farklı kesimlere yönelik yapılmıştır, içeri ve eğitim veriliş şekli belediyeler arasında farklılık göstermektedir.

Trafik eğitimi konusunda bazı belediyeler şoförlere yönelik faaliyetler yürütürken bazıları çocuklara yönelik eğitim düzenlemiştir. Bu durumda katılımcı kesimi farklılık göstermektedir. Ayrıca bu alanda hizmet veren belediye sayısı oldukça azdır.

Afetler konusunda bazı belediyeler yangın bazıları deprem bazıları ise hem yangın hem deprem konusunda eğitim düzenlemiştir. Eğitimlerde katılımcı sayısı, katılımcı kitlesi, eğitim konusunu ve eğitim şekli farklılık göstermektedir. Bazı belediyelerde deprem bazılarında yangın konusunda eğitim verilmiş, bazı eğitimler anlatımla yapılırken bazıları uygulamalı yapılmıştır.

Kütüphane hizmeti konusunda bazı belediyeler normal kütüphane hizmeti yürütürken, bazıları buna ek olarak sesli kütüphane hizmeti yürütmek bazıları ise e-kitap, gezici kütüphane gibi hizmetler sunmaktadır.

Bu örneklerde görüldüğü gibi 30 büyükşehir belediyesinde amaç aynı fakat faaliyetin içeriği farklı, faaliyet aynı katılımcı farklıdır. Bu gibi faaliyetler hem benzerlik, hem farklılık barındırmaktadır. Peki, sadece farklılık oluşturan faaliyetler yani sadece bir belediye tarafından yürütülen faaliyetler nelerdir?

Belediyelerin kendine özgü yürüttüğü eğitim faaliyetleri ise daha çok yaygın eğitim alanında düzenlenmektedir. Örneğin; Adana'da “Öğreten Yollar Projesi” kapsamında kaldırımlara matematik, fizik, kimya vb. branşlarda formüller yazılmıştır. “Kendi Oyunağıma Kendim Yapıyorum” projesi kapsamında öğrencilere oyuncak yapma eğitimi verilmiştir. Öğrencilere “Eramus+” ve “öğrenci değişim programları” ile ilgili bilgi vermek amacıyla birimler oluşturulmuştur. Göçmenlere yönelik eğitsel faaliyetler düzenlenmiştir. Muhtarlara “Çatışma Çözümü” eğitimi verilmiştir. Muhtarlık bilgi sisteminin kullanımı konusunda muhtarlara eğitim verilmiştir. Kadınlara tamir kursu ve araba bakım kursu verilmiştir. Kayseri’de çocuklara buz pateni eğitimi verilmiştir. Çocuklara yönelik olarak kitap ve oyuncak kütüphanesi olarak ayrılmış olan kütüphaneler hizmet vermiştir. Gezici kütüphane hizmeti sağlanmıştır. E-kitap uygulaması ile kütüphaneye gelme imkânı olmayanlara hizmet sunulmuştur. “Deprem Simülasyon Eğitimi Tırı” ile öğrencilere ve vatandaşlara deprem konusunda eğitim verilmiştir. “Engelsiz Havuz Projesi” ile engelli bireylere yüzme kursu verilmiştir. “Spor Kulübü”, “Doğa ve Çevre Kulübü”, “Bilim-Fen Teknoloji Kulübü”, “Sanat Kulübü” ve “Tarih Kulübü” gibi topluluklar oluşturularak öğrenciler arası iletişim sağlanmakta, öğrencilerin sosyal hayatına katkı sağlanmıştır. “Tercih Danışmanlığı

Merkezi” gibi birimler oluşturularak öğrencilere tercih danışmanlığı hizmeti verilmiştir. Bu hizmetler aslında bütün belediyelerin yapabileceği hizmetler, fakat hizmetlerin önünde bir takım engeller olduğu için bütün belediyeler tarafından yapılamamıştır. Bazı belediyelerde ekonomik, bazılarında siyasi, bazen personel eksikliği, vatandaşın talep etmemesi vb. sorunlar belediyelerin faaliyet alanının sınırlarını daraltmaktadır.

Büyükşehir belediyelerinin eğitim alanında yürüttüğü faaliyetler konusunda tamamen bir birinin aynısı olan belediye yok, benzer faaliyetler yürütenler var ve kendine özgü faaliyetler yürütenler var. Kendine özgü yürütülen faaliyetler belediyelerin hizmetleri arasındaki farklılıkları ortaya koymaktadır. Benzer faaliyetler ise hem benzerlikleri, hem farklılıkları barındırmaktadır. Yani faaliyet konusunda etkili olan bir takım faktörler aynı iken bir takım faktörler farklıdır. İçeriği, konusu, katılımcı kitlesi, eğitim şekli, eğitim ortamı, amacı vb. faktörler farklılıkların ve benzerliklerin oluşmasına neden olmaktadır. Benzerliklerin ve farklılıkların oluşmasını etkileyen bu faktörlerin farklı olmasının da arkasında birçok neden vardır. Sosyal belediyecilik alanında yürütülen hizmetler zaman ve mekâna göre de farklılık gösteren faaliyetlerdir. Sosyal belediyecilik alanındaki faaliyetlerin oluşumunda çeşitli faktörler etkili olmaktadır.

30 büyükşehir belediyesinin bir hizmet alanı üzerinden karşılaştırıldığı bu çalışmada belediyelerin benzer hizmetlerinin yanında farklı hizmetlerinin de olduğu tespit edilmiştir. Bazı konularda yapılan hizmetler bütün belediyelerde olmasına rağmen, bazı hizmetler birkaç belediye tarafından yürütülmekte, bazı hizmetler ise sadece bir belediye tarafından yürütülmektedir. Böyle olmasının birçok nedeni vardır. Toplum için yapılan faaliyetlerde olaya tek boyuttan bakmak yanlış sonuçlar vereceği için bu durumda çok boyutlu düşünmek gerekmektedir. Belediyelerin sunmakta olduğu hizmetler sadece belediyelere verilen yetkilere bağlı değildir, ekonomi, hukuk, yönetici, personel, vatandaş talebi vb. birçok faktör hizmetlerin yapılmasında etkili olmaktadır. Büyükşehir belediyelerinin genel durumu eşit olmadığı için hizmetlerinin eşit olmasını beklemek de yanlış olacaktır. Belediyelerin hizmet yapma sürecine etki eden bütün faktörler eşit olursa o vakit bütün belediyelerin hizmetlerinin eşit olması beklenebilir.

Eğitim alanında yapılan faaliyetler konusunda içerik ve katılımcı faktörleri farklılıkların oluşmasında oldukça etkili olmaktadır. Farklılıkların oluşmasındaki temel etken sosyal belediyecilik alanında engellerin hala tam olarak ortadan kalkmamış olmasıdır. Siyasi, ekonomik, hukuki, kurumsal alandaki engeller oldukça fazla etki yapmaktadır. Bu sorunları vatandaşın çözme imkânı yoktur, yetkili birimler tarafından

bu sorunların bir an önce çözüme kavuşturulmasının hem sosyal belediyecilik uygulamalarının hem de toplumun gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Büyükşehir belediyeleri tarafından sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen eğitim faaliyetlerinin farklı olmasının nedenleri konusunda literatürde yeterli düzeyde bilgi yer almamaktadır. Bu çalışmada analizi yapılan faaliyet raporları doğrultusunda elde edilen bilgilere ve literatürde yer alan bilgilere göre faaliyetlerin farklı olmasında;

- Belediyelerin gelir kaynaklarının farklı olması,
- Merkezi yönetim ve belediyeler arasındaki koordinasyon sorunu,
- Sosyal belediyeciliğin kavramsal boyutundan kaynaklı olarak ortaya çıkan farklılıklar,
- Yöneticilerden kaynaklı olarak ortaya çıkan farklılıklar,
- Veri yetersizliğinden kaynaklı ortaya çıkan farklılıklar,
- Hizmet sunumunda uzman personel eksikliğinden kaynaklı olarak ortaya çıkan farklılıklar, personelin eğitim durumu
- Hizmetlerin sunumunda standart yokluğu, hizmetlerin çerçevesinin kesin olmaması
- Katılım yetersizliği, hizmetlerin daha az yapılmasına hatta hiç yapılmamasına neden olacak derecede, katılımın az olması
- Partizanlık ve adam kayırmacılık, merkezi yönetim ve belediyeler arasındaki siyasi görüş farklılıkları
- Amaç ve hedef yokluğu, bilinçli yapılmayan faaliyetler, kısa vadeli faaliyetlerin tercih edilmesi,
- Demografik yapı; nüfus, eğitim, kentleşme ve göç olgusu
- Ekonomik yapı; üretim faktörleri, sanayi ve tarım ürünleri
- Güvenlik sorunu, güvenliğin sorun olduğu şehirlerde hizmetlerin yeterli düzeyde yapılmaması gibi faktörler etkili olmaktadır. Ancak herhangi bir faaliyetin neden yapılmadığını kesin bir karara bağlamak oldukça zordur. Sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen faaliyetler çok boyutlu olduğu için tek bir faktör üzerinden açıklamak gerçekleri yansıtmada konusunda eksik kalacaktır.

Türkiye’de, 30 büyükşehir belediyesi tarafından sosyal belediyecilik bağlamında yürütülen eğitim faaliyetleri eşit değildir. Belediyelerin faaliyetler konusunda eşit olabilmesi için faaliyet düzenleme konusunda etkili olan faktörlerinde eşit olması gerekmektedir. Bunun gerçekleşmesi çok kolay olmayacak gibi görünmektedir. Çünkü yerel yönetimler sosyal belediyecilik alanında yürüttüğü faaliyetler konusunda verilen

görevler detaylı olarak belirtilmemiştir. Belediyelere verilen görevleri yorumlayıp kendilerince, imkânlarına uygun olan faaliyetleri düzenleme görevi kalmıştır. Durum böyle olunca belediyeler kendilerine göre yorumlamış her belediyenin yorumu farklı olmuş farklı hizmetler oluşmuştur. Bütün belediyelerde hizmetlerin aynı olması için yetkili birimlerin bu faaliyetler konusunda kanun yapması ve kanunun verdiği görevi yerine getirmek için finansman sağlaması gerekmektedir.

Bir ülkeyi düzeltmek için toplumu düzeltmek gerekmektedir. Toplumu düzeltme konusunda da en etkili olacak faaliyetler sosyal belediyecilik alanında yürütülen hizmetlerdir. Toplumu düzeltme konusunda etkili olan bu faaliyetler ve eğitim, toplum üzerinde oldukça önemli değişimler meydana getirecektir. Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak olan faaliyetler sadece belediye halkını(hemşehrilerini) geliştireceği için, tüm ülkede gelişmiş bir toplum oluşturmak için bütün belediyelerin eşit hizmet sunmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle belediyelerin hizmetler konusunda benzerliklerinin artırılması gerektiği fikrine varılmaktadır. Gelişmiş bir ülke için ihtiyacımız olan gelişmiş toplumu oluşturma yolunda atılacak adımlar arasında en önemlisi sosyal belediyecilik alanında yürütülen eğitimlerdir.

KAYNAKÇA

- 1580 Sayılı 1930 Tarihli Belediye Kanunu. Kabul Tarihi:03.04.1930. Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:14.04.1930. Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:1471.
- 2709 Sayılı 1982 Tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Kabul Tarihi:18.10.1982. Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 9.11.1982. Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 17863.
- 5216 Sayılı 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu. Kanun Kabul Tarihi:10.07.2004.Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:23.07.2004. Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:25531.
- 5393 Sayılı 2005 Tarihli Belediye Kanunu. Kanun Kabul Tarihi:03.07.2005. Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:13.07.2005. Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı:25874.
- 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2012). T.C. Resmi Gazete. 6360 Sayılı Kanun, 12 Kasım 2012.
- Acar, A. (2019). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye'ye yansımaları. *BEÜ SBE Dergisi*, 8, (1).
- Acar, H. Ç. (2015). *Büyükşehir belediyelerinin eğitim hizmetlerinin verimlilik analizi (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi KO-MEK Örneği). Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (412091).*
- Acar, H. Ç. ve Savaşan, F. (2015). Büyükşehir belediyelerinin eğitim hizmetlerinin verimlilik analizi(Kocaeli Büyükşehir Belediyesi KO-MEK örneği). *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 1, 1, (2).
- Adana Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Adana.
- Adana Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Adana.
- Adıgüzel, Ş. (2012). 6360 sayılı yasanın Türkiye'nin yerel yönetim dizgesi üzerine etkileri: eleştirel bir değerlendirme. *Toplum ve Demokrasi*, 6, (13-14), Ocak-Aralık, 153-176.
- Adıyaman, A. T. ve Demirel, S. (2011). Sosyal belediyecilik üzerine bir inceleme: Ankara Büyükşehir örneği. *Dış Denetim Dergisi*, Sayı: Nisan-Mayıs-Haziran.
- Akarçay, P. (2017). Local governments in Sweden. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5, (44).

- Akarsu, S. (2014). *Sosyal belediyecilik (Zeytinburnu Belediyesi Örneği)*. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (368174).
- Akçakaya, M. (2003). Fransa'da yerel yönetimler ve halkın karar alma süreçlerine katılımı. *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 153-174: file:///C:/Users/vatan/Downloads/326-641-1-SM.pdf Erişim Tarihi: 19.06.2021.
- Akdoğan, Y. *Sosyal belediyecilik*. 2011. 28 Aralık 2015. <http://www.pendik.bel.tr/kalkinma/bpi.asp?caid=306&cid=2495> 'den aktaran Refika Yıldız Çakır, *Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışı; Nazilli Belediyesi örneği*. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (446318).
- Akkan, M. M. (2017). Türkiye'de sosyal belediyecilik: Konya BŞB örneği. *Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü Araştırma Raporu*, 1-9.
- Aktepe, Ç. (2020). *Avrupa Birliği ve Türkiye'de sosyal belediyecilik*. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (627330).
- Alan, Ç. (2018). Türkiye'de sosyal belediyeciliğin uygulanmasını zorlaştıran nedenler. *Journal Of International Management, Educationaland Economics Perspectives*, 6, (2), 54-66.
- Alcock, P. (2012). *The Student's Companion to Social Policy*. Fourth Edition, Wiley-Blackwell, UK.
- Alkuş, O. (2019). Fransa'daki kamu yönetimi. *TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, 11, (41), 256–268.
- Andreotti, A., Mingione, E. ve Polizzi, E. (2012). Local welfare systems: A challenge for social cohesion. *Urban Studies*, 49, (9).
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Antalya.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Antalya.
- Arıkboğa, E. (2013). Geçmişten geleceğe büyükşehir belediyesi modeli. *Yerel Politikalar*, Ocak-Haziran.
- Aydın Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Aydın.
- Aydın Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Aydın.
- Aydın, M. (2008). *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*. Yedirenk iz yayıncılık. İstanbul.
- Aygen, M. (2014). Sosyal belediyecilik üzerine bir inceleme: Elazığ Belediyesi örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 1, (1).
- Balcılar, A. N. ve Çınarlı, S. (2020). Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları ve Bornova Belediyesi örneği. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21, (2), 122-156.
- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Balıkesir.

- Balıkesir Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Balıkesir.
- Barr, N. (2012). *Economics of the Welfare State*. Oxford University Press.
- Bauby, P. ve Smilie, M. M. (2010). The governance of basic public services. GOLD III Report. Europe Chapter. Second Part-31 Country Sheets. UCLG. https://www.uclg.org/sites/default/files/gold_iii_-_europe_-_country_sheets.pdf (14.05.2021).
- Bayrakçı, E. , Kahraman, S. ve Dinçer, S. (2018). Demokratik yerel yönetim anlayışının güçlendirilmesinde kent konseylerinin rolü: Karşılaştırmalı analiz ve öneriler. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 5, (25).
- Bayraktar, B. (2013). *Türkiye’de yerel yönetimlerin sosyal politikaya bakış açısı sosyal belediyecilik (Nilüfer ve Yıldırım Belediyesi örneği)*. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (380113).
- Bayramoğlu, S. (2015). *Toplumcu Belediye Nam- ı Diğer Belediye Sosyalizmi*. Nota Bene Yayınları. Ankara.
- Beki_(a), A. (2008). *Türkiye’de sosyal belediyecilik uygulamaları (Ümraniye Belediyesi) örneği*. Doktora tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (253670).
- Beki_(b), A. (2009). *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik (Ümraniye Örneği)*. Sena Ofset. İstanbul.
- Bergmark, A., Thorslund, M. ve Lindberg, E. (2000). Beyond benevolence-solidarity and welfare state transition in Sweden. *International Journal of Social Welfare*, 9, (4).
- Berkün, S. (2017). Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışı. *E-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 9, 2(18), 582-598.
- Betts, G. (1993). Local government and inequalities in health; aldershot: Avebury, 38-51.
- Blakemore, K. ve Edwin, G. (2007). *Social Policy An Introduction*. Open University Press. Mc Graw Hill Education. USA.
- Bönker, F. ve Hellmut, W. (2006). Public sector reforms and local governments in Germany: The case of local social policy. State and Local Government Reforms in France and Germany: Divergence and Convergence. Springer Fachmedien. (Der: Vicent Hoffmann-Martinot ve Hellmut Wollmann). Springer Fachmedien. Münih.
- Bruce, M. (1973). *The Rise of the Welfare State: English Social Policy*. 1601-1971, Weidenfeld and Nicolson. London.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Bursa.

- Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Bursa.
- Byrne, T. (1994). *Local Government in Britain: Everyone's Guide to How it All Works*. London, Penguin Boks. Six Edition.
- Caisse Francaise de Financement Local. (2019). Corporate Responsibility, Issy-les-Moulineaux.
- Ceylan, D. (2018). *Büyükşehir belediyelerinin eğitim hizmetlerinin sunumundaki etkinliği; Erzurum Büyükşehir Belediyesi sanat ve meslek kursları (ESMEK) örneği. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (523967)*.
- Country Profile/Germany (2016), <http://www.oecd.org/regional/regional-policy/profile-Germnay.pdf>'den aktaran, Mustafa Tekdere. Avrupa Birliği üyesi ülkelerin yerel yönetim yapıları. *Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6, 20 Mart 2019.
- Çakır, R. Y. (2016). *Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışı: Nazilli Belediyesi örneği. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (446318)*.
- Çelik E. F. (2011). *Yerel yönetimlerin sanat eğitimindeki yeri ve önemi(İstanbul Büyükşehir Belediyesi İSMEK örneği). Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (280646)*.
- Çelik, A. (2014). Sosyal belediyecilik anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16, (1), 1-20.
- Çelik, M. B. (2019). *Sosyal belediyecilik bağlamında bilgi evi uygulamaları: Zeytin Burnu Belediye örneği. Yüksek lisans tez, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (621874)*.
- Çetin, H. (2017). Kamu yönetimi reformu çerçevesinde yerel yönetimlerde sosyal hizmetler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17, (38).
- Çetinkaya, A. C. (...). Yerel yönetimlerin toplumsal politikalara etki ve katkıları. https://personel.omu.edu.tr/docs/ders_dokumanlari/1282_41518_1655.pdf., Erişim Tarihi: 05.28.2021, 1-20.
- Çevikbaş, R. (2012). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye'de uygulanabilirliği. *Türk İdare Dergisi*, 475.
- Çifci, E. G. ve Uluocak, G. P. (2010). Almanya'da madde bağımlısı çocuk ve gençlere yönelik bir rehabilitasyon modeli: Parceval. *Kriz Dergisi*, 2, (18).
- Çolak, K. (2018). *Türkiye'de yerel yönetimlerde sosyal belediyecilik: Üsküdar Belediyesi örneği. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (501972)*.

- Çöpoğlu_a, M. (2020). Sosyal belediyecilikten sosyal politikaya geçiş bağlamında Sakarya büyükşehir belediyesi hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 18, (37).
- Çöpoğlu_b, M. (2014). Sosyal belediyecilik ve sorunları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, (2), 223-247.
- Çukurçayır, A. (2013). *Almanya'da Siyasal Sistem ve Yerel Yönetimler*. (Murat Okcu ve Hüseyin Özgür). Dünyada yerel yönetimler örnekler uygulamalar (s. 50-70). Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Davey, A. ve Patsios, D. (1999). Formal and informal community care to older adults: comparative analysis of the united states and great brain. *Journal Of Family And Economic Issues*. 20.
- Davies, S. (2008). *Taking Stock: The Future of Public Library Service*. Unison: Londra.
- Demir, Ö. ve Acar, M. (2005). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. 6. Baskı. Adres Yayınları.
- Denizli Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Denizli.
- DeVerteuil, G., Woobae, L. ve Jennifer, W. (2002). New spaces for the local welfare state? The case of general relief in los angeles county. *Social&Cultural Geography*, 3, (3).
- Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Diyarbakır.
- Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Diyarbakır.
- Dollery, B. ve Johnson, A. (2005). Enhancing efficiency in australian local government: an evaluation of alternative models of municipal governance. *Urban Policy And Research*, 23, (1).
- Dönmez, M. (2020). *Yerel Yönetimler*, Bilge Yayınevi, 1. Baskı, Ankara.
- Efe, H. (2012). *Türkiye’de sosyal belediyecilik Bayrampaşa Belediye örneği. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (341223)*.
- Erbay, Y. (1999). Fransa'da idari sistem ve yerel yönetimler. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 8, (2).
- Erdem, A. (2015). Belediyeler özelinde Türkiye-İsveç yerel yönetimleri karşılaştırması. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (30), 185-214.
- Ersöz_a, H. Y. (2003). Doğuşundan günümüze sosyal politika anlayışı ve sosyal politika kurumlarının değişen rolü. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 53, (2).
- Ersöz_b, H. Y. (2011). *Sosyal Politikada Yerelleşme*, İTO Yayınları, İstanbul.

- Ersöz, H. Y. (2006). Sosyal politika- refah devleti, yerel yönetimler ilişkisi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası (Prof. Dr. Toker Dereli'ye Armagan Özel Sayısı), 55, (1) İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayını, İstanbul.
- Eryılmaz, B. (2014). *Kamu Yönetimi*, Umuttepe Yayınları, 7. Baskı, Kocaeli.
- Erzurum Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Erzurum.
- Erzurum Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Erzurum.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Eskişehir.
- Falay, N. (1996). *Belediyelerin Mali Yönetimi İktisadi Ve Siyasal Bir Çözümleme*, TESEV Yayınları, İstanbul.
- Falkner, G. (2009). *The EU's Social Dimension*. European Union Politics. ed. Michelle Cini. Oxford University Press. New York.
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Gaziantep.
- Glenngard, A. H. (2015). The swedish health care system 2014. Commonwealth Fund. New York.
- Guerrero, A. L. (2005). Social Problems, Community, Policy and Social Action. Pine Forge Press. Sage Publications. London. New Delhi.
- Gül, S. (2006). *Sosyal Devlet Bitti Yaşasın Piyasa Yeni Liberalizm Ve Muhafazakarlık Kısılcısında Refah Devleti*, Ebabel Yayınları, Ankara.
- Güler, Ç. U. ve Çakı, N. (2021). Büyükşehir belediyelerinin engellilere yönelik hizmetlerinin içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*. 19, (1).
- Gümü, T. (2010). *Sosyal Devlet Anlayışının Gelişimi ve Dönüşümü*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Güneş, İ. (2019). Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yerel yönetimlerin eğitim ve kültür hizmetleri. <http://idari.cu.edu.tr/igunes/yerel/egitim4.htm>. 07.05.2021.
- Güven, A. ve Yazar, B. (2021). Tüm canlılar için sosyal belediyecilik. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2, (2).
- Gyford., J. (1998). İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Yerel Yönetimlerde Halk Katılımı: İngiltere. Ankara.
- Haan, A. (2007). *Reclaiming Social Policy*. New York:Palgrave Macmillan.
- Hatay Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Hatay.
- Heck, R. H. (2004). Studying educational and social policy theoretical concepts and research methods, lawrence erlbaum associates publishing. New Jersey. USA.
- Huber, E. R. (1970). *Modern endüstri toplumunda hukuk devleti ve sosyal devlet*(Çev: ve Tuğrul Ansay). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27, (3).

- İnce, A. (...). Nakşilik-siyaset ilişkisi bağlamında Türkiye'de dini gruplar ve milli görüş. *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic* 12, (1).
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. İstanbul.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. İstanbul.
- İşgör, K. (2020). *Sosyal belediyecilik: Zonguldak Belediyesi örneği. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (635301).*
- İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. İzmir.
- Johansson, R. ve Borell, K. (1999). Central steering and local networks: old-age care in Sweden. *Public Administration*, 77, (3).
- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Kahramanmaraş.
- Kalabalık, H. (2005). *Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Kalaycı, S. (2020). Engelli bireylerin kamusal hizmetlere erişebilmesinde belediyelerin yeri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Erişebilirlik Özel Sayısı, 1.
- Kalaycı, S. ve Akin, A. (2019). Engellilere yönelik yerel sosyal hizmetlerde belediyelerin yeri: Malatya Büyükşehir Belediyesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 2019, 22, (2).
- Kalkışım, H. M. (2015). *Türkiye'de sosyal belediyecilik algısı: İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır Büyükşehir Belediyeleri örneği. Doktora tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (395929).*
- Karaca, C. ve Çam, Y. (2019). Türkiye'de sosyal devlet anlayışının değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, Ocak-Haziran.
- Karaca, T. (2020). *Sosyal belediyecilik çerçevesinde yürütülen sportif faaliyetlerden katılımcıların beklentileri: Kayseri Spor A.Ş. üzerinden bir uygulama. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (652506).*
- Karaer, T. (1990). Fransa'da yerel yönetim reformu üzerine. *Amme İdare Dergisi*, 23, (3).
- Karakaş, S. (2019). *Geçici koruma altındaki sığınmacıların topluma uyumunda yerel yönetimlerin rolü: Pendik ve Tuzla Belediyeleri örneği. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (564099).*
- Karayılmaz, D. (2019). *Yerel yönetimlerde kentsel yoksulluk bağlamında sosyal belediyecilik uygulamaları: Yalova Belediyesi örneği. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (558532).*

- Kayseri Büyükşehir Belediyesi, (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Kayseri.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi, (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Kayseri.
- Kazancı, A. (2019). *Türkiye'de eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlerin rolü. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (591263).*
- Keleşa, R. (2014). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, 9. Basım, İstanbul.
- Keleşb, R. (2009). Yerel seçimler yaklaşırken Türkiye'de sosyal belediyecilik. *Özel Kalem Dergisi*, (21).
- Keleşc, R. (2008). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, 8. Baskı, İstanbul.
- Kennett, P. (...). Introduction; The Changing Context Of Comparative Social Policy.
- Kesgin_a, B. (2012). *Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Kesgin_b, B. (2012). *Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik: Muhafazakar ve Sosyal Demokrat Perspektiften*, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Kesgin_c, B. (2008). *Yoksulluğa yerel müdahale sosyal belediyecilik karşılaştırmasında Emimönü ve Beşiktaş Belediyeleri örnekleri*. Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul.
- Kıskaç, A. (2020). *Türkiye'de sosyal belediyecilik ve medya uygulamaları: Bağcılar, Esenler, Bahçelievler Belediyesi örnekleri. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (640084).*
- Kobak, K. (2006). *Yerel yönetimlerin yoksullukla mücadelede uyguladığı sosyal yardım ve sosyal hizmet programları. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (191864).*
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Kocaeli.
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Kocaeli.
- Kocaoğlu, M., Aydoğan, C. ve Karabulut, Ö. A. (2017). Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları üzerine bir değerlendirme. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5, (4).
- Koç, N. ve Ökmen, M. (2015). Sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde seçilmiş belediyelerin sosyal bütçelerinin değerlendirilmesi. *Maliye Dergisi*, (168).
- Koç, Ö. E. (2019). Sosyal devlet ve sosyal bütçe perspektifinden Türkiye'de sosyal harcamalar. Editör: Neslihan Koç. *Güncel Sosyal ve Mali Sorunlara Yönelik Seçme Yazılar*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Koçak, O. ve Kavi, E. (2014). Sosyal politika aktörü olarak sosyal girişimci belediyecilik. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3, 3.
- Konya Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Konya.

- Koray, M. (2005). *Sosyal Politika*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Koray, M. ve Topçuoğlu, A. (1995). *Sosyal Politika*, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Kröger, T. (1996). Policy-makers in social services in finland: the municipality and the state. *Wileyonlinelibrary*. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-2397.1996.tb00237.x/full>.
- Kröger, T. (2011). Retuning the nordic welfare municipality central regulation of social care under change in finland. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 31, 3/4.
- Kurtoğlu, S. ve Koç, A. (2019). Dünyada yaşlılara sunulan hizmet örnekleri. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4, (2).
- Lavalette, M. ve Pratt, A. (2006). *Social Policy, Theories, Concepts And Issues*, Third Edition, Sage Publications Limited, London, California, New Delhi.
- Lea, I., Neumeier, F. ve Sultan, S. (2019). The effect of inequality on fiscal policy in german municipalities. https://sistemas.colmex.mx/Reportes/LACEALAMES/LACEA-LAMES2019_paper_28.pdf, (Erişim Tarihi: 19.05.2021).
- Lidström, A. (2016). Swedish local and regional government in a european context. *Oxford University Press*, New York.
- Lorch, R. S. (1992). *State And Local Politics: The Great Enlargement*, 4.Baskı, New Jersey, Prentice Hall Inc. Englewood Clifss.
- Malatya Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Malatya.
- Malatya Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Malatya.
- Manisa Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Manisa.
- Manning, N. (2003). Welfare, ideology and social theory. *Social Policy*. ed John Baldock vd., Oxford University Press. Oxford.
- Mardin Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Mardin.
- Mares, I. ve Carnes, M. E. (2009). Social policy in developing countries. *The Annual Review Of Political Science*, 12.
- Marston, G. ve McDonald, C. (2006). Analysing social policy a governmental approach. Published by Edward Elgar Publishing Limited. USA.
- Mengi, A. (...). Kamu yönetimdeki gelişmeler. *Yerel Yönetimler ve Türkiye*.
- Mermer, B. (2016). *Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları: Denizli Büyükşehir Belediyesi üzerine bir inceleme*. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (453259).

- Mermer, B., Şataf, C. ve Negiz, N. (2016). Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışı: Denizli Büyükşehir Belediyesi örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21, (4), 1299-1322.
- Mersin Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Mersin.
- Minica, M. ve Demyen, S. (2011). From the welfare state to the minimal state. *SSMAR*, 1.
- Ministry of Housing, Communities and Local Government. (2019). Local Authority Revenue Expenditure and Financing: 2019-2020. Budget. England.
- Montin, S. (1993). Swedish local government in transition. *Örebro Studies*. Örebro.
- Moreno, L. (2003). Europeannisation, mesogovernments and safety nets. *European Journal Of Political Research*, 42, 2.
- Muğla Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Muğla.
- Norton, A. (1994). Western european local government in comparative perspective, *Local Government in Europe*, (Ed. Richard Batley – Gerry Stoker), New York, St. Martin Press.
- Oktay^a, T. (2008). Belediyenin tarihsel gelişimi. (Editör: Bozlağan, Recep ve Demirkaya, Yüksel. *Türkiye'de Yerel Yönetimler*), 1.Baskı. Nobel Yayın, Ankara, 119-157.
- Oktay^b, T. (2020). 1855-2020 döneminde Türkiye'de büyükşehir belediye yönetiminin gelişimi. *Strategic Public Management Journal*, (6).
- Onar, A. (2020). *Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamalarının değerlendirilmesi: Lüleburgaz Belediyesi örneği*. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (634425).
- Ordu Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Ordu.
- Orosz, A. (2017). Development of welfare state theory: a review of the literature. Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatas.
- Ortaylı, İ. (2012). *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat Yayınları, 4. Baskı, Ankara.
- Öz, C. S. (2010). *Sosyal belediyecilik bağlamında evde bakım hizmetleri (İstanbul, Ankara, Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri örnekleri)*. Doktora tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (273050).
- Özbudun, E. (2013). *Türk Anayasa Hukuku*, 14. Baskı., Yetkin Yayınları, Ankara.
- Özden, K. (2010). Almanya'da kentleşme politikaları: Tarihsel süreç ve güncel politikalar. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, (23).

- Özer, M. A. (2015). Sosyal ekonomi politikaları kapsamında sosyal belediyeçilik anlayışı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 35, (35).
- Öztürk, H. ve Gül, H. (2010). Sosyal belediyeçilik sosyal devlete ve sosyal haklara bir alternatif mi? . IV. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu. (Der. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü) Petrol-İş Yayını. İstanbul.
- Parlak, B. ve Caner, C. (2013). *Karşılaştırmalı Siyasal ve Yönetişel Yapılar*, 3. Baskı, Orion Kitabevi, Ankara.
- Parlak, B. ve Ökmen, M. (2016). *Türkiye’de ve Dünya’da Yerel Yönetimler*. Ekin Yayınevi, 5. Baskı, Bursa.
- Pektaş, E. K. (2010). Türkiye’de sosyal belediyeçilik uygulamaları ve temel sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5, (1), 4-22.
- Regering kansliet, (2005). Local government in Sweden, organisation, activities and finance. Local Government Report, Stockholm.
- Sakal, M. (2000). Türkiye’de yerel yönetimlerde yeniden yapılanma sorunu: tarihsel perspektiften bir değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5, (1), 119-140.
- Sakarya Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Sakarya.
- Sakarya Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Sakarya.
- Samsun Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Samsun.
- Serdar, A. B. (2015). Sosyal politika kavramı, tarihsel gelişimi ve Türkiye’de sosyal politika. *Sosyal Politika*. Editör: Aysen Tokol ve Yusuf Alper. Dora Yayıncılık. Bursa.
- Seyyar, A. (2009). Türkiye’de etkin yerel sosyal politikalar önündeki engeller ve çözüm stratejileri. *Kamuda Sosyal Politika*, 3, (9), 5-14.
- Sezik_(a), M. (2016). Türkiye’de sosyal belediyeçiliğin gelişimi ve sorun alanları. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, (2), ss:171-186.
- Sezik_(b), M. (2017). Büyükşehirlerin sosyal belediyeçilik yaklaşımlarına bir örnek olarak madde bağımlılığı ile mücadele çalışmaları. *BEU Akademik İzdüşüm*, 2, (1), 51-63.
- Sönmez, M. B. (2010). Sosyal belediyeçilik uygulamaları: Ümraniye Belediyesi örneği, Sena Ofset, İstanbul.
- Steinmo, S. (2003). Bucking the trend? The welfare state and the global economy: The swedish case up close. *New Political Economy*, 8, (1).

- Şahinoğlu, İ. (2017). Yerel sosyal politika uygulamalarında Türkiye deneyimi: Sosyal belediyecilik anlayışı. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (11), 37-67.
- Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 Yılı Faaliyet Raporu. Şanlıurfa.
- Şataf, C. (2017). Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışına yönelik genel bir değerlendirme. *Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar*. (Der.Furkan Beşel ve Fatih Yardımcıoğlu). Beşköprü Yayınları. Sakarya.
- Şataf, C. ve Mermer, B. (2017). Avrupa'da sosyal belediyecilik anlayışı ve Türkiye. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8, (17), 13-33.
- Şengün, E. (2019). *Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi örneği*, Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (560140).
- Şengün, E. ve Akman, Ç. (2020). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik*, 1.Basım, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2014). *Yerel Yönetimler*. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018), Özel İhtisas Komisyonu Raporu (2023), Ankara.
- Tabakoğlu, A. (2013). Osmanlı içtimai yapısının ana hatları. Editör: Mehmet Zencirkıran. *Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*, Dora Yayıncılık. 4. Baskı, Bursa.
- Taşçı, F. (2010). *Sosyal Politikalarda Can Simidi Sosyal Yardım*, 1. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Tekdere, M. (2019). Avrupa birliği üyesi ülkelerin yerel yönetim yapıları. *Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6, 20 Mart 2019, 248-282.
- Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Tekirdağ.
- Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Tekirdağ.
- Toksöz, F. (...). *Avrupa Birliği ve Türkiye'de Yerel Yönetimler*, Türkiye Belediyeler Birliği. 1-152.
- Toksöz, F. vd. (2009). *Yerel Yönetim Sistemleri*, TESEV Yayınları, İstanbul.
- Toprak_(a), D. ve Şataf, C. (2009). Türkiye'de yerel yönetimler reformu çerçevesinde sosyal belediyecilik yaklaşımı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 1, (1), 11-24.
- Toprak_(b), D. ve Şataf, C. (2017). Türkiye'de sosyal belediyecilik çerçevesinde sosyal harcamalar üzerine genel bir değerlendirme. *Sayıştay Dergisi*, (106), 63-86.
- Tortop, N. vd. (2012). *Yönetim Bilimi*, Nobel Akademik Yayıncılık, 9.Baskı, Ankara.
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Trabzon.

- Trydegard, G. B. ve Thorslund, M. (2001). Inequality in the welfare state? Local variation in care of the elderly-the case of Sweden. *International Journal Of Social Welfare*. 10, (3).
- Türk Dil Kurumu. (2021). (<https://sozluk.gov.tr/>).
- Uğur, A. ve Bostan, M. K. (2016). Sosyal harcamaların yerelleşmesi: Sosyal belediyecilik uygulamalarının etkinliği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 7, (15).
- URL-1,https://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/21_22_Guz/yerel_yonetimler_ve-_sosyal_hizmet/8/index.html, 11.11.2021.
- URL-2, <https://itunesuassets.itunes.apple.com/itunesassets/CobaltPublic6/v4/de/c1/48/dec148-33da6ef765b05dd6bcc5772cd0/9a09aec4661c672b0f100cddb9521c7aedd2750c1dea21dbff8b6c88ee57ff75-22421266545.pdf>, Erişim Tarihi:05.28.2021.
- URL-3, https://www.uclg.org/sites/default/files/gold_iii_-_europe_-_country_sheets.pdf (14.05.2021).
- Uslu, H. (2011). *Sosyal politika açısından belediyeler ve sosyal belediyecilik. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (387905)*.
- Usta, S., Akman, E. ve Kocaoğlu, M. (2018). 6360 Sayılı Kanun'un büyükşehir belediyesi sistemine etkileri: Konya Büyükşehir Belediyesi örneği. *TESAM Akademi Dergisi*, Yerel Yönetimler Özel Sayısı.
- Uyar, H. (2004). Türkiye'de ve dünya da yerel yönetimler: Kısa bir tarihçesi. *Aydınlanma* 1923, 8, (51), s. 31-38.
- Ünal, F. ve Caner, C. (2014). Yerel yönetimler ve sosyal politikalar: Sosyal belediyecilik. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 49, (2).
- Ünlü, U.(2016). Sosyal belediyecilik anlayışının e-belediyecilik uygulamalarına entegre edilmesi. *Sayıştay Dergisi*, (102)
- Van Büyükşehir Belediyesi. (2020). 2019 yılı faaliyet raporu. Van.
- Van Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 yılı faaliyet raporu. Van.
- Varol, S. (2019). *Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamalarının değerlendirilmesi: İstanbul Büyükşehir Belediyesi örneği. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (561777)*.
- Werner, J. (2006). Local government organization and finance: Germany. *Local Governance in Industrial Countries*. ed. Anwar Shah. The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. Washington. DC.
- Yamaç, M. (2014). İngiltere'de yerel yönetimler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (4).

- Yanar, B. ve Erkut, G. (2020). Belediyelerin Suriyeli mültecilere yönelik politikaları: İstanbul örneği. *Şehir Araştırmaları Dergisi*, Kabul Tarihi:15.04.2020, 191-214.
- Yavuz, İ. (2013). *Sosyal belediyecilik bağlamında çocuk ve gençlik hizmetleri: Adapazarı Belediyesi bilgi evi örneği. Yüksek lisans tezi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (384513).*
- Yay, S. (2014). Tarihsel süreçte Türkiye'de sosyal devlet. *21.Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 3, (9).
- Yıldırım, H. (2019). *Türkiye’de sosyal belediyecilik uygulamaları üzerine bir karşılaştırma: Kadıköy ve Esenler İlçe Belediyeleri örnekleri. Yüksek lisans tezi, Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, (594359).*
- Yılmaztürk, A. ve Güler, T. (2017). Sosyal devlet anlayışının yerel karşılığı sosyal belediyecilik ve temel sorunları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 6, (1), 1-23.
- Yolbaş, İ. (2019). Türkiye’de sosyal belediyecilik. *Altyapı Belediyeciliğinden Sosyal Belediyeciliğe Geçiş*, 1. Baskı, Kutlu Yayınevi, İstanbul.
- Yönten, A. ve Şimşek, Ç. (2016). Türkiye'de sosyal belediyecilik olgusunu anlamak: Samsun üzerine bir inceleme. *Strategic Public Management Journal (SPMJ)*, Issue No: 3, ISSN 2149-9543.
- Zastrow_a, C. (1993). *Introduction to Social Work and Social Welfare*, California. Brooks- Cole, Fifth Edition.
- Zastrow_b, C. (2010). *Social Work And Social Welfare*, Tenth Edition, USA.
- Zencirkıran, M. (2015). Sosyal politikanın tarihsel gelişimi. *Sosyal Politika*, Editör: Aysen Tokol ve Yusuf Alper. Dora Yayıncılık, Bursa.
- Zürcher, E. J.(2015). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*, İletişim Yayınları, 31. Baskı İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Arzu YEŞİLYURT, Eğitim öğretim hayatı 2001 yılında Erzurum'un Oltu ilçesinin Elmadüzü Mahallesi'nde başlamıştır. 2009-2013 yılları arasında Oltu Anadolu Lisesi'nde lise eğitimini tamamladıktan sonra 2013 yılında Artvin Çoruh Üniversitesi'nde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi/Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde eğitime başlamış ve lisans eğitimini orada tamamlamıştır. 2020 yılında Gümüşhane Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi alanında Yüksek Lisans Programına başlamıştır. Orta düzeyde İngilizce ve başlangıç düzeyinde Almanca dil bilgisine sahiptir.

